

Revista Română de Statistică Supliment

**Romanian Statistical Review
Supplement**

10/2018

www.revistadestatistică.ro/supliment

SUMAR / CONTENTS 10/2018

ANALIZA RATEI DE OCUPARE A POPULAȚIEI ȘI A COSTULUI LUNAR AL FORTEI DE MUNCĂ	3
ANALYSIS OF EMPLOYMENT RATE AND MONTHLY COST OF LABOR FORCE	17
Prof. Constantin ANGHELACHE PhD Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD Andreea - Ioana MARINESCU PhD Student	
ROLUL INVESTIȚIILOR ȘI AL MEDIULUI DE AFACERI ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICĂ	31
THE ROLE OF INVESTMENTS AND BUSINESS ENVIRONMENT IN ECONOMIC DEVELOPMENT	42
Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD Doina AVRAM Ph.D Student	
ANALIZA SITUAȚIEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR ȘI INFLUENȚA ACESTUIA ASUPRA EVOLUȚIEI ECONOMICE	52
ANALYSIS OF THE ENVIRONMENTAL SITUATION AND ITS INFLUENCE ON ECONOMIC DEVELOPMENT	64
Prof. Radu Titus MARINESCU PhD Daniel DUMITRU Ph.D Student Radu STOICA Ph.D Student	
ANALIZA PIEȚEI DE CAPITAL A UNIUNII EUROPENE	73
ANALYSIS OF THE EUROPEAN CAPITAL MARKETS UNION	93
Diana Valentina DUMITRESCU PhD Bianca Silvia CHISULESCU	
ANALIZA EVOLUȚIEI INDUSTRIEI ÎN ROMÂNIA	109
ANALYSIS OF THE INDUSTRY EVOLUTION IN ROMANIA	117
Prof. Constantin ANGHELACHE PhD Doina BUREA PhD Student	
ANALIZA EVOLUȚIEI PRINCIPALILOR INDICATORI ECONOMICI	125
ANALYSIS OF THE EVOLUTION OF THE MAIN ECONOMIC INDICATORS	139
Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD Prof. Constantin ANGHELACHE PhD Ștefan Gabriel DUMBRAVĂ Ph.D Student	
INFLUENȚA ȘOMAJULUI ȘI INFLAȚIEI ASUPRA CREȘTERII ECONOMICE	153
THE INFLUENCE OF UNEMPLOYMENT AND INFLATION ON ECONOMIC GROWTH	164
Assoc. prof. Florin Paul Costel LILEA PhD Maria MIREA PhD Student Tudor SAMSON Ph.D Student	
EFICIENȚA FONDURILOR DE INVESTIȚII ÎN CAPITALUL IMM-URILOR CAPITALIST	174
EFFICIENCY OF INVESTMENTS FUNDS ÎN THE GROWING OF SMES	183
Diana DUMITRESCU PhD Elena BARSU	

Analiza ratei de ocupare a populației și a costului lunar al forței de muncă

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE (*actincon@yahoo.com*)
Academia de Studii Economice din București / Universitatea „Artifex” din București
Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (*madalinagabriela_angel@yahoo.com*)
Universitatea „Artifex” din București
Drd. Andreea – Ioana MARINESCU (*marinescu.andreea.ioana@gmail.com*)
Academia de Studii Economice din București

Abstract

În acest articol, autorii analizează rata de ocupare a populației și modul în care a evoluat în anul 2017. Comparat cu perioade anterioare, costul mediu lunar al muncii, forța de muncă sau munca este factor important al evoluției economiei unei țări. Pornind de la conceptul lui Cobb-Douglas, care precizează că funcția de producție se bazează și pe muncă, principal factor al creșterii economice, trebuie să considerăm că munca trebuie plătită. La nivelul economiei naționale, nivelul salariului mediu net sau mediu brut pe economie este diferit de la o activitate la alta. Cu toate acestea, constatăm că sunt activitățile economice în care costul muncii este ridicat, dar și activitățile cu un cost al muncii redus. Problema este aceea de interpretare a costului mediu al forței de muncă și faptul că în prezent obligațiile fiscale au trecut de la angajator la angajat. Pe acest fond rezultă o anumită evoluție la nivelul economiei naționale. Costul mediu net și costul mediu brut sunt două variabile care evidențiază o evoluție corelată. În articol se prezintă grafice și serii de date care reliefează aspectele mai sus prezentate.

Cuvinte cheie: *populația ocupată, forță de muncă, salariu mediu, rata șomajului, număr salariați*

Clasificarea JEL: J21, J31

Introducere

Prin acest studiu autorii analizează evoluția ocupării forței de muncă și modul în care costul forței de muncă a evoluat. Aceasta relevă pe de o parte nivelul creșterilor salariale, dar și măsura în care acesta asigură o creștere a nivelului de trai, a calității vieții. În categoria veniturilor, salariul reprezintă un element de bază și acestuia trebuie să i se acorde atenția cuvenită. În acest articol, sunt analizate rând pe rând câștigul salarial, efectivul salariaților și modificarea acestuia corelat cu șomajul, nivelul salariului mediu brut pe

economie, nivelul salariului mediu net pe economie. Utilizând grafice și tabele, se evidențiază pe de o parte costul producției, iar pe de altă parte reprezintă elementul de bază al nivelului veniturilor populației și, de aici, în cascadă, prin analiză, efect al calității vieții (nivelului de trai).

Literature review

Agrawala și Matsab (2013) au analizat riscul șomajului în legătură cu deciziile de finanțare ale întreprinderilor. Anghelache, Dumbravă și Ene (2018) au studiat impactul mișcării naturale a populației din România asupra dezvoltării populației pe gospodăria și domiciliu. Anghelache, Anghel și Burea (2017) au analizat sistemul de salarizare și costul muncii în Uniunea Europeană. Anghel și Anghelache (2017) au efectuat o analiză a pieței muncii în statele membre ale Uniunii Europene. Anghelache (2017) a realizat o radiografie minuțioasă a stării economice a României după un deceniu de la aderarea acesteia la Uniunea Europeană. Hili, Lahmandi-Ayed și Lasram (2016) au studiat legăturile dintre separație, piața muncii și globalizare. Klein și Ventura (2009) au prezentat nivelele productivității muncii, precum și efectele dinamice în corespondență cu mișcarea forței de muncă. Sheiner (2014) au determinat implicațiile la nivel macroeconomic ale îmbătrânirii populației. Silva și Toledo (2009) au analizat legătura dintre rata cheltuielilor cu munca și comportamentul ciclic al locurilor de muncă vacante și al șomajului.

Metodologie, date, rezultate, discuții

Se impune a fi clarificate unele aspecte privind metodologia prin care se obțin, din punct de vedere statistic, indicatorii și variabilele utilizate. Datele privind ocuparea populației sunt obținute prin Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodăria (AMIGO) care se realizează trimestrial, în conformitate cu Regulamentul Consiliului și Parlamentului European nr. 577/1998 cu privire la organizarea unei anchete statistice selective asupra forței de muncă în Comunitatea Europeană. Populația activă, din punct de vedere economic, cuprinde toate persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând populația ocupată și șomerii. Rata de activitate reprezintă ponderea populației active din grupa de vârstă x în populația totală din aceeași grupă de vârstă x . Rata de activitate a populației în vârstă de muncă reprezintă ponderea populației active în vârstă de 15-64 ani în populația totală în vârstă de 15-64 ani. Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o oră în perioada de referință (o săptămână), în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii.

Începând din anul 2011, lucrătorii pe cont propriu și lucrătorii familiari neremunerați care lucrează în agricultură sunt considerați persoane ocupate doar dacă sunt proprietarii producției agricole (nu neapărat și ai pământului) obținute și îndeplinesc una dintre următoarele condiții: producția agricolă este destinată, fie și măcar în parte, vânzării sau schimbului în natură (troc); producția agricolă este destinată exclusiv consumului propriu dacă aceasta reprezintă o parte substanțială a consumului total al gospodăriei.

În afara persoanelor care au un loc de muncă și au lucrat în cursul săptămânii de referință, indiferent de statutul profesional, se consideră persoane ocupate și cele care fac parte din următoarele categorii: persoanele care în cursul săptămânii de referință au desfășurat o muncă oarecare, plătită sau aducătoare de venit, chiar dacă erau în curs de pregătire școlară obligatorie, erau la pensie sau beneficiau de pensie, erau înscrise la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), primind sau nu indemnizație de șomaj; ucenicii și stagiarii remunerați, care lucrează cu program de lucru complet sau parțial; membrii forțelor armate.

Populația ocupată se clasifică după statutul profesional în: salariat - este considerată persoana care-și exercită activitatea pe baza unui contract de muncă într-o unitate economică sau socială - indiferent de forma ei de proprietate - sau la persoane particulare, în schimbul unei remunerații sub formă de salariu, în bani sau în natură, sub formă de comision etc. Prin "contract de muncă" se înțelege și orice alt tip de acord de muncă (încheiat în formă scrisă sau verbală); patron - este persoana care-și exercită ocupația (meseria) în propria sa unitate (întreprindere, agenție, atelier, magazin, birou, fermă etc.), pentru a cărei activitate are angajați unul sau mai mulți salariați; lucrător pe cont propriu - este persoana care-și exercită activitatea în unitatea proprie sau într-o afacere individuală, fără a angaja nici un salariat, fiind ajutat sau nu de membrii familiei neremunerați; lucrător familial neremunerat - este persoana care-și exercită activitatea într-o unitate economică familială condusă de un membru al familiei sau o rudă, pentru care nu primește remunerație sub formă de salariu sau plată în natură. Gospodăria țărănească (agricolă) este considerată o astfel de unitate; membru al unei societăți agricole sau al unei cooperative neagricole - este considerată persoana care a lucrat fie ca proprietar de teren agricol într-o societate agricolă constituită conform Legii 36/1991, fie ca membru al unei cooperative meșteșugărești, de consum sau de credit.

Rata de ocupare reprezintă ponderea populației ocupate din aceeași grupa de vârstă x în populația totală. Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă reprezintă ponderea populației ocupate în vârstă de 15-64 ani în populația totală în vârstă de 15-64 ani.

Șomerii, conform definiției internaționale (BIM), sunt persoanele în vârstă de 15-74 ani care îndeplinesc simultan următoarele 3 condiții: nu au un loc de muncă; sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele două săptămâni; s-au aflat în căutare activă a unui loc de muncă, oricând în decursul ultimelor patru săptămâni. Rata șomajului reprezintă ponderea șomerilor în populația activă. Datele sunt estimate pe baza populației rezidente.

Sursa datelor o constituie Cercetarea statistică selectivă asupra costului forței de muncă (S3) care se realizează anual, în conformitate cu recomandările și standardele Uniunii Europene prevăzute în Regulamentul Consiliului și Parlamentului European nr. 530/1999 privind statisticile structurale asupra câștigurilor și costului forței de muncă, Regulamentul Comisiei Europene nr. 1726/1999 de implementare a Regulamentului Consiliului și Parlamentului European nr. 530/1999, referitor la definiția și transmiterea informațiilor privind costul forței de muncă și Regulamentul Comisiei Europene nr. 1737/2005 de amendare a Regulamentului Comisiei Europene nr. 1726/1999 referitor la definiția și transmiterea informațiilor privind costul forței de muncă.

Cercetarea se realizează pe un eșantion reprezentativ la nivelul economiei naționale și al activităților economice (nivel diviziune - două cifre) conform CAEN Rev.2 și în profil teritorial, la nivel de macroregiune, regiune de dezvoltare și județ. Unitățile economice cu 50 salariați și peste au fost cuprinse exhaustiv în cercetare. Unitățile din sectorul bugetar sunt cuprinse în cercetare, excepție făcând unitățile administrației publice locale pentru care datele la nivelul consiliilor locale comunale s-au cules pe bază de eșantion reprezentativ la nivel de județ (cca.820 de unități).

Volumul eșantionului a cuprins circa 27500 de agenți economici și instituții publice din toate activitățile economiei naționale. Rata de răspuns a fost de 92,29%, iar cea de refuz de 3,38%. În scopul îmbunătățirii calității rezultatelor și creșterii ratei totale de răspuns au fost aplicate metode de estimare prin imputarea unităților fără date în ancheta statistică și care au raportat date în sursele administrative pentru anul de referință 2017, ajungându-se la o pondere a unităților cu date de 97,82%. Rata de imputare a fost de 5,53%.

În anul 2017, pentru îmbunătățirea gradului de fiabilitate a datelor la nivel de județ (NUTS3) și diviziune CAEN Rev.2 (2 cifre), eșantionul anchetei a fost extins cu circa 18100 agenți economici aparținând clasei de mărime sub 50 de salariați, pentru care s-au aplicat metode de estimare a indicatorilor statistici din sursele administrative.

Efectivul salariaților la sfârșitul anului reprezintă numărul de salariați (inclusiv lucrătorii sezonieri, managerul sau administratorul) angajați cu contract individual de muncă pe durată determinată sau nedeterminată (inclusiv cei cu contract de muncă/raport de serviciu suspendat). Nu sunt cuprinși sala-

riații detașați la lucru în străinătate și cei care cumulează mai multe funcții și nu au funcția de bază la unitatea raportoare, precum și următoarele categorii: patronii care își desfășoară activitatea în propria unitate și pentru care sursa de venit o constituie numai dividendele și profitul unității; lucrătorii familiari reprezintă persoanele care-și exercită activitatea într-o unitate economică aparținând familiei sau unei rude, pe care o ajută și pentru care nu primesc remunerație sub formă de salariu; plata se realizează în natură (hrană, haine, locuință) sau ocazional, cu titlu excepțional și în bani, fără a figura pe statul de salarii; membrii consiliilor județene și locale.

Numărul mediu al salariaților reprezintă o medie aritmetică simplă rezultată din suma efectivelor zilnice de salariați (exclusiv cei al căror contract de muncă/raport de serviciu a fost suspendat) din întregul an, inclusiv din zilele de repaus săptămânal, sărbători legale și alte zile nelucrătoare împărțită la numărul total al zilelor calendaristice (365 zile), precum și salariații al căror contract individual de muncă/raport de serviciu a fost suspendat din inițiativa angajatorului (în cazul întreruperii temporare a activității) și au beneficiat de o indemnizație din salariul de bază corespunzător locului de muncă ocupat, conform legislației în vigoare.

În efectivul zilnic al salariaților luat în calculul numărului mediu se cuprind și salariații aflați în incapacitate temporară de lucru (concediu medical) pe perioada când aceștia sunt plătiți din fondul de salarii.

În efectivul zilnic al salariaților luat în calculul numărului mediu nu se cuprind: salariații aflați în concedii fără plată, în grevă, detașați la lucru în străinătate, patronii, lucrătorii familiari, membrii consiliilor județene și locale.

În zilele de repaus săptămânal, sărbători legale și alte zile nelucrătoare se ia în calcul ca efectiv zilnic numărul salariaților din ziua precedentă, mai puțin cei al căror contract de muncă/raport de serviciu a încetat în această zi.

Salariații care nu sunt angajați cu normă întreagă se includ în numărul mediu proporțional cu timpul de lucru prevăzut în contractul de muncă. În efectivul de salariați luat în calculul numărului mediu se includ numai persoanele care au fost plătite.

În mod excepțional, pentru cazurile când se plătesc sume corespunzătoare perioadelor anterioare (sume plătite retroactiv ca urmare a câștigării în instanță a drepturilor bănești aferente anilor anteriori) numărul beneficiarilor (foști salariați sau salariați cu contract de muncă/raport de serviciu suspendat) se include în numărul mediu al salariaților proporțional cu perioadele pentru care se realizează plățile respective, astfel încât să existe o corespondență directă între sumele brute plătite și numărul mediu al salariaților.

Câștigul salarial mediu brut lunar s-a determinat prin raportarea sumelor brute plătite din fondul de salarii, din profitul net și alte fonduri, la

care s-au adăugat sumele brute aferente anilor anteriori, la numărul mediu al salariaților și la numărul de luni ale anului.

Câștigul salarial mediu net lunar a rezultat prin scăderea din sumele brute plătite aferente câștigului salarial mediu brut lunar a contribuției salariaților la bugetul asigurărilor pentru șomaj, a contribuției individuale de asigurări sociale de stat, a contribuției salariaților pentru asigurările sociale de sănătate și a impozitului corespunzător, rezultatul fiind împărțit la numărul mediu al salariaților și la numărul de luni ale anului.

Costul mediu lunar pe un salariat s-a obținut prin raportarea cheltuielilor unității pentru forța de muncă salariată la numărul mediu al salariaților și numărul de luni ale anului. În cheltuielile unității pentru forța de muncă nu au fost incluse transferurile de la bugetul statului către angajator pentru stimularea ocupării forței de muncă.

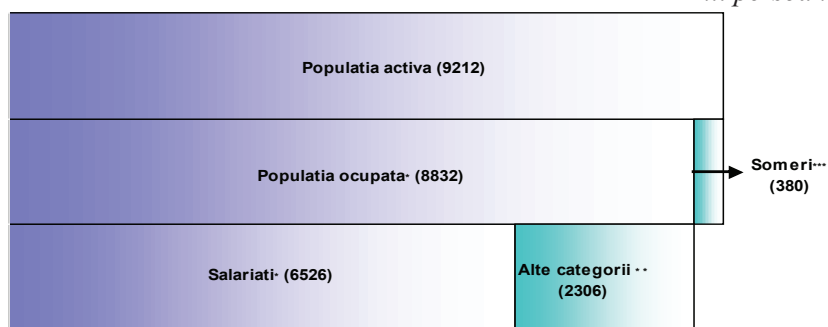
• Analiza ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă

În trimestrul II 2018, rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 70,7%, depășind cu 0,7% ținta națională de 70% stabilită în contextul Strategiei Europa 2020. În al doilea trimestru al anului 2018, populația activă a României era de 9212 mii persoane, din care, 8832 mii persoane erau ocupate și 380 mii persoane erau șomeri.

În figura nr. 1 se prezintă situația ocupării populației.

Categoriile de populație în trimestrul II 2018

Figura nr. 1
- mii persoane -

* Inclusiv forțele armate și asimilați și persoanele care lucrează în sectorul informal și la negru.

** Alte categorii: patroni, lucrători pe cont propriu, lucrători familiari neremunerați și membrii societăților agricole sau ai cooperativelor neagricole.

*** În conformitate cu standardele Biroului Internațional al Muncii (BIM).

Sursa: Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 243/26 septembrie 2018

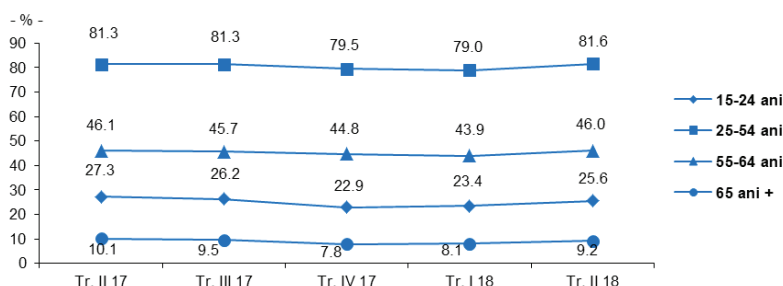
Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a fost, în trimestrul II al anului 2018, de 65,5%, în creștere față de trimestrul anterior cu 2,4%. Gradul de ocupare a fost mai mare la bărbați (74,1% față de 56,7% la femei) și la persoanele din mediul urban (65,9% față de 65,0% în mediul rural).

Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) a fost de 25.6%.

În figura nr. 2 se prezintă datele privind ocuparea populației în vârstă de 15 ani și peste, pe grupe de vârstă.

Evoluția ratei de ocupare a populației de 15 ani și peste, pe grupe de vârstă

Figura nr. 2

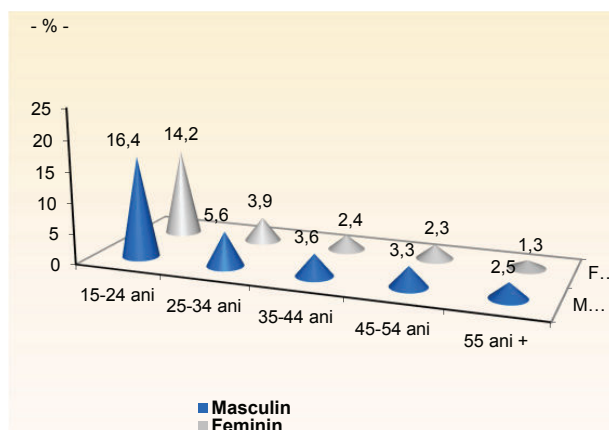

Sursa: Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 243/26 septembrie 2018

Rata șomajului în trimestrul II 2018 a fost de 4,1%, în scădere cu 0,6% față de cea înregistrată în trimestrul anterior, conform figurilor nr. 3 și nr. 4.

Rata șomajului pe grupe de vârstă și sexe, în trimestrul II 2018

Figura nr. 3

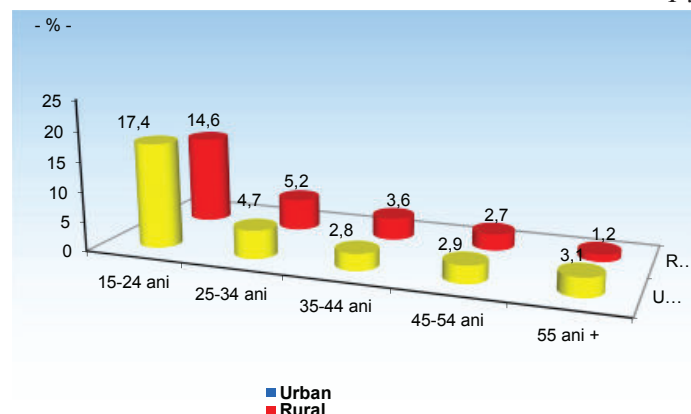

Pe sexe, ecartul dintre cele două rate ale șomajului a fost de 1,4 puncte procentuale (4,7% la bărbați față de 3,3% la femei), iar pe medii rezidențiale, de 0,3 puncte procentuale (4,3% în mediul rural, față de 4,0% în mediul urban).

Pe grupe de vârstă, rata șomajului a atins nivelul cel mai ridicat (15,5%) în rândul tinerilor (15-24 ani).

Rata șomajului pe grupe de vârstă și medii, în trimestrul II 2018

Figura nr. 4

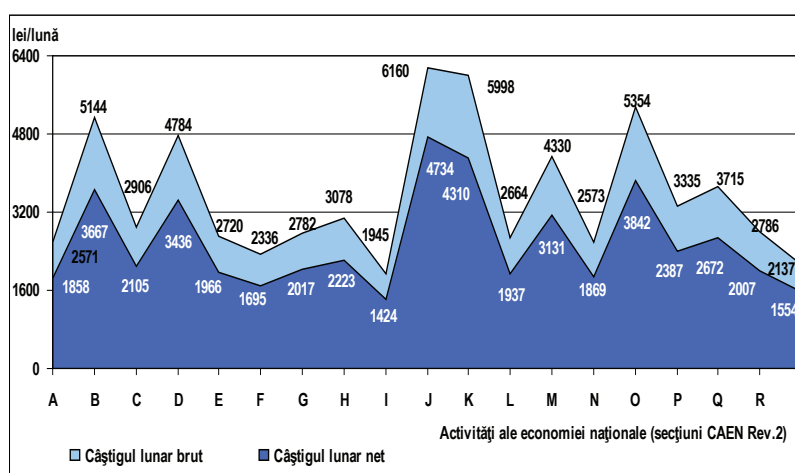

• Costul mediu lunar al forței de muncă în anul 2017

Din analiza datelor furnizate de Institutul Național de Statistică se desprind următoarele concluzii: câștigul salarial mediu lunar brut pe total economie realizat în anul 2017 (3223 lei) a fost cu 14,7% (+414 lei) mai mare decât cel din anul 2016. Câștigul salarial mediu lunar net la nivelul economiei naționale (2338 lei) a înregistrat o creștere de 14,3% (+292 lei), comparativ cu anul precedent; angajatorii au cheltuit în medie într-o lună 4008 lei/salariat; numărul mediu al salariaților în anul 2017 a fost de 4945,9 mii persoane, în creștere cu 186,5 mii persoane comparativ cu anul precedent; efectivul salariaților la 31 decembrie 2017 a fost de 5362,3 mii persoane, mai mare cu 138,6 mii persoane față de sfârșitul anului precedent. Cele mai mari câștiguri salariale medii lunare nete, superioare mediei pe economia națională, s-au realizat în anul 2017 în informații și comunicații (de 2 ori), intermediari financiare și asigurări (+84,3%), administrație publică (+64,3%), industria extractivă (+56,8%), producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (+47,0%), activități profesionale, științifice și tehnice (+33,9%), sănătate și asistență socială (+14,3%), respectiv în învățământ (+2,1%).

Câștigul salarial mediu lunar brut și net pe activități economice în anul 2017

Figura nr. 5

Sursa: Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 244 /26 septembrie 2018

Câștigurile salariale medii lunare nete care s-au situat la cea mai mare distanță sub media pe economie au fost în: hoteluri și restaurante (-39,1%), alte activități de servicii (-33,5%), construcții (-27,5%), agricultură, silvicultură și pescuit (-20,5%), activități de servicii administrative și activități de servicii suport (-20,1%), tranzacții imobiliare (-17,2%), distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (-15,9%).

În anul 2017, indicele câștigului salarial real (exprimat ca raport între indicele câștigului salarial nominal net și indicele prețurilor de consum al populației) a fost de 182,3% față de anul 1990, mai mare cu 20,6 puncte procentuale față de anul precedent, respectiv cu 52,0 puncte procentuale față de anul 2008.

Femeile au câștigat în medie cu circa 4% mai puțin decât bărbații, realizând un câștig salarial mediu lunar brut de 3159 lei (față de 3280 lei al bărbaților) și un câștig salarial mediu lunar net de 2288 lei (față de 2383 lei al bărbaților). Bărbaților le revin câștiguri salariale medii lunare nete superioare femeilor în majoritatea activităților economice, cele mai mari diferențe (peste 15,0%) regăsindu-se în: intermediari financiari și asigurări (40,5%), industria prelucrătoare (21,5%), alte activități de servicii (20,9%), informații și comunicații (18,7%) și comerț (18,4%).

În profil teritorial, pe județe, câștigul salarial mediu lunar net în anul 2017 s-a situat sub media pe economie în 37 dintre județe. Cele mai scăzute

câștiguri s-au înregistrat în județele Harghita (1796 lei, cu 23,2% mai puțin decât media pe economie), Vrancea (1800 lei, cu 23,0% mai puțin decât media pe economie), respectiv Bistrița-Năsăud (1815 lei, cu 22,4% mai puțin decât media pe economie). La polul opus s-a situat câștigul salarial mediu lunar net realizat în Municipiul București (3272 lei), cu 39,9% peste media pe economie.

Costul mediu lunar al forței de muncă a fost în anul 2017 de 4008 lei/salariat, în creștere cu 14,7% față de anul precedent. Comparativ cu media pe economie, costul mediu lunar a fost semnificativ mai mare în activitățile: informații și comunicații (+89,5%), industria extractivă, respectiv intermediari financiare și asigurări (+86,0% fiecare), producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (+49,5%), administrație publică (+35,1%), activități profesionale, științifice și tehnice (+32,7%), sănătate și asistență socială (+26,1%). Cele mai importante valori ale costului mediu lunar situate sub media pe economie s-au înregistrat în activitățile de hoteluri și restaurante (-40,1%), alte activități de servicii (-33,9%), construcții (-27,4%), agricultură, silvicultură și pescuit, respectiv activități de servicii administrative și activități de servicii suport (-20,4% fiecare).

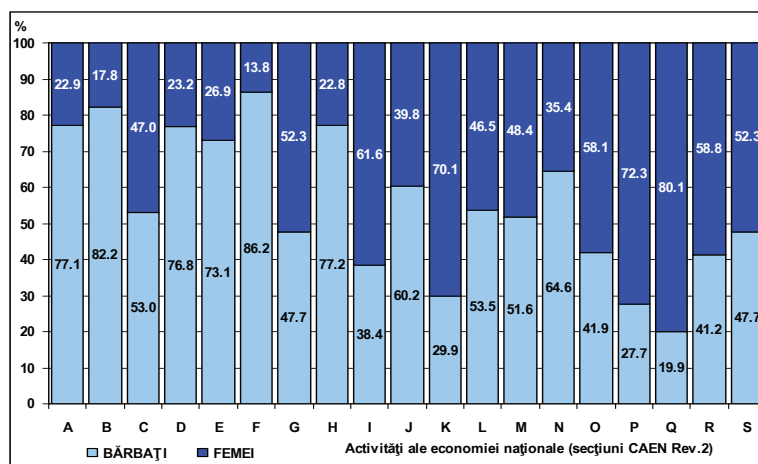
În anul 2017, numărul mediu al salariaților a fost de 4945,9 mii persoane, în creștere față de anul precedent cu 186,5 mii persoane.

Bărbații predomină în rândul salariaților (2599,3 mii persoane, respectiv 52,6% din totalul numărului mediu de salariați). Față de anul anterior, numărul mediu al salariaților bărbați a crescut cu 91,0 mii persoane, iar numărul femeilor salariate a crescut cu 95,5 mii persoane.

Repartizarea salariaților pe sectoare economice arată că majoritatea se regăseau în sectorul terțiar (servicii), ponderea acestora reprezentând 61,7% în anul 2017. În sectorul secundar (industrie și construcții) lucrau 35,8% dintre salariați, iar în cel primar (agricultură, silvicultură și piscicultură) numai 2,5%.

**Distribuția salariaților pe sexe, în cadrul fiecărei activități economice,
în anul 2017**

Figura nr. 6

Sursa: Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 244 /26 septembrie 2018

Activitățile din construcții și industria extractivă sunt desfășurate cu preponderență de bărbați, aceștia reprezentând 86,2%, respectiv 82,2% din totalul salariaților acestor activități.

Activitățile caracterizate prin grad pronunțat de “feminizare” al forței de muncă salariate sunt cele de sănătate și asistență socială (80,1% din numărul total al salariaților acestor activități), învățământ (72,3%), intermediari financiare și asigurări (70,1%), hoteluri și restaurante (61,6%).

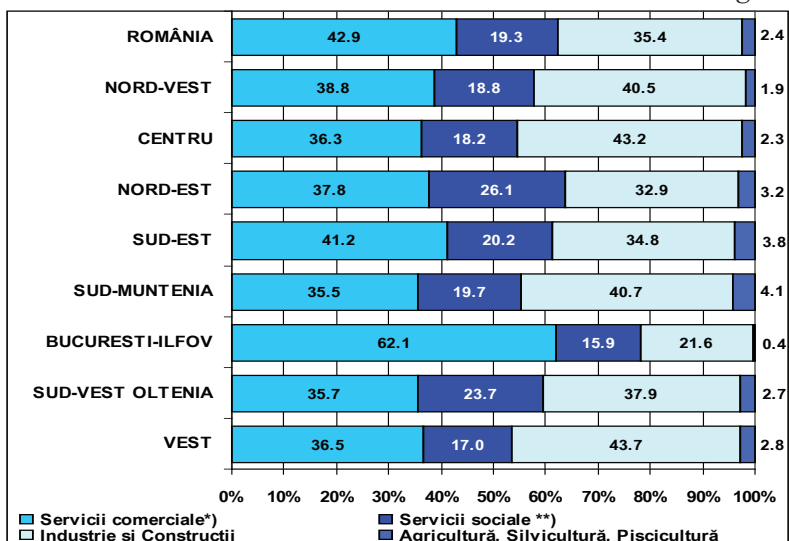
• Efectivul salariaților la 31 decembrie 2017

Efectivul salariaților la sfârșitul anului 2017 a fost de 5362,3 mii persoane. Comparativ cu sfârșitul anului 2016, efectivul salariaților a înregistrat o creștere cu 138,6 mii persoane. În profil regional, efectivul salariaților a înregistrat creșteri față de sfârșitul anului 2016 în toate regiunile de dezvoltare. Cele mai semnificative creșteri ale efectivului de salariați de la sfârșitul anului s-au înregistrat în regiunile: Centru (+24,1 mii persoane), Nord-Vest (+23,3 mii persoane) și București-Ilfov (+21,8 mii persoane). În regiunea București-Ilfov se concentrează aproape 22% din salariații din economie.

Regiunile de dezvoltare în care activitățile sectorului primar depășesc ponderea medie pe țară (2,4% pe total economie) sunt: Sud-Muntenia (4,1%), Sud-Est (3,8%), Nord-Est (3,2%), Vest (2,8%) și Sud-Vest Oltenia (2,7%).

**Distribuția efectivului salariaților la sfârșitul anului 2017
pe sectoare de activitate**

Figura nr. 7

*) Sectorul serviciilor comerciale cuprinde activitățile conform CAEN Rev.2: comerț, hoteluri și restaurante, transport și depozitare, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, alte activități de servicii.

**) Sectorul serviciilor sociale cuprinde activitățile conform CAEN Rev.2: administrație publică (exclusiv forțele armate și asimilați), învățământ (inclusiv 4,6% sector privat), sănătate și asistență socială (inclusiv 12,5% sector privat), activități de spectacole, culturale și recreative (inclusiv 56,1% sector privat).

Sursa: Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 244 /26 septembrie 2018

Regiunile de dezvoltare care concentrează o proporție semnificativă a salariaților în sectorul industriei și construcțiilor sunt: Vest, Centru, Sud-Muntenia, Nord-Vest, Sud-Vest Oltenia (43,7%, 43,2%, 40,7%, 40,5%, 37,9%, față de 35,4% media pe țară).

Cea mai mare pondere a salariaților din serviciile comerciale se regăsește în regiunea București-Ilfov (62,1% față de 42,9% pe total economie), iar în sectorul serviciilor sociale cea mai mare pondere s-a înregistrat în regiunea Nord-Est (26,1% față de 19,3% media pe țară).

La sfârșitul anului 2017, efectivul salariaților din societățile cu capital privat a fost majoritar (75,9%) și a înregistrat o creștere cu 2,9% comparativ cu anul precedent.

Distribuția salariaților după forma juridică a întreprinderilor în care lucrează arată că cei angajați în societățile comerciale au reprezentat 79,4% din efectivul total de salariați, în creștere cu 2,7% față de anul precedent.

Concluzii

Din studiul efectuat se desprinde concluzia că, din punct de vedere al veniturilor, populația se bazează pe nivelul salarial. Analiza costului lunar al forței de muncă evidențiază o creștere a acestuia, deci a salariilor și, dacă am dori să extindem, și al pensiilor. Nu ne referim la faptul că acesta este sau nu asigurator asupra costului vieții, dar trebuie să precizăm că prin programele de guvernare din ultimii doi ani acest indicator, costul mediu sau salariul mediu brut și salariul mediu net au crescut. O a doua concluzie este aceea că, prin transferul obligațiilor fiscale de la angajator la angajat s-a realizat, pe de o parte asigurarea colectării mai consistente a veniturilor la bugetul de stat, iar pe de altă parte, în perspectivă, se asigură un coeficient mai ridicat pentru calculul pensiei generațiilor viitoare de pensionari. Evoluția costului mediu lunar al muncii arată că în medie este pozitiv, deși din studiul pe domenii de activitate, rezultă că în unele acesta este mic și nu asigură condiții optime, poate chiar nici cele minime de subsistență specifice secolului douăzeci și unu. În mod indirect putem trage concluzia că nivelul veniturilor provenind din salarii (costul muncii) ar reprezenta și un factor de evoluție a “corupției mici”, în special al dării și luării de mită. Prin introducerea transferului fiscalității de la angajator la angajat și limitarea la salariul minim a plății forței de muncă, cu toate consecințele, uneori criticabile, s-a asigurat și o scoatere, măcar parțială la lumină și reducere a evaziunii în domeniul utilizării forței de muncă salariate plătite.

Bibliografie

1. Agrawala, A. and Matsab, D. (2013). Labor unemployment risk and corporate financing decisions. *Journal of Financial Economics*, 108 (2), 449–470
2. Anghelache, C., Dumbravă, Ș.G. and Ene, L. (2018). The effect of the natural movement of population in Romania and the population development by household and residence. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 6, 75-84
3. Anghelache, C., Avram, D., Burea, D. and Petre (Olteanu), A. (2018). Analysis of the Natural Movement of Population and Labor Force Development. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 2, 115-123
4. Anghelache, C., Anghel, M.G. and Burea, D. (2017). Analysis of Wage System and Labor Cost in The European Union. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 12, 10-16
5. Anghel, M.G. and Anghelache, C. (2017). Analysis of the labor market in the Member States of the European Union. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 11, 13-22

-
6. Anghelache, C. (2017). *România 2017. Starea economică la un deceniu de la aderare*. Editura Economică, București
 7. Hili, A., Lahmandi-Ayed, R. and Lasram, H. (2016). Differentiation, labor market and globalization. *The Journal of International Trade & Economic Development*, 25 (6), 809-833
 8. Klein, P. and Ventura, G. (2009). Productivity differences and the dynamic effects of labor movements. *Journal of Monetary Economics*, 56 (8), 1059–1073
 9. Moreno-Galbis, E. and Tritah, A. (2016). The effects of immigration in frictional labor markets: Theory and empirical evidence from EU countries. *European Economic Review*, 84, 76–98
 10. Rossi-Hansberg, E., and Wright, M. L. J. (2007). Urban Structure and Growth. *Review Economic Studies*, 74, 597–624.
 11. Sheiner, L. (2014). The Determinants of the Macroeconomic Implications of Aging. *The American Economic Review*, 104 (5), 218-223
 12. Silva, J. and Toledo, M. (2009). Labor turnover costs and the cyclical behavior of vacancies and unemployment. *Macroeconomic Dynamics*, 13, 76-96
 13. Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 244 /26 septembrie 2018
 14. Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 243/26 septembrie 2018

ANALYSIS OF EMPLOYMENT RATE AND MONTHLY COST OF LABOR FORCE

Prof. Constantin ANGHELACHE PhD (*actincon@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies / „Artifex” University of Bucharest

Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD (*madalinagabriela_angel@yahoo.com*)

„Artifex” University of Bucharest

Andreea - Ioana MARINESCU PhD Student (*marinescu.andreea.ioana@gmail.com*)

Bucharest University of Economic Studies

Abstract

In this article, the authors analyze the population occupancy rate and how it evolved in 2017. Compared to earlier periods, the average monthly labor cost, labor, or labor is an important factor in the evolution of a country's economy. Starting from the concept of Cobb-Douglas, which states that the production function is also based on labor, the main factor of economic growth, we must consider that work must be paid. At the national economy level, the net average or average gross salary in the economy is different from one activity to another. However, we find that they are economic in which the labor cost is high, but also the activity with a low labor cost. The problem is the interpretation of the average cost of labor and the fact that tax obligations have now passed from the employer to the employee. On this background there is a certain evolution in the national economy. The net average cost and the gross average cost are two variables that show a correlated evolution. The article presents graphs and series of data that highlight the above aspects.

Keywords: *employed population, labor force, average wage, unemployment rate, number of employees*

JEL Classification: J21, J31

Introduction

Through this study, the authors analyze the evolution of employment and how labor cost has evolved. This shows on the one hand the level of salary increases, but also the extent to which it ensures an increase in the standard of living, the quality of life. In the income category, salary is a basic element and should be paid due attention. In this article, salary earnings, staff turnover and its correlation with unemployment, gross average salary in economy, and net average wage per economy are analyzed. By using graphs and tables, the cost of production is highlighted on one hand, and on the other hand, it is the basic element of the income level of the population and, hence, in cascade, by analysis, the effect of the quality of life (living standard)..

Literature review

Agrawala and Matsab (2013) analyzed the risk of unemployment in connection with business financing decisions. Anghelache, Dumbravă and Ene (2018) studied the impact of the natural movement of the population in Romania on the development of households and households. Anghelache, Anghel, and Burea (2017) analyzed the pay system and labor cost in the European Union. Anghel and Anghelache (2017) conducted a labor market analysis in the Member States of the European Union. Anghelache (2017) made a detailed radiography of Romania's economic condition after a decade after its accession to the European Union. Hili, Lahmandi-Ayed and Lasram (2016) studied the links between separation, the labor market and globalization. Klein and Ventura (2009) showed the levels of labor productivity as well as the dynamic effects in line with the labor force movement. Sheiner (2014) determined the macroeconomic implications of aging populations. Silva and Toledo (2009) analyzed the link between the rate of labor expenditure and the cyclical behavior of vacancies and unemployment.

Methodology, data, results, discussions

It is necessary to clarify some aspects regarding the methodology, which statistically obtains the indicators and variables used. Population employment data are obtained from the Quarterly Statistical Survey on Household Workforce (AMIGO), in accordance with Council and European Parliament Regulation no. 577/1998 on the organization of a selective labor force survey in the European Community. The economically active population includes all persons supplying the available workforce for the production of goods and services during the reference period, including employed and unemployed people. The activity rate represents the share of the active population in the age group x in the total population of the same age group x . The working age of the working age population is the share of the active population aged 15-64 years in the total population aged 15-64. The occupied population includes all persons aged 15 and over who have carried out an economic activity producing goods or services for at least one hour during the reference period (one week), in order to obtain income in the form of salaries, in kind payments or other benefits.

Starting 2011, self-employed and unpaid family workers working in agriculture are considered to be employed only if they own the agricultural production (not necessarily the land) obtained and meet one of the following conditions: agricultural production is intended, even at least in part, sale or exchange in kind (troc); agricultural production is exclusively devoted to its own consumption if it is a substantial part of the total consumption of the household.

In addition to the persons who have a job and worked during the reference week, regardless of their professional status, they are considered as employed persons and those belonging to the following categories: persons who during the reference week did any paid work or income generators, even if they were in compulsory schooling, retired or retired, were enrolled in the National Employment Agency (ANOFM), receiving or not receiving unemployment benefit; apprentices and paid trainees who work on a full or part-time basis; members of the armed forces.

Occupied population is classified by occupational status as: Employee - it is considered to be the person who performs his / her activity on the basis of a contract of employment in an economic or social unit - irrespective of his / her form of ownership - or to private persons, for a remuneration below form of salary, in cash or in kind, in the form of a commission, etc. „Work contract” means any other type of employment agreement (concluded in written or verbal form); patron - is the person who carries out his / her occupation in his / her own unit (enterprise, agency, workshop, shop, office, farm, etc.) for whose activity one or more employees are employed; self-employed - is the person who carries out his / her activity in his / her own unit or in an individual business, without employing any employee, whether or not helped by the members of the unpaid family; unpaid family worker - is the person who is working in a family economic unit run by a family member or a relative for whom he does not receive remuneration in the form of a salary or payment in kind. The peasant farm (agricultural) is considered such a unit; member of an agricultural company or a non-agricultural cooperative - is considered a person who either worked as a farmer in an agricultural company constituted under Law 36/1991 or as a member of a craft, consumer or credit cooperative.

The employment rate is the share of the employed population in the same age group x in the total population. The employment rate of the working age population is the share of the employed population aged 15-64 in the total population aged 15-64.

Unemployed people, according to the International Definition (ILO), are 15-74 year olds who simultaneously meet the following three conditions: they do not have a job; are available to start work in the next two weeks; have been actively seeking a job, at any time during the last four weeks. Unemployment rate is the share of the unemployed in the active population. The data are estimated based on the resident population.

The data source is the Selective Labor Cost Survey (S3), which is carried out annually in accordance with European Union recommendations and standards set out in Council and European Parliament Regulation no. 530/1999 on structural statistics on earnings and labor costs, European Com-

mission Regulation no. 1726/1999 implementing the Council and European Parliament Regulation no. 530/1999 concerning the definition and transmission of information on the labor cost and the European Commission Regulation no. 1737/2005 amending the European Commission's Regulation no. 1726/1999 on the definition and transmission of information on labor costs.

The research is carried out on a representative sample of the national economy and of the economic activities (division level - two digits) according to CANE Rev.2 and in a territorial profile at the macroregion, development region and county level. Economic units with 50 employees and over have been exhaustively included in research. Budgetary units are included in the research, except for the local public administration units for which the data at the level of the municipal councils were collected on the basis of representative sample at county level (approximately 820 units).

The volume of the sample covered about 27,500 economic agents and public institutions from all activities of the national economy. The response rate was 92.29% and the rejection rate was 3.38%. In order to improve the quality of the results and increase the total response rate, estimation methods were applied by imputing units without data in the statistical survey and reporting data in administrative sources for the reference year 2017, reaching a share of data units 97.82%. The imputation rate was 5.53%.

In 2017, to improve the reliability of data at county level (NUTS3) and CAEN Rev.2 division (2 digits), the sample of the survey was extended by 18100 economic agents belonging to the size class below 50 employees, for which methods of estimating statistical indicators from administrative sources have been applied.

Employees at the end of the year are the number of employees (including seasonal workers, manager or administrator) employed on a fixed-term or indefinite individual employment contract (including those with an employment contract / suspended service report). Employees posted to work abroad and those who accumulate several functions and do not have the basic function of the reporting unit and the following categories are not included: employers who work in their own unit and for which the source of income is only the dividends and profit of unity; family workers are the persons who carry out their activity in an economic unit belonging to the family or a relative, whom they help and for which they do not receive remuneration in the form of salary; the payment is made in kind (food, clothes, dwelling) or occasionally, exceptionally and in cash, without being shown on the salary state; members of county and local councils.

The average number of employees is a simple arithmetic mean resulting from the total number of daily employees (excluding those whose

contract of employment / service relationship has been suspended) throughout the year, including weekly rest, public holidays and other non-working days to the total number of calendar days (365 days), as well as to employees whose individual employment contract / service report was suspended at the employer's initiative (in case of temporary discontinuation of work) and received an allowance from the basic salary corresponding to the place work, according to the legislation in force.

In the daily number of employees taken into account the average number includes employees who are temporarily unable to work (sick leave) while they are paid from the salary fund.

The daily number of employees taken into account in the average number does not include: employees on unpaid leave, on strike, detached to work abroad, patrons, family workers, county and local council members.

On weekly rest, legal holidays and other non-working days, the number of employees of the previous day is calculated on a daily basis, except for those whose contract of employment / service report has ceased on that day.

Employees not employed full-time shall be included in the average proportion of the working time provided for in the employment contract. The number of employees taken into account for the average number includes only persons who have been paid.

Exceptionally, in cases where sums corresponding to previous periods are paid (sums paid retrospectively as a result of earning money in court for previous years), the number of beneficiaries (former employees or employees with an employment contract / suspended service report) is included in the average number of employees in proportion to the periods for which the payments are made, so that there is a direct correspondence between the gross amounts paid and the average number of employees.

Gross average monthly earnings were determined by reporting the gross amounts paid out of the wage fund, net profit and other funds plus the gross amounts of previous years, average number of employees and number of months of the year.

Monthly net average monthly earnings resulted from the deduction from the gross monthly payments of the employees' contribution to the unemployment insurance budget, the individual state social insurance contribution, the contribution of the employees for the health insurance and the corresponding tax, the result being divided by the average number of employees and the number of months of the year.

The average monthly cost per employee was obtained by reporting the unit labor cost of the employee to the average number of employees and the

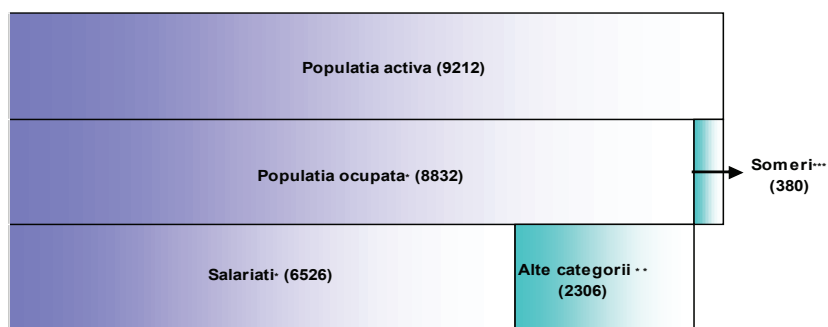
number of months of the year. Unemployment expenditures did not include transfers from the state budget to the employer to stimulate employment.

• **Analysis of employment rate of the working age population**

In the second quarter of 2018, the employment rate of the 20-64 year-old population was 70.7%, exceeding by 0.7% the national target of 70% set in the context of the Europe 2020 strategy. In the second quarter of 2018, Romania's active population was 9212 thousand people, of which 8832 thousand were occupied and 380 thousand were unemployed. In figure no. 1 shows the situation of population occupation.

Population categories in Q2 2018

*Figure no. 1
- Thousands of people -*

* Including armed and assimilated forces and people working in the informal and black sectors.
 ** Other categories: employers, self-employed workers, unpaid family workers and members of agricultural or non-agricultural cooperatives.
 *** In accordance with the International Labor Office (ILO) standards.
 Source: National Institute of Statistics, Press release no. 243/26 September 2018

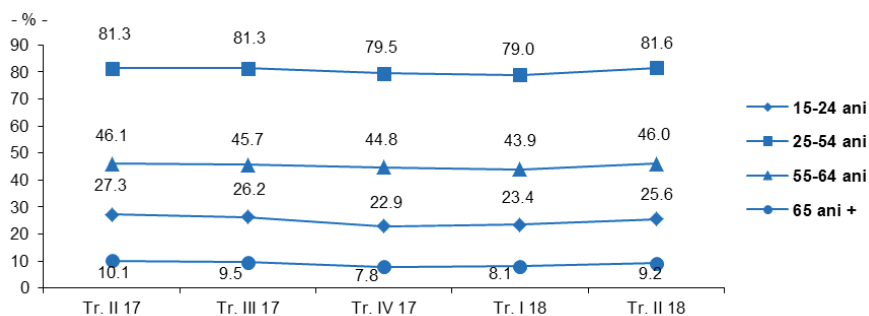
The employment rate of the working age population (15-64 years) was 65.5% in the second quarter of 2018, up 2.4% compared to the previous quarter. The employment rate was higher for males (74.1% compared to 56.7% for women) and for urban people (65.9% vs. 65.0% in rural areas).

The employment rate of young people (15-24 years) was 25.6%.

In figure no. 2 presents data on employment of the population aged 15 years and over, by age group.

The evolution of the occupancy rate of the population aged 15 years and over by age group

Figure no. 2

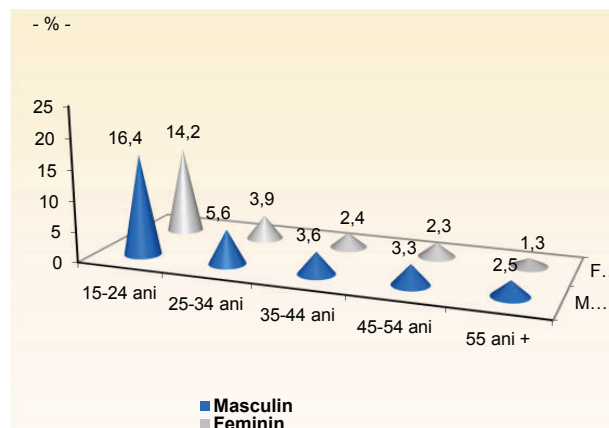

Source: National Institute of Statistics, Press release no. 243/26 September 2018

The unemployment rate in the second quarter of 2018 was 4.1%, down 0.6% from the previous quarter, as shown in figures no. 3 and no. 4.

Unemployment rate by age group and sex, in the second quarter of 2018

Figure no. 3

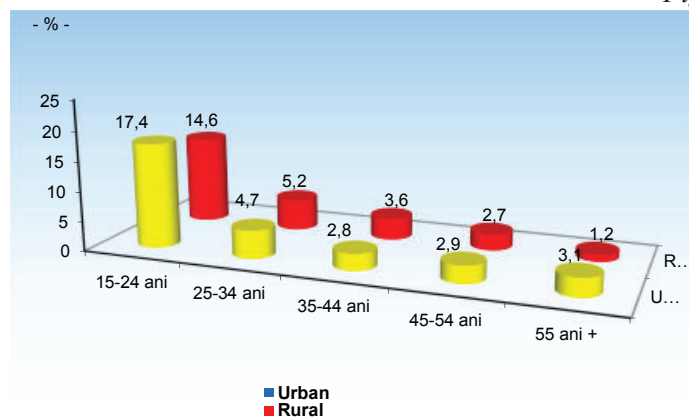

By gender, the gap between the two unemployment rates was 1.4 percentage points (4.7% for men versus 3.3% for women), and for residential areas 0.3 percentage points (4.3 % in rural areas compared to 4.0% in urban areas).

By age group, the unemployment rate reached the highest level (15.5%) among young people (15-24 years).

Unemployment rate by age and average in the second quarter of 2018

Figure no. 4

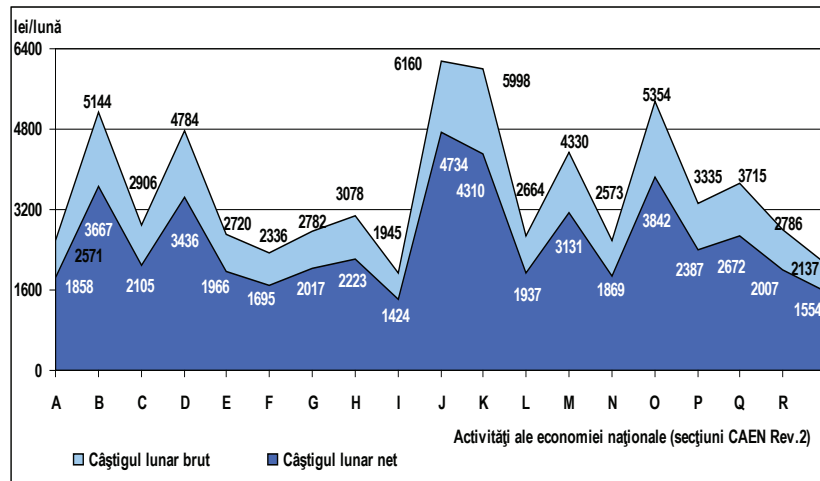

• Monthly average labor cost in 2017

The following conclusions can be drawn from the analysis of the data provided by the National Institute of Statistics: the average gross monthly earnings per total economy in 2017 (3223 lei) was 14.7% (+414 lei) higher than in 2016. The net average monthly wage in the national economy (2338 lei) registered an increase of 14.3% (+292 lei) compared to the previous year; the Employers spent an average of 4008 lei / employee on a month; the average number of employees in 2017 was 4945.9 thousand persons, increasing by 186.5 thousand persons compared to the previous year; the number of employees at 31 December 2017 was 5362.3 thousand persons, higher by 138.6 thousand persons as compared to the end of the previous year. The highest net average monthly wages in the national economy were recorded in the year 2017 in information and communications (2 times), financial intermediation and insurance (+ 84.3%), general government (+ 64.3%), mining and quarrying (+ 56.8%), heating and air conditioning (+ 47.0%), professional, scientific and technical activities (+ 33.9%), health and social work (+ 14.3%) and education (+ 1%).

Gross and net average monthly earnings per business year 2017

Figure no. 5

Source: National Institute of Statistics, Press release no. 244/26 September 2018

The net monthly average monthly wage earnings, which were at the largest distance below the average in the economy, were in hotels and restaurants (-39.1%), other service activities (-33.5%), construction (-27) , Agriculture, forestry and fishing (-20.5%), administrative and support service activities (-20.1%), real estate transactions (-17.2%), water distribution, sanitation, waste management, decontamination activities (-15.9%).

In 2017, the real earning index (expressed as a ratio between the net nominal earning index and the consumer price index of the population) was 182.3% compared to 1990, up 20.6 percentage points higher than in the previous year , respectively by 52.0 percentage points compared to 2008.

Women earned an average of about 4% less than men, earning a gross average monthly earning of 3159 lei (compared to 3280 lei for men) and an average monthly earning of 2288 lei (compared to 2383 lei for men) . In the majority of economic activities, men are earning net average monthly wages higher than women, with the largest differences (over 15.0%) being recorded in: financial intermediation and insurance (40.5%), manufacturing (21.5%) , other service activities (20.9%), information and communications (18.7%) and trade (18.4%).

In the territorial aspect, by counties, the average net monthly earnings in 2017 were below the average for the economy in 37 counties. The lowest earnings were registered in the counties of Harghita (1796 lei, 23.2% less

than the average for the economy), Vrancea (1800 lei, 23.0% less than the average for the economy), respectively Bistrița-Năsăud (1815 lei, 22.4% less than the average for the economy). On the opposite side, the monthly average monthly earnings in Bucharest (3272 lei) were 39.9% above the average for the economy.

The average monthly labor cost in the year 2017 was 4008 lei / employee, up 14.7% over the previous year. Compared to the average for the economy, the average monthly cost was significantly higher in the activities: information and communications (+ 89.5%), mining, financial intermediation and insurance (+ 86.0% each), energy production and supply electricity and heating, gas, hot water and air conditioning (+ 49.5%), public administration (+ 35.1%), professional, scientific and technical activities (+ 32.7%), health and social assistance ,1%). The most important values of the average monthly cost below the average in the economy were recorded in the activities of hotels and restaurants (-40.1%), other service activities (-33.9%), construction (-27.4%), agriculture, forestry and fishing, respectively administrative and support service activities (-20.4% each).

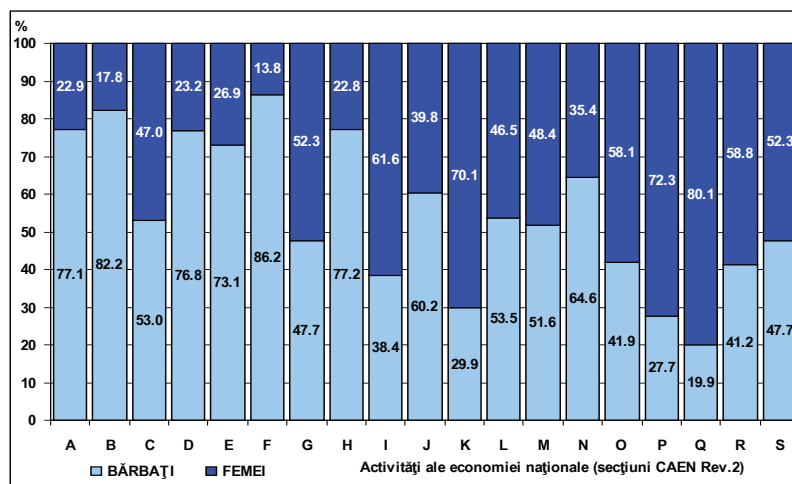
In 2017, the average number of employees was 4945.9 thousand persons, increasing compared to the previous year by 186.5 thousand persons.

Men predominate among the employees (2599.3 thousand persons, respectively 52.6% of the total number of employees). Compared to the previous year, the average number of male employees increased by 91.0 thousand people, while the number of women employed increased by 95.5 thousand persons.

The distribution of employees by economic sectors shows that most of them were in the tertiary sector (services), their share being 61.7% in 2017. In the secondary sector (industry and constructions) 35.8% of employees worked and in the primary sector (agriculture , forestry and fish farming) of only 2.5%.

Distribution of employees by sex, in each economic activity, in 2017

Figure no. 6

Source: National Institute of Statistics, Press release no. 244/26 September 2018

Construction activities and extractive industries are predominantly made up of men, accounting for 86.2%, or 82.2% of the total number of employees in these activities.

Activities characterized by a high degree of „feminisation” of the labor force are health and social assistance (80.1% of the total number of employees), education (72.3%), financial intermediation and insurance (70.1%), hotels and restaurants (61.6%).

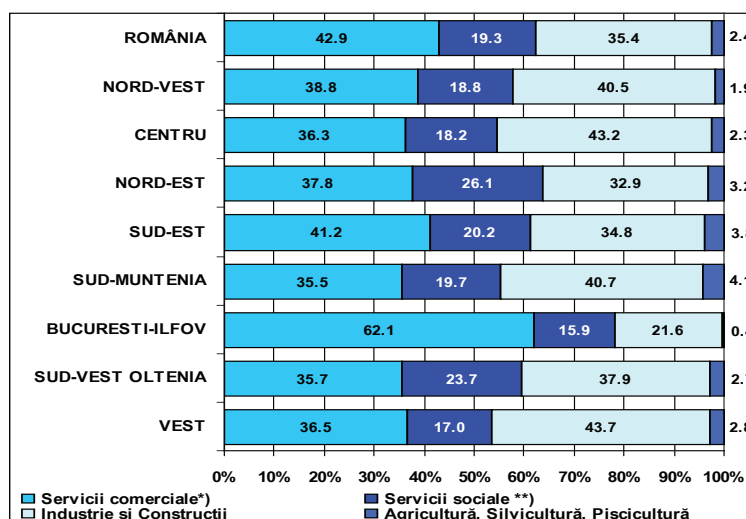
• Employee Effective on 31 December 2017

The number of employees at the end of 2017 was 5362.3 thousand persons. Compared to the end of 2016, the number of employees registered an increase of 138.6 thousand people. In the regional profile, the number of employees increased compared to the end of 2016 in all development regions. The most significant increases in the number of employees at the end of the year were registered in the following regions: Center (+24.1 thousand persons), North-West (+23.3 thousand persons) and Bucharest-Ilfov (+21.8 thousand persons) people). In the Bucharest-Ilfov region almost 22% of the employees in the economy are concentrated.

The development regions where primary sector activities exceed the country average (2.4% of total economy) are: South-Muntenia (4.1%), Southeast (3.8%), North- 2%), West (2.8%) and South-West Oltenia (2.7%).

**Distribution of the number of employees at the end of 2017
by sectors of activity**

Figure no. 7

*) The commercial services sector includes activities according to CAEN Rev.2: trade, hotels and restaurants, transport and storage, information and communication, financial intermediation and insurance, real estate transactions, professional, scientific and technical activities, administrative service activities and service activities support, other service activities.

***) The social services sector comprises activities according to CANE Rev.2: public administration (excluding armed and assimilated forces), education (including 4.6% private sector), health and social assistance (including 12.5% private sector) entertainment, cultural and recreational activities (including 56.1% private sector).

Source: National Institute of Statistics, Press release no. 244/26 September 2018

The development regions that concentrate a significant proportion of employees in the industry and construction sector are: West, Center, South-Muntenia, North-West, South-West Oltenia (43.7%, 43.2%, 40.7%, 40%, 5%, 37.9%, compared to 35.4% the country average).

The largest share of the employees in commercial services is found in the Bucharest-Ilfov region (62.1% versus 42.9% on the total economy) and in the social services sector the highest share was registered in the North-East region (26, 1% versus 19.3% country average).

At the end of 2017, the number of employees in private equity companies was the majority (75.9%) and recorded an increase of 2.9% compared to the previous year.

The distribution of employees according to the legal form of the enterprises in which they work shows that those employed in commercial

companies accounted for 79.4% of the total number of employees, increasing by 2.7% compared to the previous year.

Conclusion

From the study it is concluded that, from the income point of view, the population is based on the salary level. Analysis of the monthly cost of labor highlights an increase in the salary and, if we would like to expand, the pensions. We do not refer to whether or not this is the life cost insurance, but we must say that through the governance programs over the past two years, this indicator, average cost or gross average wage and net average wage have increased. A second conclusion is that by transferring the tax obligations from the employer to the employee it was accomplished, on the one hand, the assurance of the more consistent collection of the revenues to the state budget and on the other hand, in the future, a higher coefficient is ensured to calculate the pension for future generations of pensioners. Evolution of the average monthly cost of labor shows that on average it is positive, although from the study by field of activity it results that in some it is small and does not provide optimal conditions, maybe even the minimum subsistence specific to the twenty-first century. Indirectly, we can conclude that salary earning (labor costs) would also be a factor in the evolution of „small corruption”, especially of giving and taking bribes. By introducing the tax transfer from the employer to the employee and the limitation to the minimum wage of labor, with all the consequences, sometimes critical, it was ensured, even partially, the removal and reduction of the evasion in the use of paid labor paid.

References

1. Agrawala, A. and Matsab, D. (2013). Labor unemployment risk and corporate financing decisions. *Journal of Financial Economics*, 108 (2), 449–470
2. Anghelache, C., Dumbravă, Ș.G. and Ene, L. (2018). The effect of the natural movement of population in Romania and the population development by household and residence. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 6, 75-84
3. Anghelache, C., Avram, D., Burea, D. and Petre (Olteanu), A. (2018). Analysis of the Natural Movement of Population and Labor Force Development. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 2, 115-123
4. Anghelache, C., Anghel, M.G. and Burea, D. (2017). Analysis of Wage System and Labor Cost in The European Union. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 12, 10-16
5. Anghel, M.G. and Anghelache, C. (2017). Analysis of the labor market in the Member States of the European Union. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 11, 13-22
6. Anghelache, C. (2017). *România 2017. Starea economică la un deceniu de la aderare*. Editura Economică, București

-
7. Hili, A., Lahmandi-Ayed, R. and Lasram, H. (2016). Differentiation, labor market and globalization. *The Journal of International Trade & Economic Development*, 25 (6), 809-833
 8. Klein, P. and Ventura, G. (2009). Productivity differences and the dynamic effects of labor movements. *Journal of Monetary Economics*, 56 (8), 1059–1073
 9. Moreno-Galbis, E. and Tritah, A. (2016). The effects of immigration in frictional labor markets: Theory and empirical evidence from EU countries. *European Economic Review*, 84, 76–98
 10. Rossi-Hansberg, E., and Wright, M. L. J. (2007). Urban Structure and Growth. *Review Economic Studies*, 74, 597–624.
 11. Sheiner, L. (2014). The Determinants of the Macroeconomic Implications of Aging. *The American Economic Review*, 104 (5), 218-223
 12. Silva, J. and Toledo, M. (2009). Labor turnover costs and the cyclical behavior of vacancies and unemployment. *Macroeconomic Dynamics*, 13, 76-96
 13. Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 244 /26 septembrie 2018
 14. Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 243/26 septembrie 2018

Rolul investițiilor și al mediului de afaceri în dezvoltarea economică

Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (*madalinagabriela_angel@yahoo.com*)
Universitatea „Artifex” din București

Drd. Doina AVRAM (*doina.avram@gmail.com*)
Academia de Studii Economice din București

Abstract

Investițiile reprezintă perspectiva cea mai sigură de creștere economică. Investițiile se pot realiza de către mediul de afaceri (marile firme, consorții, multinaționale) care își desfășoară activitatea pe teritoriul României. Investițiile se mai pot realiza și prin proiecte care sunt finanțate de la bugetul Uniunii Europene. Astfel, se creează noi locuri de muncă, se asigură o creștere durabilă putându-se prognoza evoluții pozitive. Investițiile trebuie să se bazeze pe alocarea de fonduri prin posibilitățile interne, dar și prin atragerea de investiții străine directe. Din acest punct de vedere, un rol important îl are și cadrul legislativ, dar și atractivitatea economiei românești. De asemenea, constatăm că atracția investițiilor străine este diferită de la un sector economic la altul. În acest articol, autorii au prezentat aspectele principale și, în același timp, au urmărit să evidențieze și efectul pe care investițiile îl au asupra mediului de afaceri.

Cuvinte cheie: *investiție, mediul de afaceri, prognoză, creștere economică, ramură economică*

Clasificarea JEL: E22, M21

Introducere

În acest articol, autorii au efectuat o analiză atentă a investițiilor și a rolului acestora asupra economiei românești. Se efectuează prezentarea principalelor evoluții, a structurii investițiilor, arătându-se că stimularea investițiilor în conformitate cu prevederile prezentei legislații din România, trebuie să se bazeze pe un tratament egal, transparență, eficiența utilizării facilităților, confidențialitatea și garantarea dreptului de proprietate intelectuală, eligibilitatea în funcție de proveniența fondurilor și, nu în ultimul rând, stimularea investițiilor autohtone, precum și a investițiilor străine directe. Se face o analiză a structurii investițiilor pe localități, regiuni de dezvoltare, reliefându-se necesitatea de a se întreprinde noi măsuri, pentru ca investițiile străine să aibă un efect superior. În subsidiar se precizează că, este nevoie de o legislație stabilă și atractivă pentru investitorii străini.

Literature review

Aisen and Veiga (2013) au analizat modul în care afectează instabilitatea politică creșterea economică. Anghel, Anghelache, Marinescu and Dumbravă (2018) au realizat un studiu asupra investițiilor nete la nivelul economiei naționale a României la nivelul anului 2017. Anghelache, Partachi, Sacală and Ursache (2016) au utilizat modele econometrice în analiza corelației dintre produsul intern brut și investițiile străine directe. Anghelache, Jweida, Popovici and Stanciu (2016) au studiat într-un articol corelația existentă între investițiile străine directe și export. Anghel, Anghelache, Avram and Burea (2017) au studiat investițiile străine directe ca fiind parte a avuției naționale. Greenwood, Sanchez and Wang (2013) au cuantificat impactul dezvoltării financiare asupra dezvoltării economice. Popielas (2012) a tratat armonizarea serviciilor de investiții la nivelul Uniunii Europene pe exemplul fondurilor de investiții.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

• Evoluția și structura investițiilor

Evoluția economiei în perioada de după 1990 a fost influențată, pe de o parte, de schimbările structurale intervenite în formarea și utilizarea resurselor și, pe de altă parte, de comportamentul agenților economici față de investițiile de capital. Investițiile realizate, mai ales, la începutul acestei perioade, s-au realizat într-un mediu de afaceri mai puțin favorabil, marcat, în anumite perioade, de declinul producției, de deficitul bugetar și al balanței de plăți, de ratele înalte ale inflației, de dobânzile ridicate la credite, de un curs de schimb în continuă depreciere, de insuficienta exigență managerială a operatorilor economici, precum și de imperfecțiunile cadrului legislativ și instituțional.

Pe acest fond, volumul investițiilor a înregistrat oscilații de la un an la altul. În primii ani ai tranziției, pe fondul accentuării dezechilibrelor structurale, macroeconomice și sectoriale, al declinului producției de bunuri și al productivității muncii, s-a înregistrat o puternică reducere a investițiilor care au fost orientate, în general, spre modernizări de capacități de producție și de desfacere, în principal, în sectorul privat al economiei.

Pe măsura dezvoltării sectorului privat, investitorii particulari și-au lărgit sfera de activitate, pe fondul creării cadrului legislativ și instituțional, precum și al accentuării efortului investițional.

Cadrul juridic general privind măsurile de sprijin din partea Statului Român acordate în vederea stimulării investițiilor a fost reglementat prin intermediul Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 85/2008 privind stimularea investițiilor, cu modificările și completările ulterioare.

„Stimularea investițiilor, în conformitate cu prevederile prezentei ordonanțe de urgență, se bazează pe următoarele principii:

a) tratament egal - aplicarea în mod nediscriminatoriu a criteriilor și mijloacelor de acordare de facilități;

b) transparență - aducerea la cunoștința tuturor celor interesați a informațiilor referitoare la procedura de acordare de facilități pentru investiții;

c) eficiența utilizării facilităților - aplicarea unor criterii de acordare de facilități pentru investiții și de urmărire a realizării lor, care să reflecte avantajele de natură economică ale proiectelor de investiții, luându-se în considerare, după caz, efectele în domeniul social, în cel al protecției mediului și promovarea unei dezvoltări economice durabile;

d) confidențialitatea - garantarea protejării informațiilor referitoare la drepturile de proprietate intelectuală aparținând investitorilor, precum și a altor date care ar putea prejudicia interesele legitime ale acestora;

e) eligibilitatea în funcție de proveniența fondurilor de finanțare”.

Pe regiuni de dezvoltare, cele mai multe locuințe au fost date în folosință în regiunile Nord-Est (17,8% față de total țară), București-Ilfov (14,7%), Sud-Est (14,6%), Sud-Muntenia (13,5%) și Nord-Vest (13,1%).

Ramurile în care s-au realizat volume mai mari de investiții sunt: comerț/servicii (transport, depozitare și comunicații; comerțul cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale; tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor), industrie și construcții.

Majoritatea locuințelor terminate s-a realizat din fonduri private. Acestea au reprezentat 93,1% în totalul locuințelor terminate.

Pe regiuni de dezvoltare, cele mai multe locuințe au fost date în folosință în regiunile: Nord-Vest (20,9% față de total țară), Nord-Est (17,3%), București-Ilfov (12,9%) și Sud-Est (12,2%).

Pe regiuni de dezvoltare cele mai multe locuințe au fost date în folosință, față de total țară, în regiunile: Nord-Vest (19,8%), Nord-Est (18,7%), Sud-Est (13,4%), Sud-Muntenia (12,9%) și București-Ilfov (11,3%), Centru (10,6%).

Ramurile în care s-a realizat un volum mai mare de investiții sunt: comerț/servicii (comerțul cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor) și industrie.

Ramurile în care s-a realizat un volum mai mare de investiții sunt: industrie și comerț/servicii (comerțul cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor).

Pe regiuni de dezvoltare, cele mai multe locuințe au fost date în folosință în regiunile: Nord-Est (19,1% față de total țară), Nord-Vest (15,8%), Sud-Muntenia (14,8%), Sud-Est (13,5%) și București-Ilfov (13,2%).

Ramurile în care s-a realizat un volum mai mare de investiții sunt: industrie și comerț/servicii (comerțul cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor).

Majoritatea locuințelor terminate s-a realizat din fonduri private. Acestea au reprezentat 94,9% în totalul locuințelor terminate.

Pe regiuni de dezvoltare, cele mai multe locuințe au fost date în folosință în regiunile: Nord-Est (20,5% față de total țară), Nord-Vest (16,1%), Sud-Muntenia (14,9%), Sud-Est (13,6%) și București-Ilfov (11,1%).

În anul 2012, volumul total al investițiilor nete realizate a fost de 89 092,3 milioane lei, în creștere cu 1,45% față de anul anterior. Cea mai semnificativă evoluție s-a înregistrat în industrie, în care creșterea înregistrată, față de 2011, a fost de 7%.

Investițiile realizate în industrie au fost, în 2012, de 1,10 ori mai mari față de anul 2009 și au fost orientate cu prioritate spre ramurile industrie prelucrătoare (48,9% din total industrie), sector ce a cunoscut o diminuare cu aproape 18% față de anul 2009. În industria extractivă, investițiile din 2012 au crescut cu 6% comparativ cu anul 2009.

Se poate observa că ponderea cea mai mare o au serviciile (41,7% în 2012), dar totodată este demn de menționat faptul că structura investițiilor în industrie s-a ameliorat pe parcursul perioadei analizate. În cadrul sectorului servicii, investiții semnificative s-au realizat în activitățile referitoare la comerțul cu ridicata și cu amănuntul și repararea autovehiculelor și motocicletelor, serviciile de transport și depozitare, și tranzacțiile imobiliare.

Investițiile realizate în economia națională în anul 2013 au înregistrat o scădere cu 9,3%, comparativ cu anul 2012.

Investițiile în lucrări de construcții noi s-au micșorat cu 9,4%, în timp ce investițiile în utilaje, inclusiv mijloace de transport au înregistrat o diminuare de 13,1%, față de anul 2012. Ramurile în care s-a realizat un volum mai mare de investiții sunt: industrie, comerț și servicii.

• Investițiile străine și rolul acestora în creșterea economică

Un loc aparte în volumul investițiilor realizate în economia României îl dețin investițiile străine. Politica de investiții străine se cere a fi considerată ca un prim pas în suplimentarea necesarului intern de capital, dar și ca o sursă de introducere a noilor tehnologii, a know-how-ului și a managementului performant.

În prezent, reforma economică este orientată în special spre finalizarea restructurării și privatizării marilor întreprinderi de stat, precum și spre asigurarea coerenței diferitelor componente ale reformei. De aceea, prin politica de investiții străine se urmărește creșterea continuă a producției și, pe

această bază, a exporturilor, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, cât și o dezvoltare regională echilibrată, acestea fiind considerate a fi instrumente majore care pot materializa premisele integrării europene a României.

Fluxul net de ISD în anul 2012 a înregistrat un nivel de 2 138 milioane euro și este structurat astfel:

– Participațiile nete ale investitorilor străini direcți la capitalul întreprinderilor investiție străină directă din România în valoare de 795 milioane euro (37,2% din fluxul net de ISD). Participațiile nete la capital rezultă din diminuarea participațiilor la capital, în valoare de 2 676 milioane euro, cu pierderea netă, în sumă de 1 881 milioane euro. Pierderea netă a rezultat prin scăderea din profitul întreprinderilor ISD, realizat în anul 2012, în sumă de 4 691 milioane euro a dividendelor repartizate în anul 2012 în valoare de 2 212 milioane euro, după care această valoare a fost diminuată cu pierderile întreprinderilor ISD din anul 2012 în sumă de 4 360 milioane euro. Modul de calcul este în conformitate cu metodologia internațională de determinare a profitului reinvestit de către întreprinderile ISD, respectiv a pierderii nete înregistrate de către acestea;

– Creditul net primit de către întreprinderile investiție străină directă de la investitorii străini direcți, inclusiv din cadrul grupului, în sumă de 1 343 milioane euro, reprezentând 62,8% din fluxul net de ISD.

Din analiza datelor privind fluxul net de ISD și componentele acestuia, se evidențiază următoarele:

– În majoritatea domeniilor de activitate economică, în care ISD au o pondere importantă, se constată majorări ale participațiilor la capital în întreprinderile ISD, ceea ce semnifică continuarea procesului investițional în anul 2012. Domeniile care au înregistrat cele mai importante majorări de capital au fost industria (1 072 milioane euro), iar în cadrul acesteia, industria prelucrătoare (529 milioane euro) și energia (497 milioane euro); alte domenii cu investiții importante de capital au fost intermedierea financiară și asigurările (646 milioane euro), precum și construcțiile și tranzacțiile imobiliare (295 milioane euro);

– Principalele domenii economice în care pierderile au excedat profiturile au fost intermedierea financiară și asigurările (376 milioane euro profit, 1 015 milioane euro pierderi) și construcțiile și tranzacțiile imobiliare (255 milioane euro profit, 747 milioane euro pierderi);

– Prin repartizarea în anul 2012 a unor importante sume ca dividende în domeniile menționate anterior, s-a adâncit pierderea netă (profitul, minus dividende repartizate, minus pierderi). Astfel, s-au repartizat dividende în valoare de 134 milioane euro în intermedierea financiară și asigurări și în sumă de 158 milioane euro în construcții și tranzacții imobiliare;

– Câteva domenii de activitate au beneficiat de finanțări importante pe calea creditului net mamă-fică, respectiv: industria prelucrătoare (606 milioane euro), energie (173 milioane euro), comerț (423 milioane euro), construcții și tranzacții imobiliare (213 milioane euro);

– În industrie, deși s-au înregistrat pierderi importante (1 491 milioane euro) și au fost repartizate dividende în valoare de 960 milioane euro, prin nivelul participațiilor la capital înregistrate (1 072 milioane euro), al creditelor nete primite (862 milioane euro) și al profitului obținut (2 345 milioane euro), aceasta a beneficiat de un flux net de ISD de 1 828 milioane euro, reprezentând 85,5% din fluxul net de ISD al anului 2012.

Fluxul net de ISD în anul 2011 a înregistrat un nivel de 1 815 milioane euro. Participațiile nete ale investitorilor străini direcți la capitalul întreprinderilor investiție străină directă din România au fost în valoare de 1 512 milioane euro (83,3 % din fluxul net de ISD).

Soldul final al ISD la 31 decembrie 2012 a înregistrat nivelul de 59 126 milioane euro, mai mare cu 7,2 la sută față de soldul final de ISD aferent anului 2011. Acest rezultat a fost obținut prin adăugarea la soldul inițial al fluxului net de ISD a diferențelor valorice pozitive/negative provenite atât din reevaluările datorate modificării cursului de schimb al leului și a prețurilor unor active, cât și din retratări contabile ale valorii soldurilor inițiale ale unor întreprinderi raportoare.

Soldul final al ISD la 31 decembrie 2011 a înregistrat nivelul de 55 139 milioane euro, mai mare cu 4,9% decât soldul final ISD al anului 2010. Acest rezultat a fost obținut prin adăugarea la soldul inițial al fluxului net de ISD a diferențelor valorice pozitive/negative provenite atât din reevaluările datorate modificării cursului valutar și a prețurilor unor active, cât și din retratări contabile ale valorii soldurilor inițiale ale unor întreprinderi raportoare.

Participațiile la capitalul social (inclusiv profitul reinvestit) al întreprinderilor investiție străină directă înregistrau, la sfârșitul anului 2012, valoarea de 39 266 milioane euro (66,4% din soldul final al ISD), iar creditul net total primit de către acestea de la investitorii străini direcți, inclusiv din cadrul grupului, a înregistrat nivelul de 19 860 milioane euro, reprezentând 33,6% din soldul final al ISD.

Participațiile la capitalul social (inclusiv profitul reinvestit) al întreprinderilor investiție străină directă aveau, la sfârșitul anului 2011, valoarea de 37 001 milioane euro (67,0% din soldul final al ISD), iar creditul net total primit de către acestea de la investitorii străini direcți, inclusiv din cadrul grupului, a înregistrat nivelul de 18 138 milioane euro, ce reprezintă 33,0% din soldul final al ISD.

Soldul final al ISD la 31 decembrie 2010, rezultat din adăugarea la soldul inițial al fluxului net de ISD, precum și a diferențelor valorice pozitive/

negative provenite din reevaluările datorate modificării cursului valutar și a prețurilor unor active, cât și din retratări contabile a valorii unor solduri inițiale, a înregistrat nivelul de 52 585 milioane euro, mai mare cu 5,2 % decât soldul final ISD al anului 2009.

• **Repartizarea soldului investițiilor străine directe pe principalele activități economice**

Din punctul de vedere al structurii ISD pe ramuri economice (conform CAEN Rev. 2), acestea s-au localizat cu precădere în industria prelucrătoare (31,3% din total). În cadrul acestei industrii cele mai bine reprezentate ramuri sunt prelucrarea țigăii, produselor chimice, cauciucului și maselor plastice (6,7% din total ISD), industria mijloacelor de transport (5,4%), metalurgia (4,9%), industria alimentară, a băuturilor și tutunului (3,7%) și ciment, sticlă, ceramică (2,8%).

Pe lângă industrie, alte activități care au atras importante ISD sunt intermedierea financiară și asigurările (reprezentând 18,5% din totalul ISD), comerțul (11,4%), construcțiile și tranzacțiile imobiliare (9,2%), tehnologia informației și comunicațiile (4,8%).

Se constată că imobilizările corporale și necorporale, cu un sold la finele anului 2012 în valoare de 27 412 milioane euro, reprezintă 46,4% din soldul total al ISD, ceea ce conduce la un grad semnificativ de stabilitate a investiției străine.

Activitățile economice în care ISD se regăsesc în imobilizări corporale și necorporale la un nivel semnificativ sunt: industria (27,7% din total ISD, iar în cadrul acesteia industria prelucrătoare cu 17,9% din total ISD), comerțul (5,9%), precum și construcțiile și tranzacțiile imobiliare (4,8%).

În anul 2011, din punctul de vedere al orientării investitorilor străini spre ramuri economice (conform CAEN Rev.2), ISD s-au localizat cu precădere în industria prelucrătoare (31,5% din total). În cadrul acestei industrii cele mai bine reprezentate ramuri sunt prelucrare țigăii, produse chimice, cauciuc și mase plastice (6,3% din total), industria mijloacelor de transport (5,2%), metalurgia (4,9%), industria alimentară, a băuturilor și tutunului (4,1%) și ciment, sticlă, ceramică (3,2%).

Alte activități care au atras importante ISD sunt intermedierea financiară și asigurările (reprezintă 18,2% din totalul ISD), comerț (11,4%), construcții și tranzacții imobiliare (10,7%), tehnologia informației și comunicații (5,4%).

Din punct de vedere teritorial se observă orientarea cu precădere a ISD spre regiunea de dezvoltare BUCUREȘTI-ILFOV (60,6 la sută), următoarele regiuni de dezvoltare beneficiare de ISD fiind regiunea CENTRU (7,8%),

regiunea VEST (7,6%), regiunea SUD-MUNTENIA (7,2 la sută) și regiunea SUD-EST (5,5%).

Menționez că ISD au fost localizate teritorial după sediul social al întreprinderilor investiție străină directă, ceea ce nu corespunde întotdeauna cu locul de desfășurare a activității economice.

În funcție de origine, numărul de înmatriculări de societăți comerciale cu participare străină la capitalul social subscris reflectă o strânsă apropiere a României de economia europeană. Astfel, 85,83% din investiții provin din Europa și numai 6,57% din țări situate în Asia, America de Nord sau în alte regiuni ale lumii.

Pe primele zece locuri în privința valorii capitalului social total subscris, exprimat în euro, pe țări de rezidență a investitorilor, s-au situat: Franța, Germania, Cipru, Italia, Olanda, China, Luxemburg, Polonia, SUA, Rusia.

Deși se consideră că factorul investiții străine este fundamental pentru evoluția pozitivă a oricărei economii naționale, nu s-au întreprins suficiente acțiuni pentru creșterea atractivității României în percepția capitalului străin. O serie de dificultăți majore în acest sens sunt reprezentate de anumite prevederi în legislația economică și politicile fiscale, astfel că nu întotdeauna s-a evaluat *a priori* impactul unor măsuri fiscale asupra viziunii investitorilor străini existenți și potențiali.

Este necesar să se adopte măsuri convingătoare și energice pentru atragerea de fonduri suplimentare de capital din străinătate, măsuri care să amelioreze reținerea manifestată în rândul investitorilor străini.

De asemenea, o parte din investitori aparțin diasporei, fiind de naționalitate română.

• **Analiza evoluției investițiilor de capital autohton**

Am vorbit până în prezent despre modul în care s-au efectuat investițiile de capital străin în țara noastră. În continuare, vom aborda câteva aspecte privind atragerea de investiții autohtone.

Capitalul românesc, autohton, a fost la început nesemnificativ, din cauza lipsei de mijloace financiare și a imposibilității unor persoane fizice sau juridice române de a participa la unele proiecte fie independent, fie în colaborare cu societăți comerciale externe.

Fostele „părți sociale” (circa 38 miliarde de lei la nivelul anului 1990, adică circa cinci miliarde dolari SUA) au trecut automat din sfera producției (ca sursă de finanțare), în sfera consumului. Această trecere s-a realizat pe fondul lipsei de activități productive și de stocuri de produse necesare populației, ceea ce a avut un dublu efect negativ: în primul rând, s-au diminuat fondurile pentru dezvoltare, iar în al doilea rând, s-a creat un surplus de masă monetară,

fără acoperire în produse și servicii la nivelul puterii de cumpărare a anului 1990.

Părțile sociale existente în anul 1990 puteau fi transformate și în acțiuni, constituind astfel embrionul privatizării în România. În felul acesta, nu se stimula inflația în țara noastră prin dezechilibrarea raportului între volumul redus de produse și servicii, pe de o parte, și masa monetară deosebit de mare de care a dispus populația, pe termen scurt, la momentul respectiv, pe de altă parte.

În acest context, legislația referitoare la societățile comerciale, deși pozitivă în esență, nu a putut decât să creeze cadrul afirmării liberei inițiative și a mecanismelor economiei de piață, care, în absența unui capital autohton real și consistent, nu au putut genera dezvoltări de anvergură.

Menținerea pe o perioadă îndelungată a unei structuri mixte a economiei, prin coexistența sectorului privat în formare, reprezentat cvasiexclusiv de întreprinderile mici și mijlocii, cu un sector de stat sau mixt la nivelul marilor unități economice, supus, la rândul său, unor succesive și anevoioase formule de privatizare, nu a fost de natură să confere, pe ansamblul economiei naționale, acel trend pozitiv presupus de procesul reformei.

Pe măsura trecerii timpului și sub impactul unor măsuri de politică economică și fiscală, marile unități economice au fost decapitalizate și devalorizate, astfel încât privatizarea lor a devenit, indiferent de metoda preconizată, dificil de realizat sau, în cel mai bun caz, realizabilă în condiții neeficiente. În procesul privatizării nu poate fi pusă problema apelării masive la credite, deoarece moneda națională este scumpă, dobânzile real pozitive practicate de băncile comerciale sunt mari, iar investițiile nu pot aduce venituri (profit) decât într-o perioadă viitoare. Este important ca procesul de privatizare care se va definitiva să plece de la situația reală ce există pe piața de capital din România acum, după ce țara noastră a fost acceptată în Uniunea Europeană.

• Câteva aspecte privind mediul de afaceri

În anii tranziției, mediul de afaceri, deși confruntat cu o serie de greutăți (printre care lipsa legislației în domeniu, care s-a manifestat în primii ani, diferitele practici de intervenție a statului în economie, ingerințele în activitatea firmelor din partea unor funcționari publici, în afara atribuțiilor lor curente), a înregistrat o îmbunătățire continuă a mecanismelor economice de funcționare și acces la piață. Ultimii ani au fost marcați de unele progrese, dintre care menționez: înființarea biroului unic din cadrul camerelor de comerț și industrie, prin care, la nivel teritorial, nu numai că s-a scurtat durata de înființare și autorizare a noilor societăți comerciale (de la 90 de zile, la

circa 20 de zile), ci s-a reușit și o reducere a taxelor de înființare (cu 40%); perfecționarea cadrului legal și instituțional destinat investitorilor, care a fost completat prin înființarea Agenției Române pentru Investiții Străine; inițierea și implementarea unor măsuri legislative de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii, dintre care cea mai importantă este reducerea la zero a impozitului pe profit în cazul reinvestirii acestuia.

Pentru investitorii străini care vin în România s-au asigurat o serie de stimulente, menite să contribuie la îmbunătățirea dezvoltării economice a țării, în special, la accelerarea industrializării regiunilor defavorizate și la dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii.

La sfârșitul anului 2013, la Oficiul Național al Registrului Comerțului erau înregistrate peste 124 de mii de companii înmatriculate în cursul anului.

Cele mai multe firme înregistrate au avut ca principal obiect de activitate comerțul - cu ridicata și/sau cu amănuntul - din numărul total al întreprinderilor active. Societățile comerciale cu activități productive, de natură industrială, s-au regăsit în următoarele domenii: industrie alimentară și băuturi, industrie ușoară, prelucrarea lemnului, construcții metalice și produse din metal, producție de mobilier, edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suporturi.

Din punctul de vedere al dimensiunii societăților comerciale, cea mai mare pondere au deținut-o societățile comerciale mici și mijlocii, cu până la 249 de salariați.

Concluzii

Din studiul efectuat de autori asupra evoluției investițiilor în țara noastră și efectul acestora asupra mediului de afaceri, rezultă că investițiile reprezintă principalul element care poate să asigure creșterea economică și să se înscrie în programul de dezvoltare durabilă a țării. Pe de altă parte, investițiile autohtone sau străine trebuie să fie eficient utilizate pentru a avea efectul dorit. Totodată, se desprinde și concluzia că România trebuie să aibă câteva domenii particulare care în contextul structurii și resurselor economiei naționale, să fie cele care aduc, prin investiții suplimentare o creștere a valorii adăugate brute. Studiul întreprins este doar o scurtă sinteză, care poate fi extinsă și poate fi efectuată o analiză concretă pe baza metodelor statistice și a modelelor macroeconomice.

Bibliografie

1. Acemoglu, D., Golosov, M. and Tsyvinski, A. (2011). Power fluctuations and political economy. *Journal of Economic Theory*, 146(3), 1009–1041
2. Aisen, A. and Veiga, F.J. (2013). How does political instability affect economic growth?. *European Journal of Political Economy*, 29 (C), 151-167

-
3. Anghel, M.G., Anghelache, C., Marinescu, R.T. and Dumbravă, Ș.G. (2018). Study on Net Investment in the National Economy in 2017. *Romanian Statistical Review, Supplement, 3*, 234-243
 4. Anghel, M.G., Anghelache, C., Avram, D. and Burea, D. (2017). Foreign direct investment as an accumulated share of national wealth. *Romanian Statistical Review, Supplement, 10*, 37-46
 5. Anghelache, C., Partachi, I., Sacală, C. and Ursache, A. (2016). Using econometric models in the correlation between the evolution of the Gross Domestic Product and Foreign Direct Investments. *Romanian Statistical Review, Supplement, 10*, 124-129
 6. Anghelache, C., Jweida, I.J., Popovici, M. and Stanciu, E. (2016). Analysis of the correlation between direct foreign investment and export. *Romanian Statistical Review, Supplement, 10*, 78-84
 7. Blonigen, B. et al. (2007). FDI in space: Spatial autoregressive relationships in foreign direct investment, *European Economic Review, 51* (5), 1303-1325
 8. Cicak, K. and Soric, P. (2015). The Interrelationship of FDI and GDP in European Transition Countries. *International Journal of Management Science and Business Administration, 1* (4), 41-58
 9. Greenwood, J., Sanchez, J., Wang, C. (2013). Quantifying the Impact of Financial Development on Economic Development. *Review of Economic Dynamics, 16*(1), pp. 194– 215
 10. Popielas, M. (2012). Harmonization Of Investment Services In The European Union - The Example Of Investment Funds, *Oeconomia Copernicana, 3* (1), 73-88
 11. Savor, P., Wilson, M. (2013). *How much do investors care about macroeconomic risk? Evidence from scheduled economic announcements*, *Journal of Financial and Quantitative Analysis* 48 (2), 343–375

THE ROLE OF INVESTMENTS AND BUSINESS ENVIRONMENT IN ECONOMIC DEVELOPMENT

Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD (*madalinagabriela_anghel@yahoo.com*)
„Artifex” University of Bucharest

Doina AVRAM Ph.D Student (*doina.avram@gmail.com*)
Bucharest University of Economic Studies

Abstract

Investing is the safest prospect of economic growth. Investments can be made by the business community (large companies, consortia, multinationals) operating on the territory of Romania. Investments can also be realized through projects funded by the European Union budget. Thus, new jobs are created, sustainable growth is assured and positive developments can be predicted. Investments should be based on the allocation of funds through internal possibilities, but also by attracting foreign direct investment. From this point of view, the legislative framework, as well as the attractiveness of the Romanian economy, have an important role. We also find that the attraction of foreign investment is different from one economic sector to another. In this article, the authors presented the main issues and, at the same time, sought to highlight the effect that investments have on the business environment.

Key words: *investment, business environment, forecasting, economic growth, economic branch*

JEL Classification: E22, M21

Introduction

In this article, the authors carried out a careful analysis of their investments and their role on the Romanian economy. It presents the main developments, the structure of investments, showing that the stimulation of investments according to the provisions of the present Romanian legislation must be based on equal treatment, transparency, efficiency of the use of facilities, confidentiality and guarantee of the intellectual property right, the eligibility in the depending on the origin of the funds and, last but not least, the stimulation of domestic investments as well as foreign direct investment. An analysis is made of the structure of investments on localities, development regions, emphasizing the need for new measures to be taken to ensure that foreign investment has a superior effect. In the alternative, there is a need for stable and attractive legislation for foreign investors.

Literature review

Aisen and Veiga (2013) analyzed how political instability affects economic growth. Anghel, Anghelache, Marinescu and Dumbravă (2018) conducted a study on the net investments in Romania's national economy at the level of 2017. Anghelache, Partachi, Sacală and Ursache (2016) used econometric models in the analysis of the correlation between gross domestic product FDI. Anghelache, Jweida, Popovici and Stanciu (2016) studied in an article the correlation between foreign direct investment and export. Anghel, Anghelache, Avram and Burea (2017) studied foreign direct investment as part of national wealth. Greenwood, Sanchez and Wang (2013) quantified the impact of financial development on economic development. Popielas (2012) treated the harmonization of investment services at the European Union level on the example of investment funds.

Research methodology, data, results and discussions

• Evolution and structure of investments

The evolution of the economy in the period after 1990 was influenced, on the one hand, by structural changes in the formation and use of resources and, on the other hand, by the behavior of economic agents over capital investment. Investments, especially at the beginning of this period, were achieved in a less favorable business environment, marked, in certain periods, by the decline in production, the budget deficit and the balance of payments, the high inflation rates, high borrowing rates, a continually impaired exchange rate, the lack of managerial exigency of economic operators, and the imperfections of the legislative and institutional framework.

On this background, the volume of investments recorded fluctuations from one year to the next. In the first years of the transition, against the backdrop of the structural, macroeconomic and sectoral imbalances, the decline in goods production and labor productivity, there was a strong reduction in investment that was generally aimed at upgrading production and sales capacities, mainly in the private sector of the economy.

As the private sector grew, private investors widened their scope of business, amid the creation of the legislative and institutional framework, as well as increasing the investment effort.

The general legal framework regarding the support measures from the Romanian State granted in order to stimulate the investments was regulated by the Government Emergency Ordinance no. 85/2008 on the stimulation of investments, with subsequent amendments and completions.

„The stimulation of investments, in accordance with the provisions of this Emergency Ordinance, is based on the following principles:

a) equal treatment - non-discriminatory application of the criteria and means of granting facilities;

b) transparency - informing all interested parties of the information regarding the procedure for granting investment facilities;

c) the efficiency of the use of the facilities - application of criteria for granting investment facilities and monitoring their realization, reflecting the economic advantages of the investment projects, taking into account, where appropriate, social effects, the protection of the environment and the promotion of sustainable economic development;

d) confidentiality - ensuring the protection of information about the intellectual property rights of investors as well as other data that might be prejudicial to their legitimate interests;

e) eligibility according to the origin of financing funds „.

By region of development, most of the dwellings were put into use in the Northeast regions (17.8% of the total country), Bucharest-Ilfov (14.7%), Southeast (14.6%), South-Muntenia (13.5%) and Northwest (13.1%).

The branches with larger investment volumes are: trade / services (transport, storage and communications, wholesale and retail trade, repair of motor vehicles, motorcycles and personal property, real estate transactions, rentals and services mainly provided enterprises), industry and construction.

Most finished homes were made from private funds. These accounted for 93.1% of the total number of completed dwellings.

By region of development, most of the dwellings were put into use in the regions: North-West (20.9% of the total country), North-East (17.3%), Bucharest-Ilfov (12.9%) and Southeast (12.2%).

By region of development, most of the dwellings were put into use in the North-West (19.8%), North-East (18.7%), South-East (13.4%), South-Muntenia (12.9%) and Bucharest-Ilfov (11.3%), Center (10.6%). The branches with a larger investment volume are: trade / services (wholesale and retail, motor vehicle repair) and industry.

The branches with a higher investment volume are: industry and commerce / services (wholesale and retail, vehicle repair).

By region of development, most of the dwellings were put into use in the regions: North-East (19.1% of the total country), North-West (15.8%), South-Muntenia (14.8%), South-East (13.5%) and Bucharest-Ilfov (13.2%).

The branches with a higher investment volume are: industry and commerce / services (wholesale and retail, vehicle repair).

Most finished homes were made from private funds. They accounted for 94.9% of total dwellings.

By region of development, most of the dwellings were put into use in the regions: North-East (20.5% of the total country), Northwest (16.1%), South-Muntenia (14.9%) , South-East (13.6%) and Bucharest-Ilfov (11.1%).

In 2012, the total net investments realized amounted to 89,092.3 million lei, increasing by 1.45% compared to the previous year. The most significant development was recorded in industry, where the registered growth was 7% compared to 2011.

Investments in industry in 2012 were 1.10 times higher than in 2009 and were mainly oriented towards the manufacturing industry (48.9% of the total industry), a sector which decreased by almost 18 % compared to 2009. In the extractive industry, investments in 2012 increased by 6% compared to 2009.

It can be noticed that the highest share of services is held (41.7% in 2012), but it is also worth mentioning that the structure of investments in industry improved during the analyzed period. Within the services sector, significant investments were made in activities related to wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles, transport and storage services and real estate transactions.

Investments in the national economy in 2013 recorded a decrease of 9.3% compared to 2012.

Investments in new construction works decreased by 9.4%, while investments in machinery, including means of transport, decreased by 13.1%, compared to 2012. The branches in which a higher volume was achieved The big investments are: industry, trade and services.

• **Foreign investments and their role in economic growth**

A special place in the volume of investments made in the Romanian economy is held by foreign investments. Foreign investment policy is required to be seen as a first step in supplementing domestic capital requirements, but also as a source of introduction of new technologies, know-how and performance management.

At present, the economic reform is aimed in particular at finalizing the restructuring and privatization of the big state-owned enterprises, as well as ensuring the coherence of the different components of the reform. Therefore, the foreign investment policy is aimed at the continuous growth of production and, on this basis, exports, the development of small and medium-sized enterprises and a balanced regional development, these being considered to be major instruments that can materialize the prerequisites of European integration Romania.

The net FDI flow in 2012 stood at € 2,138 million and is structured as follows:

- The net equity of foreign direct investors in the capital of foreign direct investment enterprises in Romania amounting to EUR 795 million (37.2% of the net FDI inflow). Net equity is the result of a decrease in equity capital of EUR 2,676 million, with net loss of EUR 1,881 million. The net loss resulted from a decrease in FYD profits made in 2012 in the amount of EUR 4 691 million in dividends distributed in 2012 amounting to EUR 2 212 million, after which this value was reduced by the losses of FDI enterprises in the year 2012 amounting to EUR 4,360 million. The method of calculation is in line with the international methodology for determining the reinvested profit by the FDI enterprises, respectively the net loss recorded by them;

- The net credit received by foreign direct investment enterprises from foreign direct investors, including within the group, in the amount of EUR 1 343 million, representing 62.8% of the net FDI flow.

From the analysis of data on the net flow of FDI and its components, it is highlighted the following:

- In most areas of economic activity, where FDI has an important share, there is an increase in capital holdings in FDI enterprises, which means the continuation of the investment process in 2012. The areas with the most significant capital increases were the industry (EUR 1 072 million), and manufacturing (EUR 529 million) and energy (EUR 497 million); Other areas with major capital investments were financial intermediation and insurance (EUR 646 million), and construction and real estate transactions (EUR 295 million);

- The main economic areas where profits exceeded profits were financial intermediation and insurance (EUR 376 million profit, EUR 1,015 million loss) and real estate construction and transactions (EUR 255 million profit, EUR 747 million losses);

- By allocating important amounts as dividends in the aforementioned areas in 2012, the net loss (profit less dividends distributed less losses) increased. Thus, dividends of EUR 134 million were distributed in financial intermediation and insurance and in the amount of EUR 158 million in construction and real estate transactions;

- Several areas of activity benefited from important funding on the net-mother loan, namely: manufacturing (EUR 606 million), energy (EUR 173 million), trade (EUR 423 million), construction and real estate transactions (EUR 213 million)

- In industry, although significant losses were recorded (EUR 1 491 million) and dividends of EUR 960 million were distributed, by the level of

equity holdings (EUR 1 072 million), of net loans received (EUR 862 million) and its profit (EUR 2,345 million), it benefited from a net FDI flow of EUR 1,828 million, representing 85.5% of the net FDI flow of 2012.

The net FDI flow in 2011 stood at € 1,815 million. The net equity of foreign direct investors in Romanian foreign direct investment enterprises amounted to EUR 1,512 million (83.3% of the net FDI inflow).

The final balance of FDI at December 31, 2012 was EUR 59,126 million, 7.2 percent higher than the final FDI balance for 2011. This result was obtained by adding to the initial balance of the net FDI flow of the positive / negative value differences stemming both from the revaluations due to the change in the exchange rate of the leu and the prices of certain assets, as well as from the accounting re-accounting of the value of the initial balances of some reporting enterprises.

The final balance of FDI as at 31 December 2011 was EUR 55,139 million, up 4.9% from the final FY0 balance of 2010. This result was obtained by adding to the initial flow of the net FDI inflow the value differences positive / negative both from the revaluations due to changes in the exchange rate and the prices of some assets, as well as from the accounting re-accounting of the value of the initial balances of some reporting enterprises.

Shares of the direct foreign investment enterprises (including reinvested earnings) of the foreign direct investment enterprises amounted to EUR 39,266 million (66.4% of the final FDI balance) at the end of 2012 and the total net credit they received from the investors foreign direct investors, including within the group, recorded the level of 19,860 million euros, representing 33.6% of the final balance of FDI.

Shares of the foreign direct investment enterprises (including reinvested earnings) at the end of 2011 amounted to EUR 37,001 million (67,0% of the final FDI balance) and the total net credit they received from the investors foreign direct investors, including within the group, recorded the level of € 18,138 million, representing 33.0% of the final balance of FDI.

The final balance of FDI as at 31 December 2010, resulting from the addition to the original balance of the net FDI inflow, as well as the positive / negative value differences arising from the revaluations due to the change in the exchange rate and the prices of some assets and from the accounting re- initial balances stood at € 52,585 million, up 5.2% above the final FDI balance of 2009.

- **Distribution of the balance of foreign direct investment on the main economic activities**

From the point of view of the FDI structure by economic branches (according to CANE Rev. 2), they were mainly located in manufacturing

(31.3% of the total). Within this industry, the most represented branches are the processing of crude oil, chemical products, rubber and plastics (6.7% of total FDI), transport industry (5.4%), metallurgy (4.9%), industry food, beverages and tobacco (3.7%) and cement, glass, ceramics (2.8%).

In addition to industry, other activities that attracted major FDI include financial intermediation and insurance (representing 18.5% of total FDI), trade (11.4%), construction and real estate transactions (9.2%), information technology and communications (4.8%).

It is noted that tangible and intangible assets with a balance at the end of 2012 of EUR 27,412 million represent 46.4% of the total FDI balance, leading to a significant degree of stability of foreign investment.

The economic activities in which FDI are found in tangible and intangible assets at a significant level are: industry (27.7% of total FDI, manufacturing with 17.9% of total FDI), trade (5.9%) and construction and real estate transactions (4.8%).

In 2011, from the point of view of the orientation of foreign investors towards economic branches (according to CAEN Rev.2), FDI was mainly located in the manufacturing sector (31.5% of the total). Within this industry, the most represented branches are crude oil processing, chemical products, rubber and plastics (6.3% of the total), transport industry (5.2%), metallurgy (4.9%), food industry, beverages and tobacco (4.1%) and cement, glass, ceramics (3.2%).

Other activities that attracted major FDI include financial intermediation and insurance (18.2% of total FDI), trade (11.4%), construction and real estate transactions (10.7%), information technology and communications (%).

From the territorial point of view, the orientation of the FDI to the development region BUCHAREST-ILFOV (60.6%) is mainly observed, the FDI beneficiary development regions being the CENTRU region (7.8%), the VEST region (7.6%), SUD-MUNTENIA (7.2%) and SUD-EST (5.5%).

I mention that FDI has been located locally according to the registered office of foreign direct investment enterprises, which is not always the place where the economic activity takes place.

Depending on the origin, the number of incorporations of foreign companies in the subscribed share capital reflects a close proximity of Romania to the European economy. Thus, 85.83% of the investment comes from Europe and only 6.57% of countries located in Asia, North America or other regions of the world.

The first ten places in terms of total subscribed capital, expressed in euro, by countries of residence of investors, were: France, Germany, Cyprus, Italy, Holland, China, Luxembourg, Poland, USA, Russia.

Although the foreign investment factor is considered to be fundamental to the positive evolution of any national economy, not enough action has been taken to increase Romania's attractiveness in the perception of foreign capital. A number of major difficulties in this respect are certain provisions in economic legislation and fiscal policies, so that the impact of tax measures on the vision of existing and potential foreign investors has not always been a priori assessed.

It is necessary to adopt convincing and vigorous measures to attract additional capital from abroad, measures that will improve the retention of foreign investors.

Also, part of the investors belong to the diaspora, being of Romanian nationality.

• **Analysis of the evolution of domestic capital investments**

We have talked so far about how foreign capital investments have been made in our country. Next, we will address some aspects of attracting domestic investment.

The Romanian domestic capital was initially insignificant, due to the lack of financial means and the impossibility of Romanian individuals or legal entities to participate in some projects either independently or in collaboration with foreign trade companies.

Former „social” shares (about \$ 38 billion in 1990, about \$ 5 billion) were automatically passed from the sphere of production (as a source of funding) to consumption. This shift was due to the lack of productive activities and stockpiles of products needed by the population, which had a double negative effect: first, development funds were diminished, and second, a surplus of monetary mass, without coverage in products and services at the purchasing power level of 1990.

Existing social parties in 1990 could also be transformed into shares, thus forming the embryo of privatization in Romania. Thus, inflation in our country was not stimulated by the imbalance in the ratio between the low volume of products and services, on the one hand, and the very large money that the population had in the short term, at the time, on the other hand part.

In this context, company law, although positive in essence, could only create the framework for asserting the free initiative and market economy mechanisms that, in the absence of genuine and consistent domestic capital, could not generate far-reaching developments .

The long-term maintenance of a mixed economy structure through the coexistence of the private sector in training was almost exclusively small and medium-sized enterprises with a state or mixed sector at the level of the big economic units, subjected, in turn, to successive and difficult privatization

formulas, was not able to give the entire national economy the positive trend assumed by the reform process.

As time passed and under the impact of economic and fiscal policy measures, the big economic units were decapitalized and devalued, so that their privatization became, irrespective of the method envisaged, difficult to achieve or, at best, feasible under conditions ineffective. In the process of privatization, the issue of massive recourse to credit can not be posed because the national currency is expensive, the positive commercial banks' interest rates are high and the investments can not bring incomes (profit) until a future period. It is important that the privatization process that will be completed will leave the real situation on the Romanian capital market now that our country has been accepted in the European Union.

• **Some aspects of the business environment**

In the transition years, the business environment, although faced with a series of difficulties (including the lack of legislation in the field, manifested in the early years, the various practices of state intervention in the economy, interferences in the activity of firms by public servants, outside their current duties), has continually improved the functioning of economic mechanisms and market access. The last years have been marked by some progress, of which I mention: the establishment of a single office in the chambers of commerce and industry, whereby, at the territorial level, not only shortened the duration of establishment and authorization of new companies (from 90 days, about 20 days), but also a reduction of establishment fees (by 40%); improving the legal and institutional framework for investors, which was completed by the establishment of the Romanian Agency for Foreign Investments; initiating and implementing legislative measures to support small and medium-sized enterprises, the most important of which is the reduction of the corporate tax on reinvestment.

For foreign investors coming to Romania, a series of incentives have been provided to help improve the country's economic development, in particular, to accelerate the industrialization of disadvantaged regions and to develop small and medium-sized enterprises.

At the end of 2013, over 124,000 registered companies were registered at the National Trade Registry Office during the year.

Most registered companies had as main activity the trade - wholesale and / or retail - of the total number of active enterprises. Industrial companies with productive activities were found in the following areas: food and beverage industry, light industry, wood processing, metal and metal products, furniture production, publishing, printing and reproduction of footage.

From the point of view of the size of the trading companies, the largest

share was held by small and medium-sized commercial companies, with up to 249 employees.

Conclusion

From the authors' study on the evolution of investments in our country and their effect on the business environment, it follows that investments are the main element that can ensure the economic growth and be part of the country's sustainable development program. On the other hand, domestic or foreign investment must be effectively used to have the desired effect. At the same time, the conclusion is that Romania must have some particular domains which, in the context of the structure and resources of the national economy, are those that bring additional value added growth through additional investments. The study is just a brief synthesis, which can be expanded and a concrete analysis based on statistical methods and macroeconomic models can be made.

References

1. Acemoglu, D., Golosov, M. and Tsyvinski, A. (2011). Power fluctuations and political economy. *Journal of Economic Theory*, 146(3), 1009–1041
2. Aisen, A. and Veiga, F.J. (2013). How does political instability affect economic growth?. *European Journal of Political Economy*, 29 (C), 151-167
3. Anghel, M.G., Anghelache, C., Marinescu, R.T. and Dumbravă, Ș.G. (2018). Study on Net Investment in the National Economy in 2017. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 3, 234-243
4. Anghel, M.G., Anghelache, C., Avram, D. and Burea, D. (2017). Foreign direct investment as an accumulated share of national wealth. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 10, 37-46
5. Anghelache, C., Partachi, I., Sacală, C. and Ursache, A. (2016). Using econometric models in the correlation between the evolution of the Gross Domestic Product and Foreign Direct Investments. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 10, 124-129
6. Anghelache, C., Jweida, I.J., Popovici, M. and Stanciu, E. (2016). Analysis of the correlation between direct foreign investment and export. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 10, 78-84
7. Blonigen, B. et al. (2007). FDI in space: Spatial autoregressive relationships in foreign direct investment, *European Economic Review*, 51 (5), 1303-1325
8. Cicak, K. and Soric, P. (2015). The Interrelationship of FDI and GDP in European Transition Countries. *International Journal of Management Science and Business Administration*, 1 (4), 41-58
9. Greenwood, J., Sanchez, J., Wang, C. (2013). Quantifying the Impact of Financial Development on Economic Development. *Review of Economic Dynamics*, 16(1), pp. 194– 215
10. Popielas, M. (2012). Harmonization Of Investment Services In The European Union - The Example Of Investment Funds, *Oeconomia Copernicana*, 3 (1), 73-88
11. Savor, P., Wilson, M. (2013). *How much do investors care about macroeconomic risk? Evidence from scheduled economic announcements*, *Journal of Financial and Quantitative Analysis* 48 (2), 343–375

Analiza situației mediului înconjurător și influența acestuia asupra evoluției economice

Prof. univ. dr. Radu Titus MARINESCU (*radu_titus_marinescu@yahoo.com*)

Universitatea „Artifex” din București

Drd. Daniel DUMITRU (*dumitru.teticdaniel@gmail.com*)

Academia de Studii Economice din București

Drd. Radu STOICA (*radustoica68@yahoo.com*)

Academia de Studii Economice din București

Abstract

Mediul natural al României este puternic influențat de poziționarea geografică. În aceste condiții, pe fondul unui climat temperat-continental, forme de relief diferite, proporționalitatea reliefului, existența unor resurse deosebite, pun în evidență necesitatea ocrotirii mediului. Mediul înconjurător este element important în asigurarea condițiilor de muncă și de viață. De aceea, cu timpul, dezvoltarea industriilor, mai ales ale acelor ramuri care sunt poluante, au dus la afectarea calității mediului înconjurător. Mediul înconjurător trebuie ocrotit nu numai prin prisma cerințelor din directivele europene dar și prin aceea a unui program național adecvat care să elimine poluarea. România este una dintre primele țări care au adoptat strategia națională pentru dezvoltare durabilă încă din 1999, aceasta fiind în concordanță cu reglementările în domeniu pe plan european și mondial, vizând în primul rând ameliorarea condițiilor social-economice. Politicile privind protecția mediului înconjurător, trebuie să stea în centrul preocupărilor și să se întreprindă măsurile cuprinse în documentele de aderare la Uniunea Europeană.

Cuvinte cheie: *mediu înconjurător, echilibru ecologic, strategie, dezvoltare durabilă, protecție a mediului.*

Clasificarea JEL: *Q51, Q57*

Introducere

În acest articol, autorii s-au concentrat asupra prezentării condițiilor de mediu din țara noastră, evoluția calității mediului înconjurător, precum și politicile care trebuie să fie avute în vedere pentru a asigura protecția mediului. Echilibru ecologic este un element esențial și de aceea se fac eforturi pentru ca protecția mediului să stea în centrul atenției oricărei „echipe” de guvernare. Echilibru ecologic trebuie să fie adus la standardele existente pe plan european. În continuare sunt analizate politicile privind protecția mediului înconjurător,

precum și măsurile tranzitorii impuse în domeniul mediului la aderarea României la Uniunea Europeană. Se fac referiri cu privire la directivele Uniunii Europene și o scurtă interpretare a modului în care unele derogări au fost utilizate și depășite pentru a asigura țării o evoluție constantă într-un mediu neafectat, care să dea consistență și calitate vieții. Sunt suficiente domenii în care România are încă rămăneri în urmă față de standardele europene la care trebuie să se alinieze. Mediul înconjurător este element determinant pentru creștere economică, dar, și pentru calitatea vieții.

Literature review

Angelsen (2010) a enumerat politicile de reducere a despăduririlor precum și impactul acestora producției agricole. Anghel, Lilea and Dumbravă (2017) au considerat calitatea mediului ca fiind o componentă a creșterii durabile. Anghelache, Avram and Burea (2017) au tratat aspecte legate de protecția mediului și pastrarea calității apei în contextul creșterii durabile. Anghelache and Anghel (2017) au analizat impactul deșeurilor asupra mediului înconjurător în țările membre ale Uniunii Europene, iar Kahn, and Mansur (2013) au încercat să determine influența prețurilor la energie și a reglementărilor locale asupra concentrării geografice a ocupării forței de muncă. Quamrul and Michalopoulos (2015) au luat în considerare influența schimbărilor climatice asupra răspândirii agriculturii. De Groot, Brander, Van Der Ploeg, Costanza, Bernard, Braat and Van Beukering (2012) au estimat și au cuantificat la nivel global valoarea ecosistemelor și a serviciilor furnizate de acestea.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

Mediul natural al României este puternic influențat și de poziționarea țării noastre pe glob și pe continent, care determină: apartenența la climatul temperat continental de tranziție, de tip central european; complementaritatea ca trăsătură ce decurge din diversitatea formelor de relief și implicit a resurselor naturale pe care oamenii le-au exploatat și pus în circulație; gradul de locuire, de umanizare este maxim, așezările permanente desfășurându-se din Delta Dunării până la altitudini de 1 000-1 200 m în munți, iar cele sezoniere chiar până la 1 800 m.

Disponerea reliefului României este aproape concentrică. În centru se află o unitate de podiș cu înălțimea medie de 500 m (depresiunea colinară a Transilvaniei), în jurul căreia se înalță șiruri de munți mijlocii ce, numai local, depășesc 2 000 m.

Spre exterior, dar parțial și spre Podișul Transilvaniei, se afla Dealurile Subcarpatice, iar spre vest, Dealurile Vestice, urmate de marile podișuri (Podișul Moldovei, Podișul Getic și Podișul Dobrogei).

Treapta cea mai joasă este alcătuită din Câmpia Română și Câmpia de Vest a țării, cărora li se adaugă luncile Dunării și Șiretului și Delta Dunării.

Relieful României are o înfățișare variată, dar simetrică: munți, dealuri, podișuri, câmpii și lunci, toate orânduite de la mijloc către margini, în trepte aproape concentrice, din ce în ce mai joase. Toate comunică lesnicios între ele prin intermediul unei rețele hidrografice radiare, cu izvoarele în Carpați și vărsarea în Dunăre sau în Tisa.

Preocupările din România pentru protecția mediului înconjurător, pentru protejarea frumuseților naturale, cât și pentru împiedicarea exploatării abuzive a naturii, nu sunt de dată recentă. Astfel, primele decenii ale secolului douăzeci au marcat atragerea în această sferă de acțiuni a unor oameni de știință, îndeosebi biologi și geografi, iar cu ocazia primului congres al naturaliștilor din România (Cluj, anul 1928) s-a făcut recomandarea de a se adopta o lege specială pentru ocrotirea comorilor naturale ale României. Ca urmare, la 7 iulie 1930, a fost promulgată „Legea pentru protecția monumentelor naturii”, iar un an mai târziu a luat ființă „Comisiunea pentru ocrotirea monumentelor naturii”, care a funcționat, din anul 1954, pe lângă Academia Română.

În anii premergători Revoluției din anul 1989, unele legi adoptate pe diferite domenii (Legea apelor, Legea drumurilor, Legea fondului funciar, Legea privind ocrotirea patrimoniului cultural-național ș.a.) cuprindeau și reglementări privind protecția mediului înconjurător.

În cadrul general al reformei, din perioada de tranziție, reglementările pe această temă s-au regăsit în noua lege a protecției mediului, din anul 1995 și în strategia națională în domeniu, din anul 1996.

Problemele privind protecția mediului sunt în atenția unor instituții internaționale, care monitorizează activitatea desfășurată de țări în acest domeniu. De remarcat că, prin acțiunile întreprinse, în special în ultimii optzeci ani, România are unele rezultate pozitive, situându-se înaintea unor țări din Europa și de pe alte continente. Pentru România, în calitate de țară membră a Uniunii Europene, este important faptul că a transpus în legislația națională cea mai mare parte a *acquis*-ului comunitar de mediu, pe care acționează să-l implementeze.

• Calitatea globală a mediului din România

Un impact negativ asupra mediului îl au unele ramuri industriale, îndeosebi asupra poluării aerului: industria termoelectrică, din cauza emiterii de poluanți în aer, ca dioxid de sulf, pulberi și dioxid de carbon, oxid de azot; industria siderurgică, prin numărul mare de gaze eliminate și cantitățile mari de praf ce conțin substanțe periculoase; industria materialelor de construcție, unde poluanții-cheie sunt oxizii de azot, dioxidul de sulf și praful (întreprinderile de

ciment, care generează 500 tone de praf de ciment pe an); industria minieră, ramură care afectează mediul prin operațiunile de extracții, prin prelucrarea minereurilor și mineralelor, prin depozitarea deșeurilor și prin infrastructura de transport; industria chimică și petrochimică, prin emisiile în atmosferă care au, de asemenea, un impact negativ asupra mediului etc.

Concentrația de substanțe poluante în aer a depășit frecvent concentrația maximă admisă în localități ca: Zlatna, centru minier și al metalurgiei neferoase (atât la pulberi în suspensie și sedimentabile, cât și la dioxid de sulf), Rovinari și Motru, centre ale extracției de lignit din carieră și din mine (îndeosebi la pulberi sedimentabile), Turceni, Rogojelu, Doicești, localități în care funcționează termocentrale pe bază de cărbune (tot la pulberi sedimentabile), Baia Mare, principalul centru al metalurgiei neferoase din țară (în principal la cadmiu și la plumb), Copșa Mică (la cadmiu, plumb și compuși), Galați, cel mai mare centru al industriei siderurgice (în principal la pulberi sedimentabile), Bicaz, Tașca-Bicaz și Comarnic, localități cu fabrici de ciment (la pulberi în suspensie și pulberi sedimentabile) ș.a.

Lungimea totală a râurilor (exceptând cursurile cu scurgere temporară) este de circa 66 000 km, densitatea medie a rețelei hidrografice fiind de circa 0,25 km/km². Densitatea rețelei hidrografice prezintă zonalitate verticală, variind de la 0 km/km² în zona de șes, până la 1,4 km/km² în zona de munte.

Pe suprafața de 237 500 km² a teritoriului României se individualizează mai mult de 4 000 de râuri care au suprafața bazinului de recepție mai mare de 10 km².

Marea Neagră este o mare atipică, mai ales datorită salinității mai reduse (17‰) față de cea a oceanului (peste 34‰) și cantității mari de hidrogen sulfurat care se găsește sub nivelul de 180-200 m. Principalul agent poluant al mediului marin, în zona platoului continental de vest al Mării Negre îl reprezintă debitul lichid și solid al Dunării care aduce în bazinul marin o cantitate anormal de mare de microelemente și nutrienți în urma drenării unor întinse suprafețe continentale (circa 817 000 km²), intens poluate.

Cât privește calitatea apei de suprafață, este de menționat că, din lungimea totală a cursurilor de râuri supravegheate în anul 2013, circa 93,5% se încadrau în condițiile de calitate stipulate prin standardele legiferate, restul fiind considerate ca ape degradate. Evoluțiile au pus în evidență scăderea cursurilor de râuri cu sectoare ce conțin apă degradată, în paralel cu creșterea ponderii râurilor cu apă din categoria I. Această dinamică reflectă diminuarea emisiilor punctiforme, în principal de la industrie și agricultură, ca rezultat direct al restrângerii activității economice, dar și al aplicării unor măsuri mai ample de protecție a calității apelor, comparativ cu perioada anterioară anului 1989.

Apele de categoria I, potabilizabile, au deținut o pondere de 64,1%, cele de categoria a II-a, necesare pentru amenajări piscicole și în scopuri urbanistice, reprezentau 21,8%, iar cele de categoria a III-a, apte pentru irigații și scopuri industriale, 7,5%. Există totuși anumite sectoare ale unor cursuri de apă, între care Tisa, Someș, Crișuri, Mureș, Olt, Argeș, Ialomița, Siret, Prut, îndeosebi în aval de unele centre industriale, care sunt poluate din cauza, în principal, a apelor reziduale, netratate, deversate de întreprinderi.

Calitatea solului este afectată de diferite procese și fenomene dăunătoare, naturale și antropice, care își exercită influența pe circa 11 milioane de hectare teren agricol (din care, aproximativ șapte milioane ha teren arabil) și circa patru milioane hectare terenuri forestiere.

Cea mai mare parte a solurilor agricole a fost afectată, periodic, de unul sau mai multe fenomene dăunătoare, cum sunt: seceta excesivă (care a afectat aproape întreaga suprafață agricolă); eroziunea solului prin apă (6 300 mii ha sunt supuse acestui proces), conținutul redus și foarte redus de fosfor și azot (circa 6 400 mii ha), aciditate puternică și moderată (3 500 mii ha), compactarea solului din cauza lucrărilor necorespunzătoare (6 300 mii ha), poluarea chimică a solului cu pesticide, petrol și alte deșeuri industriale (circa 900 mii ha) etc.

Asupra calității pădurilor, „plămânul verde al țării” (care, cu o pondere de circa 26,3% din suprafața totală, se încadrează în categoria țărilor cu resurse mijlocii), pe lângă unele cauze de natură biologică (una dintre acestea fiind și gradul de defoliere, adică gradul de uscare a pădurilor, indicator care în anul 1991 se situa sub 10%)¹, un impact negativ au avut și unele politici necorespunzătoare din perioadele anterioare.

Combaterea defrișărilor nepermise, inițierea unui program național de reîmpădurire reprezintă condiții de bază pentru protejarea singurului ecosistem care asigură echilibrul natural al întregii țări.

Gestiunea deșeurilor. Una dintre problemele cele mai acute de protecție a mediului este reprezentată de gestiunea deșeurilor. Urmare a creșterii consumului, dar și a tehnologiilor și instalațiilor învechite din industrie, în România se produc anual milioane de tone de deșeuri.¹

Anual, cantitatea totală a deșeurilor solide generate este de 382,7 milioane de tone, din care deșeurile industriale și agricole au reprezentat 28,8 milioane de tone, deșeurile urbane 7,5 milioane de tone, iar sterilul minier,

¹ Potrivit unor studii efectuate în 1991 în cadrul țărilor europene, procesul de defoliere a pădurilor în România reprezenta sub 19% grad de uscare, situându-se, astfel, mai bine comparativ cu alte țări, ca Belgia, Finlanda, Norvegia, Suedia, Ungaria, Grecia, Olanda (10-25% grad de uscare) sau Regatul Unit, Polonia, Cehoslovacia Portugalia, Rusia, Germania, Lituania (peste 25%)-Vezi Mircea Bulgaru: „Mileniul III. Disperare și speranță”, Editura Revista Română de Statistică, p. 337.

346,4 milioane de tone, provenit în cea mai mare parte din activitățile de extracție a lignitului.

Cât privește gradul de valorificare a deșeurilor, dacă la cele metalice, sticlă, lemn, hârtie, textile, materiale plastice, acesta depășește 81,2%, în schimb, un grad scăzut de valorificare cunosc deșeurile petroliere, cele provenite de la extracțiile miniere și nămolurile reziduale.

Sunt frecvente cazurile când deșeurile menajere sunt depozitate necontrolat în vecinătatea așezărilor umane și a apelor de suprafață, fără a fi luate măsuri corespunzătoare de protecție a mediului.

• **Necesitatea protecției mediului înconjurător**

În cadrul politicii de asigurare a unei dezvoltări umane durabile, după anul 1989, în România s-a avut în vedere selectarea priorităților de acțiune și s-au inițiat actele legislative necesare pentru protecția și conservarea mediului.

Strategia de protecție a mediului elaborată în România se bazează pe examinarea relațiilor care există între dezvoltarea economică și calitatea mediului, fiind adoptate o serie de legi, măsuri și programe care vizează aspecte, cum sunt: amenajarea bazinelor hidrografice în vederea preîntâmpinării evenimentelor negative legate de inundații, alunecări, șiroiri etc., folosirea adecvată a terenurilor și chiar redarea vocației naturale a unora care au dobândit folosințe improprii; exploatarea rațională a resurselor de sol și subsol, în concordanță cu menținerea unui echilibru între procesele naturale și nevoile vieții omenești; prevenirea și combaterea tuturor fenomenelor de poluare prin înlăturarea sau micșorarea cauzelor generatoare, introducerea de tehnologii nepoluante, utilizarea de echipamente și instalații de eliminare sau reducere a noxelor etc.

De altfel, România este una dintre primele țări care au adoptat o Strategie Națională pentru Dezvoltarea Durabilă, în anul 1999, aceasta fiind în concordanță cu reglementările în domeniu pe plan european și mondial și care vizează absolut toate domeniile vieții social-economice.

În scopul realizării acestor obiective, anual sunt efectuate o serie de cheltuieli de protecție a mediului, sub formă de investiții și cheltuieli curente, care se realizează atât de către producători nespecializați, cât și de către producători specializați sau de administrația publică locală.

Pe ansamblu, cheltuielile totale pentru protecția mediului, repartizate pe activități de protecție, evidențiază orientarea acestora preponderent spre activități de gospodărire a deșeurilor (43,4%).

Rezultatul acestor cheltuieli este concretizat, în principal, în dotarea unor întreprinderi cu echipamente, utilaje și instalații pentru protecția mediului: instalații pentru captarea prafului (industria cimentului), instalații pentru

captarea, neutralizarea și valorificarea gazelor (industria termoelectrică, industria petrochimică ș.a.), instalații pentru protecția și tratarea apei, instalații de colectare și tratare a deșeurilor etc.

Depozitarea deșeurilor pe teren descoperit reprezintă calea cea mai importantă pentru eliminarea deșeurilor industriale. Astfel, au fost înregistrate 939 depozite de deșeuri, din care 253 depozite municipale și 684 depozite industriale, cele mai multe dintre acestea fiind halde de steril minier, batale, depozite industriale simple, halde de zgură/cenușă, iazuri de decantare.

În perspectiva anilor ce vin, eforturile de îmbunătățire a activităților de protecție a mediului vor constitui o preocupare primordială pentru toți factorii antrenați în acest domeniu. Din estimările făcute de Departamentul pentru Protecția Mediului, împreună cu specialiști europeni, rezultă că în următorii 20 de ani România va trebui să investească peste 20 de miliarde de euro pentru a menține echilibrul ecologic cât mai aproape de standardele de mediu, considerate ca acceptabile în Uniunea Europeană.

• Politici privind protecția mediului înconjurător

Ținând cont că un mediu sănătos este esențial pentru asigurarea prosperității și calității vieții și ținând cont de realitatea că daunele și costurile produse de poluare și schimbări climatice sunt considerabile, România promovează conceptul de decuplare a impactului degradării mediului de creșterea economică prin promovarea eficienței și prin interpretarea standardelor ridicate de protecție a mediului ca o provocare spre inovație, crearea de noi piețe și oportunități de afaceri.

Având ca obiective principale întărirea structurilor administrative ca element de bază pentru construirea unui sistem solid de management de mediu și contribuția la dezvoltarea durabilă, activitatea în acest domeniu se va concentra pe următoarele priorități: integrarea politicii de mediu în elaborarea și aplicarea politicilor sectoriale și regionale; evaluarea stării actuale a factorilor de mediu și fundamentarea unei strategii de dezvoltare pe termen lung în domeniul mediului, al resurselor regenerabile și neregenerabile; întărirea capacității instituționale în domeniul mediului; ameliorarea calității factorilor de mediu în zonele urbane și rurale; extinderea rețelei naționale de arii protejate și rezervații naturale, reabilitarea infrastructurii costiere a litoralului românesc, redimensionarea ecologică și economică a Deltei Dunării; întărirea parteneriatului transfrontalier și internațional cu instituțiile similare din alte țări în scopul monitorizării stadiului de implementare a înțelegerilor internaționale; elaborarea strategiilor de protejare a cetățenilor împotriva calamităților naturale, accidente ecologice și expunerii în zone cu risc ecologic.

• **Unele măsuri tranzitorii impuse în domeniul mediului la aderarea României la Uniunea Europeană**

În domeniul mediului înconjurător, directivele Uniunii Europene sunt foarte complexe și obligă țările membre la eforturi susținute în vederea alinierii la standardele europene.

Accentul este pus pe problema mediului înconjurător din punct de vedere al calității aerului, al politicii în domeniul deșeurilor, al calității apei, al poluării industriale și al managementului riscului.

Aspectele privind calitatea aerului sunt reglementate prin Directiva nr. 94/63/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 decembrie 1994 privind controlul emisiilor de compuși organici volatili rezultați din depozitarea carburanților și din distribuția acestora de la terminale la stațiile de distribuție a carburanților, modificată prin Regulamentul nr. 1882/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 29.09.2003.

Calitatea apei, în general, și a celei potabile, în special, este tratată cu multă atenție de Uniunea Europeană. Când este studiată starea mediului înconjurător, calitatea aerului și a apei este situată pe un loc determinant.

Din studiul directivelor ce reglementează, la nivel european, calitatea apei (Directiva nr. 83/13, privind valorile limită și obiectivele de calitate pentru evacuările de cadmiu, modificată prin Directiva nr. 91/692/1991, precum și Directiva nr. 84/156/1984, privind valorile limită și obiectivele de calitate pentru evacuările de hexaclorciclohexan, modificată prin Directiva nr. 91/692/1991), rezultă că România trebuie să facă pași uriași pentru a se alinia/integra acestor cerințe.

De aceea, Uniunea Europeană a aprobat pentru România o serie de derogări, respectiv: valorile limită pentru evacuările de cadmiu și mercur în ape nu s-au aplicat pe teritoriul României până la 31 decembrie 2009 la un număr de 23 de instalații industriale.

Prin derogare de la Directiva nr. 84/491/CEE a Consiliului din 9 octombrie 1984 privind valorile limită și obiectivele de calitate pentru evacuările de lindan în apele prevăzute prin Directiva nr. 76/464/CEE a Consiliului din 4 mai 1976, privind poluarea cauzată de anumite substanțe periculoase evacuate în mediul acvatic al Comunității, nu s-au aplicat pe teritoriul României până la 31 decembrie 2009 la trei instalații industriale.

De asemenea, prin derogare, prevederile Directivei nr. 86/280/CEE a Consiliului din 12 iunie 1986 privind valorile limită și obiectivele de calitate pentru evacuările anumitor substanțe periculoase, modificată prin Directiva nr. 91/692/CEE a Consiliului din 23.12.1991, nu s-au aplicat pe teritoriul României, până la 31 decembrie 2009, la 21 de instalații industriale.

O altă derogare de la dispozițiile Directivei nr. 91/271/CEE a Consiliului din 21 mai 1991 privind tratarea apelor urbane reziduale,

modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 29.09.2003, cerințele privind sistemele de colectare și tratare a apelor urbane reziduale nu s-au aplicat în întregime pe teritoriul României până la 31 decembrie 2018, prevăzându-se două etape: la 31 decembrie 2013, conformarea cu dispozițiile articolului 3 din directivă trebuie realizată în aglomerările urbane cu un echivalent-locuitor mai mare de 10.000; la 31 decembrie 2015, conformarea cu dispozițiile articolului 5 alineatul (2) din directivă trebuie realizată în aglomerările urbane cu un echivalent-locuitor mai mare de 10.000.

România a asigurat extinderea treptată a sistemelor de colectare în conformitate cu următoarele niveluri minime generale de echivalent locuitori: 61 % la 31 decembrie 2010; 69% la 31 decembrie 2013 și 80% la 31 decembrie 2015.

România a realizat extinderea treptată a tratării apelor reziduale în conformitate cu următoarele niveluri minime generale de echivalent locuitori: 51% la 31 decembrie 2010; 61% la 31 decembrie 2013; 77% la 31 decembrie 2015. Directiva nr. 98/83/CE a Consiliului din 3 noiembrie 1998, privind calitatea apei destinate consumului uman, modificată prin Regulamentul (CE) Parlamentului European și al Consiliului nr. 1882/2003, prevede măsuri concrete pentru care s-au făcut derogări ținând seama de dificultățile României de a se alinia rapid la cerințele directivelor.

România va trebui să acorde o atenție deosebită în ceea ce privește alinierea la prevederile cuprinse în Regulamentul (CEE) nr. 259/93 al Consiliului din 1 februarie 1993 privind supravegherea și controlul transporturilor de deșeuri în interiorul, înspre și dinspre Comunitatea Europeană, modificat ulterior prin Regulamentul (CE) nr. 2557/2001 al Comisiei din 28.12.2001.

În acest sens, până la 31 decembrie 2015, toate transporturile către România de deșeuri destinate recuperării, enumerate în Regulamentul (CEE) nr. 259/93, trebuie notificate autorităților competente, iar documentele corespunzătoare trebuie procesate în conformitate cu standardele europene.

Se lasă României o perioadă de încă zece ani pentru a se conforma normelor europene, ceea ce înseamnă un răgaz suficient de lung, dar măsurile ce se impun a fi adoptate sunt de o mare complexitate.

Prin derogare de la regulamentul, până la 31 decembrie 2011, autoritățile române competente pot formula obiecții cu privire la transporturile către România, cuprinzând unele deșeuri destinate recuperării.

Până la 31 decembrie 2011, România putea formula obiecții cu privire la transporturile către România de deșeuri destinate recuperării, enumerate în Anexa IV la regulamentul și cu privire la transporturile de deșeuri destinate recuperării, care nu sunt prevăzute de anexele la regulamentul. Acest termen

putea fi prorogată până cel târziu 31 decembrie 2015, în conformitate cu procedura prevăzută de Directiva nr. 91/156/CEE a Consiliului.

Măsurile care trebuie întreprinse în domeniul gestionării deșeurilor lichide, cu grad ridicat de afectare a mediului sunt cele prevăzute de Directivele 75/442/CEE, 1999/31/CE și 75/442/CEE.

Prin derogare de la dispozițiile Directivei nr. 1999/31/CE și fără a aduce atingere Directivei nr. 75/442/CEE a Consiliului din 15 iulie 1975 privind deșeurile și Directivei nr. 91/689/CEE a Consiliului din 12 decembrie 1991 privind deșeurile periculoase, condițiile privind controlul apei și gestionarea infiltrațiilor, protecția solului și apei, controlul și asigurarea stabilității gazelor nu sunt aplicabile în România unui număr de 101 depozite municipale de deșeuri, ce vor exista până la 16 iulie 2017. Începând cu 30 iunie 2007, România furnizează Comisiei, la data de 30 iunie a fiecărui an, un raport privind punerea treptată în aplicare a directivei și conformarea sa cu aceste obiective intermediare.

România a transpus în practică prevederile Directivei nr. 2002/96/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 ianuarie 2003, privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, modificată prin Directiva nr. 2003/108/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 08.12.2003, admițându-se o singură derogare, și anume, prelungirea până la 31 decembrie 2008 a termenului până la care nivelul mediu de colectare separată este de cel puțin patru kilograme pe cap de locuitor pe an, de deșeuri provenind din gospodăriile populației.

Prin Directiva nr. 96/61/CE a Consiliului din 24 septembrie 1996 privind prevenirea și controlul integrat al poluării, modificată prin Regulamentul (CE) al Parlamentului European și al Consiliului nr. 1882/2003, sunt reglementate măsurile pe care statele membre ale Uniunii Europene trebuie să le pună în practică pentru a limita, controla și elimina poluarea industrială.

În această direcție, țara noastră a negociat și acceptat un calendar, în condițiile în care, prin derogare de la dispozițiile articolului 5 alineatul (1) din Directiva nr. 96/61/CE, condițiile de autorizare a instalațiilor existente nu se aplică pe teritoriul României unui număr de instalații, cu condiția respectării obligației de a opera aceste instalații în conformitate cu valorile limită de emisii, parametrii echivalenți sau măsurile tehnice disponibile, în conformitate cu dispozițiile articolului 9 alineatele (3) și (4) din acest document.

Autorizațiile pe deplin coordonate trebuie eliberate pentru aceste instalații înainte de 30 octombrie 2007 și trebuie să cuprindă calendare individuale obligatorii în scopul realizării conformării depline cu principiile generale care reglementează obligațiile de bază ale operatorilor, prevăzute în directivă.

Uniunea Europeană acordă o mare atenție condițiilor în care sunt incinerate deșeurile și modul în care sunt controlate emisiile de agenți poluanți în atmosferă. Se apreciază că România are dificultăți în ceea ce privește respectarea programului cuprins în Directivele 2000/76/CE și 2001/80/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului.

În aceste condiții, s-au acceptat o serie de măsuri derogatorii care să permită României alinierea, într-un termen rezonabil, la cerințele Uniunii Europene în materie. Începând cu 30 martie 2007, România raportează Comisiei, până la încheierea fiecărui trimestru al fiecărui an calendaristic, cu privire la situația închiderii instalațiilor neconforme pentru tratarea termică a deșeurilor periculoase și a cantităților de deșeuri medicale tratate în cursul anului anterior. În cazul în care Comisia, ținând seama îndeosebi de efectele asupra mediului și de necesitatea de a reduce denaturarea concurenței pe piața internă, cauzată de măsurile tranzitorii, apreciază că aceste planuri nu sunt suficiente pentru atingerea obiectivelor, informează România în acest sens. În următoarele trei luni de la data acestei informări, România comunică măsurile luate pentru a atinge aceste obiective.

Ulterior, în cazul în care și de această dată Comisia, consultându-se cu statele membre, consideră că aceste măsuri nu sunt suficiente pentru atingerea obiectivelor, declanșează procedura de sancționare a nerespectării obligațiilor care decurg din calitatea de stat membru, în conformitate cu articolul 111—360 din Constituția Europeană.

Concluzii

Din analiza efectuată de autori se desprinde concluzia că mediul înconjurător este „factor de viață”. Condițiile naturale din România sunt de calitate ridicată. Dezvoltarea industriei și a altor activități economice nu a fost întotdeauna de cea mai bună calitate. De aceea, este necesar ca în perioada următoare să se asigure o evoluție mult mai bine organizată și protejată, așa încât calitatea mediului înconjurător să fie protejată. În perioada care va urma trebuie pus accentul pe măsuri de protejare a mediului, iar evoluțiile în ramurile poluante să fie pe de o parte suficient de protejate, iar pe de altă parte să se asigure diminuarea efectelor factorilor poluanți. O concluzie este și aceea că, trebuie făcute eforturi financiare suplimentare, care să conducă la asigurarea unei protecții reale asupra evoluției economice din România.

Bibliografie

1. Angelsen, A. (2010). Policies for reduced deforestation and their impact on agricultural production. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(46), 19639-19644
2. Anghel, M.G., Lilea, F.P.C., Dumbravă, Ș.G.(2017). *Quality of the environment – a factor of sustainable growth*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 9, pp. 141-152
3. Anghelache, C. , Avram Doina, Burea Doina, (2017). *Conservation of water quality and environmental protection in the context of economic growth*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 9, pp. 164-173
4. Anghelache, C. , Anghel, M.G. (2017). *Analysis of the environmental impact of waste in EU member states*, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Economy Series, Special Issue, volume II/2017, „Academica Brâncuși” Publisher,. 5-11
5. Anghelache, C. , Anghel, M.G., Carp Ana (2017). *Analysis of Romania’s strategy of alignment with the eu environmental directives*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 9, pp. 116-127,
6. De Groot, R., Brander, L., Van Der Ploeg, S., Costanza, R., Bernard, F., Braat, L. and Van Beukering, P. (2012). Global estimates of the value of ecosystems and their services in monetary units. *Ecosystem Services*, 1(1), 50–61
7. Kahn, M. E., and Mansur, E. T. (2013). Do Local Energy Prices and Regulation Affect the Geographic Concentration of Employment?. *Journal of Public Economics*, 101, 105-114
8. Pacheco-Torgal, F. (2014). Eco-efficient construction and building materials research under the EU Framework Programme Horizon 2020. *Construction and Building Materials*, 51, 151-162
9. Quamrul, A. and Michalopoulos, S. (2015). Climatic Fluctuations and the Diffusion of Agriculture, *The Review of Economics and Statistics*, MIT Press, 97 (3), 589-609
10. Steen-Olsen, K. et al. (2012). Carbon, Land, and Water Footprint Accounts for the European Union: Consumption, Production, and Displacements through International Trade. *Environmental Science & Technology*, 46 (20), 10883 -10891

ANALYSIS OF THE ENVIRONMENTAL SITUATION AND ITS INFLUENCE ON ECONOMIC DEVELOPMENT

Prof. Radu Titus MARINESCU PhD (*radu_titus_marinescu@yahoo.com*)

„Artifex” University of Bucharest

Daniel DUMITRU Ph.D Student (*dumitru.teticdaniel@gmail.com*)

Bucharest University of Economic Studies

Radu STOICA Ph.D Student (*radustoica68@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies

Abstract

Romania's natural environment is heavily influenced by geographic positioning. Under these circumstances, on the background of a temperate-continental climate, different relief forms, the proportionality of the relief, the existence of special resources, highlight the need for environmental protection. The environment is an important element in ensuring working and living conditions. That is why, over time, the development of industries, especially of those branches that are polluting, has led to the deterioration of the quality of the environment. The environment must be protected not only in terms of the requirements of the European directives but also by an appropriate national program to eliminate pollution. Romania is one of the first countries that have adopted the national strategy for sustainable development since 1999, this being in line with the European and world regulations in the field, primarily aimed at improving social and economic conditions. Policies on environmental protection must be at the center of the concerns and the measures contained in the documents for accession to the European Union.

Keywords: *environment, ecological balance, strategy, sustainable development, environmental protection*

JEL Classification: Q51, Q57

Introduction

In this article, the authors focused on the presentation of environmental conditions in our country, the evolution of environmental quality and the policies to be considered in order to ensure the protection of the environment. Ecological balance is an essential element, and efforts are therefore made to ensure that environmental protection is at the heart of any „governing” team. Ecological balance must be brought to the standards existing at European level. The environment protection policies as well as the transitional measures imposed in the field of environment upon the accession of Romania to the

European Union are analyzed. Reference is made to European Union directives and a brief interpretation of how some derogations have been used and overcome in order to ensure the country a steady evolution in an environment that is unaffected, giving consistency and quality of life. There are enough areas where Romania still lags behind European standards to which it has to align. The environment is a determining factor for economic growth but also for quality of life.

Literature review

Angelsen (2010) listed policies to reduce deforestation and their impact on agricultural production. Anghel, Lilea and Dumbravă (2017) considered the quality of the environment as a component of sustainable growth. Anghelache, Avram and Burea (2017) addressed issues related to environmental protection and water quality conservation in the context of sustainable growth. Anghelache and Anghel (2017) analyzed the impact of waste on the environment in European Union member states and Kahn, and Mansur (2013) attempted to determine the influence of energy prices and local regulations on the geographical concentration of employment. Quamrul and Michalopoulos (2015) took into account the influence of climate change on the spread of agriculture. De Groot, Brander, Van Der Ploeg, Costanza, Bernard, Braat and Van Beukering (2012) have estimated and quantified the value of the ecosystems and the services provided by them.

Research methodology, data, results and discussions

Romania's natural environment is also heavily influenced by the positioning of our country on the globe and the continent, which determines: belonging to the temperate transitional continental climate of a central European type; complementarity as a trait resulting from the diversity of relief forms and, implicitly, from the natural resources that people have exploited and put into circulation; the degree of habitation, humanization is the maximum, permanent settlements extending from the Danube Delta to altitudes of 1,000-1,200 m in the mountains, and the seasonal ones up to 1,800 m.

The arrangement of Romania's relief is almost concentric. In the center there is a plateau unit with an average height of 500 m (the hillside of Transylvania), around which rows of medium-sized mountains, which only locally rise, exceed 2,000 m.

Extremely, but also to the Transylvanian Plateau, there are the Subcarpathian Hills, and westwards the Western Hills, followed by the great plateaus (Plateau of Moldavia, Getic Plateau and Dobrogea Plateau).

The lowest level is made up of the Romanian Plain and the Western Plain of the country, to which are added the Danube and Siret meadows and the Danube Delta.

The relief of Romania has a varied but symmetrical appearance: mountains, hills, plateaus, plains and meadows, all arranged from the middle to the edges, in almost concentric steps, ever lower. They all communicate with each other by means of a radar river network, with springs in the Carpathians and spilling into the Danube or Tisza.

Romania's concerns for the protection of the environment, for the protection of natural beauties and for the prevention of abusive exploitation of nature, are not recent. Thus, the first decades of the twentieth century marked the attraction of scientists, especially biologists and geographers, and at the first Congress of naturalists in Romania (Cluj, 1928) it was recommended to adopt a law special for the protection of Romania's natural treasures. As a result, on July 7, 1930, the „Law for the Protection of Natural Monuments” was promulgated, and a year later, the „Commission for the Protection of Natural Monuments” was established, which functioned in 1954 next to the Romanian Academy.

In the years leading up to the Revolution of 1989, some laws adopted in various fields (Water Law, Road Law, Land Fund Law, Law on the Protection of National Cultural Heritage, etc.) included regulations on the protection of the environment.

Within the framework of the reform, during the transitional period, the regulations on this issue were found in the new environmental protection law from 1995 and in the national strategy in the field since 1996.

Environmental issues are addressed by inter-national institutions that monitor the work of countries in this area. It is worth noting that, through the actions undertaken, especially in the last eight or ten years, Romania has some positive results, standing ahead of some countries in Europe and other continents. For Romania, as a member of the European Union, it is important that it has transposed into national legislation most of the EU environmental *acquis* that it is implementing.

• **Global quality of the environment in Romania**

Environmental impacts have some industrial branches, especially air pollution: the thermo-energy industry, due to the emission of pollutants into the air, such as sulfur dioxide, dust and carbon dioxide, nitrogen oxide; the steel industry, the large number of gases removed and the high quantities of dust containing dangerous substances; the building materials industry, where key pollutants are nitrogen oxides, sulfur dioxide and dust (cement plants

that generate 500 tons of cement dust per year); mining, branch affecting the environment through extraction operations, mineral and mineral processing, waste disposal and transport infrastructure; chemical and petrochemical industries, emissions to the atmosphere that also have a negative impact on the environment, etc.

The concentration of polluting substances in the air has frequently exceeded the maximum permissible concentration in localities such as Zlatna, mining center and non-ferrous metallurgy (both suspended and sedimentable powders and sulfur dioxide), Rovinari and Motru, lignite extraction centers (mainly for sedimentable powders), Turceni, Rogojelu, Doicești, localities where coal-fired power plants (also for sedimentary powders) operate, Baia Mare, the main non-ferrous metallurgical center in the country (mainly cadmium and on the lead), Copșa Mică (cadmium, lead and compounds), Galați, the largest center of the iron and steel industry (mainly sedimentary powders), Bicz, Tășca-Bicz and Comarnic, townships with cement factories and sedimentable powders) and the like.

The total length of rivers (excluding temporary leaching courses) is about 66 000 km, with the average density of the river network being about 0.25 km / km². The density of the hydrographic network has a vertical range, ranging from 0 km / km² in the area, up to 1.4 km / km² in the mountain range.

On the surface of 237 500 km² of the territory of Romania, more than 4 000 rivers have been identified, with the surface of the receiving basin more than 10 km².

The Black Sea is a large atypical one, especially due to the lower salinity (17‰) than that of the ocean (over 34‰) and the large amount of hydrogen sulfide that is below the level of 180-200 m. The main agent pollutant of the marine environment in the area of the western continental shelf of the Black Sea is the liquid and solid flow of the Danube which brings into the sea basin an abnormally large amount of microelements and nutrients after the drainage of large continental areas (about 817 000 km²) highly polluted.

As far as the surface water quality is concerned, it is worth mentioning that of the total length of rivers monitored in 2013, about 93.5% were in the quality conditions stipulated by the norms, the rest being considered degraded waters. Developments have highlighted the decline in river courses with degraded water sectors, along with the increase in water category I ratios. This dynamics reflects the reduction in point-based emissions, mainly from industry and agriculture, as a direct result of the economic downturn, but also the implementation of more extensive measures for the protection of water quality compared to the period before 1989.

The waters of category I, potable, accounted for 64.1%, the second category, needed for fishing and urban planning, represented 21.8%, and those of the third category, for irrigation and industrial purposes, 7.5%. There are, however, certain sectors of watercourses, including Tisa, Someş, Crişuri, Mureş, Olt, Argeş, Ialomiţa, Siret, Prut, especially downstream of some industrial centers, which are polluted mainly due to wastewater, untreated, discharged by businesses.

Soil quality is affected by various natural and anthropogenic processes and phenomena that exert influence on about 11 million hectares of agricultural land (of which about seven million hectares of arable land) and about four million hectares of forest land.

Most agricultural soils have been affected periodically by one or more harmful phenomena such as excessive drought (which has affected almost the entire agricultural area); soil erosion through water (6,300 thousand ha are subject to this process), reduced and very low content of phosphorus and nitrogen (about 6,400 thousand ha), strong and moderate acidity (3500 ha), soil compaction due to inadequate work 6 300 thousand ha), chemical pollution of soil with pesticides, oil and other industrial waste (about 900 thousand ha), etc.

On the quality of forests, „the country’s green lung” (which, with a share of about 26.3% of the total area, falls within the category of medium-sized countries), besides some biological causes (one of which is also the degree of defoliation, ie the degree of drying of forests, which in 1991 was below 10%) 1, a bad impact also had some inappropriate policies from previous periods.

Combating unauthorized deforestation, starting a national reforestation program are basic conditions for protecting the only ecosystem that ensures the natural balance of the whole country.

Waste management. One of the most acute environmental problems is waste management. As a result of the increase in consumption, but also of old technologies and installations in industry, millions of tons of waste are produced annually in Romania.

Annually, the total amount of solid waste generated is 382.7 million tonnes, industrial and agricultural waste accounting for 28.8 million tonnes, urban waste 7.5 million tonnes, and mining tailings, 346.4 million tonnes tons, mostly from the lignite extraction activities.

Regarding the degree of recovery of waste, whether metal, glass, wood, paper, textiles, plastics, it exceeds 81.2%; instead, a low degree of recovery is known for petroleum waste, for mining and residual sludge.

There are frequent cases where household waste is stored uncontrolled in the vicinity of human settlements and surface water without adequate environmental protection measures..

- **The need to protect the environment**

Within the framework of the policy for sustainable human development after 1989, Romania had to consider the priorities for action and the necessary legislative acts for the protection and preservation of the environment were initiated.

The environmental protection strategy developed in Romania is based on the examination of the relations between the economic development and the quality of the environment, and a series of laws, measures and programs are adopted regarding aspects such as: river basin planning in order to prevent the related negative events floods, landslides, rocks, etc., the proper use of land and even the reproduction of the natural vocation of some who have acquired improper use; the rational exploitation of soil and subsoil resources, in line with maintaining a balance between natural processes and the needs of human life; preventing and combating all pollution phenomena by removing or reducing generating causes, introducing clean technologies, using equipment and facilities to eliminate or reduce harm, etc.

In fact, Romania is one of the first countries to adopt a National Strategy for Sustainable Development in 1999, which is in line with the European and world regulations in the field, and covers all areas of social and economic life.

In order to achieve these objectives, a series of environmental protection expenditures are made annually in the form of investments and current expenses, which are carried out by both non-specialized producers as well as by specialized producers or by the local public administration.

On the whole, the total environmental protection expenditures, broken down by protection activities, highlight their predominant orientation towards waste management activities (43.4%).

The result of these expenditures is mainly the equipping of enterprises with equipment, equipment and installations for environmental protection: dust collecting installations (cement industry), installations for capping, neutralization and gas recovery (thermoenergetics industry, petrochemical industry etc.), water protection and treatment facilities, collection and treatment facilities, etc.

Waste landfill storage is the most important way to remove industrial waste. Thus, 939 landfills were recorded, out of which 253 municipal warehouses and 684 industrial deposits, most of them mining tailings dumps, batches, simple industrial deposits, slag / ashes, tailings ponds.

In the years to come, efforts to improve environmental protection will be a primary concern for all the actors involved in this field. Estimates made by the Department for Environmental Protection, along with European specialists, show that over the next 20 years, Romania will have to invest

over 20 billion euros to keep ecological balances as close to environmental standards as acceptable in European Union.

• **Policies for the protection of the environment**

Taking into account that a healthy environment is essential to ensure prosperity and quality of life, and given the reality that the damage and costs of pollution and climate change are considerable, Romania is promoting the concept of decoupling the impact of environmental degradation on economic growth by promoting eco-efficiency and by interpreting high standards of environmental protection as a challenge to innovation, the creation of new markets and business opportunities.

With the main objectives of strengthening administrative structures as a basic element for building a sound environmental management system and contributing to sustainable development, work in this area will focus on the following priorities: integration of environmental policy in the formulation and implementation of sectoral policies; regional assessing the current state of the environmental factors and substantiating a long-term development strategy for the environment, renewable and non-renewable resources; enhancing institutional capacity in the environmental field; Improving the quality of environmental factors in urban and rural areas; the extension of the national network of protected areas and nature reserves, the rehabilitation of the coastal infrastructure of the Romanian littoral, the ecological and economic redevelopment of the Danube Delta; Strengthening cross-border and international partnership with similar institutions in other countries to monitor the state of implementation of international agreements; developing strategies to protect citizens against natural hazards, environmental accidents and exposure to environmentally hazardous areas.

• **Some transitional measures imposed on the environment when Romania joined the European Union**

In the field of the environment, EU directives are very complex and compel member countries to make sustained efforts to align with European standards.

The emphasis is on environmental issues in terms of air quality, waste policy, water quality, industrial pollution and risk management.

Air quality aspects are regulated by Directive no. 94/63 / EC of the European Parliament and of the Council of 20 December 1994 on the control of volatile organic compound emissions from the storage of fuels and their distribution from terminals to service stations, as amended by Regulation No 1882/2003 of the European Parliament and of the Council of 29.09.2003.

The quality of water in general and of drinking, in particular, is treated with great care by the European Union. When the condition of the environment is studied, the air and water quality is located at a critical location.

From the study of directives regulating the quality of water at European level (Directive 83/13 on limit values and quality objectives for cadmium discharges, as amended by Directive 91/692/1991 and Directive 84 / 156/1984 on limit values and quality objectives for discharges of hexachlorocyclohexane, as amended by Directive 91/692/1991), it follows that Romania must take enormous steps to align these requirements.

The European Union therefore approved a number of derogations for Romania, namely: the limit values for discharges of cadmium and mercury into waters were not applied in the territory of Romania until 31 December 2009 to 23 industrial plants.

By way of derogation from the Directive no. Council Directive 84/491 / EEC of 9 October 1984 on limit values and quality objectives for discharges of lindane in waters referred to in Directive. Council Directive 76/464 / EEC of 4 May 1976 on pollution caused by certain dangerous substances discharged into the aquatic environment of the Community has not been applied in Romania until 31 December 2009 to three industrial installations.

Also, by way of derogation, the provisions of the Directive no. Council Directive 86/280 / EEC of 12 June 1986 on limit values and quality objectives for discharges of certain dangerous substances, as amended by Directive. 91/692 / EEC of 23 December 1991 did not apply to 21 industrial plants in the territory of Romania until 31 December 2009.

Another derogation from the provisions of the Directive no. Council Directive 91/271 / EEC of 21 May 1991 concerning urban waste water treatment, as amended by Regulation (EC) No 1882/2003 of the European Parliament and of the Council of 29 September 2003, the requirements for urban waste water collection and treatment systems were not fully applicable in Romania until 31 December 2018, with two stages: 31 December 2013, compliance with Article 3 of the Directive should be achieved in urban agglomerations with a population equivalent of more than 10,000; on 31 December 2015, compliance with Article 5 (2) of the Directive should be achieved in urban agglomerations with a population equivalent of more than 10,000.

Romania assured the gradual expansion of collection systems according to the following general minimum levels of equivalent residents: 61% as at 31 December 2010; 69% on 31 December 2013 and 80% on 31 December 2015.

Romania has progressively expanded the treatment of living waters according to the following general minimum equivalents: 51% at 31 December

2010; 61% on 31 December 2013; 77% at 31 December 2015. Directive no. Council Directive 98/83 / EC of 3 November 1998 on the quality of water intended for human consumption, as amended by Regulation (EC) No 1882/2003 provides for specific measures for which derogations have been made taking into account Romania's difficulties in complying rapidly with the requirements of the directives.

Romania will have to pay particular attention to the alignment with the provisions of Regulation (EEC) No. Council Regulation (EEC) No 259/93 of 1 February 1993 on the supervision and control of shipments of waste within, into and out of the European Community, as subsequently amended by Regulation (EC) Commission Regulation (EC) No 2557/2001 of 28.12.2001.

To this end, until 31 December 2015, all shipments to Romania of waste destined for recovery, listed in Regulation (EEC) 259/93 must be notified to the competent authorities and the corresponding documents must be processed in accordance with European standards.

It leaves Romania for a further ten years to comply with European norms, which means a long enough respite, but the measures that need to be adopted are of great complexity.

By way of derogation from the Regulation, until 31 December 2011, the competent Romanian authorities may raise objections to shipments to Romania, including waste destined for recovery.

By 31 December 2011, Romania could object to shipments to Romania of waste for recovery listed in Annex IV of the Regulation and shipments of waste destined for recovery not provided for in the Annexes to the Regulation. That deadline could be extended until 31 December 2015 at the latest, in accordance with the procedure laid down in Directive 2001 / Council Directive 91/156 / EEC.

The measures to be taken in the field of liquid waste management with a high degree of environmental impact are those laid down in Directives 75/442 / EEC, 1999/31 / EC and 75/442 / EEC.

By way of derogation from the provisions of the Directive no. 1999/31 / EC and without prejudice to Directive. Council Directive 75/442 / EEC of 15 July 1975 on waste and Directive Council Directive 91/689 / EEC of 12 December 1991 on hazardous waste, conditions for water control and infiltration management, soil and water protection, control and gas stability are not applicable in Romania to 101 municipal waste landfills until 16 July 2017. As of 30 June 2007, Romania shall provide the Commission with a report on the progressive implementation of the Directive and its compliance with these interim targets on 30 June each year.

Romania has implemented the provisions of the Directive no. Directive 2002/96 / EC of the European Parliament and of the Council of 27 January 2003 on waste electrical and electronic equipment, as amended by Directive. 2003/108 / EC of the European Parliament and of the Council of 8 December 2003, allowing only one derogation, namely the extension until 31 December 2008 of the period up to which the average level of separate collection is at least four kilograms per head per inhabitant per year of waste from households.

By Directive no. Council Directive 96/61 / EC of 24 September 1996 concerning integrated pollution prevention and control as amended by Regulation (EC) No ... of the European Parliament and of the Council Regulation 1882/2003 regulates the measures that Member States of the European Union have to put into practice to limit, control and eliminate industrial pollution.

In this direction, our country negotiated and accepted a timetable, provided that, by way of derogation from the provisions of Article 5 (1) 96/61 / EC, the conditions for the authorization of existing installations shall not apply in Romania to a number of installations subject to compliance with the obligation to operate these installations in accordance with emission limit values, equivalent parameters or available technical measures in accordance with the provisions of Article 9 (3) and (4) of this document.

Authorized fully coordinated authorizations should be issued for these installations before 30 October 2007 and must contain mandatory mandatory timetables for the purpose of achieving full compliance with the general principles governing the basic obligations of operators set out in the Directive.

The European Union pays great attention to the conditions under which waste is incinerated and how emissions of pollutants are controlled in the atmosphere. It is appreciated that Romania has difficulties in complying with the program of European Parliament and Council Directives 2000/76 / EC and 2001/80 / EC.

Under these circumstances, a number of derogatory measures were agreed to allow Romania to align within a reasonable time with the requirements of the European Union in the matter. As of 30 March 2007, Romania shall report to the Commission by the end of each quarter of each calendar year on the situation of the closure of non-compliant installations for the thermal treatment of hazardous waste and the quantities of medical waste treated during the previous year. Where the Commission, taking into account in particular the environmental effects and the need to reduce distortions of competition in the internal market caused by the transitional measures, considers that these plans are not sufficient to achieve the objectives, it

informs Romania. Within the next three months after this date, Romania shall communicate the measures taken to achieve these objectives.

Subsequently, if the Commission, in consultation with the Member States, considers that these measures are not sufficient to achieve the objectives, it shall initiate the procedure for penalizing non-compliance with the obligations arising from the status of Member State in accordance with Article 111-360 of the European Constitution.

Conclusion

The authors' analysis concludes that the environment is a „living factor”. The natural conditions in Romania are of high quality. The development of industry and other economic activities has not always been of the highest quality. Therefore, it is necessary to ensure a much better organized and protected evolution in the next period so that the quality of the environment is protected. In the period to be followed, emphasis should be placed on environmental protection measures, and developments in the polluting sectors are on the one hand sufficiently protected, and on the other hand, to ensure the mitigation of the effects of pollutants. One conclusion is that additional financial efforts must be made to ensure a real protection of the economic evolution in Romania.

References

1. Angelsen, A. (2010). Policies for reduced deforestation and their impact on agricultural production. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(46), 19639-19644
2. Anghel, M.G., Lilea, F.P.C., Dumbravă, Ș.G.(2017). *Quality of the environment – a factor of sustainable growth*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 9, pp. 141-152
3. Anghelache, C. , Avram Doina, Burea Doina, (2017). *Conservation of water quality and environmental protection in the context of economic growth*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 9, pp. 164-173
4. Anghelache, C. , Anghel, M.G. (2017). *Analysis of the environmental impact of waste in EU member states*, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Economy Series, Special Issue, volume II/2017, „Academica Brâncuși” Publisher, 5-11
5. Anghelache, C. , Anghel, M.G., Carp Ana (2017). *Analysis of Romania's strategy of alignment with the eu environmental directives*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 9, pp. 116-127,
6. De Groot, R., Brander, L., Van Der Ploeg, S., Costanza, R., Bernard, F., Braat, L. and Van Beukering, P. (2012). Global estimates of the value of ecosystems and their services in monetary units. *Ecosystem Services*, 1(1), 50–61
7. Kahn, M. E., and Mansur, E. T. (2013). Do Local Energy Prices and Regulation Affect the Geographic Concentration of Employment?. *Journal of Public Economics*, 101, 105-114

-
8. Pacheco-Torgal, F. (2014). Eco-efficient construction and building materials research under the EU Framework Programme Horizon 2020. *Construction and Building Materials*, 51, 151-162
 9. Quamrul, A. and Michalopoulos, S. (2015). Climatic Fluctuations and the Diffusion of Agriculture, *The Review of Economics and Statistics*, MIT Press, 97 (3), 589-609
 10. Steen-Olsen, K. et al. (2012). Carbon, Land, and Water Footprint Accounts for the European Union: Consumption, Production, and Displacements through International Trade. *Environmental Science & Technology*, 46 (20), 10883 -10891

Analiza pieței de capital a Uniunii Europene

Dr. Diana Valentina DUMITRESCU (*dianavalentinadumitrescu@yahoo.com*)
Bianca Silvia CHISULESCU

Abstract

Comisia Europeană a lansat în anul 2017 revizuirea intermediară a inițiativei Uniunii piețelor de capital. Uniunea piețelor de capital reprezintă un plan al Comisiei Europene de a mobiliza capitalul disponibil din Europa în vederea direcționării către toate companiile, inclusiv IMM-uri, și către proiectele de infrastructură care necesită extinderea și crearea de noi locuri de muncă. Inițiativa urmărește să sprijine creșterea economică prin sporirea accesului la capital, unul dintre obiectivele sale centrale constând în îmbunătățirea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și întreprinderilor mijlocii (IMM-uri). Uniunea piețelor de capital poate oferi o creștere imediată și sustenabilă, necesară Europei și o reducere a nivelurilor ridicate ale șomajului, dacă factorii de decizie consideră că băncile europene sunt esențiale pentru succesul său și dacă se implementează acele reforme necesare regiunilor respective.

Cuvinte cheie: *piața de capital; Uniunea Europeana, fonduri de investitii; întreprinderi mici și mijlocii; obligațiuni; startup*

Clasificarea JEL: *F21, G12*

Introducere

Uniunea piețelor de capital reprezintă un plan al Comisiei Europene de a mobiliza capitalul disponibil din Europa în vederea direcționării către toate companiile, inclusiv IMM-uri, și către proiectele de infrastructură care necesită extinderea și crearea de noi locuri de muncă. Prin lansarea proiectului Uniunii piețelor de capital, Comisia Europeană a demonstrat că este preocupată să stimuleze creșterea economică în regiune, facilitând accesul întreprinderilor mici și mijlocii și al investitorilor instituționali la piețele de capital asigurându-se finanțarea de care au nevoie, ceea ce va îmbunătăți creșterea economică, va crea locuri de muncă și va reduce nivelul șomajului care persistă în zona euro.

Literature review

Bariviera et.al. (2014) au studiat eficiența informațională în cazul piețelor aflate în dificultate utilizând ca studiu de caz obligațiunile corporative europene. În articolul său, Govori (2014) a efectuat o analiză empirică a dezvoltarea pieței de capital și impactul acesteia asupra furnizării surselor alternative de finanțare a afacerilor. De asemenea, Waśniewski (2010) a tratat

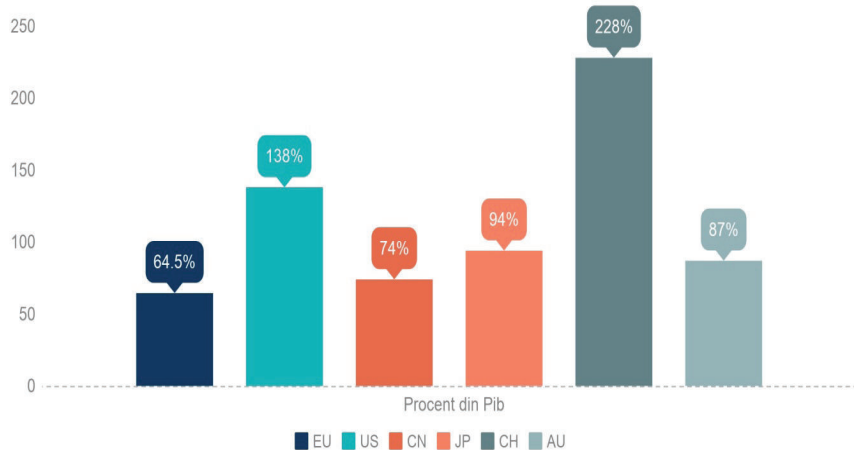
aparitia unor piețe de capital alternative, în țările în curs de dezvoltare, ca efect al schimbărilor instituționale. Într-un alt studiu, Taboga, (2005) a studiat riscul indus de obligațiunile corporative, urmat de Huber, and Kim (2015) care au abordat, în lucrarea lor, tranzacționarea centralizată a obligațiunilor corporative, iar Khudko (2015) a analizat piața obligațiunilor corporative din Rusia și influența acesteia asupra evoluției economiei rusești. Totodată, aspectele privind finanțarea dezvoltării viitoare a întreprinderilor mici și mijlocii a constituit un obiect de studiu pentru Cerbusca (2015).

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

O integrare mai adâncă a piețelor de capital va oferi întreprinderilor o posibilitate mai mare de finanțare la costuri mai mici, oferind noi oportunități pentru cei care crează depozite cât și pentru investitori, făcând sistemul financiar mai rezilient. Așa cum se poate observa și mai jos, capitalizarea bursieră în Uniunea Europeană este încă sub cea aferentă celorlalte regiuni ale globului. Crearea unei adevărate piețe unice de capital în UE până în 2019 reprezintă un element-cheie al planului de investiții anunțat de Comisia Juncker în noiembrie 2014.

Capitalizarea bursieră ca procent din PIB pe glob în 2013

Figura 1

Sursa: Comisia Europeană. Datele sunt prelucrate de autori

Provocările ce vor fi remediate prin prezenta inițiativă au fost identificate de către Comisia Europeană ca fiind următoarele:

- investițiile în Europa sunt încă dependente de bănci într-o proporție covârșitoare;
- există diferențe semnificative în condițiile de finanțare între țările UE;
- există reguli și practici de piață diferite pentru produse cum ar fi instrumentele securitizate sau plasamentele private;
- acționarii și cumpărătorii de datorii corporatiste rareori depășesc granițele naționale atunci când investesc;
- multe IMM-uri au în continuare acces limitat la finanțare.

De asemenea, Uniunea piețelor de capital are următoarele obiective:

- dezvoltarea unui sistem financiar mai diversificat care să completeze finanțarea bancară cu piețe de capital mai dezvoltate;
- deblocarea capitalului disponibil din Europa, care este în prezent înghețat și punerea sa în slujba economiei, oferind deținătorilor de disponibilități bănești, mai multe opțiuni de investiții și oferind întreprinderilor o gamă mai largă de finanțări la costuri mai mici;
- crearea unei piețe de capital unice în UE în care investitorii să își investească fondurile fără obstacole de granițe, iar întreprinderile să poată atrage finanțarea necesară dintr-o gamă variată de surse, indiferent de locația lor.

Capitalizarea bursieră ca procent din PIB în UE 2013

Figura 2

Sursa: Comisia Europeană. Datele sunt prelucrate de autori

Uniunea piețelor de capital poate oferi o creștere imediată și sustenabilă, necesară Europei și o reducere a nivelurilor ridicate ale șomajului, dacă factorii de decizie consideră că băncile europene sunt esențiale pentru

succesul său și dacă se implementează acele reforme necesare regiunilor respective. În schimb, autoritățile de reglementare și factorii de decizie politică se concentrează în mod corect pe obiectivele pe termen scurt mai accesibile, precum relansarea unei securitizări sănătoase, dezvoltarea de plasamente private și extinderea pieței europene cu randamente ridicate, toate acestea fiind pași în direcția corectă de stimulare a creșterii economice. Acest lucru necesită ca băncile europene să poată ajuta întreprinderile să asigure finanțarea pe piețele secundare, însă noile reforme și reguli de capital, făcând sistemul bancar mai sigur, au avut ca efect limitarea capacității băncilor de a face acest lucru.

Reformele capitalului bancar au făcut ca sistemul financiar - bancar global să fie mai sigur și mai puțin vulnerabil la șocurile sistemice. Ca urmare a noilor reguli de capital introduse în urma crizei financiare, care obligă băncile să dețină rezerve de capital mai mari, instituțiile financiare europene utilizează mai mult abilitățile lor de consiliere și mai puțin activele bilanțiere atunci când ajută clienții să obțină finanțare de pe piețele financiare. Între 2009 și începutul anului 2015, ponderea titlurilor de creanță emise de societățile din zona euro pe piețe a crescut de la 13% la 20% din datoria lor, în timp ce, potrivit cifrelor Băncii Centrale Europene, înainte de criză, această pondere era stabilă.

Comisia Europeană a lansat în anul 2017 revizuirea intermediară a inițiativei Uniunii piețelor de capital. Inițiativa urmărește să sprijine creșterea economică prin sporirea accesului la capital, unul dintre obiectivele sale centrale constând în îmbunătățirea accesului la finanțare pentru întreprinderile mici și întreprinderilor mijlocii (IMM-uri). Având în vedere complexitatea procesului de listare inițială - IPO și costurile asociate listării, considerate a fi mari mai ales pentru emitenții mai mici, sprijinul adresat IMM-urilor este foarte necesar, în special în contextul finanțării prin acțiuni.

• **Obligațiunile corporative**

În ultimii ani se remarcă o creștere în emiterea de obligațiuni corporative, reflectând parțial un mediu de piață favorabil pe fondul unor rate ale dobânzilor mai mici. Cu toate acestea, obligațiunile au fost, în principal emise de firmele mari și s-au concentrat în piețe mai mari.

Prin „obligațiuni corporative” înțelegem un titlu de creanță emis de o societate și vândut investitorilor. „Garanția” constă de obicei în capacitatea de plată a societății, care se traduce prin veniturile generate de operațiuni viitoare. În unele cazuri, activele fizice ale companiei pot fi utilizate ca și garanții colaterale pentru obligațiuni.

În timp ce emiterea de obligațiuni corporative a crescut, în special în segmentul de mare randament, această creștere este concentrată în țările

în care a avut loc un flux mai stabil al împrumuturilor bancare. Doar câteva țări facilitează emiterea de obligațiuni pentru IMM-uri, în principal prin burse naționale sau regionale.

Obligațiunile corporative sunt considerate a avea un risc mai mare decât obligațiunile de stat. Ca urmare, ratele dobânzilor sunt aproape întotdeauna mai mari, chiar și pentru companii cu un rating financiar foarte bun. Obligațiunile corporative sunt emise în general în calupuri de 1.000 de unități monetare în valoarea nominală, și aproape toate au o structură standard de plată prin cupon.

Obligațiunile corporative, fiind o finanțare prin datorie, reprezintă o sursă majoră de capital pentru multe companii, alături de finanțările de capital (Equity) și creditele bancare și liniile de credit. În general, o companie trebuie să aibă potențialul de a genera câștiguri consistente pentru a fi în măsură să ofere investitorilor titluri de creanță la o rată a cuponului favorabilă. Cu cât compania este percepută ca având un standing financiar mai bun, cu atât îi este mai ușor să emită obligațiuni la rate mai scăzute și în volum mai mare. Cele mai multe obligațiuni corporative sunt impozabile la termene de peste un an.

Prin emiterea obligațiunii, compania își asumă o obligație legală de a plăti dobânda la principal, independent de rezultatele companiei, și să înapoieze principalul când obligațiunea ajunge la maturitate. Unele clauze contractuale pot acorda dreptul companiei emitente să răscumpere obligațiunea înainte de termen. Dacă compania decide să răscumpere obligațiunea înainte de termen, va înapoia principalul și va plăti probabil o primă adițională în funcție de momentul la care se realizează răscumpărarea (raportat la data scadenței). Obligațiunile pot fi clasificate în funcție de mai multe criterii cum ar fi: maturitatea, tipul de dobândă, calitatea financiară, priority claim, colaterale. Contractul aferent obligațiunii corporative poate prevedea clauze diferite și variate ce combină mai multe din aceste caracteristici.

Din punct de vedere al maturității, obligațiunile pot fi clasificate astfel:

- Termen scurt: sub 3 ani;
- Termen mediu: între 4 – 10 ani;
- Termen lung: peste 10 ani.

Cu cât termenul este mai lung, cu atât riscul deținătorilor de obligațiuni crește dar proporțional și dobânda este mai mare. Plata dobânzii este denumită plata cuponului și este calculată ca rată fixă pe tot parcursul vieții obligațiunii sau ca rată variabilă calculată în funcție de anumiți indicatori (indexul obligațiunilor sau obligațiunile guvernamentale). Mai există și cazuri de obligațiuni care nu plătesc dobândă, așa numitele obligațiuni cu cupon zero care realizează în schimb o singură plată la maturitate care include și o primă față de prețul de achiziție a obligațiunii.

Prețul unei obligațiuni este invers proporțională cu dobânda de piață, deoarece investitorii caută întotdeauna cel mai convenabil plasament pentru disponibilul propriu de capital. Astfel, în cazul unei rate a cuponului dată, dacă dobânda de piață crește, obligațiunea va plăti mai puțin iar valoarea obligațiunii va scădea. Pe de altă parte, o reducere a dobânzii de piață va determina o creștere a valorii cuponului, deci o creștere a valorii obligațiunii.

Calitatea financiară a unei obligațiuni este determinată de agențiile de rating de credit care realizează rapoarte periodice ale ratingurilor obligațiunilor. În funcție de acestea, obligațiunile pot fi clasificate în grade de investiție:

- BBB sau mai mari de către Standard & Poor;
- Baa3 sau mai mari de către Moody's.
- Non-investiții.

Acestea din urmă sunt cunoscute și ca obligațiuni speculative ce plătesc investitorilor o dobândă mai mare în schimbul asumării unui risc mai mare de default.

O obligațiune poate fi garantată de active specifice, în cazul în care compania alocă anumite active ca și colaterale ale obligațiunii sau pot exista obligațiuni negarantate. În cazul obligațiunilor negarantate, în cazul în care emitentul nu reușește să plătească investitorului principalul și prima, atunci, acesta din urmă nu are decât o creanță generală negarantată împotriva activelor și cash-flowului companiei. Obligațiunea poate avea un rang mai înalt față de alte obligații ale debitorului, cum ar fi de exemplu un împrumut, și în acest caz va avea prioritate în caz de default, sau poate fi subordonat. În oricare din cazuri, în eventualitatea falimentului, investitorul în obligațiuni poate avea prioritate în fața acționarilor în ceea ce privește activele companiei.

Deținătorul de obligațiuni este expus diverselor riscuri specifice care se reflectă de cele mai multe ori în prețul obligațiunii și în rata cuponului:

- Riscul de credit sau de default: Riscul ca o companie să nu realizeze la timp plata principalului și a dobânzii. Ratingurile de credit realizate de către agențiile specializate au rolul de a estima acest risc. Pentru a diminua riscul de credit, contractul aferent obligațiunii poate include clauze obligatorii pentru emitent cum ar fi de exemplu limitări ale gradului viitor de îndatorare a companiei.
- Riscul de dobândă: Riscul ca rata de dobândă din piață să devină mai favorabilă decât rata cuponului. Cu cât maturitatea obligațiunii este mai mare, cu atât crește riscul de modificare a ratei de dobândă, deci cu atât crește mai mult dobânda cuponului.
- Riscul de inflație: Riscul ca inflația să reducă valoarea reală a investiției și a plăților aferente cuponului.

-
- Riscul de lichiditate: Riscul ca obligațiunea să nu poată fi tranzacționată ușor sau riscul ca investitorul să nu obțină un preț corect la vânzarea acesteia pe piața secundară.
 - Riscul de răscumpărare: Riscul ca obligațiunea să fie răscumpărată de către emitent înainte de scadență, ca urmare de exemplu a scăderii ratei dobânzii, ceea ce face ca rata cuponului să devină mai oneroasă pentru companie, dar mai convenabilă pentru investitor.

Cerințele de raportare în cazul emitenților de obligațiuni au scopul de a crește transparența și de a scădea riscul investitorilor. De exemplu, în Statele Unite ale Americii, o companie ce dorește să emită obligațiuni publicului trebuie să completeze un formular al Securities and Exchange Commission. În general acest prospect de ofertare descrie condițiile financiare ale companiei, termenii de emisie a obligațiunii, riscurile asociate investiției în această ofertă, și modalitatea în care compania are de gând să evolueze după vânzarea obligațiunilor. De asemenea, companiile care au emis public obligațiuni sunt obligate să completeze rapoarte trimestriale și anuale.

Piața de obligațiuni corporative a fost dominată în mod tradițional de firmele mari cu recunoaștere publică, venituri stabile și volatilitatea stocurilor relativ scăzute. Pe de altă parte, doar o foarte mică parte din IMM-uri au accesat această piață. Obligațiunile corporative necesită de obicei ca emitentul să aibă o anumită mărime, un istoric de credit stabil și un istoric contabil al lor, și volatilitate limitată a veniturilor. Cum multe IMM-uri nu îndeplinesc aceste cerințe, pe o piață a obligațiunilor vor atrage un rating scăzut, cupoane mari și dividende limitate pentru acoperirea acestor plăți periodice. De asemenea, obligațiunile sunt instrumente relativ scumpe pentru a atrage finanțare, iar costul poate ajunge și la 10% din suma atrasă. În afară de costurile de atragere a finanțării, o altă caracteristică negativă a acestui tip de finanțare constă în rigiditatea calendarului de plăți a principalului și a dobânzii, ceea ce impune un cash-flow stabil. În cazul în care vreuna din plăți nu este efectuată la timp, compania intră în default și devine astfel vulnerabilă față de un eventual faliment. De asemenea, din punct de vedere contabil, suma împrumutului se evidențiază în bilanț ceea ce face ca pe viitor costurile de împrumut să fie influențate.

Din alt punct de vedere, obligațiunile corporative prezintă anumite avantaje pentru firmele mijlocii care pot îndeplini criteriile de mărime, stabilitate a veniturilor, cash-flow și care pot răspunde cerințelor de raportare legate de emisia acțiunilor. Una peste alta, obligațiunile pot asigura un flux de capital necesar unor investiții sau creșterii firmei. Finanțarea prin obligațiuni corporative poate fi în mod special avantajoasă atunci când rata de dobândă din piață este scăzută, astfel încât rata cuponului în timpul vieții obligațiunii

poate fi pusă la o rată convenabilă pentru întreprindere dar și atractivă pentru investitori. De asemenea, din punct de vedere al capitalului social, acest tip de finanțare nu diluează proprietatea părților sociale sau al controlului afacerii.

În anii de după criza financiară globală, în contextul în care atragerea capitalului rămâne o problemă pentru IMM-uri, potențialul unei piețe a obligațiunilor pentru IMM-uri devine din ce în ce mai interesantă pentru antreprenori. Plasamentele private pot fi atractive pentru companiile mai mici cu vizibilitate limitată pe piața publică deoarece nu există limită inferioară și funcționează pe baza unei relații directe între creditor și debitor, ceea ce facilitează negocierea anumitor termeni. În același timp, lipsa unor documente standardizate majorează costurile de emiteră a obligațiunilor, ceea ce limitează utilizarea acestui instrument de către IMM-uri.

Emiterea de obligațiuni crește în special în zonele economice periferice ale euro, unde accesul la creditele bancare a devenit mai dificil. Astfel există o corelație invers proporțională între emiteră de obligațiuni și condițiile de creditare bancară. În Europa, unde debt securities au reprezentat în general doar o mică parte a angajamentelor întreprinderilor non-financiare, emiteră obligațiunilor a cunoscut un vârf în anul 2009, după care o scădere până în anul 2011 pe seama atmosferei negative de piață, urmând ca din 2012 să revină pe creștere.

În Marea Britanie, emiteră obligațiunilor corporative a cunoscut un vârf în anul 2012, ajungând la 40,5 miliarde de GBP. Creșteră din anii 2011 și 2012 acoperă scăderea nivelului creditului în aceeași perioadă, ceea ce demonstrează mai degrabă o schimbare în structura finanțărilor de tip datorie decât o reducere a expunerii pe piața financiară.

Trendul de mai sus este specific în general emisiunilor realizate de marilor corporații care domină această piață. Cu toate acestea, în unele țări, piața de finanțare a IMM-urilor a fost afectată de metode inovatoare de finanțare ceea ce va face ca emiteră de obligațiuni să devină mai atractivă pentru IMM-uri și MIDCAPS.

În anul 2010, în Marea Britanie a fost lansată the London Stock Exchange - Electronic Order Book for Retail Bonds (ORB). Aceasta este o platformă electronică de tranzacționare a obligațiunilor guvernamentale ale Marii Britanii, supranaționale și corporative, care oferă investitorilor de retail acces eficient la piața secundară de titluri de creanță a Londrei. ORB a fost lansat în februarie 2010, ca răspuns la cererea tot mai mare provenită din partea investitorilor privați din Marea Britanie pentru un mecanism eficient din punct de vedere al costurilor și transparent pentru accesul la titluri cu venit fix. ORB oferă obligațiuni de dimensiuni de retail în mai multe valute, cu scopul de a asigura în continuare diversitate unei piețe în continuă dezvoltare.

Noul serviciu de tranzacționare are drept scop oferirea investitorilor privați din UK a unor beneficii similare pieței MOT operate de Bursa Italiana parte a grupului London Stock Exchange, piață ce este în Europa, cea mai lichidă și cu volumul cel mai mare de tranzacții a titlurilor cu venit fix. Acest model este de așteptat să favorizeze investitorii mici și să ofere mai multe oportunități IMM-urilor pentru atragerea de finanțare prin instrumente de datorie de tip debt securities.

Pentru a se asigura că investitorii profesioniști și de retail se bucură de un acces facil la piața extinsă de obligațiuni naționale și internaționale, Bursa Italiana operează două piețe pentru tranzacționarea electronică de obligațiuni, instrumente de datorie și titluri de valoare guvernamentale:

- MOT, este singura piață reglementată italiană dedicată (prin intermediul a două segmente, DomesticMOT și EuroMOT) tranzacționării titlurilor de valoare guvernamentale italienești și non-italienești, a obligațiunilor corporative și bancare naționale și internaționale, a titlurilor de valoare supranaționale și a asset-backed securities.
- ExtraMOT, noul sistem multilateral de tranzacționare reglementat prin Bursa Italiana pentru tranzacționarea obligațiunilor corporative emise de companii italiene și non-italiene deja listate pe alte piețe reglementate ale Uniunii Europene, precum și obligațiuni bancare și titluri de creanță emise de IMM-uri italienești.

MOT a fost creat în 1994 pentru a oferi investitorilor privați un acces mai ușor la piața de obligațiuni, și, de asemenea, pentru a spori eficiența operațiunilor investitorilor profesioniști prin oferirea unui sistem electronic și complet automatizat de tranzacționare de la faza ordinului de intrare și până la soluționarea tranzacției executate. Datorită creșterii constante a numărului de intermediari conectați (direct sau prin intermediul sistemului de interconectare), piața MOT a prezentat o creștere constantă și acum se află în topul clasamentului în Europa în ceea ce privește numărul tranzacțiilor și cifra de afaceri de tranzacționată (230 miliarde euro în anul 2009).

ExtraMOT, facilitatea de tranzacționare multilaterală, a fost creată în a doua jumătate a anului 2009, ca răspuns la o anumită cerință venită din partea de intermediarilor și investitorilor. Aceștia aveau nevoie să poată tranzacționa euroobligațiuni în cadrul unei piețe electronice și automatizate care (în contrast cu opacitatea ce caracterizează piața de tip over-the-counter și piețele nereglementate) folosește același platforme tehnologice și de control ale MOT - și, prin urmare, ar putea garanta transparența și eficiența în mecanismul de formare al prețului. Puncte tari:

- MOT este singura piață reglementată din Italia;

-
- Mecanismul de formare a prețurilor este transparent;
 - Dezvăluirea informațiilor pre și post-tranzacționare
 - Monitorizarea în timp real a cursului de tranzacționare corect;
 - Viteza de execuție a tranzacțiilor;
 - Politica de prețuri ce atribuie o atenție constantă nevoilor diferiților actori de pe piață.

În anul 2013, Milan Stock Exchange a înființat o platformă specială de tranzacționare a mini-obligațiunilor, denumită ExtraMOT PRO, care are până în anul 2014 un portofoliu de peste 30 de IMM-uri nelistate ce au emis mini-obligațiuni. Infrastructura de reglementare a acestui nou instrument permite întreprinderilor să acceseze în mod ușor și eficient pentru prima oară, piața de capital. Ca și costuri, acest instrument presupune un cost minim de doar 2500 euro pentru un instrument financiar listat pentru prima oară și 500 de euro în cazul în care acest instrument a mai fost listat și pe alte piețe. Singurele cerințe de listare constau în publicarea financiarelor anuale pe ultimii doi ani, ultimul fiind și auditat și completarea unui document de admitere cu câteva informații esențiale. După admiterea pentru listare, IMM-ul trebuie să publice financiare anuale auditate, publicarea ratingului când este obligatoriu, orice informații cu privire la eventuale schimbări ale drepturilor deținătorilor de obligațiuni și orice informații tehnice cu privire la caracteristicile acestui instrument inovativ (datele de plată, dobânda cuponului, calendarul). Față de piața ExtraMOT, în acest caz sunt admiși doar investitori profesioniști.

În anul 2010, în Germania, Stuttgart Borse a creat o platformă specială pentru tranzacționarea obligațiunilor emise de IMM-uri (Bondm) ce oferă emisiuni de obligațiuni cu valori între 25 – 150 milioane euro. Aastă platformă permite emiterea de obligațiuni direct către investitorii privați din piața principală, în faza de subscriere, fără asistența unui intermediar/consultant underwriter, ceea ce reduce cu mult costurile de emisie și acordă investitorilor individuali un avantaj de preț față de listarea inițială. După emisiunea inițială de obligațiuni, instrumentul se tranzacționează în mod liber pe piața Bondm. Începând cu anul 2012, pe această piață au fost listate aproximativ 25 de IMM-uri cu o valoare totală a activelor de aproximativ 1,6 miliarde euro.

În Franța, au fost lansate scheme inovative de finanțare pentru a crește atractivitatea obligațiunilor de dimensiuni mici. Cu sprijinul guvernului francez, sub forma garanțiilor emise de OSEO/ BPIFrance, programul de obligațiuni GIAC permite emiterea de obligațiuni pentru IMM-uri și MIDCAPS. GIAC este un grup de creditare înființat în anul 1961 cu scopul de a oferi sprijin financiar pentru întreprinderile din Franța, managementul unui fond de securitizare care investește în obligațiuni mici și mijlocii (între

0,5 și 2,5 milioane de euro) și se refinanțează de pe piața de capital prin emisiunea de obligațiuni proprii de diferite tipuri achiziționate de investitori instituționali. O particularitate a GIAC este acționariatul său compus exclusiv din întreprinderile ce participă la operațiunile sale. De asemenea, fondul este garantat de un fond mutual la care participă companiile ce au emis obligațiuni, fiecare contribuind cu o sumă în valoare de 7% din finanțarea solicitată. Aceste companii sunt selectate în baza unor criterii specifice cum ar fi un bun standing financiar, profitabilitate bună și planuri de dezvoltare. În anul 2013 această schemă inovatoare a atras peste 80 de milioane de euro pentru 27 de emisiuni de obligațiuni și 6 operațiuni de credite grupate securitizate. În anul 2013, tot în Franța, s-a lansat un nou fond de datorie pentru stimularea dezvoltării pieței de emitere obligațiuni pentru IMM-uri. Fondul NOVO este un fond în valoare de 1 miliard de euro subscriși de către Caisse des depots și mai multe companii de asigurare. Maturitatea fondului este de 10 ani și se estimează să finanțeze un număr de 30 – 40 de întreprinderi, contribuind cu 10 – 50 de milioane de euro dezvoltării lor.

• **Securitzarea și obligațiunile plafonate**

Securitzarea este un instrument de refinanțare utilizat de către bănci și care îmbunătățește managementul portofoliului de risc, foarte utilizat în anii trecuți mai ales în America pentru creditele ipotecare și pentru creditele de tip corporate. Prin securitzare, mai multe tipuri de instrumente de împrumut pot fi grupate și vândute investitorilor. Aceștia din urmă dobândesc dreptul de a primi orice sume încasate de pe urma instrumentelor financiare ce sunt atașate portofoliului securitizat.

În cazul securitzării unui portofoliu de credite bancare, instituția de credit (Inițiatorul) acordă mai multe credite clienților săi IMM-uri (piața primară), le grupează (portofoliu) și vinde portofoliul unor investitori pe piața de capital prin emiterea unor note de către un SPV (Special Purpose Vehicle) garantate cu portofoliul de credite (Asset Backed Securities) ABS. Aceste note, evaluate de către agenții de rating, sunt plasate investitorilor de pe piețele de capital sau pot fi reținute, în parte de banca inițitoare.

După ce creanțele au fost transferate de către inițiator SPV-ului, în mod normal, nu mai există recurs față de inițiator. Prin procesul de securitzare, activele sunt scoase din bilanțul contabil al inițiatorului. Astfel, în acest model de business, banca inițitoare acordă creditele și apoi le transferă, finanțându-le de fapt de către terți. Astfel, relația de creditare dintre bancă și IMM se transformă într-o tranzacție prin care câștigurile majore ale băncilor provin din comisioanele de acordare și vânzarea ulterioară de portofolii de credite.

Un model alternativ de securitzare (securitzarea sintetica) combină

mecanismul de mai sus cu cu derivatele de credite, unde creditele rămân în bilanțul băncii inițiatore dar riscul de credit asociat portofoliului de credite este transferat către un SPV care plasează pe piața de capital note legate de credite clasificate pe categorii de risc.

Securitzarea portofoliilor de credite oferă anumite avantaje directe băncilor și indirect creditării IMM-urilor. În primul rând, securitzarea reduce expunerea băncilor la riscul de credit, care este astfel transferat către piața de capital. Acest demers este important și din perspectiva Basel III care impune ca activele riscante ale băncilor să fie scoase din bilanțul băncilor astfel încât indicatorii de capital să fie îmbunătățiți. În alte cuvinte, securitzarea poate reprezenta un instrument de reducere al riscurilor și de îmbunătățire al capitalului. În ultimul rând prin eficientizarea capitalului, securitzarea reduce costurile bancare de finanțare.

Securitzarea ajută băncile să transforme creditele IMM evidențiate în bilanț în active lichide care pot fi utilizate pentru creșterea volumului de creditare. Din studiile de specialitate rezultă că nevoia de lichiditate a reprezentat un factor determinant al securizării, utilizat mai ales în cazul băncilor cu creștere rapidă, ce se finanțează mai puțin de pe piața interbancară și care au un raport credite / depozite supraunitar, dezechilibrat. Securitzarea poate fi un atu pentru băncile de dimensiuni mai mici care întâmpină restricții de acordare a creditelor din cauza mărimii. Transferarea riscului către piața de capital are ca și rol creșterea capacității de creditare. De asemenea, securitzarea poate constitui un avantaj pentru băncile mai mici deoarece acestea au o relație mai apropiată cu IMM-urile și capacitate de monitorizare mai bună, ceea ce le oferă un avantaj competitiv în creditarea IMM-urilor.

Obligațiunile garantate funcționează similar datoriei securizate deoarece sunt obligațiuni corporative garantate de cashflowul generat de ipoteci și credite. În cadrul Uniunii Europene, CRD (Capital Requirement Directive) limitează garanțiile colaterale la împrumuturi pentru entități publice bine cotate, rezidențial, comercial ship mortgage loans cu o valoare Loan-to-value de 80% pentru rezidențial sau 60% pentru comercial, împrumuturi bancare sau creanțe garantate cu ipoteci.

Un aspect important de diferențiere față de securizare constă în faptul că obligațiunile corporative garantate rămân în bilanțul consolidat al inițiatorului cu anumite excepții de variațiuni. Din acest motiv, ele nu pot îmbunătăți indicatorii de capital ai instituției de credit. Cum investitorul nu este proprietarul activelor, dobânda este plătită către el din cashflowul inițiatorului, ca și în cazul obligațiunilor corporative tradiționale. Chiar dacă activul implicat intră pe default, inițiatorul este obligat să plătească în continuare dobândă investitorului. Totuși, în cazul în care emitentul obligațiunilor intră

în default, independent de soarta activelor, investitorul poate intra în posesia lor. Deoarece obligațiunile de acest tip sunt garantate, ele sunt considerate a fi mai puțin riscante decât obligațiunile bancare negarantate, ceea ce implică costuri de finanțare mai mici pentru emitent. Ele sunt considerate de cele mai multe ori complementare și nu substituite pentru securitizare.

De partea cererii, datoriile securitizate prezintă caracteristici de risc interesante pentru investitori. În principal, dat fiind că sunt active garantate, aceste opțiuni de investiții prezintă un nivel de risc diminuat față de alte oferte din piață. Mai mult, deoarece sunt diferite față de multe clase de active de pe piața financiară, ele pot îmbunătăți profilul de risc al întregului portofoliu de investiții. În cazul obligațiunilor garantate, faptul că activele rămân în bilanțul inițiatorului face ca acesta să ofere mai multă credibilitate inițiatorului cu privire la calitatea activelor și a analizei de risc realizate. În cazul unui default, investitorul are două căi de atac, față de emitent și față de portofoliul garantat. Din acest punct de vedere, obligațiunile garantate beneficiază de un tratament mai bun, din punct de vedere al reglementărilor, față de datoria securitizată și lichiditate mai mare pe piață. Trebuie de asemenea observat că această piață a obligațiunilor IMM garantate este relativ nouă. Într-adevăr, utilizarea creditelor IMM ca și grupă de active în domeniul obligațiunilor garantate nu este încă permisă de legislația multor țări ce prezintă piețe de obligațiuni garantate dezvoltate.

Deși securitizarea a fost blamată ca fiind o cauză importantă a crizei financiare globale din 2008, trebuie totuși făcută o diferențiere între tipurile de active, astfel chiar dacă crențele ipotecare au fost supraevaluate, ceea ce a dus la criza subprime, segmentul securitizării de credite IMM a avut de suferit după 2008 de efectul de contagiune, atât pe piețele financiare cât și în percepția publică.

Deoarece prezintă o lichiditate mai scăzută față de securitizarea portofoliilor de credite ipotecare, securitizarea portofoliului de credite IMM este mai puțin atractiv pentru investitorii privați, ceea ce justifică intervenția publică în sprijinul creșterii finanțării IMM, mai ales în Uniunea Europeană. În acest sens, grupul Băncii Europene de Investiții a înființat în 2013 un instrument unic de sprijin a IMM-urilor în valoare de 10,4 miliarde de euro care să fie utilizat ca și instrumente de garantare a creditelor și ca instrument de securitizare cu un efect de levier de maximum 1:10.

- **SME Growth Markets – Piețele de capital de creștere a IMM**

Extinderea accesului întreprinderilor europene la diferitele surse de finanțare în orice etapă a dezvoltării acestora se află la baza Uniunii piețelor de capital. Listarea pe bursele de valori poate da un impuls semnificativ

întreprinderilor mici și mijlocii. Beneficiile listării includ o dependență redusă față de finanțarea bancară, un grad mai ridicat de diversificare a investitorilor, un acces mai ușor la capitalul disponibil, la împrumuturi, un profil public mai pronunțat precum și notorietatea mărcii proprii.

În ciuda beneficiilor listărilor bursiere, piețele de capital ale UE se luptă în prezent pentru a atrage noi emitenți din rândul IMM-urilor. În momentul de față, Europa generează doar jumătate din ofertele publice inițiale ale IMM-urilor pe care le-a generat înainte de criza financiar- bancară din anul 2008. În ceea ce privește oferta, emitenții se confruntă cu costuri ridicate de conformitate pentru listarea pe piețele de capital iar în ceea ce privește cererea, lichiditatea insuficientă poate afecta emitenții (din cauza costurilor mai mari ale capitalului), investitorii (care pot fi reticenți în a investi în IMM-uri, în primul rând datorită nivelului redus de lichiditate precum și a riscurilor de volatilitate aferente).

În mai 2018, Comisia Europeană a propus adoptarea unor norme mai echitabile pentru a susține listarea IMM-urilor, protejând în același timp investitorii și integritatea pieței de capital. Inițiativa se limitează la "piețele de creștere a IMM-urilor", o nouă categorie de facilități de tranzacționare multilaterală creată prin Directiva privind piețele instrumentelor financiare (MiFID II) începând cu ianuarie 2018 pentru a facilita accesul la capital pentru IMM-uri. Noile norme propuse de Comisie vizează:

- să reducă povara administrativă și costurile ridicate de listare cu care se confruntă emitenții pe piețele pentru creșterea IMM-urilor, asigurând totodată un nivel ridicat de integritate a pieței și protecția investitorilor;
- să stimuleze lichiditatea acțiunilor listate pentru a face aceste piețe mai atractive pentru investitori, emitenți și intermediari;
- să faciliteze înregistrarea facilităților de tranzacționare multilaterală ca piețe de creștere a IMM-urilor.

La 3 ianuarie 2018, piața alternativă de investiții din Londra - AIM, a fost înregistrată ca piață de creștere a IMM-urilor conform Directivei privind piețele instrumentelor financiare II (MiFID II) ca parte a planului Uniunii Europene privind piețele de capital, pentru a crea un cadru de reglementare aferent piețelor europene în creștere. În prezent, AIM este cea mai mare piață pentru întreprinderile mici și mijlocii din Uniunea Europeană.

Înființată în 1995 ca piață alternativă de investiții, AIM are rolul de a satisface nevoile companiilor mai mici, oferind un mediu de reglementare mai flexibil. În special, aceasta oferă acces la finanțarea bursieră pentru companiile care nu ar îndeplini criteriile de admitere pe piața principală a London Stock Exchange, deoarece acestea se află într-o etapă incipientă de dezvoltare. AIM

este reglementată separat de piața principală, iar companiile admise la AIM nu sunt supuse regulilor de înscriere, ci regulilor mai simple ale AIM. Este posibil să se obțină accesul la AIM fără înregistrare de tranzacționare, cu o echipă de conducere stabilită sau cu o capitalizare minimă. O caracteristică-cheie a regimului AIM este numirea de către fiecare companie AIM a unui consilier desemnat. Nomadul (așa cum este cunoscut) este responsabil pentru evaluarea cererii companiei la AIM și pentru consilierea societății, odată admisă, asupra obligațiilor sale continue în conformitate cu regulile AIM.

AIM a înregistrat o creștere semnificativă în ultimul an. 49 de companii au fost listate la AIM în 2017, reușind atragerea unui total de 2,1 miliarde de lire sterline, în creștere cu 97% față de 1,1 miliarde lire sterline atrase în 2016. Suma medie atrasă de companii a crescut cu 52%, de la 28 milioane lire în 2016 la 43 milioane

La 25 Februarie 2015 și în România s-a lansat o nouă piață alternativă a Bursei de Valori București, denumită AeRO și care este adresată IMM-urilor și startup-urilor cu potențial de dezvoltare din România. Acest pas reprezintă o revoluție a modului în care BVB oferă servicii întreprinderilor din România, putându-se acum apleca și spre companii mai mici dar care prezintă un potențial puternic de creștere. AeRO a înlocuit segmentul ATS al Bursei de Valori București și a putut lua naștere în urma unor schimbări de regulamente la nivelul Autorității de Supraveghere Financiară. AeRO va putea primi și întreprinderile listate pe RASDAQ (care urmează să fie desființată) și care doresc să rămână pe piața de capital dar nu pe cea principală. Prin lansarea acestei piețe, BVB a realizat un mecanism care va permite atingerea a două obiective importante: o campanie de marketing și promovare mai eficientă și o dezvoltare pe termen lung a acesteia. De asemenea, apariția AeRO a avut ca efect revitalizarea pieței de capital din România prin atragerea acelor investitori mici (de retail) și a companiilor care deși au produse interesante și potențial de dezvoltare nu sunt interesante pentru bănci sau sunt încă prea mici pentru o listare pe piața principală.

Piața AeRO oferă față de piața principală o procedură mai simplificată, condiții de acces mai flexibile și costuri de listare mai scăzute, de ordinul sutelor de lei față de categoria I unde comisionul de admitere ajunge la 20.000 de lei. Fiind un sistem alternativ de tranzacționare al Bursei de Valori București, AeRO are valoarea minimă de tranzacționare de minimum 250.000 de Euro comparativ cu 1.000.000 de Euro pe piața principală, listarea se poate realiza prin plasamente private și nu obligatoriu printr-o ofertă publică inițială. Această piață atrage atât investitori privați (de retail) cât și fonduri de investiții de nivel redus, de nișă. De asemenea piața poate atrage și noi investitori care doresc să treacă de la statutul de deponenți bancari la cea de investitori activi.

Dacă prin economisire se urmărește păstrarea în condiții de risc cât mai scăzute a unor sume de bani, investiția pe AeRO poate genera câștiguri mai mari dar cu riscuri asociate corelate.

Piața AeRO a urmărit cu precădere IMM-uri noi sau startupuri ce au epuizat posibilitățile de finanțare tradiționale dar care prezintă soluții, servicii sau produse inovative, sau întreprinderi ce au o valoare cuprinsă între 1 și 5 milioane de euro dar care doresc să atragă de pe bursă sume cuprinse între 100.000 de Euro și 1.000.000 de Euro pentru continuarea planurilor de dezvoltare. AeRO nu a restricționat accesul companiilor doar la anumite sectoare de activitate ci a primit IMM-uri din domenii din cele mai diverse de la TIC, la servicii, producție sau agricultură. Această gamă variată va permite diversificarea portofoliului de investiții a finanțatorilor cu active mai riscante dar cu câștiguri potențiale mai mari. Deja la sfârșitul anului 2015, AeRO a listat deja câteva companii de pe piața autohtonă, cum ar fi producătorul de software Life is Hard, firma de curierat Sameday și Chronos Curier, compania de TIC Bittnet Systems, precum și câteva vehicule de investiții specializate, cum ar fi Opportunity Capital, Agribusiness Capital, Real Estate Asset, sau fondul de investiții polonez Carpathia Capital. Aceste listări dovedesc că și în România antreprenorii și startup-urile pot accesa finanțare alternativă pentru dezvoltarea propriilor proiecte.

Comaniile listate pe piața AeRO sunt consiliate de către companii de consultanță ce au fost autorizate de către BVB și care se vor ocupa de promovarea companiilor potențialilor investitori. Pe lângă atragerea de investitori, consultanții se vor ocupa și de documentația pentru admitere pe piață și, timp de 1 an de zile de la listare le vor asista pentru realizarea rapoartelor financiare și de altă natură.

Concluzii

Extinderea accesului întreprinderilor europene la diferitele surse de finanțare în orice etapă a dezvoltării acestora se află la baza Uniunii piețelor de capital. Listarea pe bursele de valori poate da un impuls semnificativ întreprinderilor mici și mijlocii. Beneficiile listării includ o dependență redusă față de finanțarea bancară, un grad mai ridicat de diversificare a investitorilor, un acces mai ușor la capitalul disponibil, la împrumuturi, un profil public mai pronunțat precum și notorietatea mărcii proprii.

În ciuda beneficiilor listărilor bursiere, piețele de capital ale UE se luptă în prezent pentru a atrage noi emitenți din rândul IMM-urilor. În momentul de față, Europa generează doar jumătate din ofertele publice inițiale ale IMM-urilor pe care le-a generat înainte de criza financiar-bancară din anul 2008. În ceea ce privește oferta, emitenții se confruntă cu costuri ridicate

de conformitate pentru listarea pe piețele de capital iar în ceea ce privește cererea, lichiditatea insuficientă poate afecta emitenții (din cauza costurilor mai mari ale capitalului), investitorii (care pot fi reticenți în a investi în IMM-uri, în primul rând datorită nivelului redus de lichiditate precum și a riscurilor de volatilitate aferente).

Referințe bibliografice

1. Bariviera, A.F. et.al. (2014). Informational Efficiency în Distressed Markets: The Case of European Corporate Bonds. *Economic and Social Review*, 45 (3), 349-369
2. Cerbusca, V. (2015). Financing Sme Future Development. *Economy and Sociology. Theoretical and Scientific Journal*, 1,139-142
3. Govori, F. (2014). *The development of capital market and its impact on providing alternative sources of business financing: Empirical analysis*, University Library of Munich, Germany în its series MPRA Paper with number 58189
4. Huber, S., Kim, J. (2015). *Centralized trading of corporate bonds*, Department of Economics - University of Zurich în its series ECON - Working Papers with number 211
5. Khudko, E. (2015). The Corporate Bond Market. *Russian Economic Developments*, 4 , 9-11
6. Taboga, M. (2005). *The riskiness of corporate bonds*, Bank of Italy, Economic Research and International Relations Area în its series Temi di discussione (Economic working papers) with number 730
7. Waśniewski, K. (2010). *Emergence of alternative capital markets în developing countries as a process of institutional change*, University Library of Munich, Germany în its series MPRA Paper with number 26681

ANALISYS OF THE EUROPEAN CAPITAL MARKETS UNION

Diana Valentina DUMITRESCU PhD (*dianavalentinadumitrescu@yahoo.com*)
Bianca Silvia CHISULESCU

Abstract

The European Commission launched in 2017 the mid-term review of the Union Capital Markets Initiative. The Union of Capital Markets is a plan of the European Commission to mobilize available capital in Europe to target all companies, including SMEs, and to infrastructure projects that require the expansion and creation of new jobs. The initiative aims to support growth economic growth by increasing access to capital, one of its central objectives being to improve access to finance for small businesses and medium-sized enterprises (SMEs). The Union of Capital Markets can provide the immediate and sustainable growth needed for Europe and a reduction in high levels of unemployment if decision-makers consider European banks to be crucial to its success and implement the reforms needed for the regions concerned.

Keywords: *capital market; European Union, investment funds; small and medium enterprises; bonds; startup*

JEL Classification: F21, G12

Literature review

Bariviera et.al. (2014) studied information efficiency in the case of distressed markets using as a case study European corporate bonds. In his article, Govori (2014) conducted an empirical analysis of the development of the capital market and its impact on the supply of alternative sources of business financing. Waśniewski (2010) also treated the emergence of alternative capital markets in developing countries as a result of institutional changes. In another study, Taboga (2005) studied the risk posed by corporate bonds, followed by Huber, and Kim (2015) who approached centralized corporate bond trading in their paper, and Khudko (2015) corporate bonds in Russia and its influence on the Russian economy. At the same time, issues concerning the financing of the future development of small and medium-sized enterprises were a subject of study for Cerbusca (2015).

Introduction

The Union of Capital Markets is a plan of the European Commission to mobilize available capital in Europe to target all companies, including SMEs, and to infrastructure projects that require expansion and job creation. By

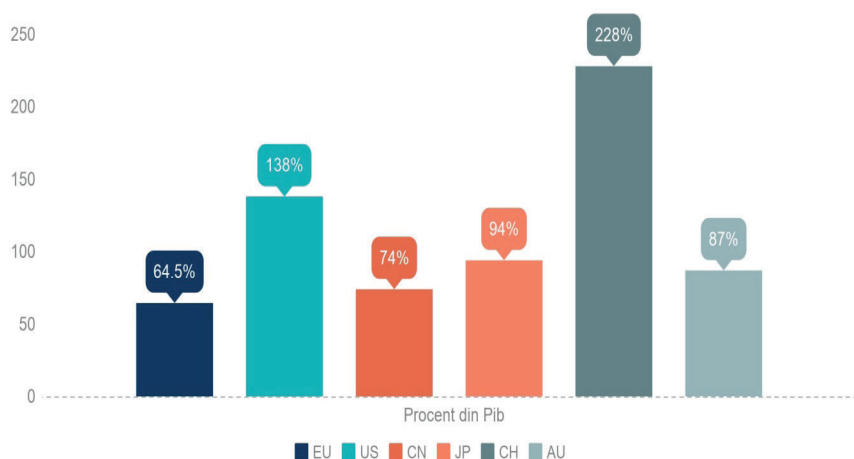
launching the Capital Markets Union project, the European Commission has demonstrated its commitment to boosting economic growth in the region by facilitating access to capital markets for small and medium-sized enterprises and institutional investors by providing the funding they need, which will improve growth economic growth, will create jobs and reduce the level of unemployment that persists in the euro area.

Research methodology, data, results and discussions

A deeper integration of capital markets will provide businesses with more funding opportunities at lower costs, providing new opportunities for depositors and investors, making the financial system more resilient. As can be seen below, stock market capitalization in the European Union is still below that of the other regions of the globe. Creating a true single capital market in the EU by 2019 is a key element of the investment plan announced by the Juncker Commission in November 2014.

Market capitalization as a percentage of world GDP in 2013

Figure 1

Source: European Commission. The data is processed by the authors

The challenges to be addressed through this initiative have been identified by the European Commission as:

- investment in Europe is still dependent on banks to an overwhelming extent;
- there are significant differences in terms of funding between EU countries;

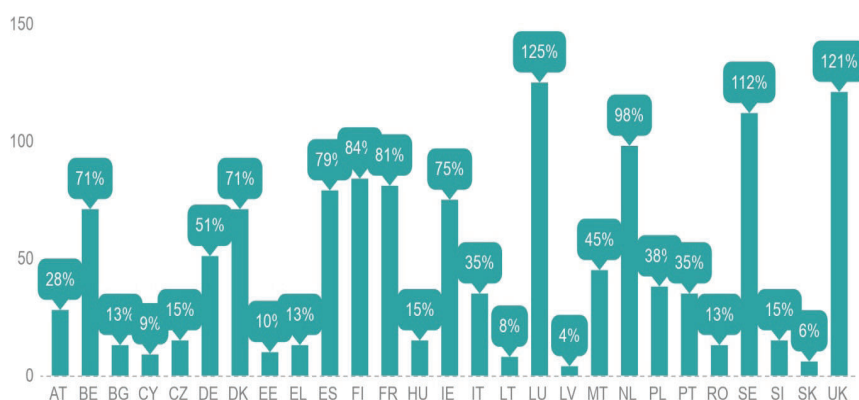
- there are different market rules and practices for products such as securitized instruments or private placements;
- corporate shareholders and buyers rarely go beyond national borders when investing;
- Many SMEs still have limited access to funding.

The Union of Capital Markets also has the following objectives:

- developing a more diversified financial system that complements bank financing with more developed capital markets
- Unlocking Europe's available capital, which is currently frozen and putting it at the service of the economy, giving cash-holders, more investment options and offering businesses a wider range of financing at lower costs;
- creating a single EU capital market where investors invest their funds without barriers, and businesses can attract the necessary financing from a wide range of sources, regardless of their location.

Market capitalization as a percentage of GDP in the EU 2013

Figure 2

Source: European Commission. The data is processed by the authors

The Union of Capital Markets can provide the immediate and sustainable growth needed for Europe and a reduction in high levels of unemployment if decision-makers consider European banks to be crucial to its success and implement the reforms needed for the regions concerned. Instead,

regulators and policy-makers are fairly focused on more accessible short-term goals, such as the re-launch of sound securitization, the development of private placements and the expansion of the European high-yield market, all of which are steps in the right direction stimulating economic growth. This requires European banks to help businesses secure funding in secondary markets, but new reforms and capital rules, making the banking system safer, have the effect of limiting banks' ability to do so.

Bank capital reforms have made the global banking system more secure and less vulnerable to systemic shocks. As a result of the new capital rules introduced as a result of the financial crisis, which requires banks to hold larger capital reserves, European financial institutions use their advisory skills rather than balance sheet assets when helping customers obtain funding from financial markets. Between 2009 and early 2015, the share of debt securities issued by euro area companies on markets increased from 13% to 20% of their debt, while, according to the European Central Bank figures, before the crisis, this weight was stable.

The European Commission launched in 2017 the mid-term review of the Union Capital Markets Initiative. The initiative aims to support economic growth by increasing access to capital, one of its central objectives being to improve access to finance for small and medium-sized enterprises (SMEs). Given the complexity of the initial listing process - IPO and the costs associated with listing, which are considered to be especially great for smaller issuers, support for SMEs is very much needed, especially in the context of equity financing.

- **Corporate bonds**

In recent years there has been an increase in the issuance of corporate bonds, partly reflecting a favorable market environment amid lower interest rates. However, the bonds were mainly issued by large firms and concentrated in larger markets.

By „corporate bonds” we understand a debt issued by a company and sold to investors. „Guarantee” usually consists of the ability to pay for the company, which translates into revenue generated by future operations. In some cases, the company's physical assets can be used as collateral for bonds.

While corporate bond issuance has increased, especially in the high-yield segment, this growth is concentrated in countries where a more stable flow of bank loans has taken place. Only a few countries facilitate the issuance of bonds to SMEs, mainly through national or regional exchanges.

Corporate bonds are considered to have a higher risk than government bonds. As a result, interest rates are almost always higher, even for companies

with a very good financial rating. Corporate bonds are generally issued in units of 1,000 units of nominal value, and almost all have a standard coupon payment structure.

Corporate bonds, being a debt finance provider, are a major source of capital for many companies along with equity financing and bank loans and credit lines. Generally, a company must have the potential to generate consistent earnings in order to be able to provide investors with debt securities at a favorable coupon rate. The more the company perceives as having a better financial standing, the easier it is to issue bonds at lower rates and in higher volume. Most corporate bonds are taxable at terms over one year.

By issuing the bond, the company assumes a legal obligation to pay interest to the principal, regardless of the company's results, and return the principal when the bond reaches maturity. Some contract terms may grant the issuer's right to redeem the bond ahead of schedule. If the company decides to repurchase the bond early, it will return the principal and will probably pay an additional premium depending on when the redemption takes place (repurchased at the due date). Bonds may be classified according to several criteria such as maturity, type of interest, financial quality, priority claim, collateral. The corporate bond contract may provide different and varied clauses combining several of these features.

From a maturity point of view, bonds can be classified as follows:

- Short term: under 3 years;
- Medium term: between 4 and 10 years;
- Long term: over 10 years.

The longer the term, the higher the risk of bondholders, but the interest rate is higher. Interest payment is called the coupon payment and is calculated as a fixed rate throughout the life of the bond or as a floating rate calculated by some indicators (bond index or government bonds). There are also cases of bonds that do not pay interest, the so-called zero coupon bonds, which instead make a single maturity payment that also includes a premium on the purchase price of the bond.

The price of a bond is inversely proportional to market interest, as investors are always looking for the most convenient placement for their own equity. Thus, in the case of a given coupon rate, if the market interest rate increases, the bond will pay less and the value of the bond will decrease. On the other hand, a reduction in market interest will result in an increase in the value of the coupon, an increase in the value of the bond.

The financial quality of a bond is determined by credit rating agencies that periodically report bond ratings. Accordingly, bonds can be classified in investment grade:

-
- BBB or higher by Standard & Poor;
 - Baa3 or higher by Moody's.
 - Non-investment.

The latter are also known as speculative bonds that pay investors a higher interest rate in exchange for assuming a higher default risk.

A bond may be guaranteed by specific assets if the company allocates certain assets as collateral to the bond or there may be unsecured bonds. In the case of unsecured bonds, if the issuer fails to pay the principal and the principal to the investor, then the latter has only a general unsecured claim against the company's assets and cash flow. The bond may have a higher ranking than other debtor obligations, such as a loan, in which case it will have priority in case of default, or it may be subordinated. In any event, in the event of bankruptcy, the bond investor may have priority over shareholders in respect of the company's assets.

The bondholder is exposed to the various specific risks that are most often reflected in the bond price and coupon rate:

- Credit risk or default: The risk that a company does not pay in due time the principal and the interest. Credit ratings by specialized agencies are designed to estimate this risk. To mitigate credit risk, the bond contract may include obligatory terms for the issuer, such as limitations on the future indebtedness of the company.
- Interest rate risk: The risk that the interest rate on the market will become more favorable than the coupon rate. The higher the maturity of the bond, the higher the risk of interest rate change, the higher the coupon rate.
- Inflation risk: The risk that inflation will reduce the real value of the investment and coupon payments.
- Liquidity risk: The risk that the bond can not be traded easily or the risk that the investor will not get a fair price when sold on the secondary market.
- Redemption risk: The risk that the bond will be redeemed by the issuer before maturity, such as the drop in the interest rate, which makes the coupon rate more onerous for the company but more convenient for the investor.

Reporting requirements for bond issuers aim to increase transparency and lower investor risk. For example, in the United States, a company wishing to issue bonds to the public must complete a form of the Securities and Exchange Commission. In general, this prospectus describes the company's financial terms, the terms of the bond issue, the risks associated with the investment in the offer, and the way the company is going to evolve after

the sale of the bonds. Also, companies that have publicly issued bonds are required to complete quarterly and annual reports.

The corporate bond market has traditionally been dominated by large firms with public recognition, stable revenues and relatively low stock volatility. On the other hand, only a very small part of SMEs have accessed this market. Corporate bonds usually require the issuer to have a certain size, a stable credit history and a historical tracking record, and limited revenue volatility. As many SMEs do not meet these requirements, a bond market will attract a low rating, large coupons and limited dividends to cover these regular payments. Bonds are also relatively expensive instruments to attract funding, and the cost may even amount to 10% of the amount attracted. In addition to the costs of attracting funding, another negative feature of this type of funding is the rigidity of the payout schedule of the principal and the interest, which requires a stable cash-flow. If any payments are not made in time, the company goes into default and becomes vulnerable to bankruptcy. Also, from an accounting point of view, the amount of the loan is highlighted in the balance sheet which makes borrowing costs to be influenced in the future.

From another point of view, corporate bonds have certain advantages for medium-sized firms that can meet the size, revenue stability, cash-flow criteria and can meet the reporting requirements related to the issuance of shares. On the one hand, the bonds can provide a flow of capital needed for investment or growth of the firm. Corporate bond financing can be particularly advantageous when the market interest rate is low so that the coupon rate during the life of the bond can be set at a convenient rate for the enterprise but also attractive to investors. Also, from the point of view of social capital, this type of financing does not dilute ownership of the shares or business control.

In the years after the global financial crisis, as capital attraction remains a problem for SMEs, the potential of a bond market for SMEs is becoming more and more interesting to entrepreneurs. Private placements can appeal to smaller companies but have limited public market visibility because there is no lower limit and works on the basis of a direct relationship between the lender and the borrower, which facilitates the negotiation of certain terms. At the same time, the lack of standardized documents increases the costs of issuing bonds, which limits the use of this instrument by SMEs.

Issuance of bonds increases especially in the peripheral economic areas of the euro, where access to bank loans has become more difficult. Thus there is an inversely correlated correlation between bond issuance and bank lending conditions. In Europe, where debt securities generally represented only a small portion of the commitments of non-financial corporations, bond

issuance peaked in 2009, after which a decline to 2011 due to the negative market atmosphere, as of 2012 to return to growth.

In the UK, corporate bond issuance peaked in 2012 to reach 40.5 billion GBP. The 2011 and 2012 growth covers the decrease in the level of credit over the same period, which demonstrates a shift in the debt-type structure rather than a reduction in exposure to the financial market.

The above trend is broadly specific to the issues of large corporations that dominate this market. However, in some countries, the SME financing market has been affected by innovative financing methods which will make bond issuance more attractive to SMEs and MIDCAPS.

In 2010, the London Stock Exchange - Electronic Order Book for Retail Bonds (ORB) was launched in the UK. This is an electronic trading platform for UK governmental, supranational and corporate bonds that provides retail investors with efficient access to London's debt securities secondary market. ORB was launched in February 2010 in response to the growing demand from private investors in the UK for a cost-efficient and transparent mechanism for access to fixed income securities. ORB offers retail bonds in multiple currencies, in order to further diversify a growing market.

The new trading service aims to offer UK private investors similar benefits to the MOT market operated by Borsa Italiana, a part of the London Stock Exchange, the most liquid market in Europe and the highest volume of transactions in income securities fixed. This model is expected to favor small investors and provide more opportunities for SMEs to attract funding through debt instruments such as debt securities.

In order to ensure that professional and retail investors enjoy easy access to the large domestic and international bond market, Borsa Italiana operates two markets for electronic trading of bonds, debt instruments and government securities:

- MOT is the only Italian regulated market dedicated (via two segments, DomesticMOT and EuroMOT) to the trading of Italian and non-Italian government securities, national and international corporate and banking bonds, supranational securities and asset-backed securities securities.
- ExtraMOT, the new multilateral trading system regulated by Borsa Italiana for the trading of corporate bonds issued by Italian and non-Italian companies already listed on other regulated markets of the European Union, as well as bank bonds and debt securities issued by Italian SMEs.

MOT was created in 1994 to give private investors easier access to the bond market and also to enhance the efficiency of the operations of

professional investors by offering an electronic and fully automated trading system from the incoming and outgoing order phase to the settlement of the executed transaction. Due to the steady increase in the number of connected intermediaries (directly or through the interconnection system), the MOT market has steadily increased and is now ranked number one in Europe in terms of number of transactions and turnover traded (230 billion euros in 2009).

ExtraMOT, the multilateral trading facility, was created in the second half of 2009 in response to a particular demand from intermediaries and investors. They needed to be able to trade eurobonds in an electronic and automated market that (in contrast to opacity that characterizes the over-the-counter market and unregulated markets) uses the same MOT technology and control platforms - and would therefore could guarantee transparency and efficiency in the price formation mechanism. Strong points:

- MOT is the only regulated market in Italy;
- The price formation mechanism is transparent;
- Disclosure of pre- and post-trading information
- Real-time tracking of the correct trading rate;
- Transaction execution speed;
- Pricing policy that constantly pays attention to the needs of different market players.

In 2013, the Milan Stock Exchange has set up a special mini-bond trading platform, called ExtraMOT PRO, which has until 2014 a portfolio of over 30 unlisted SMEs that issued mini-bonds. The regulatory infrastructure of this new tool allows businesses to easily and efficiently access the capital market for the first time. As a cost, this instrument involves a minimum cost of only EUR 2500 for a first-time financial instrument and EUR 500 if this instrument has been listed in other markets as well. The only disclosure requirements are the publication of annual financials for the past two years, the last being audited and the completion of an admission paper with some essential information. After admission to listing, the SME must publish the audited annual financials, the publication of the rating when required, any information on potential changes in the rights of the bond holders and any technical information on the characteristics of this innovative instrument (payment data, interest coupon, calendar). Compared to the ExtraMOT market, in this case only professional investors are admitted.

In 2010, in Germany, Stuttgart Borse created a special bond trading platform (Bondm) that offers bond issues worth between 25 and 150 million euros. This platform allows the issue of bonds directly to private investors in the main market in the underwriting phase without the assistance of an

underman / consultant underwriter, which greatly reduces the costs of issuing and gives individual investors a price advantage over initial listing. After the initial issue of the bond, the instrument is freely traded on the Bondm market. Starting in 2012, approximately 25 SMEs with a total asset value of approximately € 1.6 billion were listed on this market.

In France, innovative financing schemes have been launched to increase the attractiveness of small bonds. With the support of the French government, in the form of guarantees issued by OSEO / BPIFrance, the GIAC bond program allows the issuance of bonds for SMEs and MIDCAPS. GIAC is a credit group set up in 1961 to provide financial support to French enterprises, the management of a securitization fund that invests in small and medium bonds (between € 0.5 and 2.5 million) and is refinanced from the capital market through the issuance of own bonds of different types purchased by institutional investors. A particularity of GIAC is that its shareholding is exclusively composed of the enterprises that participate in its operations. Also, the fund is guaranteed by a mutual fund of companies that have issued bonds, each contributing an amount of 7% of the requested funding. These companies are selected based on specific criteria such as good financial standing, good profitability and development plans. In 2013, this innovative scheme drew over € 80 million for 27 bond issues and 6 securitized group credit operations. In 2013, also in France, a new debt fund was launched to stimulate the development of the bond issuance market for SMEs. The NOVO Fund is a € 1 billion fund subscribed by Caisse des depots and several insurance companies. The maturity of the fund is 10 years and it is estimated to fund 30-40 enterprises, contributing 10-50 million euros to their development.

• **Securitization and capped bonds**

Securitization is a refinancing instrument used by banks that improves risk portfolio management, which has been widely used in America for mortgage and corporate loans in recent years. By securitization, several types of loan instruments can be grouped and sold to investors. The latter acquire the right to receive any amounts received from the financial instruments attached to the securitized portfolio.

In the case of securitization of a bank loan portfolio, the credit institution (the Originator) grants more loans to its SME clients (the primary market), groups them (portfolio) and sells the portfolio of investors to the capital market by issuing notes from a SPV (Special Purpose Vehicle) secured with Asset Backed Securities ABS. These ratings, rated by rating agencies, are placed on the equity markets investors or may be retained, in part by the originator bank.

Once the claims have been transferred by the SPV initiator, there is normally no appeal against the initiator. Through the securitization process, assets are removed from the originator's balance sheet. Thus, in this business model, the initiating bank grants the credits and then transfers them, actually financing them by third parties. Thus, the credit relationship between the bank and the SME turns into a transaction whereby major bank earnings come from the grant and subsequent sale of loan portfolios.

An alternative securitization model (synthetic securitization) combines the above mechanism with credit derivatives, where the loans remain in the originator bank's balance sheet, but the credit risk associated with the loan portfolio is transferred to an SPV placing on the capital market notes related to loans classified by risk categories.

Securitization of credit portfolios offers some direct benefits to banks and indirectly to SME lending. First, securitization reduces banks' exposure to credit risk, which is thus transferred to the capital market. This is also important from the Basel III perspective, which requires banks' risky assets to be removed from banks' balance sheets so that capital ratios are improved. In other words, securitization can be a risk mitigation and capital improvement tool. Finally, by streamlining capital, securitization reduces bank financing costs.

Securitization helps banks convert SME credits on the balance sheet into liquid assets that can be used to increase lending volume. Specialist studies show that the need for liquidity has been a determinant of securitization, especially for fast-growing banks, which are less financed on the interbank market and which have a unbalanced loan / deposit ratio. Securitization can be an asset for smaller banks experiencing credit restrictions due to their size. The transfer of risk to the capital market also has the role of increasing lending capacity. Securitization can also be an advantage for smaller banks because they have a closer relationship with SMEs and better monitoring capacity, which gives them a competitive advantage in SME lending.

Secured bonds function similar to securitized debt because they are corporate bonds guaranteed by the cash flow generated by mortgages and loans. Within the European Union, CRD (Capital Requirement Directive) limits collateral for loans to well-listed, residential, commercial mortgage lending public entities with a Loan-to-value of 80% for residential or 60% commercial, bank loans or mortgage-backed claims.

An important aspect of differentiation from securitization is that guaranteed corporate bonds remain in the consolidator's consolidated balance sheet with some exceptions to variations. For this reason, they can not improve the credit institution's capital ratios. As the investor is not the owner of the

assets, interest is paid to him from the originator's cashflow, as is the case with traditional corporate bonds. Even if the asset involved is default, the originator is required to continue paying interest to the investor. However, if the issuer of the bonds enters into default, regardless of the assets' estate, the investor may take possession of them. Because bonds of this type are guaranteed, they are considered to be less risky than unsecured bank bonds, which implies lower financing costs for the issuer. They are considered to be complementary rather than substitute for securitization.

On the demand side, securitized debts have interesting risk characteristics for investors. Mainly, given that they are guaranteed assets, these investment options have a lower risk level than other offers on the market. Moreover, because they are different from many classes of financial market assets, they can improve the risk profile of the entire portfolio of investments. In the case of covered bonds, the fact that the assets remain in the initiator's balance sheet makes it more credible to the originator regarding asset quality and risk analysis. In case of default, the investor has two remedies against the issuer and the guaranteed portfolio. From this point of view, covered bonds receive better regulatory treatment than securitized debt and higher liquidity on the market. It should also be noted that this guaranteed SME bond market is relatively new. Indeed, the use of SME credits as a group of assets in the field of covered bonds is not yet permitted by the legislation of many countries that have developed covered bond markets.

Although securitization has been blamed as an important cause of the 2008 global financial crisis, a distinction must be made between asset types, so even if mortgages have been overestimated, leading to the subprime crisis, the securitization of SME loans having suffered after 2008 the contagion effect, both on the financial markets and in the public perception.

As it has a lower liquidity than the securitization of mortgage lending portfolios, the securitization of the SME loan portfolio is less attractive to private investors, which justifies public intervention to support increased SME financing, especially in the European Union. To this end, the European Investment Bank Group set up in 2013 a single SME support tool of EUR 10.4 billion to be used as credit guarantee instruments and as a securitization tool with an effect maximum leverage of 1:10.

• SME Growth Markets - SME Growth Capital Markets

Expanding European companies' access to various sources of finance at any stage of their development is at the heart of the Union of Capital Markets. Listing on stock exchanges can give significant impetus to small and medium-sized businesses. The benefits of listing include low dependence on bank

financing, greater investor diversification, easier access to available capital, loans, a more prominent public profile, and the reputation of its own brand.

Despite the benefits of stock listings, EU equity markets are currently struggling to attract new issuers from SMEs. At present, Europe generates only half of the initial public SME bids it generated before the 2008 financial and banking crisis. As regards supply, issuers are facing high compliance costs for listing on capital markets and, in terms of demand, insufficient liquidity may affect issuers (due to higher capital costs), investors (who may be reluctant to invest in SMEs, primarily due to the low liquidity level and the volatility related risks).

In May 2018, the European Commission proposed to adopt fairer rules to support the listing of SMEs while protecting investors and the integrity of the capital market. The initiative is limited to „SME growth markets”, a new category of multilateral trading facilities created by the MiFID II from January 2018 to facilitate access to capital for SMEs. The new rules proposed by the Commission are aimed at:

- reduce the administrative burden and the high listing costs faced by issuers in SME growth markets, while ensuring a high level of market integrity and investor protection;
- Boost the liquidity of listed shares to make these markets more attractive to investors, issuers and intermediaries;
- facilitate the registration of multilateral trading facilities as growth markets for SMEs.

On January 3, 2018, the London Alternative Investment Market (AIM) was listed as an SME Growth Market under MiFID II as part of the European Capital Markets Capital Market Plan to create a regulatory framework for growing European markets. At present, AIM is the largest market for small and medium-sized enterprises in the European Union.

Established in 1995 as an alternative investment market, AIM has the role of meeting the needs of smaller companies, providing a more flexible regulatory environment. In particular, it provides access to stock finance for companies that do not meet the London Stock Exchange’s admission criteria as they are at an early stage of development. AIM is regulated separately from the main market, and companies admitted to AIM are not subject to registration rules but to AIM’s simpler rules. It is possible to gain access to AIM without a trading record, with an established management team or a minimum capitalization. A key feature of the AIM regime is the appointment by each AIM company of a designated counselor. Nomad (as is known) is responsible for assessing the company’s demand for AIM and for advising the company, once admitted, on its continuing obligations under AIM rules.

AIM has seen a significant increase in the past year. 49 companies were listed at the AIM in 2017, managing to attract a total of 2.1 billion pounds, up 97% compared to £ 1.1 billion attracted in 2016. The average amount attracted by companies increased by 52 %, from 28 million pounds in 2016 to 43 million

On February 25, 2015, a new alternative market of the Bucharest Stock Exchange, called AeRO, was launched in Romania and addressed to SMEs and startups with development potential in Romania. This step represents a revolution in how the BSE offers services to Romanian companies, and can now also lean towards smaller companies but with a strong growth potential. AeRO replaced the ATS segment of the Bucharest Stock Exchange and was able to emerge as a result of changes in regulations at the level of the Financial Supervisory Authority. AeRO will also be able to receive the listed RASDAQ (to be disbanded) companies that want to remain on the capital market but not on the main market. By launching this market, BVB has developed a mechanism to achieve two important goals: a more efficient marketing and promotion campaign and its long-term development. Also, the emergence of AeRO had the effect of revitalizing the Romanian capital market by attracting those small (retail) investors and companies that although they have interesting products and development potential are not interesting for banks or are still too small for a listing on Main Market.

The AeRO market offers a more simplified procedure, more flexible access conditions and lower listing costs, of the hundreds of lei to the first category, where the admission fee reaches 20,000 lei. As an alternative trading system of the Bucharest Stock Exchange, AeRO has a minimum trading value of at least 250,000 Euros compared to 1,000,000 Euros on the main market, listing can be made through private placements and not necessarily through an initial public offering. This market attracts both private (retail) investors and low-investment niche funds. The market can also attract new investors who want to move from the state of bank depositors to that of active investors. If savings were meant to keep the money at a lower risk, the investment on the ARO may generate higher gains but with associated associated risks.

The AeRO market mainly targeted new SMEs or startups that have exhausted traditional funding opportunities but have innovative solutions, services or products or businesses worth between 1 and 5 million euros but wanting to attract the grant amounts to between EUR 100,000 and EUR 1,000,000 for the continuation of development plans. AeRO has not restricted access to business for specific business sectors but has received SMEs from the most diverse areas of ICT, services, production or agriculture. This varied range will allow diversification of the investment portfolio of risky assets

with higher potential gains. Already at the end of 2015, AeRO has already listed a few companies in the domestic market, such as Life is Hard, Sameday and Chronos Curier, Bittnet Systems ICT Company, and some specialized investment vehicles such as be Opportunity Capital, Agribusiness Capital, Real Estate Asset, or the Polish investment fund Carpathia Capital. These listings prove that in Romania, entrepreneurs and startups can also access alternative financing for their own projects.

Companies listed on the AeRO market are advised by consultancy companies that have been authorized by the BSE and will deal with the promotion of companies to potential investors. In addition to attracting investors, consultants will also deal with market acceptance documentation and, for one year after listing, they will assist them in producing financial and other reports.

Conclusions

Expanding European companies' access to various sources of finance at any stage of their development is at the heart of the Union of Capital Markets. Listing on stock exchanges can give significant impetus to small and medium-sized businesses. The benefits of listing include low dependence on bank financing, greater investor diversification, easier access to available capital, loans, a more prominent public profile, and the reputation of its own brand.

Despite the benefits of stock listings, EU equity markets are currently struggling to attract new issuers from SMEs. At present, Europe generates only half of the initial public SME bids it generated before the 2008 financial and banking crisis. As regards supply, issuers are facing high compliance costs for listing on capital markets and, in terms of demand, insufficient liquidity may affect issuers (due to higher capital costs), investors (who may be reluctant to invest in SMEs, primarily due to the low liquidity level and the volatility related risks).

Bibliographical references

1. Bariviera, A.F. et.al. (2014). Informational Efficiency in Distressed Markets: The Case of European Corporate Bonds. *Economic and Social Review*, 45 (3), 349-369
2. Cerbusca, V. (2015). Financing Sme Future Development. *Economy and Sociology: Theoretical and Scientific Journal*, 1, 139-142
3. Govori, F. (2014). *The development of capital market and its impact on providing alternative sources of business financing: Empirical analysis*, University Library of Munich, Germany in its series MPRA Paper with number 58189
4. Huber, S., Kim, J. (2015). *Centralized trading of corporate bonds*, Department of Economics - University of Zurich in its series ECON - Working Papers with number 211

-
5. Khudko, E. (2015). The Corporate Bond Market. *Russian Economic Developments*, 4, 9-11
 6. Taboga, M. (2005). *The riskiness of corporate bonds*, Bank of Italy, Economic Research and International Relations Area in its series Temi di discussione (Economic working papers) with number 730
 7. Waśniewski, K. (2010). *Emergence of alternative capital markets in developing countries as a process of institutional change*, University Library of Munich, Germany in its series MPRA Paper with number 26681

Analiza evoluției industriei în România

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE (*actincon@yahoo.com*)

Academia de Studii Economice din București / Universitatea „Artifex” din București

Drd. Doina BUREA (*doina.burea@yahoo.com*)

Academia de Studii Economice din București

Abstract

România este o țară care beneficiază de condiții favorabile pentru dezvoltarea unei întregi varietăți de ramuri industriale. Dezvoltarea industriei rămâne în continuare ramura care asigură cea mai mare contribuție la realizarea produsului intern brut și în același timp, are și un rol important în realizarea exporturilor. În ultimii ani, exporturile au crescut în ritm mai susținut, conducând pe această cale la reducerea treptată a deficitului balanței comerciale externe. Privatizarea industriei în România a avut unele aspecte negative, în sensul că, anumite ramuri au dispărut, iar altele și-au diminuat importanța. Unele ramuri tradiționale, ca extracția petrolului și gazelor naturale, producerea de utilaje petroliere, teoretic s-au diminuat și pe această cale și participarea României pe plan extern la proiecte importante, a dispărut. Este suficient să amintim că au existat perioade în activitatea economică a României când pe plan extern, mai ales în zona golfului, prezența și contribuția României era predominantă.

Cuvinte cheie: *industrie, industria energetică, producția de bunuri de capital, extracția petrolului, industria prelucrătoare*

Clasificarea JEL: *L71, O14*

Introducere

În acest articol se efectuează o analiză atentă a modului în care a evoluat industria în România. Se subliniază faptul că industria rămâne principala ramură care contribuie la formarea produsului intern brut. În același timp, se subliniază și faptul că industria românească a suferit o restructurare și concentrare, care nu mai asigură participarea la proiecte de cooperare internațională de anvergură. În articol se subliniază mutațiile care au apărut în legătură cu structura de ramură, relevându-se situația din industria extractivă precum și evoluția industriei prelucrătoare. Un loc aparte este acordat evoluției industriei energetice care relevă că România a fost întotdeauna o țară care a produs și a exportat energie. Se fac aprecieri și în legătură cu producția de bunuri de capital sau producția pentru export.

Literature review

Anghel, Anghelache, Dumbravă, Mirea and Stoica Radu (2018) au descris evoluțiile activității din industrie și construcții pentru primele nouă luni ale anului 2017, iar Anghelache, Lilea and Badiu (2018) au prezentat principalele aspecte ale evoluției industriei României în ultima sută de ani. Anghelache, Anghel, Lilea, Burea and Avram (2017) au analizat strategia Uniunii Europene privind dezvoltarea industriei, comerțului și serviciilor. Anghelache, Ursache and Lixandru (2013) au studiat indicii producției industriale. Lee, Shin and Stulz (2016) au încercat să identifice de ce capitalurile nu se mai îndreaptă către sectoarele economice cu cea mai mare rată de creștere. Pheng and Chuan (2006) au studiat influența factorilor de mediu asupra performanțelor activității managerilor de proiect din industria construcțiilor. De asemenea, Testa, Iraldo and Frey (2011) au analizat influența reglementărilor din domeniul mediului asupra performanței concurențiale a firmelor în cazul sectorului construcțiilor în unele regiuni ale UE.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

• Aspecte generale privind industria în economia României

România beneficiază de condiții favorabile pentru a dezvolta o varietate de ramuri industriale, iar în anumite perioade s-a înscris în rândul principalilor producători mondiali de produse, cum ar fi petrolul, gazele naturale, sarea și altele.

Concomitent cu dezvoltarea industriei, s-au format specialiști în domeniu, profiluri specifice ramurii (în special construcții de mașini - electrotehnică, tehnologia metalelor, automatică, informatică -, chimie, metalurgie, energetică).

Cu toate că în ultimii ani, ca urmare a dezvoltării serviciilor, se constată o reducere a ponderii industriei atât în total PIB, cât și în numărul total al salariaților și în volumul investițiilor, s-a menținut totuși rolul său primordial în exporturile de produse industriale. În ultimii șapte ani din totalul producției industriale, circa un sfert a fost livrată la export.

• Mutații în structura de ramură

În pas cu tendința mondială de fragmentare, specializare și cooperare pe componente de produse, în spațiul național sau între diferite țări, industria românească a cunoscut un proces de profundă divizare a coloșilor industriali.

Caracterizate printr-un grad excesiv de concentrare și integrare a producției, în procesul implementării economiei de piață, întreprinderile s-au transformat, divizat sau au dispărut.

Deși cele 13 446 de întreprinderi mici și mijlocii existente în anul 2013 reprezentau 27% din numărul total al întreprinderilor industriale active, ponderea lor în numărul total al salariaților, cât și în volumul cifrei de afaceri pe total industrie, era mult mai mică.

Întreprinderile mici și mijlocii s-au detașat în sectorul industriei prelucrătoare, unde nu numai ca număr de unități, dar și ca număr de personal și cifră de afaceri, dețin o pondere mult mai mare în totalul industriei, spre deosebire de industria extractivă și producția de energie electrică și termică, gaze și apă, unde aceste ponderi sunt net inferioare.

Procesul de privatizare a societăților comerciale de stat și a unor mari companii din industrie, alături de proporția încă scăzută în totalul industriei a producției întreprinderilor mici și mijlocii, a făcut ca pe ansamblul activității industriale ponderea producției sectorului privat să se situeze la un nivel inferior, comparativ cu alte ramuri, dar cu o tendință de accelerare în ultimii șapte ani.

Concomitent cu evoluția contradictorie a producției industriale pe ansamblu, au avut loc și modificări semnificative în structura producției industriale pe sectoare. Liberalizarea prețurilor de producție în industrie a constituit un element important de autonomizare a activității întreprinderilor și de potențare a activității pe criterii de rentabilitate. Prețurile stabilite în diferitele ramuri au avut însă evoluții oscilante, mai puțin relaționate cu creșterea eficienței economice, fiind influențate, în principal, de lipsa unei experiențe manageriale adecvate, de menținerea sistemului de subvenționări bugetare și de creditare cu dobânzi real negative.

Ratele diferențiate de creștere a prețurilor produselor industriale în anumite ramuri și în perioade diferite au exercitat, alături de modificările determinate de evoluția volumului fizic al producției, o influență semnificativă asupra structurii producției pe principalele activități, dat fiind faptul că aceasta s-a calculat pe baza prețurilor curente ale fiecărui an.

• **Evoluția structurală a industriei**

Ceea ce caracterizează acest sector pentru România sunt, îndeosebi, produsele energetice, reprezentate, în primul rând, de extracția țițeiului și a gazelor naturale, ramuri care au dat de-a lungul anilor nu numai produsele necesare pentru consumul intern, dar și disponibilități pentru export. În al doilea rând, industria extractivă de produse energetice este reprezentată și prin extracția cărbunelui, produs care a asigurat, în mare parte, necesarul de cocs pentru siderurgie, cât și combustibilul utilizat preponderent în termocentrale.

Dintre exploatațile de resurse naturale, cele mai importante sunt:

Extracția petrolului. Folosirea țițeiului în România are o existență îndelungată, fiind atestată documentar încă din secolele XV - XVIII, iar

exploatarea și prelucrarea industrială au început la mijlocul secolului al XIX-lea. România apărea în statistica mondială ca prima țară cu producție de țiței.

Recunoscută ca țară cu o bogată tradiție în producția de țiței și gaze și în exportul de produse petroliere, România a cunoscut, în ultimii 28 de ani, un accentuat declin al producției și al rezervelor de resurse energetice, mai ales în zonele tradiționale de extracție. România continuă să dețină un important potențial energetic natural, mai ales din perspectiva descoperirii și punerii în valoare, cu tehnologii adecvate a rezervelor de care dispune în noile zone mai greu accesibile, cu tehnologiile disponibile în prezent.

Se dezvoltă activitatea de extracție a țițeiului și a gazelor de pe platoul continental al Mării Negre.

Extracția de gaze naturale este cunoscută pe teritoriul României încă din secolul al XVIII-lea. Exploatarea industrială a gazului metan a început în anul 1908, iar în perioada interbelică s-a extins, îndeosebi în Transilvania, acesta fiind folosit, mai ales, drept combustibil. După anul 1948, gazele naturale au fost valorificate în diferite scopuri industriale (fiind transportate prin conducte spre centrele de prelucrare din Moldova, București, Timișoara, Arad și nordul Transilvaniei) și s-au pus în valoare orizonturi gazeifere noi în spațiul extracarpatic (Câmpia Română, Podișul Getic, Podișul Moldovei). Gazul metan este folosit ca materie primă în industria chimică, pentru producția de negru de fum, amoniac etc.

Extracția de cărbune și minereuri neferoase are vechi tradiții în România, primele exploatări industriale fiind cunoscute din anul 1790. Totuși, până la Primul Război Mondial, producția de cărbuni a țării era neînsemnată, extracția cunoscând un ritm înalt de creștere odată cu extinderea rețelei de căi ferate, ca principal consumator.

În cadrul industriei extractive se distinge, de asemenea, extracția de minereuri feroase - materia primă de bază a industriei siderurgice, care se găsesc în cantități și concentrații mici în România, ca de altfel și a unor minereuri neferoase grele (cupru, plumb, zinc). În schimb, minereurile de metale auroargintifere, care erau cunoscute și exploatare din timpuri străvechi, sunt identificate în zone importante pentru exploatarea lor în Munții Apuseni și la poalele Munților Gutâi, unde aurul este asociat cu alte minereuri neferoase (cupru, zinc, plumb).

Dintre rezervele nemetalifere, o importanță deosebită o reprezintă zăcămintele de sare, care au o largă răspândire în Subcarpați (cu exploatări de sare gemă în soluție la Ocna Mureș, Războieni și în mine la Ocna Dej, Praid).

• **Evoluția industriei energetice**

În România, primele instalații pentru producția de energie electrică au apărut încă din anul 1882, la București, urmate de instalațiile (centrale electrice) construite în alte orașe, ca Timișoara, Caransebeș, Satu Mare,

Sighetu Marmăției etc., precum și de primele hidrocentrale construite la Sadu I și Sinaia.

În cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea, producția de energie electrică din România a cunoscut o puternică dezvoltare, avântul acesteia reprezentând unul dintre factorii care au stat la baza procesului de industrializare a țării. Într-o primă etapă au fost construite centrale termoelectrice pe bază de cărbune, îndeosebi lignit (amplasate, de regulă, cât mai aproape de sursa de combustibil), pe bază de produse petroliere lichide sau de gaze naturale. Deși realizează un cost mai mare al energiei, acestea au fost preferate datorită cheltuielilor mai mici ocazionate cu construirea lor, cât și termenului mai scurt de realizare. Ulterior, începând din anii <70, s-a declanșat un vast program de construire de hidrocentrale, valorificându-se în mare măsură potențialul hidroenergetic al Dunării și al râurilor interioare. În anul 1996, s-a dat în funcțiune și primul grup al Centralei nucleare electrice de la Cernavodă.

• **Dezvoltarea industriei prelucrătoare**

Cu un aport ridicat la producția industrială a țării și cu utilizarea instrumentelor forței de muncă salariată a industriei, asigurând, în același timp, aproape integral exportul românesc de produse industriale, ramura industriei prelucrătoare este, în continuare, preponderentă în cadrul industriei.

• **Producția bunurilor de consum**

Disponând de însemnate resurse agricole indigene, industria alimentară este răspândită în toată țara, fiind reprezentată printr-o serie de subramuri ca: industria morăritului și panificației, producția de uleiuri comestibile, industria zahărului, industrializarea și conservarea cărnii, industria conservelor, industria produselor lactate și a brânzeturilor, industria de vinificare a strugurilor și a băuturilor alcoolice, industria berii etc.

• **Producția bunurilor de consum**

Industriile producătoare de bunuri intermediare realizează o diversitate de produse, care constituie resursele materiale de bază pentru producția în aval, în principal de bunuri de capital, bunuri de folosință îndelungată, unele bunuri de uz curent, dar și pentru nevoile altor ramuri ale economiei naționale, în anii tranziției spre economia de piață, ramurile producătoare de bunuri intermediare au cunoscut cel mai mare declin al producției, în special cele din categoria energointensive.

Industria de prelucrare a lemnului are o veche tradiție în România, înscriindu-se în perioada interbelică printre cele mai importante ramuri ale industriei românești. Dacă centrele industriei de prelucrare primară (bușteni,

cherestea etc.) sunt legate de principalele domenii forestiere ale țării (Carpații - mai ales cei Orientali - și Subcarpații), cele de prelucrare superioară (fabrici de furnire estetice, placaje, plăci din așchii din lemn, plăci fibrolemnoase, binale, parchete, ambalaje) sunt condiționate de marile centre consumatoare (principalele orașe, mai ales capitala) sau de porțile de export. Producția de celuloză, hârtie și produse din hârtie, având ca materie primă principală lemnul, este atestată documentar prin apariția încă din secolul al XVI-lea a primelor „mori de hârtie” din România, în Transilvania la Brașov și Tâlmăciu, în Moldova, iar în Țara Românească, un secol mai târziu, la Călimănești și Râmnicu Vâlcea. Industria modernă, producătoare de hârtie, a luat ființă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, prin trecerea de la utilizarea deșeurilor de pânză la utilizarea lemnului în primele fabrici de hârtie de la Zărnești, Letea și Bușteni.

Odată cu intrarea în funcțiune, în iulie 1979, a complexului de prelucrare a petrolului Midia-Năvodari, capacitatea rafinării din România a depășit 35 milioane de tone anual. Rafinăriile mari Petrobrazi - Ploiești, Arpechim (Pitești), Petrotel - Lukoil (Ploiești), Petromidia (Năvodari) și Rafo (Onești) sunt integrate unităților petrochimice, având un grad avansat de complexitate și concentrând circa 90% din capacitatea de prelucrare a petrolului. Alături de acestea, există și rafinării mai mici, cum sunt: Astra, Vega, Steaua Română (din Ploiești), Dărmănești, Petrolsub Bihor (de la Suplacu de Barcău) ș.a. Reducerea cantității de țiței prelucrat, ca urmare a scăderii atât a producției interne, cât, mai ales, a importului a avut un impact negativ și asupra ramurilor industriei petrochimice.

Industria chimică constituie o ramură a economiei României. Reprezentată înainte de război mai ales printr-o serie de fabrici de acid sulfuric, acid azotic, amoniac sau produse sodice, s-a dezvoltat și diversificat în ultimele decenii ale secolului al XX-lea, prin construirea unor mari unități petrochimice cu un grad avansat de complexitate și tehnicitate.

Fabricarea materialelor de construcții și alte produse din minerale nemetalice, ramură care dispune de importante resurse minerale, s-a dezvoltat prin construirea unor importante obiective, atât de lianți (mai ales ciment, dar și ipsos, var), ceramică pentru construcții, ceramică fină (respectiv faianță, porțelan), cât și de sticlă și de cristal.

Având un pronunțat caracter energointensiv, această ramură a fost supusă procesului de restructurare în anii tranziției, producția principalelor produse stabilizându-se la un nivel de circa 50%, comparativ cu anul 1989.

Industria metalurgică este în prezent una dintre ramurile cu cea mai mare pondere în totalul industriei, situându-se pe locul al patrulea între principalele ramuri ale industriei prelucrătoare.

Asemănător cu situația din industria de prelucrare a țiteiului, și în industria metalurgică, ramură tradițională a industriei românești, predomină capitalul străin.

În cadrul industriei metalurgice se remarcă un proces de relansare a producției.

• Producția de bunuri de capital

Acest gen de produse, destinate în exclusivitate procesului investițional, se realizează, îndeosebi, de industria constructoare de mașini, în cadrul căreia cele mai reprezentative subramuri sunt „Mașini și echipamente”, „Mașini și aparate electrice”, „Construcții metalice, și produse din metal”.

În cadrul industriei constructoare de mașini, subramura cea mai reprezentativă rămâne „Mașini și echipamente”.

Subramura „Mașini și aparate electrice” se înscrie printre activitățile cu cea mai dinamică evoluție, depășind în prezent de aproape două ori nivelul producției realizat în anul 1989.

Ponderea sa în ansamblul producției industriale a crescut, fiind una dintre subramurile industriale care realizează, în mare măsură, produse purtătoare ale tehnicii de vârf. Principalele centre în care se realizează produse din acest domeniu sunt: București, Craiova, Timișoara, Târgu Mureș.

Reprezentative pentru industria prelucrătoare a României sunt și ramurile „Mijloace de transport rutier”, precum și „Mijloace de transport neincluse la cele rutiere”.

Singurul domeniu în care s-a realizat un salt semnificativ al producției, îl reprezintă producția de autoturisme de oraș, ca urmare, îndeosebi a lansării în fabricație ale autoturismelor Dacia-Renault de către Uzina Dacia Pitești, privatizată cu grupul Renault din Franța.

În schimb, managementul defectuos, cauzat de eșecul procesului de privatizare și restructurare, a condus la lichidarea producției de autoturisme de teren.

Concluzii

Din cele surprinse în analiza evoluției industriei românești se desprind câteva concluzii. Prima ar fi aceea că dintotdeauna varietatea resurselor și a specializării României, industria a reprezentat un element important. Deși cu multe secole în urmă România era considerată ca o țară preponderent agrară, cu timpul, valorificarea resurselor de care România a dispus, a asigurat o creștere a rolului acestei ramuri în economia românească. După 1990, restructurarea industriei românești a avut și unele efecte negative care au determinat o prezență mai modestă a României pe piețele externe. Prin investițiile străine

directe în prezent se asigură o creștere a importanței unor ramuri ale industriei din țara noastră cu toate că, valoarea adăugată brută, care să contribuie la creșterea produsului intern brut s-a diminuat, având în vedere unele scăpări în domeniul fiscalizării capitalului străin în țara noastră.

Bibliografie

1. Anghel, M.G., Anghelache, C., Dumbravă, Ș.G., Mirea, M. and Stoica, R. (2018). Analysis of the evolution of activity in industry and construction – the first nine months of 2017. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 1, 32-43
2. Anghelache, C., Lilea, F.P.C. and Badiu, A. (2018). *Sections of the centenary evolution of the Romanian industry*, International Symposium „Landmarks and Challenges of the Social-Economic Development”, Bucharest, 268-284
3. Anghelache, C., Anghel, M.G., Lilea, F.P.C., Burea, D. and Avram, D. (2017). European Union Strategy For Industry, Trade And Services Development. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 8, 145-158
4. Anghelache, C., Anghel, M.G., Badiu, A. (2018). Aspects of the romanian industry development, *Economica, Scientific and Didactic Journal*, nr. 2 (104), pp. 62-80
5. Anghelache, C., Ursache, A. and Lixandru, G. (2013). The Industrial Production Indices. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 4, 64-68
6. Cho, D.H. and Son, J.M. (2012). Job Embeddedness and Turnover Intentions: An Empirical Investigation of Construction IT Industries. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 40, March 2012, 101-110
7. Hoberg, G. and Phillips, G. (2016). Text-Based Network Industries and Endogenous Product Differentiation, *Journal of Political Economy*, 124 (5), 1423-1465
8. Lee, D, Shin, H. and Stulz, R. (2016). Why does capital no longer flow more to the industries with the best growth opportunities?. *NBER Working Paper Series*, no 22924
9. Pheng, L.S. and Chuan, Q.T. (2006). Environmental factors and work performance of project managers in the construction industry. *International Journal of Project Management*, 24 (1), 24-37
10. Testa, F., Iraldo, F. and Frey, M. (2011). The effect of environmental regulation on firms' competitive performance: The case of the building & construction sector in some EU regions. *Journal of Environmental Management*, 92 (9), 2136-2144

ANALYSIS OF THE INDUSTRY EVOLUTION IN ROMANIA

Prof. Constantin ANGHELACHE PhD (*actincon@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies / „Artifex” University of Bucharest

Doina BUREA PhD Student (*doina.burea@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies

Abstract

România este o țară care beneficiază de condiții favorabile pentru dezvoltarea unei întregi varietăți de ramuri industriale. Dezvoltarea industriei rămâne în continuare ramura care asigură cea mai mare contribuție la realizarea produsului intern brut și în același timp, are și un rol important în realizarea exporturilor. În ultimii ani, exporturile au crescut în ritm mai susținut, conducând pe această cale la reducerea treptată a deficitului balanței comerciale externe. Privatizarea industriei în România a avut unele aspecte negative, în sensul că, anumite ramuri au dispărut, iar altele și-au diminuat importanța. Unele ramuri tradiționale, ca extracția petrolului și gazelor naturale, producerea de utilaje petroliere, teoretic s-au diminuat și pe această cale și participarea României pe plan extern la proiecte importante, a dispărut. Este suficient să amintim că au existat perioade în activitatea economică a României când pe plan extern, mai ales în zona golfului, prezența și contribuția României era predominantă.

Keywords: *industry, energy industry, capital goods production, oil extraction, manufacturing*

Clasificarea JEL: L71, O14

Introduction

This article reviews the way in which industry has evolved in Romania. It is underlined that industry remains the main branch contributing to the formation of gross domestic product. At the same time, it is also underlined that the Romanian industry has undergone restructuring and concentration, which no longer ensures participation in large-scale international cooperation projects. The article highlights the mutations that have emerged in connection with the branch structure, with the situation in the extractive industry as well as the evolution of the manufacturing industry. A special place is given to the evolution of the energy industry that reveals that Romania has always been a country that produced and exported energy. Appraisals are also made in relation to the production of capital goods or output for export.

Literature review

Anghel, Anghelache, Dumbrava, Mirea and Stoica Radu (2018) described developments in industry and construction activity for the first nine months of 2017 and Anghelache, Lilea and Badiu (2018) presented the main aspects of Romania's industry evolution in the last hundred years. Anghelache, Anghel, Lilea, Burea and Avram (2017) analyzed the European Union's strategy for the development of industry, trade and services. Anghelache, Ursache and Lixandru (2013) studied the indices of industrial production. Lee, Shin and Stulz (2016) tried to identify why capital is no longer targeting the most growth-prone economic sectors. Pheng and Chuan (2006) studied the influence of environmental factors on the performance of project managers in the construction industry. Also, Testa, Iraldo and Frey (2011) analyzed the influence of environmental regulations on the competitive performance of firms in the construction sector in some EU regions.

Research methodology, data, results and discussions

• General aspects of industry in the Romanian economy

Romania benefits from favorable conditions to develop a variety of industrial branches, and in certain periods it has joined the world's leading producers of products such as oil, natural gas, salt and others.

Simultaneously with the development of the industry, specialists in the field, branch profiles (in particular machine building - electrotechnics, metal technology, automation, informatics -, chemistry, metallurgy, energy) were formed.

Although in recent years, as a result of service development, there is a decline in the share of industry in both total GDP and in the total number of employees and in the volume of investments, its primary role has been maintained in industrial product exports. In the last seven years of the total industrial production, about a quarter has been delivered for export.

• Mutations in the branch structure

In line with the worldwide trend of fragmentation, specialization and cooperation on product components, in the national space or between different countries, the Romanian industry has experienced a process of deep division of the industrial collapses.

Characterized by an excessive degree of concentration and integration of production, in the process of market economy implementation, enterprises have transformed, divided or disappeared.

Although the 13,446 small and medium enterprises in 2013 accounted for 27% of the total number of active industrial enterprises, their share in the

total number of employees and in the volume of turnover per total industry was much lower.

Small and medium-sized enterprises have moved away from the manufacturing sector, where not only the number of units, but also the number of staff and turnover, account for a much larger share of total industry, unlike mining and production electricity and heat, gas and water, where these weights are clearly lower.

The process of privatization of state-owned companies and large companies in the industry, together with the still low share of the production of small and medium-sized enterprises in the total industry, made the share of private sector production at a lower level, compared to other branches, but with an acceleration trend over the past seven years.

Simultaneously with the contradictory evolution of industrial production as a whole, there were also significant changes in the structure of industrial production by sector. The liberalization of production prices in industry has been an important element in the self-empowerment of businesses and in potentiating their activity on the basis of cost-effectiveness. However, the prices established in the various branches have had oscillating developments, less related to the increase in economic efficiency, being mainly influenced by the lack of adequate managerial experience, maintaining the budget subsidy system and lending with real negative interest rates.

Differentiated rates of increase in industrial producer prices in certain branches and in different periods have, along with changes caused by the evolution of the physical volume of production, had a significant influence on the structure of production on the main activities, given that it was calculated on the basis of current prices of each year.

• **The structural evolution of the industry**

What characterizes this sector for Romania are, in particular, the energy products, represented first of all by the extraction of crude oil and natural gas, branches that over the years have not only produced products for domestic consumption but also export availability . Secondly, the mining and quarrying industry is also represented by coal extraction, a product that has largely provided the coke needed for the steel industry, as well as the fuel used predominantly in the power plants.

Of the natural resource holdings, the most important are:

Oil extraction. The use of crude oil in Romania has a long existence, being documented in the 15th - 18th centuries, and industrial exploitation and processing began in the middle of the nineteenth century. Romania appeared in world statistics as the first oil-producing country.

Recognized as a country with a rich tradition of oil and gas production and export of petroleum products, Romania has experienced a sharp decline in production and reserves of energy resources over the past 28 years, especially in traditional extraction areas. Romania continues to have a significant natural energy potential, especially from the perspective of discovering and capitalizing on, with adequate technology, the reserves it has in the new areas more difficult to access, with the technologies currently available.

The oil and gas extraction activity is developing on the Black Sea continental shelf.

Natural gas extraction has been known on the territory of Romania since the 18th century. The industrial exploitation of methane gas started in 1908, and in the interwar period it expanded, especially in Transylvania, being used mainly as a fuel. After 1948, the natural gas was used for various industrial purposes (it was transported by pipelines to the processing centers in Moldova, Bucharest, Timișoara, Arad and northern Transylvania), and new gas gazelles were developed in the extra-Carpathian space (the Romanian Plain, Getic Plateau, Plateau of Moldavia). Methane gas is used as a raw material in the chemical industry for the production of carbon black, ammonia, etc.

The extraction of coal and non-ferrous ores has ancient traditions in Romania, the first industrial exploits being known since 1790. Thus, until the First World War, coal production of the country was insignificant, the extraction having a high rhythm of growth with the expansion of the network of paths railways as the main consumer.

The extraction industry also distinguishes ferrous ore extraction - the basic raw material of the iron and steel industry, found in quantities and low concentrations in Romania, as well as heavy non-ferrous ores (copper, lead, zinc). Instead, gold minerals that have been known and exploited since ancient times are identified in areas that are important for their exploitation in the Apuseni Mountains and at the foot of the Gutâi Mountains where gold is associated with other non-ferrous ores (copper, zinc, lead).

Of the non-metallic reserves, the salt deposits, which have a wide spread in the Subcarpathians (with salt exploits in solution in Ocna Mures, Războieni and in mine at Ocna Dej, Praid), are of particular importance.

• Evolution of the energy industry

In Romania, the first installations for the production of electricity came from Bucharest in 1882, followed by the installations (electrical power plants) built in other cities such as Timisoara, Caransebes, Satu Mare, Sighetu Marmatiei, etc., as well as by the first hydropower plants built at Sadu I and Sinaia.

In the second half of the twentieth century, Romania's electricity production has grown strongly, its stature being one of the factors behind the industrialization process of the country. In a first stage coal-fired power plants, especially lignite (usually located as close to the fuel source as possible), based on liquid or natural gas products, were built. Although they have a higher cost of energy, they have been favored because of the lower costs they incurred with their construction and the shorter execution time. Later, since the 1970s, a vast hydro-power building program has begun, capitalizing largely on the hydropower potential of the Danube and the inner rivers. In 1996, the first group of the Cernavoda nuclear power plant was commissioned.

• **Development of the manufacturing industry**

With a high contribution to the country's industrial production and employing the industry's labor force instruments, while at the same time ensuring almost all Romanian exports of industrial products, the manufacturing industry is still predominant in the industry.

• **Production of consumer goods**

With indigenous agricultural resources, the food industry is spread throughout the country, being represented by a series of sub-sectors such as the milling and bakery industry, the production of edible oils, the sugar industry, the industrialization and preservation of the meat, the canning industry, the dairy industry, and the cheese industry, the grape and alcoholic winery, the beer industry, etc.

• **Production of consumer goods**

Intermediate goods industries make a variety of products, which are the basic material resources for downstream production, mainly capital goods, durable goods, some current use goods, but also for the needs of other branches of the national economy, in the years of the transition to the market economy, the intermediary goods producing industries experienced the greatest decline in production, especially those in the energy-intensive category.

The wood processing industry has an old tradition in Romania, enrolling in the interwar period among the most important branches of the Romanian industry. If the centers of the primary processing industry (logs, timber, etc.) are linked to the main forest areas of the country (the Carpathians - especially to the Eastern and Sub-Carpathians), the top processing (aesthetic veneer factories, plywood, fibreboards, binaries, parquet floors, packaging) are conditioned by large consumer centers (major cities, especially the capital) or export gates. The production of pulp, paper and paper products, having as

main raw material the wood, is documented by the appearance in the XVI century of the first „paper mills” in Romania, in Transylvania in Braşov and Tâlmăciu in Moldova, and in Wallachia, a century later, in Călimăneşti and Râmnicu Valcea. Modern papermaking industry was established in the second half of the nineteenth century, by switching from the use of cloth waste to the use of wood in the first factories paper from Zarnesti, Letea and Buşteni.

With the entry into operation of the Midia-Năvodari oil processing plant in July 1979, the refinery capacity in Romania exceeded 35 million tons annually. The Petrobrazi - Ploieşti, Arpechim (Piteşti), Petrotel - Lukoil (Ploieşti), Petromidia (Năvodari) and Rafo (Onşti) Petrotels are integrated into the petrochemical plants with an advanced complexity and concentrating about 90% of the oil processing capacity. Besides these, there are also smaller refineries such as Astra, Vega, Steaua Română (from Ploiesti), Dărmăneşti, Petrolsub Bihor (from Suplacu de Barcău) and others. The reduction in the quantity of processed crude oil as a result of the decrease of both domestic production and especially import had a negative impact on the petrochemical industry.

The chemical industry is a branch of Romania’s economy. Represented before the war, especially by a series of factories of sulfuric acid, nitric acid, ammonia or sodium products, developed and diversified in the last decades of the twentieth century by building large petrochemical plants with an advanced degree of complexity and technicalness.

The manufacture of building materials and other non-metallic mineral products, a branch with important mineral resources, has been developed by building important objectives, such as binders (especially cement, lime, lime), ceramics for construction, fine ceramics ceramic, porcelain) as well as glass and crystal.

Having a pronounced energy-intensive character, this branch was subjected to the restructuring process in the transition years, with the production of the main products stabilizing at about 50% compared to 1989.

The metallurgical industry is currently one of the branches with the largest share in total industry, ranking fourth among the main branches of the manufacturing industry.

Similar to the situation in the oil processing industry, and in the metallurgical industry, a traditional branch of the Romanian industry, the foreign capital prevails.

Within the metallurgical industry there is a process of production revival.

- **Production of capital goods**

This type of products, exclusively for the investment process, is carried out, in particular, by the machine-building industry, where the most representative sub-sectors are „Machinery and Equipments”, „Electric Machines and Appliances”, „Metallic Structures, metal”.

Within the machine-building industry, the most representative sub-category remains „machinery and equipment”.

The subheading „Electric Machines and Appliances” is one of the most dynamically developing activities, currently exceeding almost twice the production level achieved in 1989.

Its share in the industrial production as a whole has grown, being one of the industrial sub-sectors which, to a large extent, performs products of the leading technique. The main centers in which products are produced in this field are: Bucharest, Craiova, Timisoara, Targu Mures.

Representatives for the manufacturing industry of Romania are also the branches „Road transport means”, as well as „Means of transport not included in the road”.

The only area in which a significant leap in production has taken place is the production of city cars, in particular the launch of Dacia-Renault passenger cars by the Dacia Pitesti Factory, privatized with the Renault group in France.

Instead, the faulty management, caused by the failure of the privatization and restructuring process, led to the liquidation of the production of land vehicles.

Conclusion

From the ones presented in the analysis of the evolution of the Romanian industry some conclusions are drawn. The first is that always the variety of resources and specialization of Romania, industry was an important element. Although many centuries ago Romania was considered to be a predominantly agrarian country, over time, the capitalization of the resources Romania had, ensured an increase in the role of this branch in the Romanian economy. After 1990, the restructuring of the Romanian industry also had some negative effects that led to a more modest presence of Romania on foreign markets. Foreign direct investment is currently increasing the importance of some branches of industry in our country, although the gross added value, which contributes to the growth of the gross domestic product, has diminished, due to some leaks in the field of foreign capital taxation in our country.

References

1. Anghel, M.G., Anghelache, C., Dumbravă, Ș.G., Mirea, M. and Stoica, R. (2018). Analysis of the evolution of activity in industry and construction – the first nine months of 2017. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 1, 32-43
2. Anghelache, C. , Lilea, F.P.C. and Badiu, A. (2018). *Sections of the centenary evolution of the Romanian industry*, International Symposium „Landmarks and Challenges of the Social-Economic Development”, Bucharest, 268-284
3. Anghelache, C., Anghel, M.G., Lilea, F.P.C., Burea, D. and Avram, D. (2017). European Union Strategy For Industry, Trade And Services Development. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 8, 145-158
4. Anghelache, C., Anghel, M.G., Badiu, A. (2018). Aspects of the romanian industry development, *Economica, Scientific and Didactic Journal*, nr. 2 (104), pp. 62-80
5. Anghelache, C., Ursache, A. and Lixandru, G. (2013). The Industrial Production Indices. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 4, 64-68
6. Cho, D.H. and Son, J.M. (2012). Job Embeddedness and Turnover Intentions: An Empirical Investigation of Construction IT Industries. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 40, March 2012, 101-110
7. Hoberg, G. and Phillips, G. (2016). Text-Based Network Industries and Endogenous Product Differentiation, *Journal of Political Economy*, 124 (5), 1423-1465
8. Lee, D, Shin, H. and Stulz, R. (2016). Why does capital no longer flow more to the industries with the best growth opportunities?. *NBER Working Paper Series*, no 22924
9. Pheng, L.S. and Chuan, Q.T. (2006). Environmental factors and work performance of project managers in the construction industry. *International Journal of Project Management*, 24 (1), 24-37
10. Testa, F., Iraldo, F. and Frey, M. (2011). The effect of environmental regulation on firms' competitive performance: The case of the building & construction sector in some EU regions. *Journal of Environmental Management*, 92 (9), 2136-2144

Analiza evoluției principalilor indicatori economici

Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (*madalinagabriela_angel@yahoo.com*)
Universitatea „Artifex” din București

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE (*actincon@yahoo.com*)
Academia de Studii Economice din București / Universitatea „Artifex” din București

Drd. Ștefan Gabriel DUMBRĂVĂ (*stefan.dumbrava@gmail.com*)
Academia de Studii Economice din București

Abstract

Evoluția economică a oricărei țări se caracterizează prin indicatorii de rezultate obținuți. Economia are nevoie de macrostabilitate, care înseamnă asigurarea unor proporții corespunzătoare între domeniile de activitate. Indicatorii macroeconomici de rezultate (produsul intern brut, produsul intern pe locuitor, produsul național brut, valoarea adăugată brută, salariile, veniturile, cheltuielile) evidențiază evoluția economică a unei țări. În articolul de față, autorii s-au ocupat de prezentarea principalelor evoluții în domeniile (ramurile) economiei naționale, încercând să evidențieze și tendința de evoluție viitoare. Se prezintă unele aspecte în legătură cu industria, agricultura, serviciile, transporturile, construcțiile, activitatea comercială internațională, investițiile străine directe etc cu scopul de a desprinde modul în care acestea evoluează. Menținerea proporționalității evoluțiilor macroeconomice asigură și stabilitatea economică. Apar din când în când, disfuncționalități care trebuie remediate prin programe de investiții, de intervenție pentru a putea sprijini acele domenii de interes național și de a încerca să se înlăture elementele negative care se manifestă la nivelul economiei naționale. Proporțiile și corelațiile macroeconomice trebuie să stea întotdeauna în atenția celor care fac analize macroeconomice, care prognozează evoluția economiei românești și mai ales a acelor care trebuie să asigure implementarea măsurilor preconizate, așa încât corelațiile macroeconomice să nu fie destabilizate, perturbate, iar rezultatele macroeconomice să aibă efect asupra creșterii calității vieții.

Cuvinte cheie: *evoluție, indicator, ramură, corelație, macroeconomie*

Clasificarea JEL: *E30, E60*

Introducere

În acest articol se efectuează o analiză atentă asupra modului în care evoluează economia României. Rând pe rând, sunt analizate principalele ramuri și activități, care se desfășoară în economia națională. Analiza acestora se face

și în strânsă concordanță cu faptul că nivelul înregistrat de produsul intern brut, indicatorul cel mai reprezentativ de rezultate, este în strânsă concordanță cu resursele și utilizările acestuia. Autorii prezintă nivelul înregistrat și evoluția fiecărui domeniu de activitate, urmărind în continuare să sugereze perspectiva evoluției economiei românești. Sunt prezentate date relevante care atestă evoluția într-o perioadă sau alta și, în același timp, evidențiază unele direcții în care ar trebui să fie direcționate măsurile care se vor întreprinde.

Literature review

Anghelache, Anghel, Lilea and Chiliment (2018) au analizat evoluția finanțelor publice în România. Anghelache, Marinescu, Avram and Dumbravă (2018) au utilizat modelele macroeconomice în analiza produsului intern brut, iar Anghelache, Bardașu and Marinescu (2018) au studiat evoluția produsului intern brut la nivel teritorial. Anghelache and Anghel (2017) au descris pe larg situația economică a României la zece ani de la aderarea la Uniunea Economică. Anghelache, Burea and Ursache (2017) au analizat principalele interconexiuni între indicatorii balanței de plăți externe și agregatele macroeconomice de rezultate. Herrendorf, Berthold and Akos (2012) au cercetat care sectoare economice fac ca țările sărace să aibă o productivitate slabă. Mogue Fan and Benin (2015) au studiat investițiile publice în și pentru agricultură. Restuccia (2010) a analizat impactul noilor reglementări ale Uniunii Europene asupra pieței globale a ambalajelor destinate industriei alimentare. Yu, Fan and Magalhaes (2015) au abordat din perspectivă globală și regională tendințele și structura cheltuielilor publice.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

Prezența României în Uniunea Europeană evidențiază faptul că se resimte nevoia unui program de măsuri care să asigure un cadru unitar și care să faciliteze transpunerea în practică a măsurilor post-aderare, mai ales absorbția fondurilor comunitare puse la dispoziția României. Țara noastră are însă o problemă majoră bifactorială sintetizată în programe și proiecte de substanță și mai ales în incapacitatea de cofinanțare. În acest context ne putem recunoaște drept țară contribuatoare la Uniunea Europeană. Rezultatele din 2010-2017 trebuie analizate prin prisma faptului că declanșarea crizei financiare și economice, în primăvara anului 2007 în SUA, în anul 2008 în Europa, cuprinzând în partea finală a anului 2008 și România, a determinat o serie de efecte negative globale și individuale, cu grad de intensitate diferit de la țară la țară, cât și abordări de surmontare a crizei, deopotrivă cu caracter global, cât și în plan național. Declanșându-se mai târziu la noi, în 2008-2010, criza a produs efecte economico-financiare negative greu de suportat.

După ce organismele internaționale, guvernele, cercurile de afaceri, analiștii economici, reprezentanții mass-media, practic întregul spectru societal, au fost surprinși și aflați în momente de derută și incertitudini pe parcursul unei perioade relativ îndelungate în care efectele crizei au escaladat și s-au exercitat în toate zonele vieții economice și sociale, anul 2012 și evoluția din 2013 indică perspectiva unui reviriment în anii 2014-2017.

• **Principalele evoluții macroeconomice**

Indicatorul cel mai sintetic al României, privind rezultatele obținute în anul 2010, îl reprezintă Produsul Intern Brut, care a fost de 513 640,8 milioane de lei, exprimat în prețuri curente ale anului 2010. În 2011, creșterea PIB a fost de 1,1% față de 2010, ceea ce, ajustat la nivelul anului 2011, reliefează o valoare de 519 290,8 milioane de lei. Anul 2012 a evidențiat o creștere de 0,6% față de 2011 și de 4,9%, față de același an, date deflate, a PIB, ajungând la 596 681,5 milioane de lei, date definitive.

În anul 2013, rezultă, în termeni reali, o creștere anuală de 3,4% a PIB față de anul 2012. În cifre absolute, valoarea PIB în 2013 a fost de 637 583,1 milioane lei, prețuri curente. În 2014-2017, evoluția PIB a înregistrat creșteri. Indicatorii macroeconomici de rezultate au înregistrat o evoluție negativă în perioada ianuarie 2008 - ianuarie 2011 ca urmare a efectelor crizei economico-financiare, ineficienței activității guvernamentale și lipsei unui program coerent anti-criză, bazat pe măsuri pro-active. În același timp, ținta de inflație nu a putut fi atinsă, iar investițiile străine directe s-au redus. A crescut datoria externă, a sporit datoria publică internă, balanța de plăți externe înregistrează deficit cumulativ, veniturile populației au stagnat, unele ramuri ale economiei naționale au înregistrat stagnări, bugetul consolidat a devenit volatil datorită veniturilor certe reduse, rezultat al unei colectări deficitare sau dezinteresate etc. Din anul 2013, situația s-a redresat, existând și o mai bună colectare a veniturilor la bugetul general consolidat, ceea ce a avut efecte pozitive asupra evoluției social-economice a României, în termeni generali.

PIB/locuitor calculat pe baza parității puterii de cumpărare a fost, în 2013, de 10 759 unități paritate de cumpărare standard (unitatea monetară de referință la nivelul Uniunii Europene, ca valută convențională ce exclude influențele diferitelor prețuri naționale), după care a crescut an de an. Din studiul datelor constatăm, în primul rând, că, aproape în toate cazurile, evoluția trimestru de trimestru, atât sub aspectul comparării cu trimestrul anterior, cât și în raport cu trimestrul corespunzător din anul precedent, este una relativ pozitivă, evidențiind o creștere la nivelul UE 28.

Situația creată impune unele discuții, dar, rezumativ, acestea s-ar limita la:

- importurile au scăzut față de anul precedent. Importurile au rămas rentabile deoarece, chiar dacă uneori s-a înregistrat o apreciere a monedei naționale față de euro și USD, prețurile angro și en detail, nu s-au ajustat prin reduceri, societățile comerciale considerând că este un bun câștigat la care nu este cazul să renunțe;

- pe de altă parte, exporturile au crescut în perioada 2012 - 2017, întrucât această fluctuație a cursului de schimb față de cele două valute din coșul valutar de referință a stimulat producția internă pentru export, aceasta devenind mai rentabilă la export, situația se va menține pe același trend și în perioada următoare.

În mod normal, deficitul unei țări, inclusiv al României, nu este alarmant în măsura în care face parte dintr-un program de împrumuturi externe, dirijate pe proiecte, care să nu afecteze avuția națională; în contextul în care importurile au avut o înclinație spre bunurile de larg consum, situația poate fi tratată ca fiind negativă.

• **Evoluția Produsului Intern Brut**

Valoarea PIB în 2013 a crescut cu 3,4%, ajungând la 637 583,1 milioane de lei în prețuri curente, în contextul în care pe plan intern și internațional criza a continuat să afecteze creșterea economică.

În anii următori, 2014, 2015, 2016 și 2017, s-a înregistrat un ritm de creștere mai ridicat, situând România pe primele locuri, după acest indicator, în Uniunea Europeană.

Comparând nivelul de creștere al PIB în România în anul 2016, cu unele țări din Uniunea Europeană, vom vedea că acesta a fost ridicat. Analiza va căpăta un contur mult mai semnificativ dacă vom urmări și modul în care a evoluat PIB în perioada 2014-2017.

• **Factorii de modificare a Produsului Intern Brut pe categorii de resurse**

În perioada 2013-2017, ca și în primele șase luni ale anului 2014, PIB s-a realizat pe seama activității desfășurate în principalele ramuri ale economiei naționale. Contribuția a fost diferită din punctul de vedere al valorii adăugate brute ce s-a realizat la nivelul fiecărei ramuri. Impozitele nete pe produs și-au adus o contribuție pozitivă, activitatea serviciilor a contribuit la creșterea PIB, construcțiile au stagnat. Industria a avut o creștere constantă, iar agricultura, silvicultura și piscicultura au avut o contribuție redusă.

În perioada 2013-2017, s-au menținut aceleași tendințe, cu precizarea că agricultura a marcat un ușor recul. Relevantă, în ceea ce privește formarea PIB pe categorii de resurse (ca factori de modificare), este și evoluția structurală în perioada 2003-2017.

Activitățile din servicii, industrie, construcții și impozitele nete pe produs, împreună luate, au avut o contribuție decisivă la scăderea PIB, ceea ce înseamnă un fapt negativ pentru economia României care, deși s-a restructurat, a renunțat la o serie de subramuri ale industriei, angajându-se pe făgașul dezvoltării producției serviciilor, al construcțiilor ș.a.m.d., nu a reușit să facă față efectelor crizei, corelate și cu inexistența unui plan de guvernare anticriză adecvat, stabilit la declanșarea fenomenului.

• **Evoluția Produsului Intern Brut pe categorii de utilizări**

Din punctul de vedere al utilizărilor, la formarea PIB în anul 2012 și-au adus contribuția: variația stocurilor, exportul net, formarea brută de capital fix, consumul final colectiv al administrației publice, consumul final individual al gospodăriilor populației. În analiza datelor pe anul 2012 trebuie să pornim de la situația concretă pe care a înregistrat-o țara noastră în acel an.

Așa, de pildă, variația stocurilor a avut o contribuție finală mai redusă, iar exportul net, adică diferența dintre exporturi și importuri, a avut un efect mai redus, ca urmare a reducerii deficitului balanței comerțului internațional. În aceste condiții, constatăm că la formarea PIB din punctul de vedere al utilizărilor, au contribuit formarea brută de capital fix, consumul individual al gospodăriilor populației, cu o reducere de -0,4%, ceea ce conduce la următoarele concluzii: influențele pozitive la realizarea PIB din punctul de vedere al utilizărilor au avut-o consumul final colectiv al administrației publice, variația stocurilor și exportul net; au avut o influență negativă la formarea PIB consumul individual efectiv al gospodăriilor și formarea brută de capital fix. Analiza factorilor de influență ai formării PIB pe categorii de utilizări poate fi reliefată și prin analiza ritmului în care au influențat categoriile de utilizări luate în calcul la realizarea PIB. Astfel, consumul individual al gospodăriilor populației și consumul colectiv al administrației publice, împreună, au sporit în perioada 2014-2017.

• **Realizarea PIB pe forme de proprietate**

Din analiza efectuată rezultă că în perioada 2009-2017, sectorul privat a contribuit cu 72,4%-79,1% la formarea PIB. Ponderea, încă redusă, a sectorului privat a fost determinantă, în special prin valoarea adăugată brută din agricultură. Este normală această influență, deoarece agricultura s-a confruntat cu unele condiții naturale negative. Într-o comparație cu perioadele anterioare se constată că această pondere a sectorului privat la realizarea PIB este superioară tuturor celorlalte perioade anualizate din 2000, și chiar din 1990 până la zi. În perioada 2010-2017, pentru care efectuăm analiza completă de fond, s-a constatat creșterea ponderii sectorului privat în valoarea adăugată brută

din construcții. Important este că ponderea sectorului privat la realizarea valorii adăugate brute pe ramuri ale economiei naționale și, în final, la formarea PIB s-a menținut la un nivel ridicat. Este evident că privatizarea regii, ori extinderea privatizării în ramurile deja privatizate va avea efectul scontat. Trebuie făcută remarcă referitoare la faptul că nu întotdeauna o astfel de analiză este pertinentă, deoarece vor fi, și vor rămâne, sectoare de activitate absolut importante pentru economia națională, la care statul trebuie să își mențină atributul de proprietar.

• **Evoluția investițiilor străine directe**

Perioada 2013 – iunie 2017 a fost una în care o serie de sectoare de activitate au continuat să fie privatizate, cele deja privatizate au continuat să-și sporească patrimoniul (capitalurile), prin atragerea de noi investiții autohtone și străine, aspect demn de luat în considerare din punctul de vedere al efectelor asupra structurii economiei naționale. În aceste condiții, conform datelor furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului, rezultă că, în 2010, valoarea totală a investițiilor străine directe în România a fost de 3 914 milioane de euro, în 2011 a fost de 3 329 milioane euro, în 2012 de 2 856 milioane euro, în 2013 a fost de 2 355 milioane euro și de 1 761 milioane euro în primele șapte luni ale anului 2014. ISD au crescut mai lent după 2014 până în 2016 deoarece nu a existat o politică și legislație stimulative.

La sfârșitul anului 2010, investiția directă a rezidenților români în străinătate a fost de 1 675 milioane euro, contribuția sporind până la 1 937 milioane de euro în 2013, aceasta fiind o contribuție ce a putut fi măsurată prin sistemul de documentare existent în țară. În anii 2014-2017 au sporit remitențele românilor din străinătate, chiar dacă multe sume nu s-au efectuat prin transferuri bancare.

• **Evoluția inflației (prețurile de consum)**

Un element important în aprecierea evoluției economice a unei țări într-o perioadă de timp este cel privind modul în care au evoluat prețurile de consum, pe total, precum și pe grupe de mărfuri și servicii, dar și prin comparația duală cu ținta planificată, prognozată și rezultatele anului precedent.

În contextul în care au existat preocupări pentru ajustarea sistemului de colectare a veniturilor, bazat pe cota unică de impozitare, precum și de aducere a Codului Fiscal la termeni corelativi cu situația concretă din țară, în 2010-2017 s-au produs o serie de evenimente ce merită a fi subliniate.

În primul rând, discuțiile dintre Guvernul României și FMI s-au concretizat și s-a transferat creditul acordat. Practic acestea, peste 20 miliarde euro s-au transferat integral în 2011. Au existat câteva elemente cu care FMI, intransigent și doritor să vadă o economie de piață în acțiune, nu a fost de

acord. Așa, de pildă, au fost multe preocupări pentru a determina FMI să accepte un deficit mai mare în raport cu PIB, sau de a accepta încă situația de a se face unele subvenționări la nivelul economiei naționale. Al doilea fenomen esențial în 2010-2013 a fost evoluția divergentă între indicele prețului de consum pe total și pe structură, comparativ cu evoluția și aprecierea monedei naționale, în raport cu cele două valute ce constituie coșul valutar, euro și USD. De câțiva ani încoace, ca urmare a politicii Băncii Naționale a României, care și-a asumat răspunderea de a ținti inflația la anumite cote, evoluția cursului de schimb al monedei naționale a urmat o traiectorie pozitivă din punct de vedere economico-financiar, dar cu efect negativ asupra exporturilor românești sau pentru cei care lucrează în străinătate și își duc traiul în țară, fiind neconform cu situația economică propriu-zisă.

Pe acest fond, în 2010-2017 întâlnim și perioade cu o ușoară apreciere a monedei naționale, în contrast cu creșterea ratei inflației, pe total și în structura pe produse și servicii. Putem desprinde două evoluții contradictorii. Pe de o parte, creșterea înclinației spre consum a populației și, de aici, imperativul de a se lua măsuri de stopare a acesteia. Astfel, s-au redus, într-o primă fază dobânzile la depozitele populației după care, pentru a crește atractivitatea spre economii, acestea au fost din nou majorate cu un singur scop: acela de a tempera dorința de consum a populației. Măsurile de austeritate întreprinse au stopat consumul populației, cu efect imediat asupra degradării calității vieții. Măsurile de redresare a salariilor și pensiilor, precum și altele de natură socială nu au avut darul să amelioreze, după așteptări, veniturile și, pe cale de consecință, a calității vieții. Pe de altă parte, în preocuparea de țintire a inflației, Banca Națională a căutat să implementeze și controleze, în mod permanent evoluția cursului de schimb, deci a poziției monedei naționale față de cele două valute – euro și dolar.

• **Analiza evoluției producției industriale**

Indicii producției industriale în 2010-2017 reflectă creșterea moderată față de perioadele similare din anul precedent, fiind influențați de restructurarea sectorului extractiv, precum și de scăderea producției în lohn care a determinat înregistrarea unui ritm mai lent în industria prelucrătoare.

Ritmurile de creștere în domeniul industriei s-au diminuat și au fost diferite, astfel încât, față de o creștere înregistrată de industria prelucrătoare, se impune sublinierea scăderii înregistrate de industria extractivă și de sectorul energie electrică și termică, gaze și apă, înregistrându-se totuși creșteri la unele categorii, cum este industria bunurilor de folosință îndelungată, industria bunurilor de capital, industria bunurilor intermediare, industria bunurilor de uz curent.

De reținut că aceste alte activități sau ramuri au avut ponderi mici în totalul activității industriale din țara noastră. Reduceri au înregistrat o serie de ramuri, cum sunt: producția de textile, articole de îmbrăcăminte, pielărie și încălțăminte, produse din cauciuc și mase plastice, fabricarea materialelor de construcții și alte produse din minerale nemetalice și mașini și echipamente. Primele trei categorii, produse textile, articole de îmbrăcăminte și pielărie și încălțăminte și-au desfășurat producția în lohn, înregistrându-se un ritm de temperare, care va putea să aibă efecte și în perioadele viitoare.

Procesul de privatizare va putea să conducă, în perioadele următoare, la noi scăderi, atât ale ritmului și volumului producției unor ramuri, cât și ale contribuției totale pe care o poate avea industria la realizarea PIB, prin valoarea adăugată brută realizată.

Productivitatea muncii pe un salariat în industrie a urmat un curs ascendent lent în perioada 2010-2017.

• **Evoluția producției din agricultură**

După cum se știe, România este una dintre țările cu cel mai pronunțat caracter agrar dintre țările Uniunii Europene.

Din păcate, acest lucru nu înseamnă implicit un aport corespunzător al agriculturii la formarea PIB, fapt pe care l-am menționat, deja, anterior, și nici, cu atât mai mult, un grad ridicat de eficiență, ca nivel de productivitate, deopotrivă rezultat din compararea sectorului cu alte sectoare din economia noastră, cât și, mai ales, cu randamentele la diverse culturi și specii de animale înregistrate în restul țărilor europene. Aceeași situație, dacă nu chiar mai accentuată, o regăsim și la randamentele la cartofi și rapiță, și la floarea soarelui, ultima însă nefiind o cultură semnificativă în celelalte state membre UE. Deosebit de semnificative sunt datele cu privire la potențialul agricol al celor mai mari producători agricoli din UE, în care se încadrează, desigur, și România, privite prin prisma locului și ponderii ocupate în total UE, din punctul de vedere al suprafețelor cultivate și al producției.

Este demn de relevat faptul că ponderea producției animale este scăzută față de potențialul țării noastre în această privință. Lotizarea și lipsa oricăror asolamente, a semințelor de calitate în toate cazurile, au fost cele care au determinat atât recolte scăzute, cât și o calitate deficitară. Din cele aproximativ 4 milioane de exploatații, peste 98% reprezintă exploatații caracterizate, potrivit standardelor UE, ca fiind mici și foarte mici. Acestea cultivă cu puțin peste 60% din suprafața agricolă a țării, având o producție evaluată în medie pe exploatație, la mai puțin de 8 ESU. ESU reprezintă o unitate de dimensiune economică stabilă la nivel european printr-un proces relativ complex de estimare a valorii diferitelor produse agricole (vegetale și

animale), respectiv un ESU este echivalat la 1 200 euro. Cu un număr foarte scăzut, de doar 0,1%, exploatațiile agricole mari de peste 40 ESU pe unitate, în general exploatații agricole cu personalitate juridică, dețin și utilizează peste un sfert din suprafața agricolă.

Dimensiunea economică medie a unei exploatații agricole în România se situează la aproximativ 1 ESU, ceea ce ne plasează, din acest punct de vedere, în urma tuturor celorlalte state membre, aceasta implicând și structura ce rezultă din gruparea exploatațiilor agricole după dimensiune. Tipologia exploatației agricole românești arată o prevalență a numărului exploatațiilor agricole specializate în culturi de câmp și în culturi mixte, însumând 36-37% în cadrul termenului generic al producției vegetale, respectiv 40% specializate în creșterea animalelor.

• **Analiza investițiilor în construcții**

Pe destinații, investițiile din industrie au însemnat înlocuirea de utilaje vechi, creșterea capacității de producție, modernizarea de tehnologii, protecția mediului, protecția muncii și investiții în alte domenii. Aceasta înseamnă că, prin importurile de bunuri de capital, s-a realizat completarea bunurilor de capital și s-a asigurat sporirea, prin capitalizare, a activelor societăților comerciale. La toate cele trei elemente ale investițiilor (lucrări de construcții noi, utilaje și mijloace de transport și alte cheltuieli) trendurile sunt similare celui înregistrat pe total, cu observația că lucrările de construcții l-au devansat totuși, în toate perioadele, pe cel aferent utilajelor și mijloacelor de transport.

Ne obișnuisem să caracterizăm construcțiile ca fiind sectorul cel mai dinamic al economiei, concluzie firească în urma unei evoluții de-a dreptul fulminante, urmată de o cădere începută în ianuarie 2009 și continuată apoi în 2010 – 2013, după care sensul s-a inversat, existând creșteri. Datele analizate scot în evidență evoluții cu aproximativ aceeași tendință, atât în ceea ce privește categoriile de lucrări (construcții noi, reparații capitale și reparații curente), cu mențiunea că dinamica pe total este dată de devansarea acestora de construcțiile noi, cât și pe tipuri de construcții (clădiri rezidențiale, nerezidențiale, construcții ingineresti) unde, ca și în anii anteriori, un tip de construcții, clădirile rezidențiale, dă prevalent dimensiunea producției.

• **Analiza producției de servicii**

Dinamica serviciilor pentru populație a fost susținută în special de activitatea hotelieră și a restaurantelor, care au înregistrat creșteri.

În domeniul producției de servicii, perioada 2010-2017 este una semnificativă prin următoarele coordonate: creșterea ponderii pe care serviciile o dețin în realizarea PIB; echilibrarea structurală a serviciilor

prestate populației; reduceri diferențiate, dar în unele domenii, așa cum am amintit anterior, semnificative ale producției în diferite zone ale acestora, care reflectă efectele ciclice ale crizei economice; ocuparea unui număr însemnat de persoane în activitățile de prestări servicii, domeniu în care și în perioada următoare trebuie să se realizeze aceleași evoluții; menținerea calității serviciilor prestate populației; scăderea activității hoteliere; depășirea unei ponderi ridicate a contribuției producției de servicii la realizarea PIB; s-a dezvoltat prestarea de servicii financiar-bancare și ale pieței de capital.

În domeniul producției de servicii în țara noastră, un loc important ca pondere în cifra de afaceri, ocupă comerțul cu autovehicule, atât cu ridicata cât și cu amănântul, precum și comerțul cu amănuntul de carburanți.

În domeniul turismului internațional, în perioada 2009-2017 a crescut numărul vizitatorilor străini în țara noastră, față de anii anteriori. În principal, s-a menținut vizita persoanelor care au relații de rudenie sau prietenie cu persoane din țara noastră. În acest domeniu, cele mai multe vizite s-au efectuat din Germania, Statele Unite, Israel, Franța, Republica Moldova și din alte țări în care există un număr însemnat de persoane de origine română.

Se constată o scădere a posibilităților persoanelor din România de a călători în străinătate, deși au intrat în vigoare prevederile privind libera circulație a persoanelor în teritoriul altor state comunitare. În perioada 2010-2017, peste 80,7% din călătoriile în străinătate s-au realizat cu mijloace de transport auto proprii, sub forma vizitelor și a călătoriilor pentru interes turistic în străinătate. Indicii de volum ai cifrei de afaceri din comerț au scăzut, urmând tendința economică generală.

• **Analiza comerțului internațional**

La export, la unele grupe de bunuri s-au obținut creșteri (la mijloace de transport), iar la import a crescut ponderea grupei produse chimice și mase plastice. Majoritatea grupelor de bunuri au cunoscut scăderi, cele mai afectate fiind produsele metalurgice și produsele minerale la export, precum și mijloacele de transport și produsele minerale la import. Din punctul de vedere al modului în care s-au realizat importurile și exporturile pe cele trei grupe (definitive, după prelucrare activă, pentru prelucrare pasivă), structura a fost următoarea:

- pentru export: exporturi definitive – 49,2%; exporturi după prelucrare activă – 49,3% și exporturi pentru prelucrare pasivă – 1,5%;

- pentru import: importuri definitive – 74,2%; importuri pentru prelucrare activă – 23% și importuri după prelucrare pasivă – 2,8%.

Se impune un prim comentariu, respectiv, importurile definitive au depășit exporturile definitive, cu aproape 25%, iar exporturile pentru prelucrare activă, deci prelucrare în exterior, folosind forță de muncă străină, au fost mai

mult decât duble comparativ cu prelucrările active, adică importurile realizate pentru a fi continuată prelucrarea în țară în vederea exportului ulterior.

În structura pe țări, cele mai mari deficite au fost înregistrate cu Ungaria, China, Kazahstan, Austria, Germania și Federația Rusă.

Este totuși de semnalat, reducerea cu circa 37% a deficitului cu Germania, datorită creșterii exportului de autoturisme. Deficitul cu Federația Rusă s-a redus ca urmare a scăderii importurilor de țiței și gaz natural din această țară, în toată această perioadă.

Referitor la exporturile și importurile realizate de statele UE în perioada 2007-2017, se constată cel puțin trei caracteristici comune.

Prima caracteristică este aceea că evoluția exporturilor și a importurilor, cu mici excepții - Irlanda, Malta, Finlanda și Regatul Unit - la export, respectiv - Estonia, Irlanda, Letonia și Malta - la import, a marcat trenduri pozitive, desigur, diferite de la țară la țară.

A doua caracteristică, atât la export cât și la import, cu toate țările, constă în aceea că s-au înregistrat evoluții negative și, am spune, cu un specific dat de o magnitudine crescută plasată în intervalul 15-30% și chiar peste această valoare, în cazul importului, aici putând nominaliza, alături de România, Bulgaria, Estonia, Letonia și respectiv, Finlanda.

În sfârșit, a treia caracteristică constă în faptul că devansarea scăderii exporturilor de diminuarea importurilor a condus, implicit, la reducerea deficitului comercial.

Principalii parteneri comerciali din Uniunea Europeană pentru exporturile de produse agroalimentare, băuturi și tutun sunt: Italia (2% din total export produse agroalimentare, băuturi și tutun), Bulgaria (11%), Ungaria (8%), Grecia, Germania, Spania și Olanda (cu câte 5% fiecare). În cazul importurilor de produse agroalimentare, băuturi și tutun, principalii parteneri comerciali din Uniunea Europeană sunt: Ungaria (18% din total import produse agroalimentare, băuturi și tutun), Germania (12%), Bulgaria (8%), Olanda (7%), Italia și Polonia (cu câte 6% fiecare).

În topul țărilor partenere la import, ponderea cea mai mare o dețin, ca și în cazul exporturilor, Germania cu 17,1% (de unde România importă în principal autoturisme, părți și accesorii auto, medicamente, fire, cabluri, conductori) și Italia cu 11,3% (piei, părți de încălțăminte, produse laminate, produse petroliere, circuite), urmate de Ungaria, cu o pondere de 8,7% în total importuri (medicamente, fire, cabluri, conductori, aparate de telefonie fără fir, componente electronice), Franța cu peste 5,8% (părți de autovehicule, medicamente, turboreactoare, pompe, compresoare).

În cazul importurilor apar și țări partenere importante din spațiul extracomunitar, cum ar fi China.

- **Populația și piața forței de muncă**

Populația ocupată cuprinde toate persoanele – atât salariați cât și lucrători pe cont propriu – care exercită o activitate productivă în cadrul limitelor producției din Sistemul European de Conturi.

Numărul populației ocupate pe trimestre, în perioada 2008 – 2017, a avut o evoluție oscilantă. Populația ocupată a fost de 9,5 milioane de persoane. Salariații reprezintă toate persoanele care muncesc cu titlu principal, pe baza unui contract formal sau informal, pentru o altă unitate instituțională rezidentă, în schimbul unui salariu sau a unei remunerații echivalente.

O altă categorie o reprezintă lucrătorii independenți (pe cont propriu), aceștia fiind persoanele care sunt singurii proprietari sau coproprietari de entități fără personalitate juridică, în care muncesc. Din această categorie mai pot face parte: lucrătorii familiari neremunerați și lucrătorii la domiciliu care produc pentru piață, lucrătorii care exercită, atât individual cât și colectiv, activități de producție cu privire exclusiv la consumul final sau formarea de capital pe cont propriu.

Populația ocupată conform metodologiei SEC este singurul indicator ce indică potențialul uman al forței de muncă ocupate ce poate fi utilizat la determinarea productivității sociale a muncii ca raport între PIB și populația ocupată. Productivitatea reală pe oră marchează, în principiu, aceeași evoluție ca și productivitatea reală pe o persoană ocupată. În analiza populației ocupate se remarcă evoluția procentuală a structurii ocupate în ceea ce privește categoriile mari de salariați și întreprinzători individuali.

Creșterea ocupării în perioada 2014-2017, față de perioadele precedente, s-a produs pe fondul deplasării spre agricultură, fenomen vizibil din: reducerea ponderii salariaților; creșterea ponderii non-salariaților din agricultură.

În 2014, rata de ocupare a populației în vârstă de muncă a fost de 60,5%; în creștere cu +0,2 p.p. față de sfârșitul anului 2013.

Informațiile referitoare la „sectorul bugetar” trebuie analizate cu atenție, deoarece datele se referă la statisticile din activitățile economice (agregate după activitatea omogenă) conform CAEN Rev.2. de: administrație publică, învățământ, respectiv sănătate și asistență socială (inclusiv sector privat pentru învățământ - cca.2%, respectiv cca. 4,5% pentru sănătate și asistență socială), exclusiv forțele armate și personalul asimilat (MApN, SRI, MAI etc.).

Aceste statistici nu țin cont de forma de finanțare, scopul lor fiind cel de furnizare de informații pe activități economice conform CAEN Rev.2.

Sectorul bugetar s-a caracterizat, în perioada 2010 – 2017, prin scăderi continue ale efectivului de salariați.

Urmare aplicării prevederilor legale (Legea 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar), de reducere cu 25% a drepturilor salariale cuvenite personalului din sectorul bugetar, în 2010 s-au înregistrat cele mai scăzute valori ale câștigului salarial mediu net din ultimii ani, astfel: administrația publică 1404 lei, învățământ 1063 lei și sănătate și asistență socială 1036 lei.

Informațiile corespunzătoare formei de finanțare sunt gestionate de Ministerul Finanțelor Publice, în conformitate cu prevederile OUG nr. 48/2005, cu completările și modificările ulterioare.

În temeiul acestei ordonanțe, ordonatorii principali de credite ai instituțiilor publice finanțate din bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetele fondurilor speciale și ai instituțiilor publice autonome finanțate integral din venituri proprii, depun lunar la Ministerul Finanțelor Publice, pentru luna anterioară, situațiile privind monitorizarea numărului de posturi și a cheltuielilor de personal, pentru aparatul propriu și pentru instituțiile publice aflate în subordonarea, coordonarea sau sub autoritatea acestora, indiferent de modul de finanțare.

• Evoluția salariilor

Indicele câștigului salarial real urmează îndeaproape evoluția indicelui câștigului salarial mediu nominal net, așa cum rezultă și din graficul ce evidențiază tendințele înregistrate în ultimii doi ani. Fenomenul se explică prin diminuarea ratei de creștere a inflației, de care se ține seama la determinarea câștigului salarial real.

În cursul anului se înregistrează fluctuații ale câștigului salarial determinate, în principal, de acordarea primelor ocazionale (al 13-lea salariu, prime de vacanță, prime de sărbători acordate în lunile martie/aprilie, respectiv decembrie). Acestea influențează creșterile sau scăderile în funcție de perioada în care sunt acordate, conducând, în cele din urmă, la estomparea fluctuațiilor câștigului salarial lunar la nivelul întregului an.

Câștigul salarial, atât în termeni nominali cât și reali, a crescut an de an.

În perioada 2014-2017, câștigul salarial mediu net a avut o tendință de ușoară creștere în majoritatea activităților economice (cu excepția celor aparținând sectorului bugetar, a hotelurilor și restaurantelor, a tranzacțiilor imobiliare și a celor de spectacole, culturale și recreative).

În unitățile proprietate publică (integrală de stat și majoritară de stat), câștigul salarial mediu net are cele mai ridicate valori. Cele mai scăzute câștiguri salariale medii nete se înregistrează în unitățile proprietate privată (majoritar privată, integral privată, integral străină), care dețin și ponderea majoritară a numărului de salariați (cca. 63%).

Concluzii

Articolul se axează pe studiul efectuat asupra evoluțiilor macroeconomice din România. Din analiza acestor date, se desprinde concluzia că, în principiu, economia României este pe un drum pozitiv. Sunt subliniate și unele neajunsuri sau necorelări ale unor măsuri întreprinse la nivelul Uniunii Europene, România de patru, cinci ani se situează pe o poziție bună în ceea ce privește rata de creștere a economiei. Conclusiv, este vorba de ritmul de creștere sau rata de creștere a produsului intern brut. De aici se desprinde concluzia că investițiilor trebuie să li se acorde o importanță mai mare în sensul că acestea asigură o dezvoltare durabilă prin crearea de noi locuri de muncă, prin absorbția pe această cale a șomajului, prin creșterea productivității muncii, prin îmbunătățirea calității mediului economic și mediului înconjurător corelate, așa încât pe baza acestora să putem vorbi și de o creștere economică constantă, adică de o așezare a economiei pe fundamentele creșterii durabile.

Bibliografie

1. Anghelache, C. , Anghel, M.G., Lilea, F.P.C. and Chiliment. M. (2018). Analysis of the Evolution of Public Finances in Romania. *Romanian Statistical Review, Supplement, 3*, 68-79
2. Anghelache, C., Marinescu, R.T, Avram, D. and Dumbravă, Ș.G. (2018). Use of Macroeconometric Models in GDP Analysis. *Romanian Statistical Review, Supplement, 7*, 101-110
3. Anghelache, C. , Barțașu, G., Marinescu, A.I. (2018). Analysis of The Territorial Evolution of The Gross Domestic Product. *Romanian Statistical Review, Supplement, 7*, 12-20
4. Anghelache, C. and Anghel, M.G. (2017). *România – membră a Uniunii Europene. Zece ani de la aderare*, Editura Economică, București
5. Anghelache, C., Burea, D. and Ursache, A. (2017). The main interconnections between balance of payments indicators and the macroeconomic aggregates results. *Romanian Statistical Review, Supplement, 3*, 189-196
6. Fleurbaey, M. (2009). Beyond GDP: The Quest for a Measure of Social Welfare. *Journal of Economic Literature, 47* (4), 1029-1075
7. Herrendorf, Berthold and Akos Valentinyi (2012). Which Sectors Make Poor Countries so Unproductive?, *Journal of the European Economic Association, 10*, 323–341
8. Lowder, S., Bertini, R. and Croppenstedt, A. (2017). Poverty, social protection and agriculture: Levels and trends in data. *Global Food Security, 15*, 94-107
9. Mogue, T., Fan, S. and Benin, S. (2015). Public Investments in and for Agriculture. *The European Journal of Development Research, 27* (3), 337–352
10. Pistori, B. and Rinaldi, A. (2012). Exports, imports and growth, Elsevier in its journal *Explorations in Economic History, 49* (2), 241-254
11. Restuccia, D. (2010). New EU regulation aspects and global market of active and intelligent packaging for food industry applications. *Food Control, 21* (11), 1425-1435
12. Yu, B., Fan, S. and Magalhaes, E. (2015). Trends and Composition of Public Expenditures: A Global and Regional Perspective. *The European Journal of Development Research, 27* (3), 353–370

ANALYSIS OF THE EVOLUTION OF THE MAIN ECONOMIC INDICATORS

Assoc. prof. Mădălina-Gabriela ANGHEL PhD (*madalinagabriela_angel@yahoo.com*)
„Artifex” University of Bucharest

Prof. Constantin ANGHELACHE PhD (*actincon@yahoo.com*)
Bucharest University of Economic Studies / „Artifex” University of Bucharest

Ștefan Gabriel DUMBRAVĂ Ph.D Student (*stefan.dumbrava@gmail.com*)
Bucharest University of Economic Studies

Abstract

The economic evolution of any country is characterized by output indicators. The economy needs macrostability, which means ensuring appropriate proportions between the fields of activity. Macroeconomic output imbalances (gross domestic product, domestic product per capita, gross national product, gross value added, wages, income, expenditures) highlight the economic evolution of a country. In this paper, the authors dealt with the presentation of the main developments in the fields (branches) of the national economy, trying to highlight the trend of future evolution. There are some issues related to industry, agriculture, services, transport, construction, international trade activity, foreign direct investments etc. in order to uncover the way they evolve. Maintaining the proportionality of macroeconomic developments also ensures economic stability. From time to time, malfunctions that need to be addressed through investment programs, intervention to support those areas of national interest and to try to remove the negative elements that manifest in the national economy. Macroeconomic ratios and correlations must always be in the hands of macroeconomic analysts who forecast the evolution of the Romanian economy and especially those that have to ensure the implementation of the envisaged measures, so that the macroeconomic correlations are not destabilized, disrupted and macroeconomic effect on increasing the quality of life.

Key words: *evolution, indicator, branch, correlation, macroeconomics*

JEL Classification: E30, E60

Introduction

This article provides a careful analysis of how the economy of Romania evolves. In turn, the main branches and activities that are taking place in the national economy are analyzed. Their analysis is also in line with the fact that the gross domestic product, the most representative indicator of results, is closely in line with its resources and uses. The authors present the registered level and the evolution of each field of activity, continuing to

suggest the perspective of the evolution of the Romanian economy. Relevant data are available that show progress in one period or another and at the same time highlight some of the directions in which the measures to be taken should be targeted.

Literature review

Anghelache, Anghel, Lilea and Chiliment (2018) analyzed the evolution of public finances in Romania. Anghelache, Marinescu, Avram and Dumbravă (2018) used the macroeconomic models in gross domestic product analysis, and Anghelache, Bardasu and Marinescu (2018) studied gross domestic product developments at the territorial level. Anghelache and Anghel (2017) have extensively described Romania's economic situation ten years after joining the Economic Union. Anghelache, Burea and Ursache (2017) analyzed the main interconnections between the external payment balance indicators and the output macroeconomic aggregates. Herrendorf, Berthold and Akos (2012) investigated which economic sectors make poor countries productive. Mogues Fan and Benin (2015) studied public investment in and for agriculture. Restuccia (2010) analyzed the impact of the new EU regulations on the overall packaging market for the food industry. Yu, Fan and Magalhaes (2015) have approached from a global and regional perspective the trends and structure of public spending.

Research methodology, data, results and discussions

Romania's presence in the European Union highlights the need for a program of measures to ensure a unitary framework and to facilitate the implementation of post-accession measures, especially the absorption of community funds made available to Romania. However, our country has a major bifactorial problem synthesized in programs and substantive projects and especially in the inability to co-finance. In this context, we can recognize ourselves as a contributing country to the European Union. The results of 2010-2017 should be analyzed in light of the fact that the start of the financial and economic crisis in the spring of 2007 in the US in 2008 in Europe, including Romania and the final part of 2008, caused a number of global and individual negative effects, with varying degrees of intensity from country to country, as well as approaches to overcoming the crisis, globally and nationally. Beginning later in 2008-2010, the crisis has produced negative economic and financial effects that are hard to bear.

After the international bodies, governments, business circles, economic analysts, media representatives, practically the entire societal spectrum, were surprised and found in times of confusion and uncertainty

over a relatively long period of time when the effects of the crisis escalated, exercised in all areas of economic and social life, 2012 and the evolution of 2013 indicates the prospect of a revival in 2014-2017.

- **Main macroeconomic developments**

The most synthetic indicator of Romania, regarding the results achieved in 2010, is the Gross Domestic Product, which was 513,640.8 million lei, expressed in current prices of 2010. In 2011, GDP growth was 1, 1% compared to 2010, which, adjusted for 2011, shows a value of 519,290.8 million lei. The year 2012 showed an increase of 0.6% compared to 2011 and 4.9%, compared to the same year, deflated data, of GDP, reaching 596 681.5 million lei, final data.

In 2013, in real terms, there is an annual growth of 3.4% of GDP compared to 2012. In absolute figures, the value of GDP in 2013 was 637 583.1 million lei, current prices. In 2014-2017, GDP growth has risen. Macroeconomic performance indicators showed a negative development between January 2008 and January 2011 due to the effects of the economic and financial crisis, the inefficiency of government activity, and the lack of a pro-active, coherent anti-crisis program. At the same time, the inflation target could not be reached, and foreign direct investment declined. External debt increased, domestic debt increased, external balance recorded cumulative deficits, population incomes stagnated, some branches of the national economy stagnated, the consolidated budget became volatile due to the low income, resulting from poor or disinterested collection and so on. Since 2013, the situation has recovered, with a better collection of revenues to the consolidated general budget, which has had positive effects on Romania's socio-economic evolution, in general terms.

GDP per capita calculated on purchasing power parity in 2013 was 10 759 standard purchasing parity units (the reference currency unit at EU level as a conventional currency excluding the influence of different national prices), after which the year of the year. The data survey shows, first of all, that in almost all cases the quarter-on-quarter evolution, both in comparison with the previous quarter and the corresponding quarter of the previous year, is relatively positive, showing an increase in the level EU 28.

The situation created requires some discussion, but, in summary, it would be limited to:

- imports decreased compared to the previous year. Imports have remained profitable because, even though there has sometimes been an appreciation of the national currency vis-à-vis the euro and the USD, wholesale and retail prices have not been adjusted by reductions, as companies consider it to be a gained asset where it is not give up;

- on the other hand, exports increased over the period 2012-2017, as this exchange rate fluctuation against the two currencies of the reference basket stimulated domestic production for export, making it more profitable for export, the situation will remain on the same trend and in the next period.

Normally, the deficit of a country, including Romania, is not alarming as it is part of a project-based external project borrowing program that does not affect national wealth; in the context of imports having a propensity for consumer goods, the situation can be treated as negative.

• **Evolution of Gross Domestic Product**

The value of GDP in 2013 increased by 3.4%, reaching 637 583.1 million lei in current prices, as the domestic and international crisis continued to affect economic growth.

In the coming years, 2014, 2015, 2016 and 2017, there was a higher growth rate, placing Romania at the top of this indicator in the European Union.

Comparing the level of GDP growth in Romania in 2016, with some countries in the European Union, we will see that it was high. The analysis will get a more significant outlook if we also look at how GDP evolved in 2014-2017.

• **Factors for modifying Gross Domestic Product by resource category**

In the period 2013-2017, as in the first six months of 2014, GDP was driven by activity in the main branches of the national economy. Contribution was different from the point of view of gross value added at the level of each branch. Net taxes on product have made a positive contribution, service activity has contributed to GDP growth, construction has stagnated. The industry has grown steadily and agriculture, forestry and fish farming have made a small contribution.

During the period 2013-2017, the same trends were maintained, with the indication that agriculture was slightly rebounded. Relevant, in terms of GDP formation by resource categories (as factors of change), is the structural evolution in 2003-2017.

The service activities, industry, construction and net taxes on the product taken together have made a decisive contribution to GDP decline, which is a negative fact for the Romanian economy that, although restructured, has dropped a number of sub-sectors of industry, engaging in the development of service output, construction, and so on, failed to cope with the effects of the crisis, coupled with the lack of an adequate anti-crisis governance plan set up to trigger the phenomenon.

• **Evolution of the Gross Domestic Product by categories of uses**

From the point of view of the uses, the GDP formation in 2012 contributed: inventory change, net exports, gross fixed capital formation, collective final consumption of public administration, individual final consumption of households. In analyzing the data for 2012 we have to start from the concrete situation that our country registered in that year.

Thus, for example, the stock change had a lower final contribution, and net exports, ie the difference between exports and imports, had a lower effect as a result of the reduction in the balance of trade deficit. Against this background, we can see that gross fixed capital formation, household consumption, with a reduction of -0.4% contributed to GDP formation from the point of view of usage, which leads to the following conclusions: the positive influences on the performance of GDP in terms of uses was due to the collective final consumption of public administration, stock change and net exports; had a negative influence on GDP formation on the actual individual consumption of households and gross fixed capital formation. The analysis of the influence factors of GDP formation on categories of uses can be highlighted by analyzing the rate at which they have influenced the categories of uses taken into account in the GDP. Thus, individual consumption of households and collective consumption of public administration together increased in the period 2014-2017.

• **GDP by ownership**

The analysis shows that in 2009-2017, the private sector contributed 72.4% -79.1% to GDP formation. The still low share of the private sector was determinative, especially by the gross added value of agriculture. This influence is normal because agriculture has been confronted with some negative natural conditions. In comparison with the previous periods, it is noted that this share of the private sector in GDP growth is higher than all the other annualized periods in 2000, and even from 1990 to the present day. In the period 2010-2017, for which we carry out the full analysis of the fund, we found the private sector to grow in the gross added value of construction. It is important that the share of the private sector in achieving gross value added by branches of the national economy and finally in the formation of GDP has remained at a high level. It is obvious that the privatization of the kings or the extension of the privatization in the already privatized branches will have the expected effect. It should be remarked that such an analysis is not always pertinent, as they will and will remain sectors of activity that are absolutely important to the national economy, to which the state must maintain its ownership.

- **Evolution of foreign direct investment**

The period 2013 - June 2017 was one in which a number of activity sectors continued to be privatized, the already privatized ones continued to increase their wealth (capital) by attracting new domestic and foreign investments, a matter that is worth taking consideration from the point of view of the effects on the structure of the national economy. Under these circumstances, according to the data provided by the National Trade Register Office, it results that in 2010 the total foreign direct investment in Romania was EUR 3 914 million, in 2011 it was EUR 3 329 million in 2012 EUR 2 856 million in 2013 was EUR 2 355 million and EUR 1 761 million in the first seven months of 2014. FDI has increased more slowly after 2014 until 2016 as there was no incentive policy and legislation.

At the end of 2010, the direct investment of Romanian residents abroad was € 1,675 million, the contribution increasing to € 1,937 million in 2013, a contribution that could be measured through the existing documentation system in the country. In the years 2014-2017 the Romanians' remittances from abroad grew even though many sums were not made by bank transfers.

- **Evolution of inflation (consumer prices)**

An important element in assessing a country's economic performance over a period of time is the one about how consumer prices evolved in total, as well as in groups of goods and services, but also in the dual comparison with the projected target and the results of the previous year.

In the context of the preoccupations to adjust the revenue collection system based on the single tax rate and to bring the Tax Code to terms correlated with the country's concrete situation, a series of events took place in 2010-2017 which deserves to be highlighted.

First, the talks between the Romanian Government and the IMF materialized and the loan was transferred. Basically, over 20 billion euros were fully transferred in 2011. There were some elements that the IMF, intransigent and willing to see a market economy in action, did not agree. So, for example, there have been many concerns to make the IMF accept a larger deficit in relation to GDP, or still accept the situation of some subsidies in the national economy. The second major phenomenon in 2010-2013 was the divergent evolution between the total and structure of the consumer price index, as compared to the evolution and appreciation of the national currency, compared to the two currencies that constitute the foreign exchange basket, the euro and the USD. For several years now, following the policy of the National Bank of Romania, which has assumed its responsibility to target inflation at certain rates, the evolution of the national currency exchange rate

followed a positive economic-financial path, but with a negative effect on Romanian exports or for those who work abroad and live in the country, being inconsistent with the actual economic situation.

Against this background, in 2010-2017 we also encounter periods with a slight appreciation of the national currency, in contrast to the increase in the inflation rate, on the total and in the structure of products and services. We can unravel two contradictory developments. On the one hand, the increase in the propensity for consumption of the population and, hence, the imperative of taking measures to stop it. Thus, in the first instance, the interest rates on the population deposits were reduced, after which, in order to increase the attractiveness to the economies, they were again increased with one purpose: to temper the desire of the population to consume. Austerity measures have stopped the consumption of the population, with immediate effect on the degradation of the quality of life. Remedies for wages and pensions, as well as others of a social nature, did not have the gift of improving the income and, as a consequence, the quality of life. On the other hand, in the focus of inflation targeting, the National Bank sought to implement and control the evolution of the exchange rate on a permanent basis, hence the position of the national currency against the two currencies - the euro and the dollar.

• **Analysis of the evolution of industrial production**

Indices of industrial production in 2010-2017 reflect moderate growth compared to similar periods of the previous year, being influenced by the restructuring of the mining sector, as well as by lower output in lohn, which led to a slower pace in the manufacturing industry.

Growth rates in the industry declined and were different, so that, as compared to the increase in manufacturing, it is necessary to emphasize the decrease in the extractive industry and the electric and thermal energy, gas and water sectors, registering however, increases in some categories, such as the durable consumer goods industry, the capital goods industry, the intermediate goods industry, the current use goods industry.

Please note that these other activities or branches have had small shares in the total industrial activity in our country. Discounts have recorded a number of branches, such as textile, clothing, leather and footwear, rubber and plastics, construction materials and other non-metallic mineral products and machinery and equipment. The first three categories, textiles, clothing, leather and footwear have developed their lohn production, with a moderation rate that will be likely to have effect in the near future.

The privatization process will be able to lead, in the coming years, to new decreases in both the pace and volume of production of some branches,

and the total contribution that industry can make to GDP, through its gross added value.

Labor productivity per employee in industry followed a slow ascendant course in 2010-2017.

- **Evolution of production in agriculture**

As is well known, Romania is one of the most agrarian countries among the countries of the European Union.

Unfortunately, this does not mean implicitly an appropriate contribution of agriculture to GDP formation, which I have already mentioned before, and not even a high degree of efficiency, as a level of productivity, both a result from comparing the sector with other sectors of our economy, and especially with yields on different crops and animal species registered in the rest of European countries. The same situation, if not even more pronounced, can be found in yields of potatoes and rape and sunflower, but the latter is not a significant crop in the other EU Member States. Particularly significant are the data on the agricultural potential of the largest agricultural producers in the EU, which of course also includes Romania, viewed in terms of the place and share occupied in total EU, in terms of cultivated areas and production .

It is worth noting that the share of animal production is low compared to the potential of our country in this respect. Looting and lack of any crops, quality seed in all cases, have led to both poor crops and poor quality. Out of the approximately 4 million farms, over 98% are characterized by small and very small holdings, according to EU standards. They cultivate just over 60% of the agricultural area of the country, with an average production per holding estimated at less than 8 ESU. ESU is a stable economic unit at European level through a relatively complex process of estimating the value of different agricultural (vegetable and livestock) products, ie an ESU is equivalent to 1 200 euro. With a very small number of only 0.1%, large agricultural holdings of over 40 ESU per unit, generally agricultural holdings with legal personality, own and use over a quarter of the agricultural area.

The average economic size of an agricultural holding in Romania is around 1 ESU, which, from this point of view, places us in the hands of all the other Member States, which also involves the structure resulting from the grouping of farms by size. The typology of the Romanian agricultural holding shows a prevalence of the number of agricultural holdings specialized in field crops and mixed crops, amounting to 36-37% within the generic term of crop production, and 40% specialized in animal husbandry.

- **Analysis of investment in construction**

By destination, industry investments have meant replacing old machinery, increasing production capacity, upgrading technologies, protecting the environment, protecting work and investing in other areas. This means that, by means of imports of capital goods, the capital goods were completed and the assets of commercial companies were increased by capitalization. On all three elements of investment (new construction works, machinery and means of transport and other expenditures), the trends are similar to the one recorded in total, with the observation that the construction works have surpassed, however, in all periods, the one related to the machinery and means of transport.

We used to characterize constructions as the most dynamic sector of the economy, a natural conclusion following a fulminant evolution, followed by a fall that started in January 2009 and then continued in 2010 - 2013, after which the sense reversed, with increases. The analyzed data highlight developments with approximately the same trend, both in the categories of works (new construction, capital repairs and current repairs), with the mention that the dynamics on the total is given by the advancement of the new constructions, as well as by the types construction (residential, non-residential buildings, engineering) where, as in previous years, a type of building, residential buildings, prevails the size of production.

- **Analysis of service production**

The dynamics of services for the population was mainly supported by hotel and restaurant activity, which increased.

In the field of service production, the period 2010-2017 is significant through the following coordinates: increasing the share of services they have in achieving GDP; the structural balance of services rendered to the population; differentiated reductions, but in some areas, as mentioned above, significant production in their different areas, reflecting the cyclical effects of the economic crisis; occupying a significant number of people in service activities, where and in the next period the same developments must be achieved; maintaining the quality of services provided to the population; decrease of hotel activity; overtaking a high share of the contribution of service output to GDP; the development of financial-banking and capital market services has developed.

In the field of service production in our country, an important place as a share in the turnover, deals with the trade of cars, both wholesale and retail, as well as the retail trade of fuels.

In the field of international tourism, in the period 2009-2017 the number of foreign visitors in our country has increased, as compared to the previous years. Mainly, the visit of people with family or friendship with people in our country has been maintained. In this area, most visits were made

from Germany, the United States, Israel, France, the Republic of Moldova and other countries where there is a significant number of Romanian people.

There is a decrease in the possibilities of the Romanians to travel abroad, even though the provisions regarding the free movement of persons in the territory of other EU states entered into force. Over the period 2010-2017, more than 80.7% of the trips abroad were made with means of own transport, in the form of visits and trips for tourists abroad. Volume indicators of trade turnover fell, following the general economic trend.

• **Analysis of international trade**

On exports, some groups of goods have increased (by means of transport), and the share of the chemical and plastics group has increased on import. Most of the groups of goods fell, the most affected being metallurgical products and mineral products for export, as well as means of transport and imported mineral products. From the point of view of the way the imports and exports were made on the three groups (final, after active processing, for passive processing), the structure was the following:

- for export: definitive exports - 49,2%; exports after active processing - 49.3% and exports for passive processing - 1.5%;
- for imports: definitive imports - 74,2%; imports for active processing - 23% and imports after passive processing - 2.8%.

It is necessary to make a first comment, namely that the definitive imports exceeded the definitive exports by almost 25% and the exports for active processing, ie external processing using foreign labor, were more than double compared to the active processing, ie imports made to continue processing in the country for later export.

In country structure, the largest deficits were registered with Hungary, China, Kazakhstan, Austria, Germany and the Russian Federation.

It is worth mentioning, however, the 37% reduction in the deficit with Germany due to the increase in car exports. The deficit with the Russian Federation has diminished as a result of the drop in crude oil and natural gas imports from that country over the whole period.

Concerning EU exports and imports during the period 2007-2017, there are at least three common characteristics.

The first characteristic is that exports and imports, with only a few exceptions - Ireland, Malta, Finland and the United Kingdom - on export, respectively - Estonia, Ireland, Latvia and Malta - on import, marked positive trends, of course, country country.

The second feature, both export and import, with all countries, is that there have been negative developments and, I would say, with a specific given

by an increased magnitude placed in the range of 15-30% and even above this value in the case of import, with Romania, Bulgaria, Estonia, Latvia and Finland as the nominee.

Finally, the third characteristic is that the advance of the decrease in exports by the decrease in imports has, implicitly, led to the reduction of the trade deficit.

The main trading partners in the European Union for exports of agri-food products, beverages and tobacco are: Italy (2% of total exports of food, beverages and tobacco), Bulgaria (11%), Hungary (8%), Greece, Germany, Spain Netherlands (5% each). In the case of imports of agri-food products, beverages and tobacco, the main trading partners in the European Union are: Hungary (18% of the total import of food, beverages and tobacco), Germany (12%), Bulgaria (8%), Italy and Poland (6% each).

In the list of import partner countries, the largest share is held by Germany, as in the case of exports, by 17.1% (from which Romania mainly imports cars, parts and accessories of automobiles, medicines, yarns, cables, conductors) and Italy with 11.3% (skins, footwear, rolled products, petroleum products, circuits), followed by Hungary with a share of 8.7% in total imports (medicines, wires, cables, conductors, wireless telephones, electronic components), France with more than 5.8% (parts of motor vehicles, medicines, turbochargers, pumps, compressors).

Imports also include major non-EU partner countries such as China.

• **Population and the labor market**

The employed population comprises all persons - both employed and self-employed - who perform a productive activity within the production limits of the European System of Accounts.

The number of population occupied per quarters in the period 2008 - 2017 had an oscillating evolution. The occupied population was 9.5 million people. Employees are all persons working principally on a formal or informal basis for another resident institutional unit in exchange for a salary or equivalent remuneration.

Another category is self-employed workers, who are the only owners or co-owners of non-legal entities in which they work. This category may also include: unpaid family workers and home-based workers who produce for the market, workers who either individually or collectively carry out production activities exclusively for end-use or own-account capital formation.

The employed population according to the SEC methodology is the only indicator indicating the human potential of the employed labor that can be used to determine the social productivity of labor as a ratio between the

GDP and the employed population. Real productivity per hour in principle marks the same evolution as real productivity per occupied person. In the analysis of the employed population one can notice the percentage evolution of the occupied structure in terms of the large categories of employees and individual entrepreneurs.

The increase of the employment in the period 2014-2017, as compared to the previous periods, occurred against the backdrop of the shift towards agriculture, a phenomenon visible from: the reduction in the share of employees; increasing the share of non-employees in agriculture.

In 2014, the employment rate of the working age population was 60.5%; increasing by +0.2 p.p. compared to the end of 2013.

Information on the „budget sector” needs to be carefully analyzed, as the data refer to the statistics of economic activities (aggregated by homogeneous activity) according to CANE Rev.2. (including the private sector for education - about 2% and about 4.5% for health and social assistance), excluding the armed forces and the assimilated personnel (MApN, SRI, MAI etc.).

These statistics do not take into account the form of financing, the purpose of which is to provide information on economic activities according to CANE Rev.2.

The budget sector was characterized, during 2010-2017, by continuous decreases in the number of employees.

As a result of applying the legal provisions (Law 118/2010 on some measures necessary to restore the budgetary balance), by 25% reduction of salary rights for the budgetary sector, in 2010, the lowest net average earning the last years, as follows: public administration 1404 lei, education 1063 lei and health and social assistance 1036 lei.

The information corresponding to the form of financing is managed by the Ministry of Public Finance, in accordance with the provisions of GEO no. 48/2005, with subsequent amendments and amendments.

Pursuant to this ordinance, the main authorizing officers of the public institutions financed from the state budget, the state social security budget, the special funds budgets and the autonomous public institutions fully financed from their own income, submit to the Ministry of Public Finance, for the previous month, on the monitoring of the number of posts and personnel costs, for their own apparatus and for the public institutions under their subordination, coordination or under their authority, regardless of the way of financing.

• Evolution of wages

The real earning index follows closely the evolution of the net nominal average wage index, as shown by the chart showing the trends recorded in the last two years. The phenomenon is explained by a decrease in the rate of increase of inflation, which is taken into account when determining the actual earnings.

During the year, earnings fluctuations are mainly determined by the granting of occasional bonuses (13th salary, holiday bonuses, holiday bonuses granted in March / April and December respectively). They influence the increases or decreases according to the period in which they are granted, ultimately leading to a diminishing of the monthly earnings fluctuations at the level of the whole year.

Earnings, both in nominal and real terms, increased year on year.

In 2014-2017, net average earning has tended to increase slightly in most economic activities (excluding those in the budget sector, hotels and restaurants, real estate and entertainment, cultural and recreational transactions).

In public property units (full state and state majority), net average earning has the highest values. The lowest net average earnings are recorded in privately-owned private units (wholly private, wholly private, wholly foreign), which also have the largest share of employees (about 63%).

Conclusion

The article focuses on the study of macroeconomic developments in Romania. From the analysis of these data, it is concluded that, in principle, Romania's economy is on a positive path. Some shortcomings or inaccuracies of some European Union measures have been highlighted, Romania for four, five years enjoys a good position regarding the growth rate of the economy. Conclusively, it is the growth rate or growth rate of gross domestic product. Hence the conclusion that investments must be given greater importance in the sense that they ensure sustainable development by creating new jobs by absorbing unemployment, increasing labor productivity, improving the quality of the economic environment and the environment, so that on the basis of them we can also speak of a steady economic growth, that is, an economic settlement on the foundations of sustainable growth.

References

1. Anghelache, C. , Anghel, M.G., Lilea, F.P.C. and Chiliment. M. (2018). Analysis of the Evolution of Public Finances in Romania. *Romanian Statistical Review, Supplement, 3*, 68-79
2. Anghelache, C., Marinescu, R.T, Avram, D. and Dumbravă, Ș.G. (2018). Use of Macroeconometric Models in GDP Analysis. *Romanian Statistical Review, Supplement, 7*, 101-110

-
3. Anghelache, C. , Barășu, G., Marinescu, A.I. (2018). Analysis of The Territorial Evolution of The Gross Domestic Product. *Romanian Statistical Review, Supplement, 7*, 12-20
 4. Anghelache, C. and Anghel, M.G. (2017). *România – membră a Uniunii Europene. Zece ani de la aderare*, Editura Economică, București
 5. Anghelache, C., Burea, D. and Ursache, A. (2017). The main interconnections between balance of payments indicators and the macroeconomic aggregates results. *Romanian Statistical Review, Supplement, 3*, 189-196
 6. Fleurbaey, M. (2009). Beyond GDP: The Quest for a Measure of Social Welfare. *Journal of Economic Literature, 47* (4), 1029-1075
 7. Herrendorf, Berthold and Akos Valentinyi (2012). Which Sectors Make Poor Countries so Unproductive?, *Journal of the European Economic Association, 10*, 323–341
 8. Lowder, S., Bertini, R. and Croppenstedt, A. (2017). Poverty, social protection and agriculture: Levels and trends in data. *Global Food Security, 15*, 94-107
 9. Mogue, T., Fan, S. and Benin, S. (2015). Public Investments in and for Agriculture. *The European Journal of Development Research, 27* (3), 337–352
 10. Pistori, B. and Rinaldi, A. (2012). Exports, imports and growth, Elsevier in its journal *Explorations in Economic History, 49* (2), 241-254
 11. Restuccia, D. (2010). New EU regulation aspects and global market of active and intelligent packaging for food industry applications. *Food Control, 21* (11), 1425-1435
 12. Yu, B., Fan, S. and Magalhaes, E. (2015). Trends and Composition of Public Expenditures: A Global and Regional Perspective. *The European Journal of Development Research, 27* (3), 353–370

Influența șomajului și inflației asupra creșterii economice

Conf. univ. dr. Florin Paul Costel LILEA (*florin.lilea@gmail.com*)

Universitatea „Artifex” din București

Drd. Maria MIREA (*mirea_maria@yahoo.com*)

Academia de Studii Economice din București

Drd. Tudor SAMSON (*tudorsamson@gmail.com*)

Academia de Studii Economice din București

Abstract

Inflația este determinată de modificarea prețurilor. În aceste condiții, un proces inflaționist are desigur efecte asupra economiei. Șomajul la rândul său, este un factor care exprimă modul în care economia poate absorbi forța de muncă neocupată, ca să nu vorbim de persoane aflate în șomaj. Cei doi indicatori (categorii economice) au efect asupra creșterii economice în sensul că prin temperarea ritmului de creștere al acestora aceasta are un efect economic asupra creșterii economice și în măsura în care acești doi indicatori cresc, au efect negativ. Autorii sugerează că cei doi indicatori statistici au efect asupra creșterii economice. Din studii și interpretări ale economiștilor rezultă că cei doi indicatori sunt în raport corelativ invers, în sensul că o creștere a șomajului indică o folosire a forței de muncă neadecvată, dar prin creșterea șomajului se asigură temperarea inflației. Invers, o creștere a inflației arată și o scădere a șomajului. Fundamentăm acest punct de vedere și pe faptul că în prezent, sindicatele în negociere cu patronatul, de cele mai multe ori, preferă ca mai degrabă, decât să crească șomajul mai bine să se mențină salariile la un nivel mai redus, care în felul acesta influențează inflația.

Cuvinte cheie: *inflație, șomaj, creștere economică, corelație, indicator*

Clasificarea JEL: E24, E31

Introducere

În acest articol, autorii prezintă principalele aspecte metodologice în legătură cu cei doi indicatori pe care îi analizează, respectiv inflația și șomajul. Apoi, realizează o prezentare a datelor la zi în legătură cu nivelul înregistrat de cei doi indicatori în primele opt luni ale anului 2018. Datele sunt comparate cu evoluții anterioare, urmărindu-se prezentarea evoluției și posibilele influențe asupra creșterii economice și, nu în ultimul rând, se fac referiri la faptul că evoluția celor doi indicatori are efect și asupra calității vieții. România,

comparată cu alte țări europene are un nivel inflaționist moderat și un șomaj temperat. Problema trebuie tratată mai profund, în sensul de a se constata și care este ponderea populației neocupate la nivelul economiei naționale. Trebuie analizat și faptul că exodul populației care lucrează în străinătate reprezintă un factor de influență pozitiv al șomajului din țara noastră. O simplă analiză va evidenția că acest aspect îl reprezintă și faptul că, dacă cele aproximativ trei milioane de cetățeni români care lucrează în străinătate s-ar repatria în domeniul muncii, nu știm care ar fi posibilitățile concrete ale economiei naționale de a le oferi locuri de muncă. Se fac referiri și la faptul că anumite programe guvernamentale sau de platformă ale partidelor sunt departe de realitate. În acest sens există o „prioritate” în a determina revenirea în țară a celor care lucrează în exterior fără a se analiza posibilitățile pe care le oferă economia României în ceea ce privește oferta de locuri de muncă. Paradoxul se adâncește având în vedere că unele opinii oficiale arată că școala românească nu mai corelează “producerea” de absolvenți cu nevoile economiei naționale. Totodată, se subliniază și faptul că unele aspecte ale economiei sunt neglijate. Astfel, nu se mai poate vorbi de un proces activ de reconversie profesională. Așa se explică de ce apar locuri de muncă oferite și ocuparea aproape de zero a acestora, adică nevoile economiei nu sunt corelate cu calificările pe care le au cei care se prezintă în dorința de ocupare a locurilor de muncă. În articol se subliniază că ar trebui introdus un criteriu și anume acela că cei care sunt în șomaj și refuză locuri de muncă compatibile să li se întrerupă sprijinul acordat prin ajutorul de șomaj.

Literature review

Aaronson, Mazumder and Schechter (2010) au studiat ce se ascunde în spatele creșterii șomajului pe termen lung. Anghel (2015) a prezentat evoluția prețurilor de consum. Anghelache, Marinescu, Lilea and Stoica (2017) au analizat metodologia de calcul a indicelui prețurilor de consum. Anghelache, Anghel, Dumbravă and Ene (2018) au studiat rata de ocupare a populației, șomajul și locurile de muncă vacante din economie, iar Anghelache and Sacală (2015) au prezentat unele aspecte teoretice privind inflația. Kroft and Notowidigdo (2016) au cercetat dacă ajutorul de șomaj ar trebui să urmeze variația ratei șomajului, iar Miyamoto and Yuya (2011) au abordat legăturile dintre creșterea productivității muncii, căutarea unui loc de muncă și șomajul. Într-un articol, Blanchard (2006) a prezentat evoluția faptelor și ideilor care privesc șomajul în Europa. De asemenea, Chéron, Hairault and Langot (2013) a abordat echilibrul ciclului de viață al șomajului.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

În cele ce urmează dorim să prezentăm metodologia privind obținerea datelor care stau la baza prezentului studiu. Datele privind forța de muncă sunt obținute prin Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO) care se realizează trimestrial, în conformitate cu Regulamentul Consiliului și Parlamentului European nr. 577/1998 cu privire la organizarea unei anchete statistice selective asupra forței de muncă în Comunitatea Europeană.

Șomerii sunt persoanele în vârstă de 15-74 ani care îndeplinesc simultan următoarele 3 condiții: nu au un loc de muncă; sunt disponibile să înceapă lucrul în următoarele două săptămâni; s-au aflat în căutare activă a unui loc de muncă, oricând în decursul ultimelor patru săptămâni. Rata șomajului reprezintă ponderea șomerilor în populația activă. Populația activă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând populația ocupată și șomerii. Șomerii înregistrați sunt persoanele aflate în evidențele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), care beneficiază de prevederile legislației privind protecția socială a șomerilor. Cele două seturi de indicatori statistici (șomajul lunar conform definiției internaționale și șomajul înregistrat) nu sunt comparabile deoarece sursele de date, metodele de măsurare, conceptele, definițiile și sfera de cuprindere sunt diferite. Analiza datelor din ambele serii, însă, oferă o imagine completă și reală asupra pieței românești a forței de muncă.

Metodologia de estimare aplicată se bazează pe metode econometrice care nivelează exponențial seriile de date cu tendință lineară. Valorile prognozate sunt derivate din datele furnizate de cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării, pe baza unor coeficienți de netezire, care corectează nivelul și tendința seriei în formă brută (neajustată). Coeficienții de netezire sunt determinați din condiția minimizării erorilor de previziune.

Modul de prezentare al datelor. Datele din acest articol sunt prezentate în formă ajustată sezonier, eliminându-se astfel efectul variațiilor sezoniere. Pentru ajustarea sezonieră s-a folosit pachetul de programe DEMETRA (metoda TRAMO/SEATS), care realizează și estimarea efectul calendarului (Paștele ortodox, an bisect și alte sărbători naționale) precum și identificarea și corectarea valorilor extreme (schimbări ocazionale de nivel, tranzitorii sau permanente). Estimarea componentelor neobservate: trend-ciclu, sezonalitate și componenta neregulată se realizează de către programul SEATS pe baza modelelor ARIMA. Seriile ajustate sezonier s-au obținut prin eliminarea componentei sezoniere din seria originală. Trend-ul, care reprezintă seria ajustată atât pentru efectul variațiilor sezoniere cât și al celor accidentale, s-a obținut prin eliminarea componentei neregulate din seria ajustată sezonier.

Din cauza numărului redus de cazuri de observare, gradul de fiabilitate al estimațiilor pentru indicatorii corespunzători categoriei tinerilor (grupa de vârstă 15-24 ani) este extrem de scăzut, seriile obținute prezentând un grad mare de volatilitate. Prin urmare, pentru categoria “tineri” sunt diseminate date trimestriale (de exemplu, datele prezentate pentru lunile ianuarie, februarie și martie sunt egale și se referă la trimestrul I). Datele pentru tineri sunt diseminate, cu titlu de date provizorii, la două luni după încheierea trimestrului de referință și definitivitate odată cu finalizarea estimațiilor pentru cercetarea statistică AMIGO din trimestrul corespunzător.

Întreaga serie a fost calculată în funcție de populația rezidentă reestimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele Recensământului Populației și Locuințelor din anul 2011.

Politica de revizuire a datelor: Indicatorii rata șomajului și numărul șomerilor sunt diseminați lunar cu titlul de date provizorii și fac obiectul reviziilor trimestriale, pe măsură ce noi informații devin disponibile, astfel: indicatorii cu perioadă de referință ianuarie, februarie și martie se publică în variantă provizorie la sfârșitul lunilor februarie, martie respectiv aprilie și se revizuiesc în mai; indicatorii cu perioadă de referință aprilie, mai și iunie se publică în variantă provizorie la sfârșitul lunilor mai, iunie respectiv iulie și se revizuiesc în august; indicatorii cu perioadă de referință iulie, august și septembrie se publică în variantă provizorie la sfârșitul lunilor august, septembrie respectiv octombrie și se revizuiesc în noiembrie; indicatorii cu perioadă de referință octombrie, noiembrie și decembrie se publică în variantă provizorie la sfârșitul lunilor noiembrie, decembrie și ianuarie (anul următor) și se revizuiesc în februarie - anul următor.

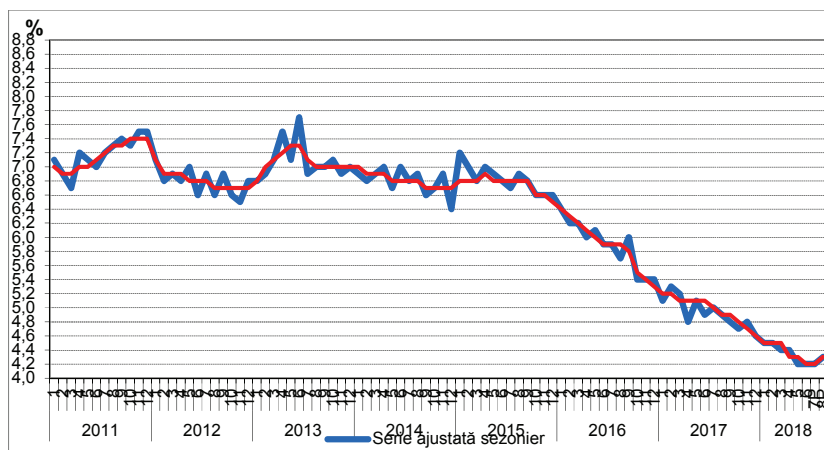
Annual, odată cu publicarea datelor pentru prima lună a anului, seriile în formă ajustată sezonier și trend sunt revizuite integral ca urmare a reestimării parametrilor modelului ARIMA.

• **Analiza ratei șomajului în formă ajustată sezonier**

Rata șomajului în luna august 2018 a crescut cu 0,1% față de cea înregistrată în luna precedentă (4,2%). Rata șomajului la bărbați a fost cu 1,4 puncte procentuale mai mare decât la femei. Evoluția ratei șomajului este prezentată în figura nr. 1.

Evoluția lunară a ratei șomajului 2011-2018 (%)

Figura nr. 1

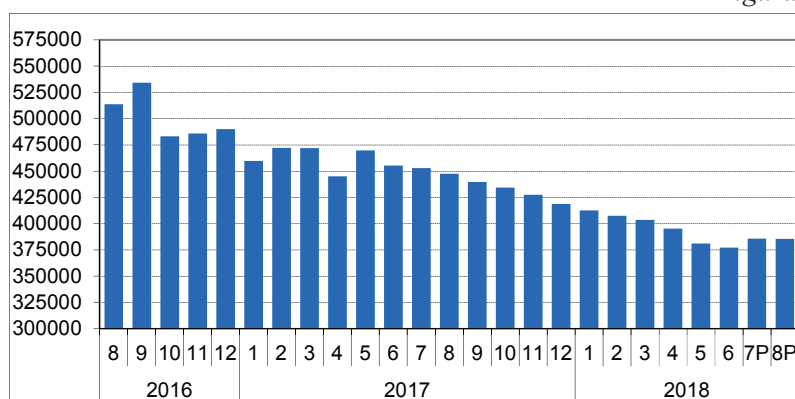

Sursa: Institutul Național de Statistică - Comunicat de presă

Numărul șomerilor (în vârstă de 15-74 ani) estimat pentru luna august a anului 2018 a fost de 386 mii persoane, înregistrând aceeași valoare ca în luna precedentă, dar în scădere față de aceeași lună a anului anterior (448 mii persoane). Datele sunt prezentate în graficul următor.

Numărul de șomeri în perioada august 2016 – august 2018

Figura nr. 2

Sursa: Institutul Național de Statistică - Comunicat de presă

Pe sexe, rata șomajului la bărbați a depășit-o cu 1,4 puncte procentuale pe cea a femeilor (valorile respective fiind 4,9% în cazul persoanelor de sex masculin și 3,5% în cazul celor de sex feminin) tabelul nr. 1.

Rata șomajului pe sexe (%)

Tabelul nr. 1

	2017					2018							
	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Ian.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	Iun.	Iul. ^P	Aug. ^P
Total													
15-74 ani	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	4,5	4,5	4,4	4,4	4,2	4,2	4,2	4,3
15-24 ani	17,8	17,8	19,7	19,7	19,7	16,8	16,8	16,8	16,6	16,6	16,6
25-74 ani	4,0	3,9	3,6	3,6	3,5	3,6	3,5	3,6	3,4	3,3	3,3	3,4	3,4
Masculin													
15-74 ani	5,5	5,5	5,3	5,3	5,1	5,0	5,0	4,8	5,0	4,7	4,6	4,8	4,9
15-24 ani	16,8	16,8	19,2	19,2	19,2	17,0	17,0	17,0	17,4	17,4	17,4
25-74 ani	4,6	4,6	4,2	4,2	4,0	4,1	4,0	4,0	3,9	3,8	3,7	3,9	4,0
Feminin													
15-74 ani	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0	3,9	3,8	3,9	3,5	3,5	3,6	3,5	3,5
15-24 ani	19,0	19,0	20,5	20,5	20,5	16,5	16,5	16,5	15,6	15,6	15,6
25-74 ani	3,1	2,9	2,9	2,8	2,8	3,0	2,9	3,1	2,7	2,7	2,8	2,7	2,7

Pentru persoanele adulte (25-74 ani), rata șomajului a fost estimată la 3,4% pentru luna august 2018 (4,0% în cazul bărbaților și 2,7% în cel al femeilor). Numărul șomerilor în vârstă de 25-74 ani reprezenta 75,2% din numărul total al șomerilor estimat pentru luna august 2018.

În cele ce urmează vom analiza evoluția prețurilor de consum, dar mai întâi vom face câteva precizări privind metodologia de calcul a indicatorilor, așa cum este ea definită de Institutul Național de Statistică.

Indicii prețurilor de consum (IPC) acoperă cheltuielile monetare de bunuri și servicii pentru consumul final, pentru toate tipurile de gospodării rezidente, cu excepția gospodăriilor instituționale, în scopul de a oferi o imagine cât mai relevantă și precisă a inflației. IPC poate fi privit ca o metodă de măsurare, în linii mari, a prețurilor unui model de cheltuieli fixe.

Indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) este un set de indici ai prețurilor de consum din UE, calculat în conformitate cu o abordare armonizată și un singur set de definiții. IAPC este conceput în principal pentru evaluarea stabilității prețurilor în zona euro și a convergenței evoluției prețurilor în UE, dar și pentru comparații ale inflației la nivel european. Începând cu ianuarie 2016, seriile IAPC sunt publicate cu anul de referință 2015 = 100.

Post de cheltuieli reprezintă grupă de cheltuieli efectuate de

consumatori pentru satisfacerea unor nevoi concrete de consum de bunuri alimentare, nealimentare sau de servicii.

Pondere este coeficient de comensurare folosit la calculul unui indice sintetic (agregat) pentru o colectivitate de elemente necomensurabile nemijlocit, având drept funcție stabilirea importanței relative a fiecărui element în colectivitatea statistică cercetată.

Rata lunară a inflației reprezintă creșterea prețurilor de consum într-o lună, față de luna precedentă.

Rata medie lunară a inflației - media creșterilor lunare ale prețurilor. Se calculează ca o medie geometrică a indicilor lunari ai prețurilor de consum cu baza în lanț din care se scade baza de comparație egală cu 100.

Rata medie anuală a inflației - creșterea prețurilor de consum într-un an față de anul precedent. Această rată se calculează ca un raport, exprimat procentual, între indicele mediu al prețurilor dintr-un an și cel al anului precedent, din care se scade 100. La rândul lor, indicii medii ai prețurilor din cei doi ani se determină ca medii aritmetice simple ale indicilor lunari din fiecare an, calculați față de aceeași bază (octombrie 1990 = 100).

Rata anuală a inflației este creșterea prețurilor de consum într-o lună din anul curent, față de aceeași lună a anului precedent. Această rată se calculează ca un raport, exprimat procentual, între indicele prețurilor dintr-o lună din anul curent și indicele din luna corespunzătoare a anului precedent, calculați față de aceeași bază, din care se scade 100.

Prețurile măsurate sunt cele suportate efectiv de către consumatori, astfel încât acestea includ taxele de vânzare pe produse, cum ar fi taxa pe valoarea adăugată. IPC se calculează pe baza elementelor care intră în consumul direct al populației și exclude: consumul din resurse proprii reprezentând contravaloarea cantităților de produse consumate de populație provenite din alte surse decât din cumpărări (din stoc, din producție proprie, primit în dar etc.); cheltuielile cu caracter de investiții și acumulare (cumpărarea de locuințe, materiale de construcții utilizate la construirea de noi locuințe sau efectuarea de reparații capitale la locuințele vechi), rate de asigurare, amenzi, jocuri de noroc, impozite etc.; cheltuieli aferente plății muncii pentru producția gospodăriei (arat, semănat, prășit, îngrijirea grădinilor și livezilor de pomi, a viilor, strângerea recoltelor, cositul fânului, tratamentul medical al animalelor etc.). IPC exclude cheltuielile cu dobânda și de credit, referindu-se la ele ca la un cost de finanțare, nu ca la o cheltuială de consum.

Colectarea datelor presupune observarea și înregistrarea prețurilor în cele 42 orașe reședință de județ din care au fost selectate 68 de centre de cercetare, în funcție de numărul de locuitori. Unitățile în care se înregistrează prețurile/tarifele au fost selectate la nivel local, din centrele de cercetare, în funcție de volumul desfacerilor de mărfuri și al prestărilor de servicii. Sunt

incluse în nomenclator cca. 7300 unități, care trebuie menținute cât mai mult timp posibil pentru a asigura continuitatea observării prețurilor.

IPC se calculează ca un indice de tip Laspeyres cu bază fixă. Începând din ianuarie 2018, calculul indicilor lunari cu bază fixă se face utilizând prețurile medii din anul 2016 (anul 2016=100) și ponderile din același an determinate pe baza cheltuielilor medii din Ancheta Bugetelor de Familie.

În cazul IAPC, indicele este calculat și publicat față de media anului 2015 (2015=100). Această perioadă de referință a indicelui se utilizează pentru seriile cronologice complete ale tuturor indicilor și subindicilor IAPC, conform regulamentului UE 2010/2015. Toate țările membre ale Uniunii Europene se conformează acestei reguli din rațiuni de comparabilitate, indiferent de baza de referință a indicilor naționali și a sistemului de ponderare folosit. Aceasta înseamnă că se efectuează operații de calcul complementare asupra aceluiași date pentru a se obține un indice având ca bază de referință media anului 2015 și tot din rațiuni de comparabilitate, ponderile utilizate de fiecare țară la calculul IAPC sunt exprimate în prețurile lunii decembrie ale anului anterior.

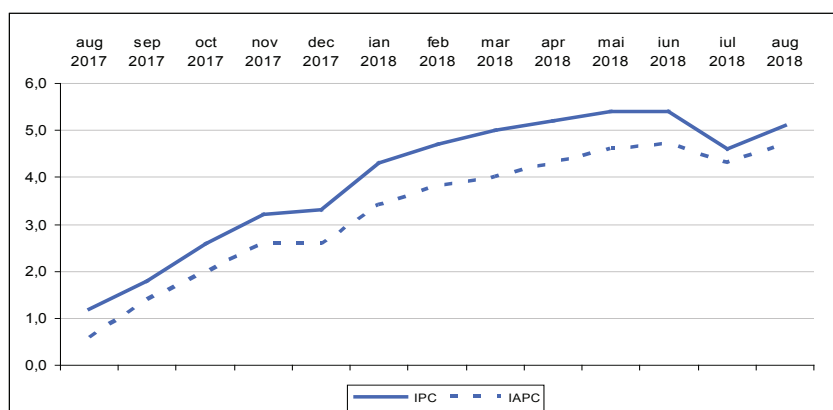
• Analiza evoluției prețurilor de consum

Prețurile de consum în luna august 2018 comparativ cu luna august 2017 au crescut cu 5,1%. Rata anuală calculată pe baza indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC) este 4,7%.

Rata medie a inflației în ultimele 12 luni (septembrie 2017 – august 2018) față de precedentele 12 luni (septembrie 2016 – august 2017), calculată pe baza IPC, este 4,2%. Determinată pe baza IAPC, rata medie este 3,5%.

Modificarea anuală a prețurilor de consum (%)

Figura nr. 3

Sursa: Institutul Național de Statistică - Comunicat de presă

Indicele prețurilor de consum și rata medie lunară a inflației

Tabelul nr. 2
- procente -

	August 2018 față de:			Rata medie lunară a inflației, în perioada 1 I – 31 VIII	
	Iulie 2018	Decembrie 2017	August 2017	2018	2017
Mărfuri alimentare	99,83	101,23	104,15	0,2	0,1
Mărfuri nealimentare	100,66	103,21	106,78	0,4	0,1
Servicii	100,13	101,56	102,61	0,2	-0,1
TOTAL	100,28	102,22	105,06	0,3	0,1

Sursa: Institutul Național de Statistică - Comunicat de presă

Indicii parțiali calculați prin excluderea din IPC a anumitor componente

Tabelul nr. 3
- luna anterioară = 100 -

	August 2018 %
Total IPC exclusiv băuturi alcoolice și tutun	100,30
Total IPC exclusiv combustibili	100,32
Total IPC exclusiv produsele ale căror prețuri sunt reglementate	99,95
Total IPC exclusiv legume, fructe**, ouă, combustibili și produsele ale căror prețuri sunt reglementate*	100,09
Total IPC exclusiv legume, fructe**, ouă, combustibili și produsele ale căror prețuri sunt reglementate*, băuturi și tutun	100,10
TOTAL	100,28

Sursa: Institutul Național de Statistică - Comunicat de presă

*) Produse ale căror prețuri sunt reglementate: medicamente, energie electrică, gaze naturale, energie termică, transport C.F.R., transport pe apă, poștă și curier, servicii de eliberare carte identitate, permis auto, pașaport, apă, canal, salubritate, transport urban în comun, chirii stabilite de administrația locală.

**) Pentru a răspunde cu o mai mare acuratețe nevoilor de analiză a inflației, începând cu luna septembrie 2014, grupa de fructe include pe lângă fructele proaspete și citricele și alte fructe meridionale.

Indicele prețurilor de consum în luna august 2018 la principalele mărfuri și servicii

Tabelul nr. 4

Coeficient de ponderare	Denumirea mărfurilor/serviciilor	August 2018 față de:	
		Iulie 2018 %	Decembrie 2017 %
10000	Total	100,28	102,22
3315	Total mărfuri alimentare	99,83	101,23
4599	Total mărfuri nealimentare	100,66	103,21
2086	Total servicii	100,13	101,56

Sursa: Institutul Național de Statistică - Comunicat de presă. Date prelucrate de autori.

Concluzii

Din studiul efectuat în acest articol se desprinde concluzia că indicatorii macroeconomici - inflație și șomaj - sunt importanți întrucât relevă consecințele modului în care se ocupă forța de muncă, în domeniul în care se produce eficient și de aici efectele pe care le au asupra economiei naționale. În această perspectivă, apare tot mai clară nevoia de a corela nevoile pieței muncii cu calificarea și structura pe calificări a resurselor de muncă. Nevoia reconversiei profesionale este una de maximă importanță care trebuie să se desfășoare în concordanță cu cerințele pieței muncii. Se constată că datorită urmării defectuoase a menținerii corelației între cerințele pieței muncii și pregătirea forței de muncă apar aceste discrepanțe care conduc la creșterea șomajului. De asemenea, inflația este un element care arată modul în care evoluează prețurile care cresc și aceasta are un efect asupra rezultatelor reale obținute la nivelul economiei naționale și nu în ultimul rând exprimă calitatea vieții care este afectată. Nu s-a efectuat și un studiu comparativ la nivelul Uniunii Europene, dar este lesne de înțeles că deși România se situează pe o poziție bună din punct de vedere al evoluției acestor doi indicatori, calitatea vieții (nivelul de trai), este mult sub nivelul și standardele celorlalte țări din Uniunea Europeană.

Bibliografie

1. Aaronson, D., Mazumder, B. and Schechter, Shani. (2010). *What is behind the rise in long-term unemployment?*, Economic Perspectives, (Q II), 28–51
2. Anghel, M.G. (2015). *The Inflation (Consumer Price) Evolution*, Romanian Statistical Review Supplement, Issue 1/2015, pp. 128-132
3. Anghelache Constantin, Marinescu Radu Titus, Lilea Florin Paul Costel, Stoica Radu (2017). *Elements concerning the calculation methodology of the consumer price index*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 10, pp. 106-114
4. Anghelache Constantin, Anghel Mădălina Gabriela, Dumbravă Ștefan Gabriel, Ene Lucian (2018). *Analyzing the employment rate of the population, unemployment and vacancies in the economy*, Theoretical and Applied Economics, XXV (2018), No. 2(615), Summer, pp. 105-118
5. Anghelache, C., Sacală, C. (2015). *Some Theoretical Aspects regarding the Inflation*, Romanian Statistical Review - Supplement, No. 6, pg. 5 – 11
6. Blanchard, O. (2006). European unemployment: the evolution of facts and ideas. *Economic Policy*, 21 (45 6–59
7. Chéron, A., Hairault, J.O. and Langot, F. (2013). Life-Cycle Equilibrium Unemployment. *Journal of Labor Economics*, 31 (4), 843-882.
8. Costain, J.S. and Reiter, M. (2008). Business Cycles, Unemployment Insurance, and the Calibration of Matching Models. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 32 (4), 1120– 1155
9. Daly, M., Hobijn, B., Sahin, A., and Valletta, R. (2012). A search and matching approach to labor markets: Did the natural rate of unemployment rise?. *Journal of Economic Perspectives*, 26 (3), 3–26
10. Kroft, K., and Notowidigdo, M. J. (2016). *Should Unemployment Insurance Vary with the Unemployment Rate? Theory and Evidence*. Review of Economic Studies, 83 (3, July), 1092-1124
11. Miyamoto, H. and Yuya, T. (2011). Productivity growth, on-the-job search, and unemployment. *Journal of Monetary Economics*, 58 (6), 666-680
12. *** Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 234/11 mai 2018
13. *** Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr 250/01 octombrie 2018

THE INFLUENCE OF UNEMPLOYMENT AND INFLATION ON ECONOMIC GROWTH

Assoc. prof. Florin Paul Costel LILEA PhD (*florin.lilea@gmail.com*)

„Artifex” University of Bucharest

Maria MIREA PhD Student (*mirea_maria@yahoo.com*)

Bucharest University of Economic Studies

Tudor SAMSON Ph.D Student (*tudorsamson@gmail.com*)

Bucharest University of Economic Studies

Abstract

Inflation is driven by price changes. Under these circumstances, an inflationary process of course has effects on the economy. Unemployment in turn is a factor that expresses how the economy can absorb unoccupied workforce, not to mention unemployed people. The two indicators (economic categories) have an effect on economic growth in the sense that, by slowing down their growth rate, this has an economic effect on economic growth and to the extent that these two indicators increase, they have a negative effect. The authors suggest that the two statistical indicators have an effect on economic growth. From studies and interpretations of economists, it follows that the two indicators are in the opposite correlative ratio, in the sense that an increase in unemployment indicates an inadequate workforce use, but by raising unemployment, inflation is moderated. Conversely, an increase in inflation also shows a decrease in unemployment. We also base this view on the fact that, at present, trade unions in the bargaining with employers often prefer rather than increase unemployment to better maintain wages at a lower level, which in this way influences inflation.

Keywords: *inflation, unemployment, economic growth, correlation, indicator*

JEL Classification: E24, E31

Introduction

In this article, the authors present the main methodological aspects in relation to the two indicators they are analyzing, namely inflation and unemployment. Then, it performs [an up-to-date presentation of the level recorded by the two indicators in the first eight months of 2018. The data are compared with previous developments, aiming to present the evolution and the possible influences on the economic growth and not last in turn, reference is made to the fact that the evolution of the two indicators also has an effect on the quality of life. Romania, compared to other European countries, has

a moderate inflationary level and temperate unemployment. The problem needs to be dealt with more deeply, in the sense of finding out and what is the share of the unoccupied population in the national economy. It should also be considered that the exodus of the population working abroad is a positive factor of the unemployment in our country. A simple analysis will point out that this aspect is also the fact that if the approximately three million Romanian citizens working abroad return to work, we do not know what the real possibilities of the national economy to offer them the work. We also refer to the fact that some party or party platform programs are far from reality. In this respect, there is a „priority” in determining the return of those working outside the country without considering the possibilities offered by Romania’s job offer. The paradox is getting worse given that some official opinions show that the Romanian school no longer correlates the „production” of graduates with the needs of the national economy. At the same time, it is underlined that some aspects of the economy are neglected. Thus, there is no longer an active reconversion process. This explains why the jobs offered and the almost zero employment of them, ie the needs of the economy are not correlated with the qualifications of those who have the desire to take employment. The article emphasizes that a criterion should be introduced, namely that those who are unemployed and who refuse to accept compatible jobs, should be discontinued from the support provided by unemployment benefits.

Literature review

Aaronson, Mazumder and Schechter (2010) studied what is behind the rise in long-term unemployment. Anghel (2015) presented the evolution of consumer prices. Anghelache, Marinescu, Lilea and Stoica (2017) analyzed the methodology for calculating the consumer price index. Anghelache, Anghel, Dumbavă and Ene (2018) studied the employment rate, unemployment and job vacancies in the economy, and Anghelache and Sacala (2015) presented some theoretical aspects of inflation. Kroft and Notowidigdo (2016) investigated whether unemployment benefits should follow the variation in unemployment, and Miyamoto and Yuya (2011) have approached the links between rising labor productivity, job search and unemployment. In an article, Blanchard (2006) presented the evolution of facts and ideas about unemployment in Europe. Also, Chéron, Hairault and Langot (2013) approached the balance of the life cycle of unemployment.

Research methodology, data, results and discussions

In the following we want to present the methodology for obtaining the data underlying this study. Labor force data are obtained through the Quarterly Statistical Survey on Household Workforce (AMIGO), in accordance with

Council and European Parliament Regulation No 577/1998 on the organization of a selective labor force survey in the The European community.

The unemployed are people aged 15-74 who simultaneously fulfill the following three conditions: they do not have a job; are available to start work in the next two weeks; have been actively seeking a job at any time during the last four weeks. Unemployment rate is the share of the unemployed in the active population. The economically active population includes all persons supplying labor available for the production of goods and services during the reference period, including employed and unemployed people. Registered unemployed persons are the persons registered in the National Employment Agency (ANOFM), which benefit from the legislation on the social protection of the unemployed. The two sets of statistical indicators (monthly unemployment according to international definition and registered unemployment) are not comparable because data sources, measurement methods, concepts, definitions and scope are different. Data analysis in both series, however, provides a complete and real picture of the Romanian labor market.

The applied estimation methodology is based on econometric methods that exponentially level the linear trend data series. The projected values are derived from the data provided by household labor force statistical survey, based on smoothing coefficients, which corrects the gross unadjusted form and trend of the series. Smoothing coefficients are determined by minimizing predictive errors.

How to present the data. The data in this article is presented in a seasonally adjusted form, thus eliminating the effect of seasonal variations. For seasonal adjustment, the DEMETRA program (TRAMO / SEATS method), which also performs the estimation of the calendar effect (Orthodox Easter, bisect year and other national holidays), as well as the identification and correction of extreme values (occasional level changes, transient or permanent changes) . The estimation of unobserved components: trend-cycle, seasonality and irregular component is achieved by the SEATS program based on ARIMA models. The seasonally adjusted series were obtained by eliminating the seasonal component of the original series. The trend, which is the series adjusted for both the effect of seasonal and accidental variations, was obtained by eliminating the irregular seasonal series.

Due to the low number of observation cases, the reliability of the estimates for the indicators corresponding to the category of young people (age group 15-24) is extremely low, the series obtained with a high degree of volatility. For the „young” category, quarterly data are disseminated (for example, the data submitted for January, February and March are equal and refer to Quarter I). Data for young people are disseminated, as provisional data, two months after the end of the reference quarter and finalized once the AMIGO statistical survey estimates are completed in the corresponding quarter.

The whole series was calculated according to the resident population reassessed in terms of comparability with the 2011 Population and Housing Census results.

Data Review Policy: Unemployment and Unemployment ratios are monthly disseminated under the title of provisional data and are subject to quarterly revisions as new information becomes available as follows: January, February and March reference periods are published in variant provisionally at the end of February, March and April, and will be reviewed in May; April, May and June reference periods are published in provisional version at the end of May, June and July and reviewed in August; the July, August and September reference periods shall be published in the provisional version at the end of August, September and October and shall be reviewed in November; the October, November and December reference periods shall be published in provisional version at the end of November, December and January (the following year) and shall be reviewed in February - the following year.

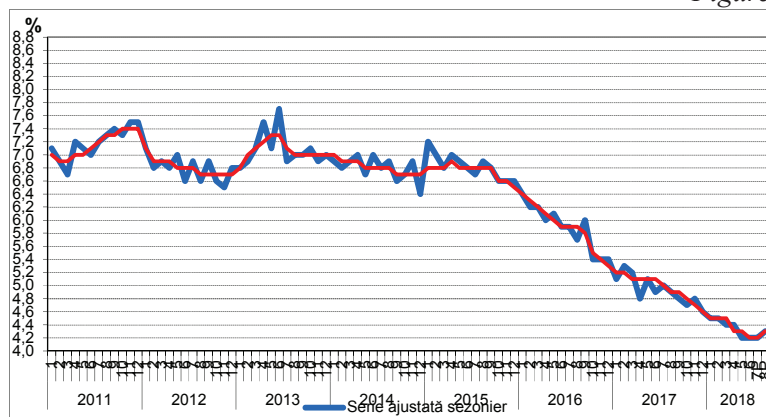
Annually, with the release of data for the first month of the year, seasonally adjusted and trend-adjusted series are fully revised as a result of the re-estimation of ARIMA's parameters.

- **The unemployment rate analysis in seasonally adjusted form**

The unemployment rate in August 2018 increased by 0.1% compared to the previous month (4.2%). The unemployment rate for men was 1.4 percentage points higher than for women. The evolution of the unemployment rate is shown in Figure no. 1.

Monthly Evolution of Unemployment Rate 2011-2018 (%)

Figure no. 1

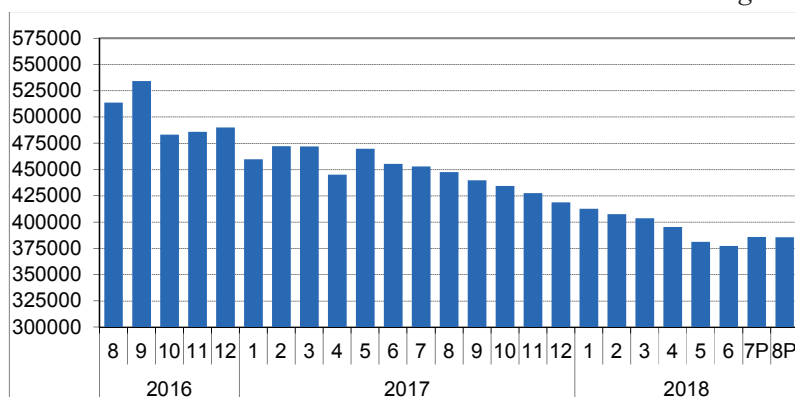

Source: National Institute of Statistics - Press release

The number of unemployed (aged 15-74) estimated for August 2018 was 386 thousand persons, registering the same value as in the previous month, but declining compared to the same month of the previous year (448 thousand persons). The data is presented in the following graph.

Number of unemployed between August 2016 and August 2018

Figure no. 2

Source: National Institute of Statistics - Press release

By gender, the unemployment rate in men exceeded by 1.4 percentage points that of women (the respective values being 4.9% for males and 3.5% for females) table no. 1.

Unemployment rate by sex (%)

Table no. 1

	2017					2018							
	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	May	Jun.	Jul. ^P	Aug. ^P
Total													
15-74 years	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	4,5	4,5	4,4	4,4	4,2	4,2	4,2	4,3
15-24 years	17,8	17,8	19,7	19,7	19,7	16,8	16,8	16,8	16,6	16,6	16,6
25-74 years	4,0	3,9	3,6	3,6	3,5	3,6	3,5	3,6	3,4	3,3	3,3	3,4	3,4
Male													
15-74 years	5,5	5,5	5,3	5,3	5,1	5,0	5,0	4,8	5,0	4,7	4,6	4,8	4,9
15-24 years	16,8	16,8	19,2	19,2	19,2	17,0	17,0	17,0	17,4	17,4	17,4
25-74 years	4,6	4,6	4,2	4,2	4,0	4,1	4,0	4,0	3,9	3,8	3,7	3,9	4,0
Female													
15-74 years	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0	3,9	3,8	3,9	3,5	3,5	3,6	3,5	3,5
15-24 years	19,0	19,0	20,5	20,5	20,5	16,5	16,5	16,5	15,6	15,6	15,6
25-74 years	3,1	2,9	2,9	2,8	2,8	3,0	2,9	3,1	2,7	2,7	2,8	2,7	2,7

For adults (25-74 years), the unemployment rate was estimated at 3.4% for August 2018 (4.0% for men and 2.7% for women). The number

of unemployed aged 25-74 was 75.2% of the total number of unemployed estimated for August 2018.

In the following we will analyze the evolution of consumer prices, but first we will make some clarifications regarding the methodology of calculating the indicators as it is defined by the National Institute of Statistics.

Consumer price indices (CPI) cover monetary expenditures for end-use goods and services for all resident households except institutional households in order to provide a more relevant and accurate picture of inflation. The CPI can be regarded as a method of measuring, broadly, the prices of a fixed cost model.

The Harmonized Index of Consumer Prices (HICP) is a set of EU consumer price indices, calculated according to a harmonized approach and a single set of definitions. The HICP is primarily designed to assess euro area price stability and price convergence in the EU as well as for inflation comparisons at European level. Starting January 2016, the HICP series are published with the reference year 2015 = 100.

Expenditure Item is a group of expenditures made by consumers to meet specific consumption needs of food, non-food, or service.

Weight is the coefficient of quantification used to calculate a synthetic index (aggregate) for a collection of non-compensatory elements directly, having as function the determination of the relative importance of each element in the surveyed statistical collectivity.

The monthly inflation rate represents the increase in consumer prices in a month compared to the previous month.

Monthly average inflation rate - the average of monthly price increases. It is calculated as a geometric mean of monthly indices of consumer prices based on a chain of less than 100 basis points.

Annual average inflation rate - rising consumer prices in a year compared to the previous year. This rate is calculated as a ratio, expressed as a percentage, between the average price index of one year and that of the previous year, of which 100 is deduced. In their turn, the average price indices of the two years are determined as simple arithmetic means of the monthly indices of each year, calculated against the same basis (October 1990 = 100).

The annual inflation rate is the increase in consumer prices in a month of the current year, compared to the same month of the previous year. This rate is calculated as a ratio, expressed as a percentage, between the one-month index of the current year and the index of the corresponding month of the previous year, calculated against the same basis, whichever is lower.

The measured prices are those actually borne by consumers, so they include sales taxes on products such as value added tax. The CPI is calculated on the basis of the elements that fall into the direct consumption of

the population and excludes: consumption from own resources representing the equivalent of the quantities of products consumed by the population from sources other than purchases (from stock, from own production, received in gift, etc.); expenditure on investment and accumulation (purchase of dwellings, building materials used to build new dwellings or to carry out repairs to old dwellings), insurance rates, fines, gambling, taxes, etc .; labor costs for household production (plowing, sowing, picking, grooming of gardens and orchards, vineyards, harvesting, hay mowing, medical treatment of animals, etc.). IPC excludes interest and credit costs, referring to them as a financing cost, not as a consumption expense.

The collection of data involves observing and registering prices in the 42 cities of the county where 68 research centers were selected, depending on the number of inhabitants. The units in which prices / rates are recorded have been selected locally, from research centers, depending on the volume of goods and services. They are included in the nomenclature approx. 7300 units, which need to be kept as long as possible to ensure the continuity of price observation.

The CPI is calculated as a Fixed Base Laspeyres index. Starting in January 2018, the calculation of monthly fixed-rate indices is done using average prices in 2016 (2016 = 100) and the weights of the same year determined on the basis of the average family budget survey.

For HICP, the index is calculated and published against the average of 2015 (2015 = 100). This index reference period is used for the full chronological series of all HICP indices and sub-indices, according to EU Regulation 2010/2015. All Member States of the European Union comply with this rule for reasons of comparability, irrespective of the baseline for the national indices and the weighting system used. This means that complementary calculations are performed on the same data in order to obtain an index based on the average of 2015 and for reasons of comparability, the weights used by each country in the HICP calculation are expressed in December December prices of the previous year.

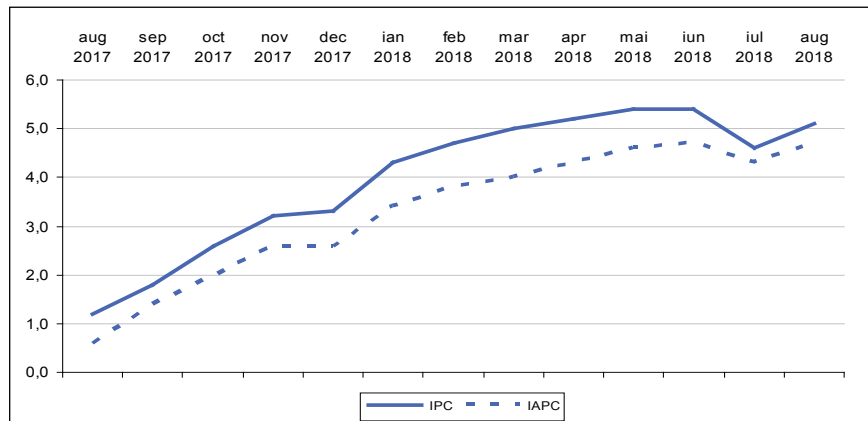
- **Analyzing the evolution of consumer prices**

Consumer prices in August 2018 compared with August 2017 increased 5.1%. The annual rate calculated on the basis of the Harmonized Index of Consumer Prices (HICP) is 4.7%.

The average inflation rate over the previous 12 months (September 2017 - August 2018) over the previous 12 months (September 2016 - August 2017), based on the CPI, is 4.2%. Determined on a HICP basis, the average rate is 3.5%.

Annual change in consumer prices (%)

Figure no. 3

Source: National Institute of Statistics - Press release

Consumer price index and monthly average inflation rate

Table no. 2

- percent -

	August 2018 versus:			Average monthly inflation rate over the period 1 I - 31 VIII	
	July 2018	December 2017	August 2017	2018	2017
Food goods	99,83	101,23	104,15	0,2	0,1
Non-food goods	100,66	103,21	106,78	0,4	0,1
Services	100,13	101,56	102,61	0,2	-0,1
TOTAL	100,28	102,22	105,06	0,3	0,1

Source: National Institute of Statistics - Press release

Partial indices calculated by excluding certain components from the CPI

Table no. 3

- previous month = 100 -

	August 2018 %
Total CPI excluding alcohol and tobacco	100,30
Total CPI excluding fuels	100,32
Total CPI excluding products whose prices are regulated	99,95
Total CPI excluding vegetables, fruit **, eggs, fuels and products whose prices are regulated *	100,09
Total CPI excluding vegetables, fruit **, eggs, fuels and products whose prices are regulated *, beverages and tobacco	100,10
TOTAL	100,28

Source: National Institute of Statistics - Press release

*) Products whose prices are regulated: medicines, electricity, natural gas, thermal energy, CFR transport, water transport, post and courier, identity card issuance services, auto license, passport, water, sewerage, in common, rents established by the local government.

**) To respond more accurately to the needs of inflation analysis, starting in September 2014, the fruit group includes, besides fresh fruit and citrus fruit and other meridian fruit.

Consumer price index in August 2018 for the main goods and services

Table no. 4

Weighting coefficient	Name of goods / services	August 2018 versus:	
		July 2018 %	December 2017 %
10000	Total	100,28	102,22
3315	Total food goods	99,83	101,23
4599	Total non-food goods	100,66	103,21
2086	Total services	100,13	101,56

Source: National Institute of Statistics - Press release. Data processed by authors..

Conclusion

The study in this article concludes that macroeconomic indicators - inflation and unemployment - are important as it highlights the consequences of how the workforce is working in the field in which it produces itself, and hence its effects on the national economy. In this perspective, the need to correlate the needs of the labor market with the qualifications and structure on the qualifications of labor resources is becoming clearer. The need for professional reconversion is of the utmost importance that must be carried out in accordance with the requirements of the labor market. It is noted that due to the inadequate pursuit of the correlation between the labor market requirements and the training of the labor force, these discrepancies appear

to lead to the increase of the unemployment. Inflation is also an element that shows how rising prices are evolving, and this has an effect on the actual results achieved in the national economy, and last but not least, expresses the quality of life that is affected. A comparative study was not carried out at European Union level, but it is easy to understand that although Romania is in a good position in terms of the evolution of these two indicators, the quality of life (living standard) is well below the level and standards to the other countries in the European Union.

References

1. Aaronson, D., Mazumder, B. and Schechter, Shani. (2010). *What is behind the rise in long-term unemployment?*, Economic Perspectives, (Q II), 28–51
2. Anghel, M.G. (2015). *The Inflation (Consumer Price) Evolution*, Romanian Statistical Review Supplement, Issue 1/2015, pp. 128-132
3. Anghelache Constantin, Marinescu Radu Titus, Lilea Florin Paul Costel, Stoica Radu (2017). *Elements concerning the calculation methodology of the consumer price index*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 10, pp. 106-114
4. Anghelache Constantin, Anghel Mădălina Gabriela, Dumbravă Ștefan Gabriel, Ene Lucian (2018). *Analyzing the employment rate of the population, unemployment and vacancies in the economy*, Theoretical and Applied Economics, XXV (2018), No. 2(615), Summer, pp. 105-118
5. Anghelache, C., Sacală, C. (2015). *Some Theoretical Aspects regarding the Inflation*, Romanian Statistical Review - Supplement, No. 6, pg. 5 – 11
6. Blanchard, O. (2006). European unemployment: the evolution of facts and ideas. *Economic Policy*, 21 (45 6–59
7. Chéron, A., Hairault, J.O. and Langot, F. (2013). Life-Cycle Equilibrium Unemployment. *Journal of Labor Economics*, 31 (4), 843-882.
8. Costain, J.S. and Reiter, M. (2008). Business Cycles, Unemployment Insurance, and the Calibration of Matching Models. *Journal of Economic Dynamics and Control*, 32 (4), 1120– 1155
9. Daly, M., Hobijn, B., Sahin, A., and Valletta, R. (2012). A search and matching approach to labor markets: Did the natural rate of unemployment rise?. *Journal of Economic Perspectives*, 26 (3), 3–26
10. Kroft, K., and Notowidigdo, M. J. (2016). *Should Unemployment Insurance Vary with the Unemployment Rate? Theory and Evidence*. *Review of Economic Studies*, 83 (3, July), 1092-1124
11. Miyamoto, H. and Yuya, T. (2011). Productivity growth, on-the-job search, and unemployment. *Journal of Monetary Economics*, 58 (6), 666-680
12. *** Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 234/11 mai 2018
13. *** Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr 250/01 octombrie 2018

Eficiența fondurilor de investiții în capitalul IMM-urilor

Dr. Diana DUMITRESCU (*dianavalentinadumitrescu@yahoo.com*)
Elena BARSU

Abstract

Equity Finance este un tip de finanțare esențial pentru firmele inovative, care au potențial de creștere rapidă și sunt dispuse să accepte investitori în capitalul firmei, proveniți din afara acționarilor. Statistic, aceste firme reprezintă o minoritate, dar au potențialul să se transforme în companii mari. În general, finanțarea de tip equity este folosită de 3% din IMM-urile Europene. IMM-urile inovatoare folosesc finanțarea de tip equity mai des decât întreprinderile non-inovatoare (4% inovatoare față de 2% din întreprinderile non-inovative).

Cuvinte cheie: *fonduri de investiții; întreprinderi mici și mijlocii; inovare; profit; dezvoltarea*

Clasificarea JEL: O30, P12

Introducere

Absența unei culturi de investiții de capital, lipsa de transparență între informațiile dintre companii și investitori, fragmentarea pieței și costurile ridicate generate de aceste deficiențe par să fie printre principalele motive pentru existența unui nivel mai scăzut al fondurilor de capital de risc în unele state membre. Reducerea severă a activității fondurilor de private equity europene (PE) în 2008/2009 a fost urmată de o revenire parțială, deși recuperarea a dat naștere unor pierderi. În ciuda unor îmbunătățiri, nivelurile de activitate în acest domeniu sunt încă foarte scăzute.

Literature review

Opreana (2015) a prezentat o nouă perspectivă privind modelarea investițiilor la nivelul Uniunii Europene, iar Romero-Martínez et.al. (2008) au evaluat sprijinului Uniunii Europene pentru inovare, în cazul întreprinderile mici și mijlocii din Spania. De Bondt (2007) a abordat rolul monedei euro pe piețele obligațiunilor corporative din zona euro. Ebner and Bocek (2015) au elaborat un set de bune practici privind modul de sprijinire a investițiilor în active necorporale. Într-un alt articol, Moraru and Rusei (2012) au studiat incubatoarele de afaceri ca mediu favorabil dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii și în continuare, Mas-Verdú (2015) a reluat problema analizând rolul incubatoarelor de afaceri în supraviețuirea firmei. Okhrimenko and Manaenko

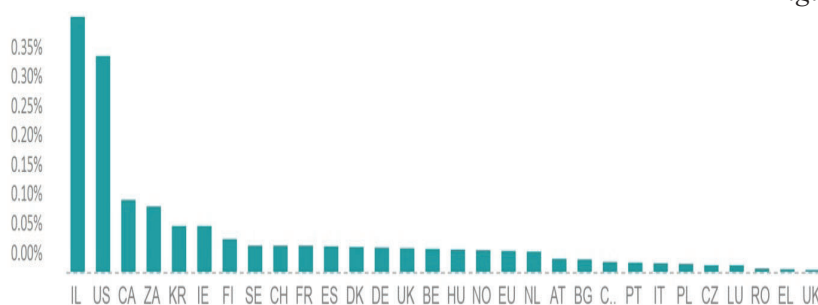
(2014) au descris principiile și mecanismele care stau la baza factorilor decisivi ai suportului investițional.

Metodologia cercetării, date, rezultate și discuții

La nivelul UE, atragerea de fonduri, investițiile și vânzările nu au atins aproape nivelul dinaintea de criză. În 2016 investițiile din fondurile de private equity în companiile europene au scăzut moderat cu 2%, până la 52,5 miliarde de euro, potrivit statisticilor Invest Europe. Pe de altă parte, investițiile de capital de risc de tip venture capital și care au o importanță deosebită pentru finanțarea companiilor tinere inovatoare cu potențial de creștere ridicat, a crescut cu 2%, până la nivelul de 4,3 miliarde de eur.

Ponderea fondurilor de investiții în procent din PIB 2016

Figura 1

Sursa: Invest Europe, OECD 2016. Date interpretate de autor

În timp ce nivelul de activitate al fondurilor de investiții este încă la valori sub cele înregistrate înainte de criză, unele dintre diferențe au fost ocupate de investitorii privați – business angels. Aproximativ 90% din toți administratorii de fonduri cu capital de risc sunt concentrați în opt state membre: Regatul Unit, Germania, Suedia, Danemarca, Finlanda, Țările de Jos, Franța și Spania. În termeni relativi, ca procent din PIB, există, de asemenea diferențe semnificative între țări. Piețele de capital de risc sunt cel mai puțin dezvoltate în România, Republica Cehă și Slovacia.

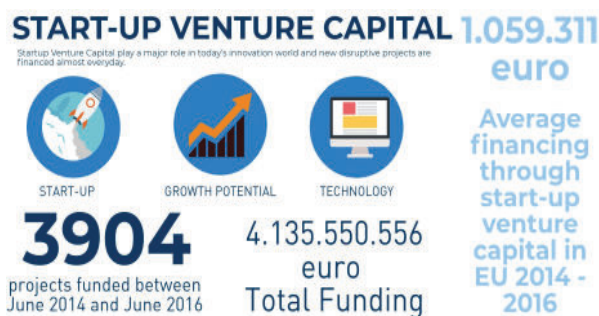
Venture Capital este o investiție de tip equity ce are ca scop sprijinirea afacerilor aflate în etapele de pre-launch, launch și early-stage. Chiar dacă este considerată a fi principala sursă de finanțare seed și early stage financing, majoritatea firmelor de venture capital intervin într-un stadiu de dezvoltare mai avansat, cu valori ale investițiilor situate între 3 și 5 milioane de euro, în timp ce piața financiară pentru etape incipiente este vizată de investitori informali cum ar fi Investitori privați.

Într-adevăr, fondurile de venture capital investesc de obicei în IMM-uri ce au accesat deja finanțări din partea Investitori privati. Ei intervin de obicei după ce o idee de afaceri sau produs au fost cu succes testate de piață și urmează să finanțeze producția și comercializarea la scară largă. Câteodată, fondurile de venture capital pot interveni și pentru finanțarea dezvoltării produselor atunci când costurile asociate sunt destul de mari, cum ar fi în cazul testelor clinice în industria biotehnologiei.

Investițiile de venture capital se realizează formal prin înființarea unui fond administrat de un Partener Principal ce are ca scop realizarea de investiții în stagiile incipiente și de expansiune a IMM-urilor cu potențial ridicat de creștere. De obicei, fondurile de venture capital strâng resurse financiare de la companii de asigurare, fonduri de pensii sau persoane fizice cu averi importante. Acești parteneri secundari plătesc Partenerului Principal comisioane de management, în general între 1-2% din suma vărsată pentru a acoperi costurile de operare și pentru angajarea de către fond a unui grup de profesioniști.

Valoarea medie a finanțării prin fonduri de investitii de tip Startup Venture Capital în Europa 2014 - 2016

Figura 2

Sursa: SMEs Access to Finance - ECSIF 2017

Portofoliul unui fond de venture capital include mai multe clase de active, cum ar fi acțiuni, obligațiuni și imobiliare. Fondurile de venture capital fac parte din grupa finanțărilor alternative cu clase de active cu risc mai ridicat, de pe urma cărora investitorii se așteaptă să încaseze venituri mai mari. Fondurile de venture capital investesc într-un portofoliu de IMM-uri știind că unele vor reuși iar altele vor eșua iar altele vor avea performanțe medii sau submedie.

De obicei viața unui fond de venture capital este de 10 ani, la capătul căreia, parteneriatul se dizolvă și își distribuie activele către parteneri.

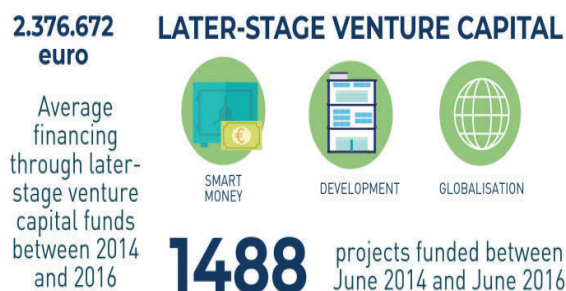
În unele cazuri, în cazul în care partenerii sunt de acord, se poate extinde perioada de funcționare a fondului până la 15-20 de ani. De obicei, investițiile în IMM-urile de tip startup se realizează în primii 3-4 ani, urmând investiții suplimentare în portofoliul companiilor în următorii ani. În general în cazul companiilor aflate în stadii timpurii de dezvoltare regula este ca runda inițială de investiții să fie urmată de investiții suplimentare. Pentru a putea realiza finanțări multiple, fondul de venture capital trebuie să aibă o anumită mărime. Pe la mijlocul vieții fondului, când deja încep să fie încasate primele rezultate ale investițiilor, Partenerul Principal poate atrage noi resurse financiare sau poate reutiliza încasările primite sau introduce noi parteneri secundari. Pentru majoritatea IMM-urilor din portofoliu ce obțin finanțare, veniturile din investiții se realizează de obicei prin ieșire în anii 4-10.

Companiile de venture capital sunt specializate pe stagii de dezvoltare (startup-uri, dezvoltarea de produse, generarea de venituri, profitabile) sau pe runde de investiții (seed, inițiale, secundare, sau târzii). De regulă cu cât runda de finanțare este mai târzie, cu atât suma investită este mai mare. În ultimii ani de viață ai fondului, acesta investește de obicei în stagii mai târzii de dezvoltare deoarece aceste companii sunt mai aproape de exit, ceea ce le permite obținerea de câștiguri potențiale mai mari mai rapid.

Selecția tranzacțiilor este critică pentru un fond de venture capital. Acestea realizează evaluări și analize minuțioase ale companiilor înainte să realizeze orice investiții utilizând date obiective, analize dar și intuiția proprie și gândirea creativă. Procedura este una extrem de selectivă fiind urmărite în special companiile ce au un ridicat potențial de creștere ce pot aduce în urma exitului venituri ridicate pe un orizont de investiții mediu - lung.

Valoarea medie a finanțării prin fonduri de investitii de tip Later-Stage Venture Capital în Europa 2014 – 2016

Figura 3

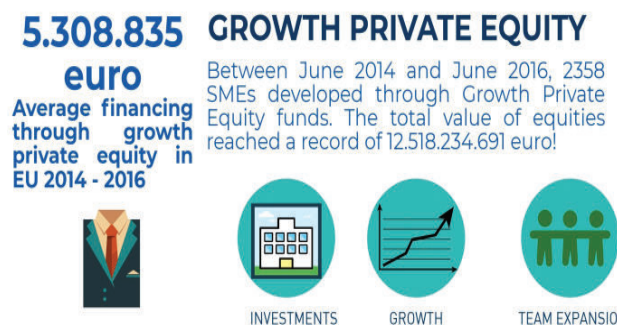
Sursa: SMEs Access to Finance - ECSIF 2017

Pe lângă finanțare, fondurile de venture capital mai aduc și expertiză managerială și tehnică și multe alte servicii cum ar fi consultanță strategică, de management, și marketing, strategii de human – resources, planing financiar, și strategii de exit precum și consultanță pentru cazurile în care afacerea dă greș. Experiența a dovedit că fondurile de venture capital au un aport determinant în profesionalizarea IMM-urilor de tip startup finanțate. De asemenea, ele pot impune un control direct asupra managementului și de multe ori pot solicita schimbări de top management.

Pe de altă parte, antreprenorii sunt în căutarea unui partener de venture capital ce poate veni pe lângă finanțare cu experiză, experiență, contacte și reputație. Asocierea cu venture capitaliști adaugă plus valoare companiei finanțate deoarece aceasta din urmă poate avea un acces mai direct și mai rapid la informații de piață, resursă umană foarte calificată, parteneri și posibilitatea ca în momentul exit-ului să apeleze la consultanți de IPO cu experiență. Literatura de specialitate mai menționează faptul că mulți antreprenori sunt dispuși să acorde un discount mai mare evaluării întreprinderii proprii în cazul în care venture capitalistul care va acorda finanțarea este unul de renume. Astfel, se observă că pentru un venture capitalist experiența, contactele, rețelele de networking, asistența pe care este capabil să o ofere antreprenorului sunt factori importanți pentru succesul său.

Valoarea medie a finanțării prin fonduri de investitii de tip Growth Private Equity Capital în Europa 2014 – 2016

Figura 4

Sursa: SMEs Access to Finance - ECSIF 2017

Modalitatea venture capitaliștilor prin care valorifică investiția realizată într-o companie se bazează în mare parte pe exit, acesta din urmă fiind un factor determinant pentru însuși investiția inițială. De obicei, exit-ul ia forma unui IPO (Initial Public Offering), când compania vinde acțiunile sale

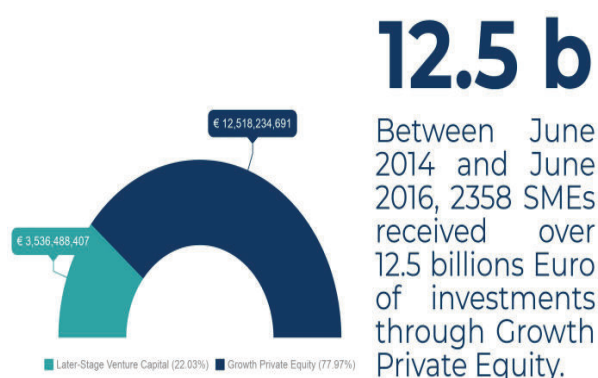
publicului larg pe piața de capital, sau prin achiziții și fuziuni când investitorii primesc acțiuni sau numerar de pe urma companiei. Achiziția implică de obicei un cumpărător strategic, cum ar fi un furnizor, distribuitor sau competitor din aceeași industrie cu a IMM-ului, și mai puțin un cumpărător financiar care realizează achiziția doar pentru valoarea de investiție. Printre cumpărătorii strategici, marile companii joacă un rol important în prospectarea pieței pentru identificarea de startup-uri promițătoare de venture capitalist, cu scopul de a găsi acele noi companii ce pot aduce inovații radicale sau noi modele de business ce pot fi ulterior scalate, sau reprezintă un partener important pentru strategia deschisă de inovare.

Evoluția din zona IPO-urilor și a fuziunilor și achizițiilor au un efect important asupra industriei de venture capital, așa cum a fost cazul după criza financiară din 2008 când reducerea posibilităților de exit au descurajat mulți venture capitaliști.

Venture capitaliștii acoperă deficitul de finanțare necesar IMM-urilor inovative cauzat de asimetria informațională. Constrângerile financiare sunt de obicei mai acute pentru firmele tinere deoarece au fonduri interne limitate și capacitate slabă de prezentare a potențialului lor către investitori. Problema este sporită și de lipsa garanțiilor colaterale ce pot fi puse la dispoziție de către startup-urii de natură extrem de riscantă a acestor inițiative antreprenoriale. Într-adevăr, lipsa colateralelor care este o problemă larg răspândită în rândul IMM-urilor din toate sectoarele de activitate este cu atât mai importantă pentru întreprinderile al căror model de business se bazează preponderent pe active intangibile, cum este cazul sectoarelor de cercetare dezvoltare și design.

Valoarea finanțărilor later stage venture capital vs growth private equity în EU 2014 - 2016

Figura 5

Sursa: SMEs Access to Finance - ECSIF 2017

Fondurile de venture capital urmăresc acel grup restrâns de IMM-uri cu potențial ridicat de creștere ce au capacitatea de a genera venituri ridicate într-un timp scurt. Industria de venture capital este extrem de selectivă și concentrată pe sectoarele cu potențial de creștere ridicat ce generează afaceri inovative scalabile și modele de business disruptive. Doar câteva IMM-uri pot atrage atenția venture capitals și doar unele dintre ele vor putea atrage finanțarea solicitată.

De obicei, IMM-urile finanțate de venture capitals impun un angajament ferm din partea antreprenorului pentru investirea propriului capital alături de finanțatorul extern. Aceste IMM-uri se caracterizează de obicei printr-un potențial de piață ridicat, previziuni de venituri mari realizate într-un interval scurt de timp, aproximativ (35-40% IRR), cheltuieli importante în zona de cercetare-dezvoltare, o echipă de management puternică și experimentată, și acceptul antreprenorului de a ceda o parte importantă a capitalului său social.

Din aceste motive, fondurile de venture capital se concentrează de obicei doar pe câteva industrii: economia digitală (TIC, internet, electronice), sectorul de sănătate (biotech, tehnologii medicale, științele vieții). În domeniul TIC, softwareul s-a ridicat la 70% din finanțările de venture capital. Preferința venture capitals pentru serviciile de consum și TIC poate fi explicată prin contactul imediat și direct cu consumatorul, ceea ce permite obținerea unui feed-back rapid cu privire la posibilitatea ca investiția să aibă rezultate rapide. De asemenea, domeniul medical este unul foarte popular în piețele mai mature, cum este cazul Americii și al Europei, unde populația mai în vârstă și mai înstărită reprezintă o sursă de venituri.

IMM-urile foarte inovative sunt de obicei spin-off-uri din institute de cercetare și sunt foarte apropiate de mediul academic, ceea ce le permite să comercializeze acele rezultate inovative. Companii cu potențial ridicat de creștere pot fi întâlnite și în cazul spin-off-urilor din companii mai mari ce utilizează cunoștințele tehnologice și de piață a companiilor mamă pentru a lansa afaceri.

Contează foarte mult dimensiunea sectorială și tehnologică a oportunităților inovative pentru dezvoltarea finanțărilor de tip venture capital. De fapt, industria de venture capital nu se poate dezvolta decât atunci când există un flux constant de oportunități de business ce prezintă potențial ridicat de creștere. Din statistici rezultă că domeniul TIC a oferit de-a lungul timpului cele mai multe oportunități ceea ce justifică concentrația mare de investiții de venture capital în acest domeniu.

În România se estimează că investițiile de private equity (PE) / venture capital (VC) s-au ridicat la 70 milioane de euro în cursul anului 2013. În ceea ce privește ponderea investițiilor PE / VC în PIB, un indicator de

benchmarking important în industrie, România continuă să se prezinte destul de slab, cu doar 0,049%, față de 0,253% la nivel european, în timp ce alte țări din Europa Centrală și de Est prezintă rezultate de 1,5 – 2 ori mai bună pe același indicator (Polonia 0,098%, Republica Cehă 0,090%, țările baltice 0,071%, Ungaria 0,058%). România are, cu toate acestea, un indicator mai bun decât Bulgaria (0,028%).

Situația este cu atât mai puțin avantajoasă pentru piața românească atunci când se analizează numai investițiile de capital de risc. În cazul României, se prezintă un total de 0,002% din PIB, comparativ cu o medie de 0,024% din PIB la nivelul Uniunii Europene. Similar cu Europa și în concordanță cu anii anteriori, activitatea de investiții de tip PE și VC pentru anul 2013 în România, a fost de asemenea dominată de investiții de tip buyout.

Printre cele mai mari investiții realizate în România, în anul 2013 se numără:

- Emerging Europe Accession Fund, administrat de Axxess Capital, a achiziționat de la fondul de PE Advent International, firma Deutek SA, o companie ce activează în domeniul fabricării și comercializării de coloranți decorativi și vopsele;
- Fondul de investiții american Francisco Partners a cumpărat întregul pachet de acțiuni al furnizorului de soluții de e-commerce Avangate, parte a grupului GeCAD, deținut de omul de afaceri român Radu Georgescu și Fondul 3TS Cisco;
- Fondul JEREMIE 3TS Catalyst România a investit în Intelligo Media, proprietarul portalului Avocatnet și dezvoltator al site-ului juridic soluții www.superlege.ro;
- Achiziționarea centrului de fitness WorldClass de către Resource Partners (2013 – 2014);
- Achiziționarea de la DHL a firmei de curierat Cargus (de către Abris Capital Partner).
- La începutul anului 2014, s-au mai anunțat următoarele tranzacții locale:
- Investiția realizată de fondul JEREMIE 3TS Catalyst România în dezvoltatorul local de soluții de telefonie mobilă Simartis;
- Early Bird și iEurope Capital au investit în firma de recrutare online Tjobs;
- Achiziționarea Fan Courier de către Abris Capital Partner;
- Emerging Europe Accession Fund, administrat de Axxess Capital, a cumpărat un pachet în Star Storage, furnizor de soluții de arhivare a datelor.

Concluzii

Venture capitaliștii acoperă deficitul de finanțare necesar IMM-urilor inovative cauzat de asimetria informațională. Constrângerile financiare sunt de obicei mai acute pentru firmele tinere deoarece au fonduri interne limitate și capacitate slabă de prezentare a potențialului lor către investitori. Problema este sporită și de lipsa garanțiilor colaterale ce pot fi puse la dispoziție de către startupuri și de natura extrem de riscantă a acestor inițiative antreprenoriale. Într-adevăr, lipsa colateralelor care este o problemă larg răspândită în rândul IMM-urilor din toate sectoarele de activitate este cu atât mai importantă pentru întreprinderile al căror model de business se bazează preponderent pe active intangibile, cum este cazul sectoarelor de cercetare dezvoltare și design.

Referințe bibliografice:

1. De Bondt, G. (2007). The role of the euro on the corporate bond markets in the Euro Area. *Journal of Financial Transformation*, 19, 14-19
2. Ebner, A., Bocek, F. (2015). *Best Practices as to How to Support Investment in Intangible Assets*, WWWforEurope in its series WWWforEurope Working Papers series with number 101
3. Mas-Verdú, F. (2015). Firm survival: The role of incubators and business characteristics. *Journal of Business Research*, 68 (4), 793-796
4. Moraru, C., Rusei, A. (2012). Business Incubators – Favorable Environment for Small and Medium Enterprises Development. *Theoretical and Applied Economics*, XVIII (5) (570), 142-150
5. Okhrimenko, O., Manaenko, I. (2014). Determinants Of Investment Support: Principles, Mechanisms, Efficiency. *Economics of Development*, 69 (1), 34-40
6. Opreana, A. (2015). A New Perspective of Investment Modelling at the European Union Level. *Expert Journal of Economics*, 3 (2), 143-148
7. Peicuti, C. (2013). Securitization and the subprime mortgage crisis, *Journal of Post Keynesian Economics*, 35 (3), 443-456
8. Petrasek, L. (2012). Multimarket trading and corporate bond liquidity. *Journal of Banking & Finance*, 36 (7), 2110-2121
9. Romero-Martínez, A.M. et.al. (2008). Evaluating European Union support for innovation in Spanish small and medium enterprises. *The Service Industries Journal*, 30 (5), 671-683

EFICIENCY OF INVESTMENTS FUNDS ÎN THE GROWING OF SMES CAPITALIST

Diana DUMITRESCU PhD (*dianavalentinadumitrescu@yahoo.com*)
Elena BARSU

Abstract

Equity Finance is an essential funding type for innovative companies that have the potential for rapid growth and are willing to accept investors in the company's capital from outside shareholders. Statistically, these firms are a minority, but have the potential to turn into big companies. In general, equity financing is used by 3% of European SMEs. Innovative SMEs use equity financing more often than non-innovative enterprises (4% innovative versus 2% of non-innovative enterprises).

Keywords: *investment funds, innovation, small and medium enterprises, profit, development*

JEL Classification: O30, P12

Introduction

The lack of a capital investment culture, the lack of transparency between information between companies and investors, the fragmentation of the market and the high costs generated by these deficiencies appear to be among the main reasons for the lower risk capital funds in some Member States. The severe reduction of European private equity (PE) activity in 2008/2009 was followed by a partial recovery, although recovery resulted in losses. Despite some improvements, levels of activity in this area are still very low.

Literature review

Opreana (2015) presented a new perspective on investment modeling at EU level, and Romero-Martínez et al. (2008) assessed the European Union's support for innovation for small and medium-sized enterprises in Spain. De Bondt (2007) approached the role of the euro on corporate bond markets in the euro area. Ebner and Bocek (2015) have developed a set of good practices on how to support investment in intangible assets. In another article, Moraru and Rusei (2012) studied business incubators as a medium conducive to the development of small and medium-sized enterprises, and Mas-Verdú (2015) resumed the issue by analyzing the role of business incubators in surviving the firm. Okhrimenko and Manaenko (2014) described the principles and mechanisms underlying the decisive factors of investment support.

Research methodology, data, results and discussions

At EU level, fundraising, investment and sales did not reach almost the pre-crisis level. In 2016 private equity investment in European companies declined moderately by 2% to 52.5 billion euros, according to Invest Europe statistics. On the other hand, venture capital venture capital investments, which are of particular importance for financing innovative young companies with high potential for growth, increased by 2% to 4.3 billion euros.

Share of investment funds as a percentage of GDP 2016

Figure 1

Source: Invest Europe, OECD 2016. Data interpreted by the author

While the level of activity of investment funds is still below the pre-crisis levels, some of the differences were occupied by private business angels. Approximately 90% of all venture capital fund managers are concentrated in eight Member States: the United Kingdom, Germany, Sweden, Denmark, Finland, the Netherlands, France and Spain. In relative terms, as a percentage of GDP, there are also significant differences between countries. The risk capital markets are the least developed in Romania, the Czech Republic and Slovakia.

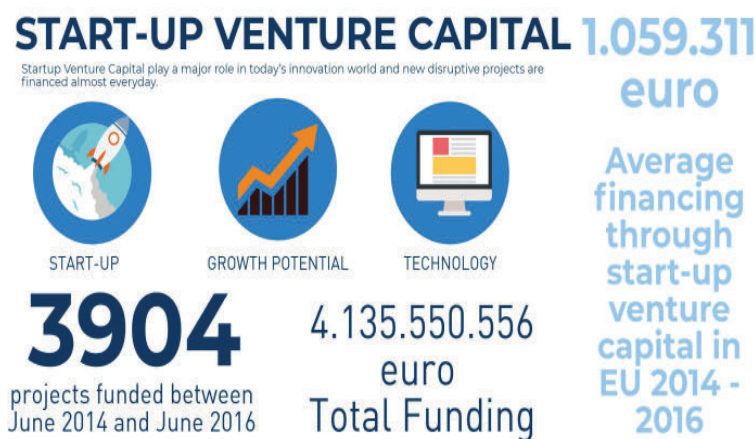
Venture Capital is an equity investment that aims to support businesses in the pre-launch, launch and early-stage stages. Even if it is considered to be the main source of seed financing and early stage financing, most venture capital firms are at a more advanced stage of development, with investment values between 3 and 5 million euros, while the financial market for Early stages are targeted by informal investors such as Private Investors.

Indeed, venture capital funds usually invest in SMEs that have already accessed funding from Private Investors. They usually come in after a business or product idea has been successfully tested by the market and is to finance large-scale production and marketing. Sometimes, venture capital funds can also intervene to finance product development when the associated costs are quite high, such as clinical trials in the biotechnology industry.

Venture capital investments are formally achieved by setting up a fund managed by a Principal Partner with the aim of investing in the early stages and expansion of SMEs with high potential for growth. Usually, venture capital funds raise financial resources from insurance companies, pension funds, or individuals with significant wealth. These secondary partners pay management fees to the Principal Partner, generally between 1-2% of the amount paid to cover the operating costs and for the fund's engagement of a group of professionals.

The average value of Startup Venture Capital investment funds in Europe 2014-2016

Figure 2

Source: SME Access to Finance - ECSIF 2017

The portfolio of a venture capital fund includes several classes of assets, such as shares, bonds and real estate. Venture capital funds are part of the alternative funding pool with higher-risk asset classes, from which investors expect to receive higher incomes. Venture capital funds invest in a portfolio of SMEs knowing that some will succeed and others will fail and others will have medium or sub-mediate performance.

Usually the life of a venture capital fund is for 10 years, at the end of which the partnership dissolves and distributes its assets to partners. In some cases, if the partners agree, the fund's funding period may be extended to 15-20 years. Typically, start-up SME investments take place in the first 3-4 years, following additional investment in the portfolio of companies in the coming years. Generally, for companies in early development stages, the rule is that the initial investment round is followed by additional investment. In order to

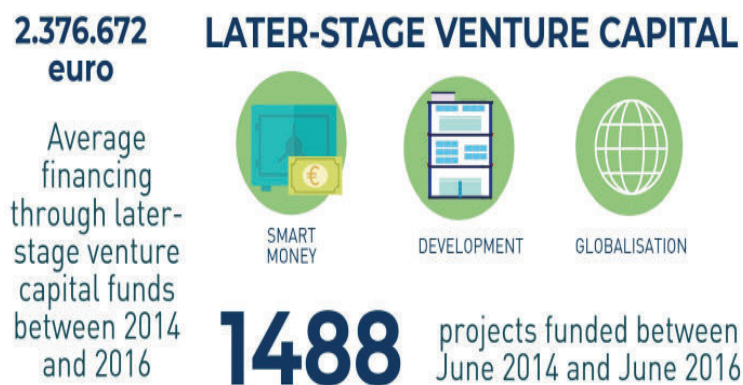
be able to make multiple funding, the venture capital fund must be of a certain size. In the mid-life of the fund, when the first results of the investments are already being collected, the Principal Partner can attract new financial resources or reuse the receipts received or introduce new secondary partners. For most of the SMEs in the portfolio that receive funding, investment incomes are usually made by exiting in 4-10 years.

Venture capital companies are specialized on development stages (startups, product development, revenue generating, profitable) or on investment rounds (seed, initial, secondary, or late). As a rule, the longer the funding round is, the higher the amount invested. In the last years of life of the fund, it usually invests in later development stages because these companies are closer to the exit, which allows them to obtain higher potential gains faster.

The selection of transactions is critical for a venture capital fund. They make thorough assessments and analyzes of companies before making any investments using objective data, analyzes, but also their own intuition and creative thinking. The procedure is extremely selective, especially for companies that have a high growth potential that can bring high returns on a medium-term investment horizon.

Average Later-Stage Venture Capital Investments in Europe 2014-2016

Figure 3

Source: SME Access to Finance - ECSIF 2017

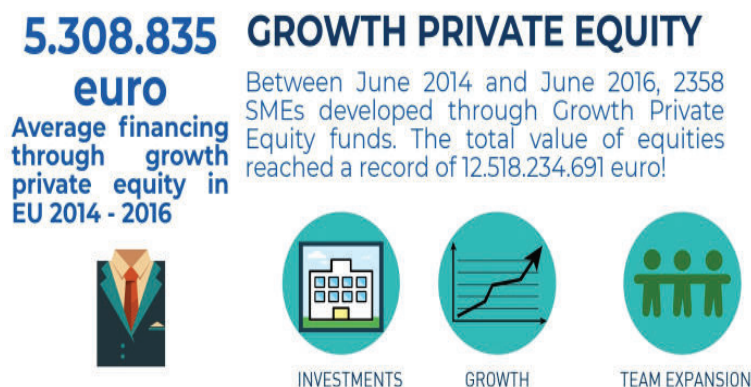
In addition to funding, venture capital funds also bring managerial and technical expertise and many other services such as strategic, management, marketing, human resources, financial planning, and exit strategies, as well as case consulting which business fails. Experience has shown that venture capital funds have a decisive contribution to the professionalisation of funded

start-ups. They can also impose direct control over management and often require top management changes.

On the other hand, entrepreneurs are looking for a venture capital partner that can come in addition to funding with expertise, experience, contacts and reputation. Associating with venture capitalists adds added value to the funded company because the latter can have more direct and faster access to market information, a highly skilled human resource, partners, and the opportunity to call on experienced IPO consultants at the time of the exit. Specialist literature also mentions that many entrepreneurs are willing to give a bigger discount to their own business valuation if the venture capitalist who will provide funding is renowned. Thus, for a capital venture, the experience, contacts, networking networks, assistance it is able to offer to the entrepreneur are important factors for its success.

The average amount of funding from Growth Private Equity Capital Investments in Europe 2014-2016

Figure 4

Source: SME Access to Finance - ECSIF 2017

The venture capitalist way of capitalizing on the investment made in a company is largely based on the exit, the latter being a determining factor for the initial investment itself. Usually the exit takes the form of an Initial Public Offering (IPO) when the company sells its shares to the general public on the capital market or through acquisitions and mergers when investors receive shares or cash from the company. Acquisition typically involves a strategic buyer, such as a vendor, distributor or competitor in the same industry as the SME, and less a buyer who buys only for the value of the investment. Among strategic buyers, large companies play an important role in market prospecting

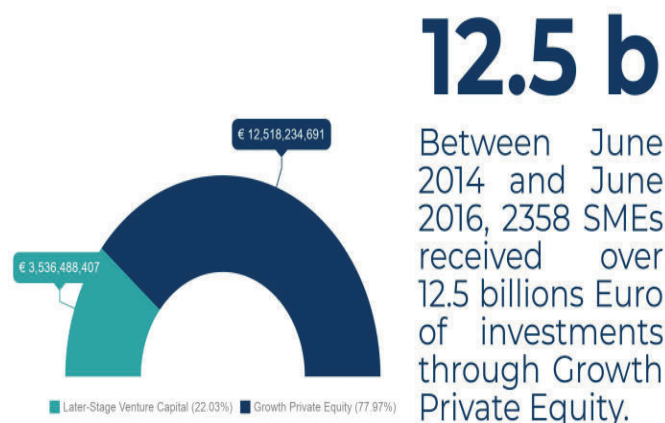
to identify startups of venture capitalist ventures with the aim of finding those new companies that can bring radical innovations or new business models that can later be scaled or represent an important partner for the Open Innovation Strategy.

Progress in IPO, mergers and acquisitions has an important effect on the venture capital industry, as has been the case since the 2008 financial crisis when the reduction of exit opportunities has discouraged many venture capitalists.

Venture capitalists cover the financing gap needed for innovative SMEs due to information asymmetry. Financial constraints are usually more acute for young firms because they have limited internal funds and poor capacity to present their potential to investors. The problem is also compounded by the lack of collateral guarantees that can be made available by the startup and the extremely risky nature of these entrepreneurial initiatives. Indeed, the lack of collateral, which is a widespread problem among SMEs in all sectors of activity, is all the more important for businesses whose business model is predominantly based on intangible assets, such as in the case of research and development .

Value of later stage venture capital vs. equity growth in the EU 2014-2016

Figure 5

Source: SME Access to Finance - ECSIF 2017

Venture capital funds are targeting that small group of SMEs with high growth potential that have the ability to generate high returns in a short

time. The venture capital industry is highly selective and focuses on sectors with high growth potential that generate scalable innovative business and disruptive business models. Only a few SMEs can attract the attention of venture capitals and only some of them will be able to attract the requested funding.

Typically, venture capital-funded SMEs require a firm commitment from the contractor to invest their own capital alongside the external financier. These SMEs are typically characterized by high market potential, high revenue forecasts over a short period of time, approximately (35-40% IRR), important spending in the R & D area, a team of strong and experienced management, and the entrepreneur's acceptance of giving up a significant share of his social capital.

For these reasons, venture capital funds usually focus only on a few industries: the digital economy (ICT, Internet, electronics), the health sector (biotech, medical technologies, life sciences). In ICT, software accounted for 70% of venture capital funding. The preference for venture capitals for consumer and ICT services can be explained by immediate and direct contact with the consumer, allowing for a quick feedback on the possibility that the investment will have a quick result. Also, the medical field is very popular in more mature markets, such as America and Europe, where the older and more wealthy population is a source of income.

Very innovative SMEs are usually spin-offs from research institutes and are very close to the academic environment, which allows them to market those innovative results. Companies with high growth potential can also be found in larger spin-offs that use the technology and market knowledge of parent companies to launch business.

The sectoral and technological dimension of innovative opportunities for the development of venture capital financing is very important. In fact, the venture capital industry can only develop when there is a steady stream of business opportunities with high potential for growth. The statistics show that ICT has provided the most opportunities over time, which justifies the high concentration of venture capital investments in this area.

In Romania, private equity (PE) / venture capital (VC) investments are estimated to have amounted to EUR 70 million in 2013. As regards the share of PE / VC investments in GDP, an important benchmarking indicator industry, Romania continues to show poorly, with only 0.049% compared to 0.253% at European level, while other Central and Eastern European countries perform 1.5-2 times better on the same indicator (Poland 0.098%, Czech Republic 0.090%, Baltic countries 0.071%, Hungary 0.058%). Romania has, however, a better indicator than Bulgaria (0.028%).

The situation is even less advantageous for the Romanian market when considering only venture capital investments. In the case of Romania, there is a total of 0,002% of GDP, compared to an average of 0,024% of GDP at EU level. Similar to Europe and in line with previous years, the investment type PE and VC for 2013 in Romania was also dominated by buyout investments.

Among the largest investments made in Romania in 2013 are:

- The Emerging Europe Accession Fund, managed by Axxess Capital, acquired Deutek SA, a company active in the manufacturing and marketing of decorative dyes and paints, from the Advent International PE Fund;
- The US investment fund Francisco Partners bought the entire stake of the e-commerce provider Avangate, part of the GeCAD group, owned by Romanian businessman Radu Georgescu and CTS 3TS Fund;
- JEREMIE 3TS Catalyst Romania invested in Intelligo Media, the owner of the Avocatnet portal and the developer of the legal site solutions www.superlege.ro;
- Purchase of WorldClass fitness center by Resource Partners (2013 - 2014);
- Purchase from Carlus courier company from DHL (by Abris Capital Partner).
- At the beginning of 2014, the following local transactions were also announced:
 - The investment made by the JEREMIE 3TS Catalyst Romania fund in the local mobile solutions developer Simartis;
 - Early Bird and iEurope Capital have invested in Tjobs online recruitment firm;
 - Purchase of Fan Courier by Abris Capital Partner;
 - Emerging Europe Accession Fund, managed by Axxess Capital, has bought a Star Star package, a provider of data archiving solutions.

Conclusions

Venture capitalists cover the financing gap needed for innovative SMEs due to information asymmetry. Financial constraints are usually more acute for young firms because they have limited internal funds and poor capacity to present their potential to investors. The problem is also compounded by the lack of collateral guarantees that can be made available by the startup and the extremely risky nature of these entrepreneurial initiatives. Indeed, the lack of collateral, which is a widespread problem among SMEs in all sectors of activity, is all the more important for businesses whose business model is

predominantly based on intangible assets, such as in the case of research and development .

Bibliographical references

1. De Bondt, G. (2007). The role of the euro on the corporate bond markets in the Euro Area. *Journal of Financial Transformation*, 19, 14-19
2. Ebner, A., Bocek, F. (2015). *Best Practices as to How to Support Investment in Intangible Assets*, WWForEurope in its series WWForEurope Working Papers series with number 101
3. Mas-Verdú, F. (2015). Firm survival: The role of incubators and business characteristics. *Journal of Business Research*, 68 (4), 793-796
4. Moraru, C., Rusei, A. (2012). Business Incubators – Favorable Environment for Small and Medium Enterprises Development. *Theoretical and Applied Economics*, XVIII (5) (570), 142-150
5. Okhrimenko, O., Manaenko, I. (2014). Determinants Of Investment Support: Principles, Mechanisms, Efficiency. *Economics of Development*, 69 (1), 34-40
6. Opreana, A. (2015). A New Perspective of Investment Modelling at the European Union Level. *Expert Journal of Economics*, 3 (2), 143-148
7. Peicuti, C. (2013). Securitization and the subprime mortgage crisis, *Journal of Post Keynesian Economics*, 35 (3), 443-456
8. Petrasek, L. (2012). Multimarket trading and corporate bond liquidity. *Journal of Banking & Finance*, 36 (7), 2110-2121
9. Romero-Martínez, A.M. et.al. (2008). Evaluating European Union support for innovation in Spanish small and medium enterprises. *The Service Industries Journal*, 30 (5), 671-683